

ПРИРУЧНИК

ЗА НАСТАВНИКЕ У ОСНОВНОМ ОБРАЗОВАЊУ
И ВАСПИТАЊУ

НЕГОВАЊЕ КУЛТУРЕ СРПСКОГ
НАРОДА И РАЗВИЈАЊЕ
НАЦИОНАЛНОГ ИДЕНТИТЕТА

ЗАВОД ЗА УНАПРЕЂИВАЊЕ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

 ЗУОВ

ПРИРУЧНИК

ЗА НАСТАВНИКЕ У ОСНОВНОМ ОБРАЗОВАЊУ
И ВАСПИТАЊУ

НЕГОВАЊЕ КУЛТУРЕ СРПСКОГ НАРОДА И РАЗВИЈАЊЕ НАЦИОНАЛНОГ ИДЕНТИТЕТА

Завод за унапређивање образовања и васпитања
Београд, 2024.

НЕГОВАЊЕ КУЛТУРЕ СРПСКОГ НАРОДА И РАЗВИЈАЊЕ НАЦИОНАЛНОГ ИДЕНТИТЕТА

ИЗДАВАЧ

Завод за унапређивање образовања и васпитања, Београд

За издавача

др Златко Грушановић, директор

Уредник

мр Снежана Милошевић Јешић

Лектор

др Наташа Анђелковић

Графички дизајн

Алекса Еремија

Штампа

Кућа штампе плус д.о.о. Београд

Тираж

100 примерака

Рецензенти:

Проф. др Слободан Антонић, Филозофски факултет, Београд

Проф. др Зорана Опачић, Учитељски факултет, Београд

Мр Марко В. Милошевић, Географски институт „Јован Цвијић”, САНУ, Београд

У ИЗРАДИ ОВОГ ПРИРУЧНИКА УЧЕСТВОВАЛИ СУ:

Мр Милошевић Јешић Снежана, Завод за унапређивање образовања и васпитања

Андрић Милан, ОШ „Иво Андрић”, Београд

Белић Наташа, ОШ „Рада Шубакић”, Гружа

Берковић Миланка, ОШ „Филип Вишњић”, Београд

Видаковић Љиљана, ОШ „14. октобар”, Београд

Виденовић Лидија, ОШ „Јелица Миловановић”, Сопот

Вуловић Биљана, ОШ „Свети Сава”, Топоница

Ђорђевић Бранислава, ОШ „Јован Дучић”, Београд

Ђурић Ивана, ОШ „Јован Дучић”, Београд

Илић Снежана, ОШ „Кнегиња Милица”, Београд

Јовановић Љиљана, ОШ „Жарко Зрењанин”, Нови Сад

Кировски Надежда, ОШ „Гаврило Принцип”, Београд

Милошевић Драган, ОШ „Јелица Миловановић”, Сопот

Мркоњић Мирјана, ОШ „Ђуро Стругар”, Београд

Нешић Драгана, ОШ „Филип Вишњић”, Београд

Радосављевић Катарина, ОШ „Вељко Дугошевић”, Београд

Русић Јелена, ОШ „14. октобар”, Београд

Петровић Милица, ОШ „Стојан Љубић”, Косанчић

Цветковић Јелена, ОШ „Стојан Љубић”, Косанчић

Чубрило Татјана, ОШ „22. октобар”, Београд

Др Анђелковић Наташа, Завод за унапређивање образовања и васпитања

Баришић Катарина, Завод за унапређивање образовања и васпитања

Мр Брдар Лела, Завод за унапређивање образовања и васпитања

Гачић Милош, Завод за унапређивање образовања и васпитања

Еремија Алекса, Завод за унапређивање образовања и васпитања

Илибашевић Светлана, Завод за унапређивање образовања и васпитања

Краљић-Димитријевић Анета, Завод за унапређивање образовања и васпитања

Маринковић Александар, Завод за унапређивање образовања и васпитања

Маринковић Бојана, Завод за унапређивање образовања и васпитања

Милићевић Јелена, Завод за унапређивање образовања и васпитања

Др Милошевић Јадранка, Завод за унапређивање образовања и васпитања

Накић Марија, Завод за унапређивање образовања и васпитања

Цветковић Милош, Завод за унапређивање образовања и васпитања

ISBN-978-86-87137-88-2

САДРЖАЈ

УВОД.....	1
НОВИ ПРОГРАМИ НАСТАВЕ И УЧЕЊА	1
НАСТАВНИ ПРОЦЕС И ИСХОДИ УЧЕЊА	1
ЗАКОНСКИ ОКВИР.....	2
СВРХА ПРИРУЧНИКА.....	2
ПРЕДМЕТИ ОД ПОСЕБНОГ ЗНАЧАЈА ЗА НЕГОВАЊЕ КУЛТУРЕ СРПСКОГ НАРОДА И РАЗВИЈАЊЕ НАЦИОНАЛНОГ ИДЕНТИТЕТА	3
ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА ОД ПОСЕБНОГ ЗНАЧАЈА ЗА НЕГОВАЊЕ КУЛТУРЕ СРПСКОГ НАРОДА И РАЗВИЈАЊЕ НАЦИОНАЛНОГ ИДЕНТИТЕТА	3
ТЕМАТСКА МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОДРУЧЈА.....	4
ТЕМАТСКА МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОДРУЧЈА – ОБЛАСТИ И ТЕМЕ ПО РАЗРЕДИМА	5
ИСХОДИ УЧЕЊА.....	9
ТЕМАТСКО-ИНТЕГРАТИВНИ ПРИСТУП САДРЖАЈИМА ПРЕДМЕТА ОД ЗНАЧАЈА ЗА НЕГОВАЊЕ КУЛТУРЕ СРПСКОГ НАРОДА И РАЗВИЈАЊЕ НАЦИОНАЛНОГ ИДЕНТИТЕТА	16
ПРВИ ЦИКЛУС	
ПРИПРЕМЕ ЗА ТЕМАТСКО-ИНТЕГРАТИВНИ ПРИСТУП САДРЖАЈИМА ПРЕДМЕТА ОД ЗНАЧАЈА ЗА НЕГОВАЊЕ КУЛТУРЕ СРПСКОГ НАРОДА И РАЗВИЈАЊЕ НАЦИОНАЛНОГ ИДЕНТИТЕТА У ПРВОМ ЦИКЛУСУ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	19
ДРУГИ ЦИКЛУС	
СМЕРНИЦЕ ЗА ТЕМАТСКО-ИНТЕГРАТИВНИ ПРИСТУП САДРЖАЈИМА ПРЕДМЕТА ОД ЗНАЧАЈА ЗА НЕГОВАЊЕ КУЛТУРЕ СРПСКОГ НАРОДА И РАЗВИЈАЊЕ НАЦИОНАЛНОГ ИДЕНТИТЕТА У ДРУГОМ ЦИКЛУСУ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА	313

УВОД

Овај Приручник намењен је наставницима у разредној и предметној настави основног образовања и васпитања који реализују програме наставе и учења предмета важних за неговање културе српског народа и развијање националног идентитета: Српски језик / Српски језик и књижевност, Свет око нас / Природа и друштво, Историја, Географија, Ликовна култура и Музичка култура. У њему ће бити дат практични приказ реализације садржаја, што може бити добар путоказ и ослонац у раду на остваривању циљева и исхода који се тичу развијања националног идентитета и осећања припадности Републици Србији.

Садржаје Приручника који се односе на неговање културе и националног идентитета српског народа могу да користе припадници српског народа у региону и дијаспори¹, односно наставници који у региону и дијаспори реализују наставу на српском језику.

На важност неговања културе једног народа и развијање националног идентитета указује се у међународним документима и препорукама Унеска, Савета Европе итд. У њима се препоручује проналажење равнотеже у развијању универзалних и националних вредности тако што се развијају вредности које имају упориште у језику, вери, традицији и обичајима једног народа и које су сагласне са универзалним људским вредностима.

Приручник је полазиште за даље развијање предложених тема и садржаја. У њему се налазе могући примери обраде тема и садржаја у наставној пракси, али га не треба разумети као коначна и задата решења.

При изради Приручника коришћени су садржаји са различитих интернет адреса уз поштовање ауторских права. Уколико неки од садржаја више није доступан, потребно је пронаћи адекватну замену.

НОВИ ПРОГРАМИ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Нови програми наставе и учења оријентисани су на процес и исходе учења. Њихова сврха је развијање знања, вештина, ставова и вредности које оспособљавају ученика да успешно задовољава сопствене потребе и интересе, развија сопствену личност, идентитет и потенцијале, поштује друге особе и њихов идентитет, потребе и интересе, уз активно и одговорно учешће у економском, друштвеном и културном животу и допринос демократском, економском и културном развоју друштва. Као такви, нови програми наставе и учења оријентисани су на квалитетно образовање и васпитање које би ученицима обезбедило развијање језичке, математичке, научне, уметничке, културне, здравствене, еколошке и информатичке писмености, неопходне за живот у савременом друштву које се убрзано мења.

НАСТАВНИ ПРОЦЕС И ИСХОДИ УЧЕЊА

Програми наставе и учења су оријентисани на исходе и процес учења ради развијања функционалних знања. У том смислу, исходи учења су искази који говоре о томе шта ће ученик бити у стању да уради, учини, предузме, изведе... по завршетку процеса учења са знањима која је развио током дефинисаног периода учења. С друге стране, брига о процесу учења усмерена је на одабир адекватних стратегија учења и подучавања, разноврсних приступа, метода, техника и активности учења.

У центру нових програма наставе и учења је ученик, односно његов развој. Поред достизања програмских исхода, једнако важан је и процес учења кроз који ученик пролази

¹ Изрази „Срби у региону” и „дијаспора” у овом Приручнику користе се у складу са чланом 2, Закона о дијаспори и Србима у региону („Службени гласник РС”, бр. 88/2009).

на путу достизања дефинисаних програмских исхода. Подучавање је, у том смислу, стварање подстицајног окружења за учење и развој и подразумева употребу разноврсних метода (истраживачких, пројектних, партиципативних, кооперативних); ослањање на предзнања и потенцијале ученика; успостављање веза између животног искуства ученика са активностима и садржајима учења; примену наученог у свакодневном животу; уважавање индивидуалних карактеристика, потреба, могућности, интересовања ученика; неговање и подстицање критичког мишљења, креативности и иницијативе; постављање очекивања у зони наредног развоја; развој позитивне слике о себи, самопоштовања и осећања компетентности и формирање система вредности као темеља позитивних односа са другима, функционалне породице и друштва у целини.

ЗАКОНСКИ ОКВИР

Законом о основама система образовања и васпитања дефинисано је осамнаест циљева образовања и васпитања. Један од њих је: „(...) развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине.”

Законом о основама система образовања и васпитања дефинисане су и опште међупредметне компетенције за крај обавезног основног образовања и васпитања у Републици Србији које се заснивају на кључним компетенцијама за целоживотно учење. Компетенција *Одговорно учешће у демократском друштву* директно је повезана са неговањем културе српског народа и развијањем националног идентитета. Повезаност је видљива и код компетенција за комуникацију, сарадњу, решавање проблема.

У *Националном оквиру образовања и васпитања* („Службени гласник РС”, број 98/2017) поред општих универзалних вредности наводи се да су у образовно-васпитни систем уткане и вредности које су посебно важне. Једна од тих вредности је: „(...) идентитет – у доба глобализације, у коме је присутно снажно мешање различитих народа, култура и религија, очекује се да кроз образовање особа постане грађанин света, а да притом сачува свој национални идентитет, свој језик, своју културу, друштвену, моралну и духовну баштину.”

У законским и подзаконским актима се указује на важност неговања културе српског народа и развијања националног идентитета. Овај Приручник, у том смислу, идејама и конкретним решењима, пружа наставницима дидактичко-методичку подршку у успешнијем остваривању наведених циљева образовања и васпитања.

Иницијатива за писање овог Приручника произашла је из Споразума између Завода за унапређивање образовања и васпитања Републике Србије и Републичког педагошког завода Републике Српске.

СВРХА ПРИРУЧНИКА

Сврха овог Приручника је пружање подршке наставницима у основним школама у остваривању циљева и исхода који се односе на неговање културе српског народа и развијање националног идентитета и осећања припадности Републици Србији, као и подстицање интеркултуралне свести и одговорности. Познавање и поштовање сопственог језика и културног наслеђа омогућава и поштовање других језика и култура и развијање толеранције или отворености према свакој другости.

ПРЕДМЕТИ ОД ПОСЕБНОГ ЗНАЧАЈА ЗА НЕГОВАЊЕ КУЛТУРЕ СРПСКОГ НАРОДА И РАЗВИЈАЊЕ НАЦИОНАЛНОГ ИДЕНТИТЕТА

Наставни предмети који подстичу неговање културе српског народа и развој националног идентитета су: Српски језик / Српски језик и књижевност, Свет око нас / Природа и друштво, Историја, Географија, Ликовна култура и Музичка култура.

ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА ОД ПОСЕБНОГ ЗНАЧАЈА ЗА НЕГОВАЊЕ КУЛТУРЕ СРПСКОГ НАРОДА И РАЗВИЈАЊЕ НАЦИОНАЛНОГ ИДЕНТИТЕТА

Циљеви наставних предмета за крај првог циклуса образовања и васпитања.

СРПСКИ ЈЕЗИК	Циљ учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика ради правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета; да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, ради неговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.
СВЕТ ОКО НАС/ ПРИРОДА И ДРУШТВО	Циљ учења предмета Свет око нас/Природа и друштво је упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.
ЛИКОВНА КУЛТУРА	Циљ учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.
МУЗИЧКА КУЛТУРА	Циљ учења Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.

Циљеви наставних предмета за крај основног образовања и васпитања.

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ	Циљ учења Српског језика и књижевности је да се ученик оспособи да правилно користи српски језик у различитим комуникативним ситуацијама, у говору и писању, тако што ће овладати основним законитостима српског књижевног језика, да стиче основна знања о улози и значају језика у националној култури и изградњи националног идентитета; да кроз читање и тумачење књижевних дела из српске и светске баштине развија читалачке компетенције које, уз књижевно знање, обухватају емоционално и фантазијско уживљавање, живо памћење, истраживачко посматрање, подстичу имагинацију и уметнички сензибилитет, естетско доживљавање и критичко мишљење, морално просуђивање и асоцијативно повезивање; да се одговарајућим врстама читања оспособљава да усмерено приступа делу и приликом тумачења открива различите слојеве и значења; да стиче основна знања о месту, улози и значају језика и књижевности у српској и светској култури, негује љубав према српском језику и књижевности; да стиче и развија најшира хуманистичка знања и да научи како функционално да повезује садржаје предметних области.
---------------------------	---

ИСТОРИЈА	Циљ учења Историје је да ученик, изучавајући историјске догађаје, појаве, процесе и личности, стекне основна историјска знања и компетенције неопходне за разумевање савременог света, развије вештине критичког мишљења и одговоран однос према себи, сопственом и националном идентитету, културно-историјском наслеђу, друштву и држави у којој живи.
ГЕОГРАФИЈА	Циљ учења Географије је да ученик појмовно и структурно овлада природно-географским, демографским, насеобинским, политичко-географским, економско-географским, интеграционим и глобалним појавама и процесима у Србији и свету уз неговање вредности мултикултуралности и патриотизма.
ЛИКОВНА КУЛТУРА	Циљ учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко и креативно мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и решавање проблема и да изграђује позитиван однос према уметничком наслеђу и културној баштини свог и других народа.
МУЗИЧКА КУЛТУРА	Циљ учења Музичке културе је да код ученика, развијајући интересовања за музичку уметност, стваралачко и критичко мишљење, естетске критеријуме, формира естетску перцепцију и музички укус, као и одговоран однос према очувању музичког наслеђа и култури свога и других народа.

ТЕМАТСКА МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОДРУЧЈА

Завод за унапређивање образовања и васпитања Републике Србије и Педагошки завод Републике Српске дефинисали су седам заједничких тематских међупредметних подручја:

1. **МОЈ ИДЕНТИТЕТ**
2. **СРПСКИ ЕТНОС**
3. **СРПСКИ ЈЕЗИК**
4. **ДОБРОЧИНСТВО И ЗАВЕШТАЊЕ**
5. **СРБИ КРОЗ ИСТОРИЈУ И СРПСКИ КУЛТУРНИ ПРОСТОР**
6. **ЖИВОТ РОДА МОГА**
7. **КУЛТУРА СЕЋАЊА И ПАМЋЕЊА.**

Предложена тематска међупредметна подручја представљају могући модел и могу се даље допуњавати и проширивати.

ТЕМАТСКО-ИНТЕГРАТИВНИ ПРИСТУП САДРЖАЈИМА ПРЕДМЕТА ОД ЗНАЧАЈА ЗА НЕГОВАЊЕ КУЛТУРЕ СРПСКОГ НАРОДА И РАЗВИЈАЊЕ НАЦИОНАЛНОГ ИДЕНТИТЕТА

Тематска међупредметна подручја су међусобно повезана, прожимају се и надопуњују. Имајући ово у виду, определили смо се за тематско-интегративни приступ у реализацији садржаја. Овај педагошки приступ интегрише, повезује, брише границе међу наставним предметима и компатибилан је са новим програмима наставе и учења и са тематским међупредметним подручјима.

За седам тематских међупредметних подручја развили смо шеснаест области учења. За сваку од тих шеснаест области дефинисали смо јединствене теме, за сваки разред, које повезују предмете од посебног значаја за неговање културе српског народа и развијање националног идентитета. Теме су постављене развојно од првог до осмог разреда основног образовања и васпитања. Теме су дефинисане у односу на узраст ученика, програме наставе и учења, природу самих тема и њихову интегративност. Онда када је, због интегративног приступа, било нужно одступити од програма наставе и учења, у дефинисању тема битну улогу имала су ученичка предзнања и искуства, као и њихова зона наредног развоја.

У наставку је дата табела тематских међупредметних подручја, њихових области и дефинисаних тема по разредима.

ТЕМАТСКА МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОДРУЧЈА – ОБЛАСТИ И ТЕМЕ ПО РАЗРЕДИМА

ТЕМАТСКА МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОДРУЧЈА И ОБЛАСТИ		ТЕМЕ ПО РАЗРЕДИМА								
ТЕМАТСКА ПОДРУЧЈА	ОБЛАСТИ	ПРВИ	ДРУГИ	ТРЕЋИ	ЧЕТВРТИ	ПЕТИ	ШЕСТИ	СЕДМИ	ОСМИ	
1.	МОЈ ИДЕНТИТЕТ	МОЈ ИДЕНТИТЕТ	Ја сам дете, ђак, друг /другарица	Моје породично стабло	Ово је Србија	Срби живе и ван Србије	Породица – део мог идентитета	Православље и стварање националног идентитета	Држављанство и националност	Срби у региону и дијаспори
		ЋИРИЛИЦА	Пишем ћирилицом	Лепо писање ћирилице	Ћирилица, службено писмо	Чувамо ћирилицу	Очување ћирилице данас	Почеци развоја ћирилице; важни ћирилични споменици: Мирослављев о јеванђеље	Ресавска школа и прве штампане књиге на ћирилици	Историјски развој ћирилице и њено очување у ери савремених технологија
2.	СРПСКИ ЕТНОС	СРПСКИ ФОЛКЛОР И ОБИЧАЈИ	Српске дечје народне бројалице, песме и игре	Дечје песме и игре, некад и сад	Српска народна ношња	Српске народне песме и игре	Народни обичаји који прате најважније животне догађаје	Празници и светковине	Српске песме и игре	Српско нематеријално културно наслеђе на Листи Унеска
		СРПСКИ ОРНАМЕНТ	Ћилим, народна радиност	Српске шаре за маштање	Српски орнамент је увек у моди	Српски орнамент – наше наслеђе	Орнамент на одевним и употребним предметима	Орнамент у архитектури и сликарству	Шара у народној уметности	Српски орнамент као модна инспирација

ТЕМАТСКА МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОДРУЧЈА И ОБЛАСТИ		ТЕМЕ ПО РАЗРЕДИМА								
ТЕМАТСКА ПОДРУЧЈА	ОБЛАСТИ	ПРВИ	ДРУГИ	ТРЕЋИ	ЧЕТВРТИ	ПЕТИ	ШЕСТИ	СЕДМИ	ОСМИ	
3.	СРПСКИ ЈЕЗИК	ВУК КАРАЏИЋ	Азбука	Вук као сакупљач кратких народних умотворина	Вук као сакупљач народних песама	Српски језик – мој матерњи језик	Вуков етнографски рад: живот и обичаји народа српскога – Моба и прело	Вук Караџић: избор народних лирских обредних песама	Вукови записи о хајдуцима и ускоцима	Од народног до књижевног језика: Вукова реформа језика, писма и правописа
		СРПСКИ ЈЕЗИК, МОЈ МАТЕРЊИ ЈЕЗИК	Српски језик – мој матерњи језик	Српски језик – обележје мог народа	Српски језик – језик којим говорим и пишем	Језик рода мог	Српски књижевни језик и народни говори	Језик народне лирике и епике	Како се и где говорило: туђице, народни говор, славеносрпски	Један језик - три дијалекта – писање на народном језику: Петар Петровић Његош, Вук Стефановић Караџић и Бранко Радичевић
		СРПСКИ ПИСЦИ И ПЕСНИЦИ ²	Јован Јовановић Змај / Бранко Ћопић	Десанка Максимовић / Душан Радовић	Љубивоје Ршумовић / Милован Данојлић	Добрица Ерић / Гроздана Олујић	Бранко Радичевић / Бранислав Нушић / Алекса Шантић	Ђура Јакшић / Иво Андрић / Светлана Велмар Јанковић	Петар Кочић / Јован Дучић / Милутин Бојић	П. П. Његош / Милан Ракић / Милош Црњански

² Наставници су слободни да обрађују и друге писце и песнике од националног значаја чија имена нису садржана у табели.

ТЕМАТСКА МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОДРУЧЈА И ОБЛАСТИ		ТЕМЕ ПО РАЗРЕДИМА								
ТЕМАТСКА ПОДРУЧЈА	ОБЛАСТИ	ПРВИ	ДРУГИ	ТРЕЋИ	ЧЕТВРТИ	ПЕТИ	ШЕСТИ	СЕДМИ	ОСМИ	
4.	ДОБРОЧИНСТВО И ЗАВЕШТАЊЕ	СВЕТИ САВА	Свети Сава – школска слава	Приче о добротинству Светог Саве	Свети Сава – знаменита личност наше прошлости	Свети Сава – живот и дело	Свети Сава и Немањићи	Стазама Светог Саве	Предања и приче о Светом Сави	Савремени писци и песници о Светом Сави
		ЗАДУЖБИНЕ	Књига на дар	Даривали су нам...	Задужбинари из мога завичаја	Манастири и задужбине српских владара	Задужбине Немањића	Уметничко завештање	Културно-просветне задужбине	Савремено задужбинарство и добротинство данас
5.	СРБИ КРОЗ ИСТОРИЈУ И СРПСКИ КУЛТУРНИ ПРОСТОР	РАЗГЛЕДНИЦА МОЈЕ ОТАЏБИНЕ	Разгледница моје школе	Разгледница мога места	Разгледница мога завичаја	Разгледница моје отаџбине	Разгледница Србије као балканске земље	Разгледница Србије као европске земље	Разгледница Србије као дела света	Разгледница моје отаџбине
		ПУТОВАЊЕ КРОЗ СРБИЈУ	Сеоски туризам	Планински туризам	Бањски туризам	Туристички и културно-историјски значај утврђења у Србији	Историјски локалитети као туристички ресурси	Културно-историјски споменици на Косову и Метохији	Путевима предака – Орашац, Таково, Сремски Карловци	Културно-историјски споменици и природне лепоте Војводине као туристички потенцијал Србије
		ПУТОВАЊЕ КРОЗ ИСТОРИЈУ	Стефан Немања	Ђорђе Петровић Карађорђе	Михаило Обреновић	Краљ Петар Први Карађорђевић	Српске престонице кроз векове	Живот Срба под туђинском влашћу	Утицај Европе на појаву и просторно ширење иновација у Србији	Српски културни простор

ТЕМАТСКА МЕЂУПРЕДМЕТНА ПОДРУЧЈА И ОБЛАСТИ		ТЕМЕ ПО РАЗРЕДИМА								
ТЕМАТСКА ПОДРУЧЈА	ОБЛАСТИ	ПРВИ	ДРУГИ	ТРЕЋИ	ЧЕТВРТИ	ПЕТИ	ШЕСТИ	СЕДМИ	ОСМИ	
6.	ЖИВОТ РОДА МОГА	ЗНАМЕНИТИ СРБИ И СРПКИЊЕ ³	Никола Тесла	Милутин Миланковић	Михајло Пупин	Знамените Српкиње	Знаменити српски спортисти	Знаменити српски уметници	Знаменити српски научници	Знаменити позоришни и филмски глумци и ствараоци
		ЧУВАРИ НАРОДНЕ БАШТИНЕ	Породица као место чувања породичне традиције	Библиотека	Ко чува национално благо у твом крају	Народна библиотека, Народни музеј и Народно позориште	Занати у Србији некада и сада; занатске радионице	Доситеј Обрадовић, као чувар народне баштине	Етнографски музеји и народни обичаји	Национално благо као део светске културе баштине
7.	КУЛТУРА СЕЋАЊА И ПАМЋЕЊА	ДАНИ СЕЋАЊА И ПАМЋЕЊА	Сећање моје породице	Моје насеље памти	Мој завичај памти	Државни празници: Сreteње - Дан државности, Дан примирја у Првом светском рату, Видовдан, Дан победе над фашизмом	Институције и установе које чувају историјске изворе	Косовска битка	Догађаји и личности из српске историје од Првог српског устанка до краја Првог светског рата	Српска страдања током и након Другог светског рата: геноцид над Србима у НДХ - Јасеновац, Јадовно...; Олуја, НАТО агресија... ⁴
		СТРАДАЊА И СПОМЕНИЦИ	Тамо далеко	Споменик незнаном јунаку на Авали	Спомен-парк у Шумарицама	Споменици сећања на страдале у НАТО агресији	Споменици сећања у мом завичају	Споменици посвећени Првом и Другом српском устанку	Споменици посвећени Првом светском рату	Споменици посвећени Другом светском рату

³ Наставници су слободни да обраде знамените представнике и других занимања (књижевнике, лекаре, архитекте, државнике, композиторе...) поред оних која су наведена у табели.

⁴ Наставници могу да дефинишу своју тему која се односи и на друге личности, догађаје и процесе унутар овог периода.

ИСХОДИ УЧЕЊА

1. ТЕМАТСКО МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОДРУЧЈЕ МОЈ ИДЕНТИТЕТ

ОБЛАСТИ:

- МОЈ ИДЕНТИТЕТ
- ЋИРИЛИЦА

Разред	ИСХОДИ
	На крају тематског подручја ученик ће бити у стању да:
I	<ul style="list-style-type: none">✓ поштује договорена правила понашања током интонирања државне химне✓ наведе начине на које се може чувати ћирилично писмо✓ представи себе и своју породицу✓ уважава себе и своје вршњаке у заједничким активностима и комуникацији
II	<ul style="list-style-type: none">✓ објасни шта је ћирилица и наведе неке њене карактеристике✓ представи породично стабло и породичне везе у ужој и широј породици✓ пева и зна напамет две строфе државне химне „Боже правде”✓ испољава самопоштовање и поштовање различитости других у свакодневним активностима
III	<ul style="list-style-type: none">✓ наведе разлоге неговања и чувања ћириличног писма✓ наброји основна обележја идентитета свог народа✓ пева државу химну „Боже правде”✓ наведе начине на које човек поштује себе и различитости међу људима
IV	<ul style="list-style-type: none">✓ опише везу између ћирилице, матерњег језика и националног идентитета✓ представи укратко Србе ван Србије✓ наведе пример како Срби који живе ван граница Србије чувају обележја свог националног идентитета✓ наведе примере уважавања националне и културне разноликости грађана Србије
V	<ul style="list-style-type: none">✓ објасни и доведе у везу улогу породице и непосредног окружења на формирање индивидуалног и колективног идентитета✓ опише и представи начин живота и природу породичних односа у прошлости и садашњости, на основу личног искуства, сазнања из историјских извора, књижевних и уметничких дела✓ објасни својим речима зашто је писмо важан део идентитета једног народа✓ наведе примере употребе али и угрожености ћирилице у прошлости и данас✓ наведе и покаже на карти света, земље у којима је ћирилица службено писмо или је у употреби✓ објасни став о духовном простирању отаџбине у поезији
VI	<ul style="list-style-type: none">✓ наведе узроке који су у прошлости утицали на промену верског идентитета припадника српског народа✓ опише значај религије у очувању националног идентитета у прошлости✓ објасни везу личног идентитета и појма отаџбине примерима из поезије и прозе✓ објасни повезаност личног и националног идентитета у прози✓ негује интеркултуралност кроз промовисање вредности своје и других култура✓ препознаје улогу легенди и митова у реконструкцији прошлости и изградњи колективног и индивидуалног идентитета
VII	<ul style="list-style-type: none">✓ објасни повезаност породице и отаџбине у обликовању идентитета лирског субјекта✓ уочава везу између развоја српске државности током векова и савремене српске државе✓ објасни везу између етничког састава становништва Србије са историјским збивањима у прошлости✓ објасни значај штампања књига на матерњем језику за образовање српског народа✓ објасни како је културна повезаност српског народа на различитим просторима у прошлости утицала на формирање, обликовање и чување националног идентитета

VIII	<ul style="list-style-type: none"> ✓ наведе државе у свету у којима Срби живе у значајном броју и опише начине на које они негују и чувају национални идентитет ✓ наброји елементе континуитета и дисконтинуитета српске државности који су довели да стварања српске дијаспоре ✓ на конкретним примерима објасни повезаност институција од националног значаја Републике Србије са Србима у дијаспори са циљем очувања националног и културног идентитета у савременом добу ✓ опише настанак, развој и значај употребе ћирилице као дела националног идентитета ✓ наведе земље у којима је ћирилица службено писмо или је у употреби ✓ опише могуће начине чувања ћирилице како из угла појединца, тако и институција ✓ представи како је културна повезаност и сарадња између истакнутих српских стваралаца у матичној земљи и дијаспори утицала на неговање културе и развијање националног идентитета ✓ представи истакнуте српске ствараоце који су живели или живе ван Србије, њихова дела и улогу коју су имали или имају у позитивном представљању и чувању културно-историјске баштине српског народа
-------------	--

2. ТЕМАТСКО МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОДРУЧЈЕ СРПСКИ ЕТНОС

ОБЛАСТИ:

- СРПСКИ ФОЛКЛОР И ОБИЧАЈИ
- СРПСКИ ОРНАМЕНТ

Разред	ИСХОДИ
	На крају тематског подручја ученик ће бити у стању да:
I	<ul style="list-style-type: none"> ✓ разликује народно од ауторског стваралаштва ✓ опише ћилим као традиционални употребни предмет ✓ опише празник и обичаје уз празник који прославља у свом дому (Бадњи дан, Божић, Васкрс, Материце...)
II	<ul style="list-style-type: none"> ✓ опише дечје игре и песме некада и сада ✓ наведе примере употребних предмета из окружења који могу бити осликани српским шарам ✓ наведе примере традиционалних српских јела ✓ наведе и опише обичаје из свог насеља
III	<ul style="list-style-type: none"> ✓ наводи примере неговања и чувања српског фолклора и обичаја ✓ опише народну ношњу из свог завичаја и уочи разлике у ношњи различитих крајева ✓ наводи примере српске шаре из породичног контекста, некад и сад ✓ усмено објасни значај хлеба и хране у традицији српског народа ✓ изрази лични доживљај одабраног сегмента српског фолклора и обичаја одабраним материјалом, прибором и техником ✓ наводи називе кола као традиционалне народне српске игре (моравац, чачак, ужичко коло...)
IV	<ul style="list-style-type: none"> ✓ украси српском шаром употребни предмет одабраним материјалом, прибором и техником ✓ наведе примере српских народних песама и игара ✓ уочи разлике у народним ношњама различитих крајева у Србији ✓ именује српске народне инструменте и препознаје њихов звук ✓ изведе основне кораке кола као традиционалне српске игре
V	<ul style="list-style-type: none"> ✓ објасни утицај фолклора и обичаја на друштвене и културне одлике српског народа ✓ истражи обичаје који доприносе препознавању српске културе у свету ✓ повеже одабрану традиционалну игру, композицију или ношњу са српским културним простором ✓ упореди етнографске записе о прослављању Божића некада са савременим прослављањем овог празника ✓ објасни обичаје и обреде српског народа описане у народним лирским песмама о раду, породичним народним лирским песмама и питалицама, загонеткама, пословицама...

VI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ опише обреде српског народа на основу обредних народних лирских песама и етнографских записа ✓ наведе главне тековине српске средњовековне културе и укаже на примере које уочава у савременом добу ✓ именује најважније личности које су заслужне за развој српске културе у средњем веку ✓ наведе и опише културна достигнућа код Срба у средњем веку; ✓ уочи везу између културно-историјског развоја и различитих народних обичаја ✓ илустрије веровања, обичаје, начин живота и догађаје у прошлости представљене у књижевности и ликовним делима
VII	<ul style="list-style-type: none"> ✓ издвоји елементе народних обичаја и културе живљења у народним бајкама; ✓ објасни улогу старих заната на развој визуелне и музичке уметности српског народа ✓ анализира сличности и разлике у фолклору и обичајима на српском културном простору ✓ прикаже на примерима важност очувања културних тековина из периода новог века
VIII	<ul style="list-style-type: none"> ✓ прикаже на примерима утицај фолклора и обичаја на очување народне традиције у савременом добу ✓ користи препоручене разноврсне изворе за истраживање обичаја, фолклора и народне радиности у различитим крајевима Србије и региону ✓ анализира народне обичаје представљене у љубавним и обичајним народним лирским песмама, народној балади или научно-популарним текстовима ✓ промовише значај и улогу очувања идентитета кроз неговање српске музичке и ликовне традиције

3. ТЕМАТСКО МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОДРУЧЈЕ СРПСКИ ЈЕЗИК

ОБЛАСТИ:

- ВУК КАРАЏИЋ
- СРПСКИ ЈЕЗИК, МОЈ МАТЕРЊИ ЈЕЗИК
- СРПСКИ ПИСЦИ И ПЕСНИЦИ

Разред	ИСХОДИ
	На крају тематског подручја ученик ће бити у стању да:
I	<ul style="list-style-type: none"> ✓ повеже Вука Караџића са настанком савремене азбуке ✓ кратко представи српског писца/списатељицу или песника/песникињу по избору ✓ повеже и опише зашто је српски језик његов матерњи језик
II	<ul style="list-style-type: none"> ✓ наведе неке називе врста усмене књижевности које је бележио Вук Караџић ✓ објасни значај Вука Караџића као сакупљача народних умотворина ✓ опише живот и дело једног српског писца/песника и његов значај
III	<ul style="list-style-type: none"> ✓ објасни значај Вуковог сакупљачког рада за очување народног стваралаштва ✓ опише основне одлике народне епске и лирске песме ✓ писмено представи изабраног песника/песникињу или писца/списатељицу из завичаја ✓ наведе разлоге чувања матерњег језика
IV	<ul style="list-style-type: none"> ✓ објасни зашто је матерњи језик једно од важних обележја народа ✓ опише везу између матерњег језика и националног идентитета ✓ писмено представи изабраног писца/списатељицу и његов/њен значај ✓ писмено представи изабраног песника/песникињу и његов/њен значај ✓ исприча, својим речима, значај Вуковог рада на сакупљању и записивању дела народне књижевности за српски народ и очување српског језика
V	<ul style="list-style-type: none"> ✓ опише значај Вуковог сакупљачког рада за очување културних и моралних вредности садржаних у прикупљеним умотворинама ✓ образложи значај и улогу књижевних дела у развијању националног идентитета ✓ укаже на примере промовисања српске културне баштине у медијима
VI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ образложи значај књижевних дела одабраних писаца у развијању националног идентитета ✓ разматра у одабраним делима историјске и политичке теме везане за карактеристике живота српског народа представљене у књижевним делима и филму

	✓ анализира начине на које је у књижевним делима и филму представљен живот Срба под страном влашћу
VII	✓ образложи значај и улогу одабраних писаца у развијању националног идентитета ✓ пореди начине на које је тема националног идентитета припадника различитих народа обрађена у књижевним делима из лектире
VIII	✓ објасни развој српског књижевног језика и писма (од старословенског језика и глагољице) до данас ✓ покаже на примерима различите рефлексе старословенског гласа јат који су довели до формирања два изговора српског језика (екавски и ијекавски) на широком географском простору током историје ✓ издвоји разлике између млађих и старијих дијалеката српског језика и покаже на карти географски простор на којем се они простиру ✓ образложи значај српског језика и писма као обележја националног идентитета и наведе начине чувања ћирилице у савременом добу

4. ТЕМАТСКО МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОДРУЧЈЕ ДОБРОЧИНСТВО И ЗАВЕШТАЊЕ

ОБЛАСТИ:

- СВЕТИ САВА
- ЗАДУЖБИНЕ

Разред	ИСХОДИ
	На крају тематског подручја ученик ће бити у стању да:
I	✓ објасни, својим речима, зашто све школе у Србији славе школску славу Свети Сава ✓ опише речи: дар и даривање ✓ поштује договорена правила понашања при слушању химне Светом Сави ✓ се понаша тако да одговорно користи и чува књиге
II	✓ објасни значај дела Светог Саве за српски народ ✓ објасни својим речима значење речи: добротворство ✓ објасни значај даривања књига и културе читања
III	✓ објасни значај Светог Саве за прошлост српског народа ✓ наведе и опише објекат добротворства и завештања у свом завичају ✓ опише својим речима задужбинара из завичаја и његов значај
IV	✓ представи Светог Саву и начине одавања почаста његовом лику и делу у садашњости ✓ наведе највеће српске задужбинаре и њихове задужбине у Републици Србији и у другим областима у којима су Срби живели или живе ✓ наведе и опише изабране објекте добротворства и завештања значајне за српски народ
V	✓ објасни улогу Светог Саве и Немањића за развој манастира као центара духовног и културног живота у средњовековној Србији ✓ наводи примере из свакодневног живота којима се илуструје сусретање различитих култура ✓ објасни значај српских музичких стваралаца за културу српског народа ✓ објасни значај народне традиције као подстицаја за музичко и ликовно стваралаштво
VI	✓ идентификује и пронађе на карти најважније српске задужбине ✓ објасни значај Светог Саве и Немањића за развој државности и културе српског народа ✓ објасни улогу и значај Светог Саве за српску историју и књижевност ✓ наведе и лоцира на карти најзначајније српске средњовековне задужбине и њихов значај за православље и светску културну историјску баштину ✓ наводи примере одговорног поступања заједнице према културно-историјским споменицима ✓ наведе примере књижевних, ликовних и музичких дела у којима су инспирација српске средњовековне задужбине
VII	✓ опише улогу добротвора у историји српског народа ✓ идентификује најзначајније догађаје у српској историји који су довели до развоја хуманитарног рада у прошлости ✓ наведе најзначајније културно-просветне задужбине и опише њихов значај у изградњи националног идентитета

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ наведе највеће српске задужбинаре и њихове задужбине у периоду новог века ✓ објасни улогу добротинитеља у изградњи институција културе код Срба ✓ наведе конкретна дела у којима је Свети Сава инспирација писцима и песницима
VIII	<ul style="list-style-type: none"> ✓ идентификује најзначајније примере хуманитарног деловања код Срба у прошлости ✓ објасни утицај хуманитарног рада из прошлости на развијање хуманитарних вредности данас ✓ објасни улогу и значај савремених задужбина посвећених великим српским писцима ✓ уочи везу између просторног размештаја српских задужбина и миграција становништва у прошлости ✓ наведе конкретна дела у којима је Свети Сава инспирација савременим уметницима ✓ опише начине и објасни значај обележавања празника посвећеном Светом Сави, у Србији, региону и дијаспори

5. ТЕМАТСКО МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОДРУЧЈЕ СРБИ КРОЗ ИСТОРИЈУ И СРПСКИ КУЛТУРНИ ПРОСТОР

ОБЛАСТИ:

- РАЗГЛЕДНИЦА МОЈЕ ОТАЏБИНЕ
- ПУТОВАЊЕ КРОЗ СРБИЈУ
- ПУТОВАЊЕ КРОЗ ИСТОРИЈУ

Разред	ИСХОДИ
	На крају тематског подручја ученик ће бити у стању да:
I	<ul style="list-style-type: none"> ✓ напише неколико реченица о својој школи ✓ напише неколико реченица о месту у коме живи ✓ опише живот своје породице у прошлости ✓ истражи уз помоћ одраслог и представи један објекат из области сеоског туризма
II	<ul style="list-style-type: none"> ✓ представи место у коме живи ✓ представи по свом избору једну истакнуту личност из свог насеља ✓ представи једну планину у Србији и њен туристички значај ✓ поштује договорена правила понашања приликом посета установама културе
III	<ul style="list-style-type: none"> ✓ представи по свом избору једну истакнуту историјску личност из свог завичаја ✓ представи једну српску бању и њен здравствено-туристички значај ✓ представи свој завичај, његове посебности и најважније објекте ✓ наброји историјске изворе помоћу којих истажујемо прошлост српског народа ✓ именује основна државна обележја Републике Србије
IV	<ul style="list-style-type: none"> ✓ опише главни град и друга изабрана места или објекте из Србије којима би представио своју отаџбину ✓ наведе начине очувања природних богатстава Србије ✓ наведе начине очувања материјалне и нематеријалне српске културне баштине ✓ представи по свом избору једну истакнуту српску историјску личност ✓ представи културна добра по којима је Србија препознатљива у свету
V	<ul style="list-style-type: none"> ✓ идентификује природна богатства у Републици Србији ✓ наведе примере културне баштине на српском културном простору ✓ објасни важност очувања културне баштине у Србији и региону и њихов значај за очување националног идентитета ✓ објасни повезаност културне баштине Србије са развојем туристичке привреде
VI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ изводи закључак о значају српске средњовековне државности и издваја најистакнутије личности епохе ✓ објасни узроке, ток и последице историјских и савремених миграција на размештај Срба у региону и свету ✓ уочи и објасни промене граница српских држава у средњем веку ✓ повеже туристички и културно-историјски значај манастира са националним идентитетом наводећи примере из поезије

VII	<ul style="list-style-type: none"> ✓ идентификује најзначајније културне тековине српског народа крајем 19. и почетком 20. века ✓ процењује важност очувања природних и културно-историјских ресурса Србије за развој туристичких потенцијала ✓ повеже туристички и културно-историјски значај споменика страдања са националним идентитетом наводећи примере из поезије и путописа
VIII	<ul style="list-style-type: none"> ✓ наведе примере српске културне баштине на српском културном простору ✓ објасни везу између очувања природе и заштите животне средине и привредног развоја Србије ✓ представи пределе са изузетним природним одликама на простору Србије ✓ истакне еколошки значај и туристички потенцијал предела изузетних одлика ✓ наведе најзначајнија документа у Републици Србији и свету која говоре о угрожавању и заштити културних добара ✓ наведе примере одговорног односа према животној средини и културно-историјском наслеђу на глобалном и локалном нивоу ✓ предложи конкретне активности за побољшање квалитета животне средине и чување нематеријалног и материјалног културно-историјског наслеђа

6. ТЕМАТСКО МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОДРУЧЈЕ ЖИВОТ РОДА МОГА

ОБЛАСТИ:

- ЗНАМЕНИТИ СРБИ И СРПКИЊЕ
- ЧУВАРИ НАРОДНЕ БАШТИНЕ

Разред	ИСХОДИ
	На крају тематског подручја ученик ће бити у стању да:
I	<ul style="list-style-type: none"> ✓ опише личност из породице, коју по нечему породица посебно истиче ✓ опише један начин на који породица чува народну баштину ✓ објасни значај Николе Тесле за српски народ и живот свих људи на Земаљској кугли
II	<ul style="list-style-type: none"> ✓ наведе један историјски извор из насеља у којем живи ✓ опише начин на који библиотека чува народну баштину ✓ напише неколико реченица о знаменитој особи из насеља или околине ✓ опише значај Милутина Миланковића за српски народ и светску науку
III	<ul style="list-style-type: none"> ✓ наброји чуваре народне баштине у свом завичају ✓ увиди важност породице у животима знаменитих личности ✓ опише живот и дело знамените особе из завичаја ✓ опише значај Михајла Пупина за српски народ и светску науку ✓ опише живот и дело изабраног завичајног уметника
IV	<ul style="list-style-type: none"> ✓ поштује договорена правила понашања приликом посета места и установа културе од националног значаја ✓ напише краћи приказ живота и дела знаменитог Србина/Српкиње, по свом избору, и представи њихов значај за српски народ ✓ наведе знамените личности наше прошлости које су дале допринос развоју светске науке ✓ опише живот и дело изабраног српског уметника ✓ наведе најзначајнија достигнућа знаменитих жена у српској историји
V	<ul style="list-style-type: none"> ✓ објасни значај истакнутих јунака у епским народним песмама преткосовског циклуса ✓ објасни значај и допринос неколико знаменитих Срба у свету науке, уметности, спорта, просвете, културе, глуме, музике... ✓ опише како достигнућа српских спортиста на светским спортским смотрама утичу на развијање патриотских осећања ✓ наведе пример заната који је важан за очување традиције и српско културно наслеђе

VI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ представи подвиге јунака у епским народним песмама из тематског круга о Марку Краљевићу и косовског циклуса ✓ објасни значај и допринос неколико знаменитих Срба у свету науке, уметности, спорта, просвете, културе, глуме, музике... ✓ укаже на структуру и особености српског друштва у периоду средњег и раног новог века
VII	<ul style="list-style-type: none"> ✓ наведе примере херојства и чојства у народним песмама покосовског, хајдучког и ускочког тематског круга ✓ укаже на примере повезаности најчешћих стилских поступака (хипербола, градација, метафора) са особинама јунака и саопштава њихову функцију ✓ тумачи улогу истакнутих историјских личности у развоју српске државности и културе приказану у народним предањима, легендама, песмама и житијима ✓ објасни значај и допринос неколико знаменитих Срба у свету науке, уметности, спорта, просвете, културе, глуме, музике...
VIII	<ul style="list-style-type: none"> ✓ објасни важност економске, политичке и културне повезаности српског народа у Србији, региону и дијаспори ✓ образложи аргументовано свој став о утицају глобализације на очување националног и културног идентитета Срба у дијаспори и региону ✓ објасни значај и допринос неколико знаменитих Срба у свету науке, уметности, спорта, просвете, културе, глуме, музике... ✓ објасни одраз историјских догађаја и појава у уметничким делима ✓ опише живот и дело изабраног српског уметника ✓ наведе примере утицаја уметничких и спортских достигнућа на јачање националног идентитета

7. ТЕМАТСКО МЕЂУПРЕДМЕТНО ПОДРУЧЈЕ КУЛТУРА СЕЋАЊА И ПАМЋЕЊА

ОБЛАСТИ:

- ДАНИ СЕЋАЊА И ПАМЋЕЊА
- СТРАДАЊА И СПОМЕНИЦИ

Разред	ИСХОДИ
	На крају тематског подручја ученик ће бити у стању да:
I	<ul style="list-style-type: none"> ✓ наброји празнике који се традиционално прослављају у породици: Божић, Ускрс, крсна слава ✓ исприча нешто о свом претку или рођаку који је страдао у неком од ослободилачких ратова ✓ опише начине на које породица чува сећања из породичне историје ✓ објасни шта његова школа својим називом чува и памти
II	<ul style="list-style-type: none"> ✓ наведе најзначајније традиционалне датуме и манифестације који се обележавају у насељу и околини ✓ објасни значај подизања споменика ✓ опише/представи споменик из свог насеља подигнут жртвама страдања у неком од ослободилачких ратова
III	<ul style="list-style-type: none"> ✓ опише начине на које завичај чува сећања на личности и догађаје из историје завичаја ✓ опише традиционални обичај у својој породици: Бадње вече, Божић, Васкрс... ✓ опише/представи споменик из свог завичаја подигнут жртвама страдања у неком од ослободилачких ратова ✓ опише личност или догађај страдања из историје свог завичаја
IV	<ul style="list-style-type: none"> ✓ опише начине на које чувамо успомене и сећања на важне догађаје и личности из српске историје ✓ напише краћи извештај о изабраном догађају страдања у прошлости у Републици Србији ✓ наброји државне празнике који представљају дане сећања и памћења (Видовдан, Дан државности, Дан примирја, Дан победе над фашизмом) ✓ опише/представи неколико споменика подигнутих жртвама страдалим током ратова

V	<ul style="list-style-type: none"> ✓ именује институције и установе у Србији и региону које изучавају и чувају историјске изворе и литературу ✓ наведе начине чувања историјских извора који су део српске културне баштине ✓ истражи порекло споменика користећи различите изворе ✓ представи споменик из свог завичаја и његов значај за културу сећања и памћења
VI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ објасни како личности и догађаји представљени у књижевним, ликовним и музичким делима утичу на неговање националног идентитета и чување српске културе ✓ разликује легенде и митове од историјских чињеница у књижевним делима, као и историјске од легендарних личности ✓ наведе неколико примера у којима приказује значај Косова и Метохије, Видовдана и Газиместана за српски народ ✓ образложи смисао неговања сећања на важне догађаје и личности из историје српског народа у средњем и новом веку
VII	<ul style="list-style-type: none"> ✓ идентификује последице историјских сукоба и ратова, са посебним освртом на људске и материјалне губитке и одразом на уметничко стваралаштво ✓ идентификује историјска места страдања Срба – у поезији и путописима ✓ укаже на смисао и сврху неговања сећања на важне личности и догађаје из историје српског народа ✓ наводи историјске корене савремених институција
VIII	<ul style="list-style-type: none"> ✓ проналази на карти одабране монументалне споменике и повезује их са историјским контекстом ✓ објасни значај који монументални споменици имају за неговање сећања и памћења ✓ објасни трагику шестоаприлског бомбардовања на примеру драмске књижевности ✓ наводи важне датуме и манифестације из прошлости Републике Србије и Републике Српске и објашњава значај њиховог обележавања ✓ проналази на карти највећа стратишта српског народа у периоду 20. века.

ТЕМАТСКО-ИНТЕГРАТИВНИ ПРИСТУП САДРЖАЈИМА ПРЕДМЕТА ОД ЗНАЧАЈА ЗА НЕГОВАЊЕ КУЛТУРЕ СРПСКОГ НАРОДА И РАЗВИЈАЊЕ НАЦИОНАЛНОГ ИДЕНТИТЕТА

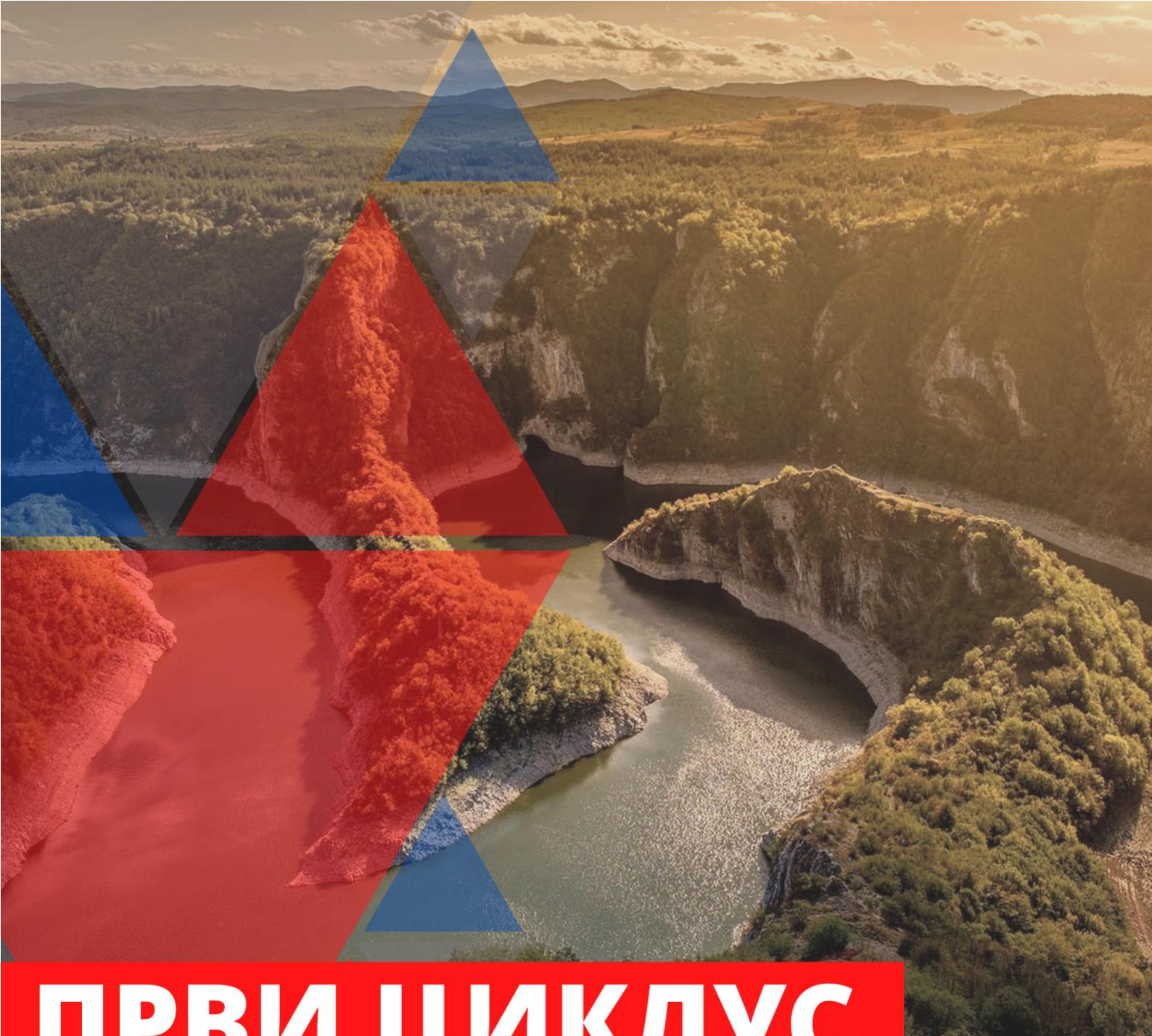
Интегративни приступ је по својој природи сложен и захтеван, али су ученици мотивисанији за рад и њихова знања развијана на овај начин постају трајнија. У Приручнику је дато седам међупредметних тематских подручја и за свако подручје дефинисане су области, којих је укупно шеснаест. За свих шеснаест области дефинисане су теме од првог до осмог разреда основног образовања и васпитања. Теме су развојног карактера и дефинисане су у односу на узраст ученика, програме наставе и учења, природу самих тема и њихову интегративност. Онда када је, због интегративног приступа, било нужно одступити од програма наставе и учења, у дефинисању тема битну улогу имала су ученичка предзнања и искуства, као и њихова зона наредног развоја.

Приликом израде овог Приручника водили смо се педагошком парадигмом нових програма наставе и учења која ученика поставља у центар подучавања и учења. У том смислу, ученика видимо као део заједнице у којој живи и о којој пуно зна и компетентан је да о овим садржајима учи и расправља и онда када они нису експлицитно део програма наставе и учења. Пошли смо од тога да је сваки ученик најпре део своје уже породице, а онда и свог места, завичаја и државе Србије. Сматрали смо да основно полазиште у раду са ученицима, поготову када су осетљиве теме у питању (садржаји из области културе сећања и памћења), треба да буде ученичко предзнање и искуство које је истовремено и полазиште и материјал за рад. На пример, у првом разреду планирана тема из области *Дани сећања и памћења* је *Моја породица се сећа и памти*. Учитељ у том случају ради са оним што му ученици донесу и понуде као материјал за рад у својим домаћим задацима које су претходно урадили као припрему за тематски дан. Ученичко искуство и предзнање у овим темама је важно.

Свака припрема садржи тему, предлог наставних јединица, циљ и исходе учења. Припреме за разредну наставу рађене су за тематске дане (наставне јединице; циљеви и иходи и артикулација тематских дана), док су за предметну наставу рађене смернице за

реализацију тема (дефинисани су циљеви и исходи учења тема, а наставници самостално и у договору са колегама планирају реализацију).

Реализацију тема из овог Приручника могуће је планирати и реализовати на нивоу одељења, разреда и школе. Пригодни датуми за реализацију тема могу бити празници, манифестације и други важни датуми и догађаји за школу, место, завичај и државу.

ПРВИ ЦИКЛУС

ПРИПРЕМЕ ЗА ТЕМАТСКО-
ИНТЕГРАТИВНИ ПРИСТУП

ПРВИ ЦИКЛУС

ПРИПРЕМЕ ЗА ТЕМАТСКО-ИНТЕГРАТИВНИ ПРИСТУП САДРЖАЈИМА ПРЕДМЕТА ОД ЗНАЧАЈА ЗА НЕГОВАЊЕ КУЛТУРЕ СРПСКОГ НАРОДА И РАЗВИЈАЊЕ НАЦИОНАЛНОГ ИДЕНТИТЕТА У ПРВОМ ЦИКЛУСУ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

За први циклус урађене су дневне тематске припреме са наставним прилозима. Тематски дани програмирани су на бази реалних наставних дана. Сваки тематски дан у овом Приручнику за први циклус основног образовања и васпитања садржи и математику, јер је математика део свакодневне наставе према плану наставе и учења. Тематским планирањем повезивани су садржаји свих предмета у првом циклусу. За активности из математике осмишљени су прилози са задацима који су садржајно повезани са темом дана. Учитељ може да преузме тематски дан из Приручника и да га реализује у целини. Поред тога, може тематски дан да прилагоди распореду, годишњим и оперативним плановима, школском програму, ученичком колективу, ресурсима школе и локалне заједнице. За сваки тематски дан урађени су прилози које наставник користи у целини или их прилагођава. На пример, задаци из математике који су дати у прилозима могу се прилагодити реалној ситуацији, односно одређеном одељењу (на пример, број ученика), школи (на пример, назив школе), насељу (на пример, називи места, становништво, природне лепоте), завичају (на пример, лепоте и друге специфичности завичаја). Поред тога, у задацима из математике могу се мењати бројеви сходно времену реализације, односно оперативним плановима.

Дидактичко-методичко заглавље за сваки тематски дан јасно говори о његовој сврси кроз циљ и исходе тематског дана. Атрикулација дана садржи активности наставника и ученика, без временске артикулације ради контекстуализације припреме. Артикулација тематских дана је рађена тако да наставницима поред јасних смернице оставља и висок степен аутономије. Наставник може изабрану припрему да контекстуализује и прилагоди себи и својим ученицима. Може да допуњује, редигује, користи све или само делове припреме и у односу на то одређује своју временску динамику дана.

ПРИПРЕМЕ (ПРВИ ЦИКЛУС)

1. МОЈ ИДЕНТИТЕТ 22

1.1. Мој идентитет

1. разред: Ја сам дете, ђак, друг/другарица
2. разред: Моје породично стабло
3. разред: Ово је Србија
4. разред: Срби живе и ван Србије

1.2. Ћирилица

1. разред: Пишем ћирилицом
2. разред: Лепо писање ћирилице
3. разред: Ћирилица, службено писмо у Републици Србији
4. разред: Чувамо ћирилицу

2. СРПСКИ ЕТНОС 61

2.1. Српски фолклор и обичаји

1. разред: Српске народне бројалице
2. разред: Дечје песме и игре, некад и сад – фолклор и обичаји
3. разред: Српска народна ношња
4. разред: Српске народне песме и игре

2.2. Српски орнамент

1. разред: Ћилим, народна радиност
2. разред: Српске шаре за маштање
3. разред: Српски орнамент је увек у моди
4. разред: Српски орнамент – наше наслеђе

3. СРПСКИ ЈЕЗИК 98

3.1. Вук Караџић

1. разред: Азбука
2. разред: Вук као сакупљач кратких народних умотворина
3. разред: Вук као сакупљач народних песама
4. разред: Српски језик – мој матерњи језик

3.2. Српски језик, мој матерњи језик

1. разред: Српски језик – мој матерњи језик
2. разред: Српски језик – обележје мог народа
3. разред: Српски језик – језик којим говорим и пишем
4. разред: Језик рода мог

3.3. Српски писци и песници

1. разред: Јован Јовановић Змај
2. разред: Десанка Максимовић
3. разред: Љубивоје Ршумовић
4. разред: Добрица Ерић

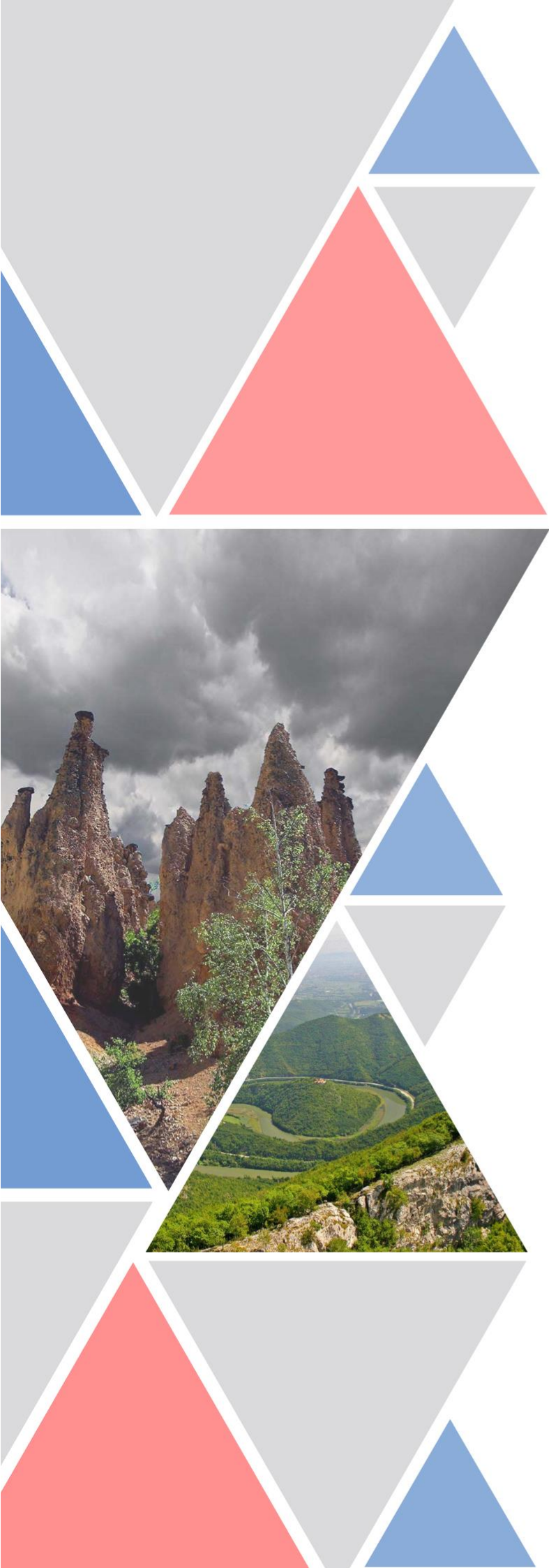
4. ДОБРОЧИНСТВО И ЗАВЕШТАЊЕ 160

4.1. Свети Сава

1. разред: Свети Сава, школска слава
2. разред: Приче о добротинству Светог Саве
3. разред: Свети Сава – знаменита личност наше прошлости
4. разред: Свети Сава – живот и дело

4.2. Задужбине

1. разред: Књига на дар
2. разред: Даривали су нам...
3. разред: Задужбинари из мог завичаја
4. разред: Манастири и задужбине српских владара

5.1. Разгледница моје отаџбине

1. разред: Разгледница моје школе
2. разред: Разгледница мога места
3. разред: Разгледница мога завичаја
4. разред: Разгледница моје отаџбине

5.2. Путовање кроз Србију

1. разред: Сеоски туризам
2. разред: Планински туризам
3. разред: Бањски туризам
4. разред: Туристички и културно-историјски значај утврђења у Србији

5.3. Путовање кроз историју

1. разред: Стефан Немања
2. разред: Ђорђе Петровић Карађорђе
3. разред: Михаило Обреновић
4. разред: Петар Први Карађорђевић

6. ЖИВОТ РОДА МОГА

6.1. Знаменити Срби и Српкиње

1. разред: Никола Тесла
2. разред: Милутин Миланковић
3. разред: Михајло Пупин
4. разред: Знамените Српкиње

6.2. Чувари народне баштине

1. разред: Породица као место чувања породичне традиције
2. разред: Библиотека
3. разред: Ко чува национално благо у твом завичају (музеји, спомен-куће...)
4. разред: Народна библиотека, Народни музеј и Народно позориште

7. КУЛТУРА СЕЋАЊА И ПАМЋЕЊА

7.1. Дани сећања и памћења

1. разред: Сећање моје породице
2. разред: Моје насеље памти
3. разред: Мој завичај памти
4. разред: Државни празници

7.2. Страдања и споменици

1. разред: Тамо далеко
2. разред: Споменик Незнаком јунаку на Авали
3. разред: Спомен-парк у Шумарицама
4. разред: Споменици сећања на страдале у НАТО агресији

Тематско међупредметно подручје:		МОЈ ИДЕНТИТЕТ
Област:	Мој идентитет	
Разред:	први	
Тема дана:	Ја сам дете, ђак, друг/другарица	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	„Добар друг ти вреди више”, Перо Зубац	обрада
Математика	Сабирање и одузимање у првој десетици, текстуални задаци	утврђивање
Свет око нас	Ја у кући и у школи	утврђивање
Ликовна култура	Обликовање – Одељенски споменар другарства	обрада
Музичка култура	Слушање музике: „Другарство”, Д. Лаковић	утврђивање

Циљ тематског дана:	Развијање споственог идентитета и осећања припадности и међусобне повезаности унутар породице, школе и вршњачке групе уз уважавање различитости.
Исходи дана:	<p>На крају дана, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ наведе три примера у којима је добро поступио према другу/другарици; ▪ наведе три примера различитости међу вршњацима; ▪ наведе своја права и обавезе као члана домаћинства; ▪ опише једно своје право и обавезу које има као део одељенског и школског колектива; ▪ уочи и издвоји стих и строфу у песми; ▪ направи страницу посвећену другу/другарици за одељенски споменар другарства; ▪ реши једноставан текстуални задатак.
Методe:	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада:	Индивидуални, фронтални, рад у пару и рад у групи.
Наставна средства:	Рачунар са интернет везом, ЦД, самолепљиви колаж папир, лепак, хамер.
Начини провере остварености исхода:	Посматрање, бележење, урађени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Разговара са ученицима о различитим активностима које имају током дана из различитих животних улога: као дете (играње), као ђак (школа, учење), као члан домаћинства (кућни послови, кућна правила) и као друг/другарица (дружење, сарадња).	Учествују у разговору.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању.

	<p>Води решавање текстуалног задатка: У три дана, Лазар и Павле су одиграли 7 утакмица. У прва два дана, одиграли су 5 утакмица. Колико утакмица су одиграли трећег дана? После текстуалног задатка подстиче разговор о правима и обавезама које има као дете.</p>	<p>Решавају задатак. Учествују у разговору на тему: Ја сам дете. Наводе примере својих права и обавеза.</p>
	<p>Из улоге детета прелази на улогу друга/ другарице. Организује активности слушања композиције: „Другарство”, Д. Лаковић.</p>	<p>Слушају. Прате инструкције и учествују.</p>
	<p>Води решавање текстуалног задатка: Лена је двојци својих другова дала једнак број поморанџи. Петру је дала 3 поморанџе. Колико је поморанџи добио Марко? После текстуалног задатка подстиче разговор о другарству.</p>	<p>Решавају задатак. Учествују у разговору на тему: Ја сам друг/другарица.</p>
	<p>Предузима активности обраде песме: „Добар друг ти вреди више”, Перо Зубац.</p>	<p>Читају, питају, прате упутства, одговарају...</p>
	<p>Даје упутство да размисле и наведу шта је свако од њих добро учинио свом другу или другарици претходног дана; ако није, шта би могао да учини.</p>	<p>Наведе примере доброг чињења за свог друга/другарицу.</p>
	<p>Најављује активност и даје упутства за израду Одељенског споменара другарства. Ученици треба да напишу поруку, стихове или да нацртају цртеж посвећен другу или другарици. Од радова праве заједнички одељенски споменар на хамеру. Током рада тиха репродукција композиције: „Другарство”, Д. Лаковић.</p>	<p>Прате упутства. Извлаче папирић са именом друга/другарице коме ће посветити страницу. Израђују страницу према упутствима.</p>
	<p>Води решавање текстуалног задатка: Јелена је прочитала девет књига из библиотеке, а Ема седам. Колико књига више је Јелена прочитала од Еме? После текстуалног задатка подстиче разговор о правима и обавезама ђака.</p>	<p>Решавају задатак. Учествују у разговору на тему: Ја сам ђак. Наводе примере својих права и обавеза.</p>
	<p>Води решавање текстуалног задатка: Мама је опрала три тањира, сестра два, а ја један. Колико смо укупно тањира опрали? После текстуалног задатка подстиче разговор о кућним правима и обавезама.</p>	<p>Решавају задатак. Учествују у разговору на тему: Ја сам члан домаћинства.</p>
	<p>Разговара са ученицима о међусобним различитостима: изглед, начин одевања, омиљена играчка, омиљено јело... Указује на богатство различитости и добробити које имамо од међусобних разлика.</p>	<p>Наведе примере различитости.</p>
	<p>Даје упутство ученицима да нацртају себе и да све радове залепе један поред другог на пано (одељенски или школски) под називом: Ово смо ми / Представља вам се одељење_____.</p>	<p>Цртају. Разговарају.</p>
	<p>Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде</p>	<p>Износе мишљење о дану и оствареним резултатима.</p>

	<p>оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.</p>	<p>Пореде шта су очекивали и шта су научили.</p>
<p>ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА</p>	<p>Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?</p>	

Тематско међупредметно подручје		МОЈ ИДЕНТИТЕТ
Област	Мој идентитет	
Разред	други	
Тема дана	Моје породично стабло	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Представљам вам свој породични албум, говорна вежба	утврђивање
Математика	Сабирање и одузимање до 100, текстуални задаци	утврђивање
Свет око нас	Породица и родбина	утврђивање
Ликовна култура	Грб моје породице	обрада

Циљ тематског дана	Развијање породичног идентитета и позитивних односа унутар породичних и родбинских веза и осећања припадности породици и њеној традицији.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ представи чланове уже и шире породице и њихове везе (ко је коме шта); ▪ прикаже чланове свог породичног стабла до трећег колена; ▪ представи свој породични албум као место чувања породичних успомена; ▪ нацрта породични грб; ▪ реши текстуалне задатке.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Индивидуални и фронтални.
Наставна средства	Презентација, наставни листић са укрштеницом, наставни листићи са шемом породичног стабла, листић из математике, блок број 3, дрвене или воштане бојице, рачунар са интернет везом.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, продукти рада, представљање радова, решени задаци из математике.

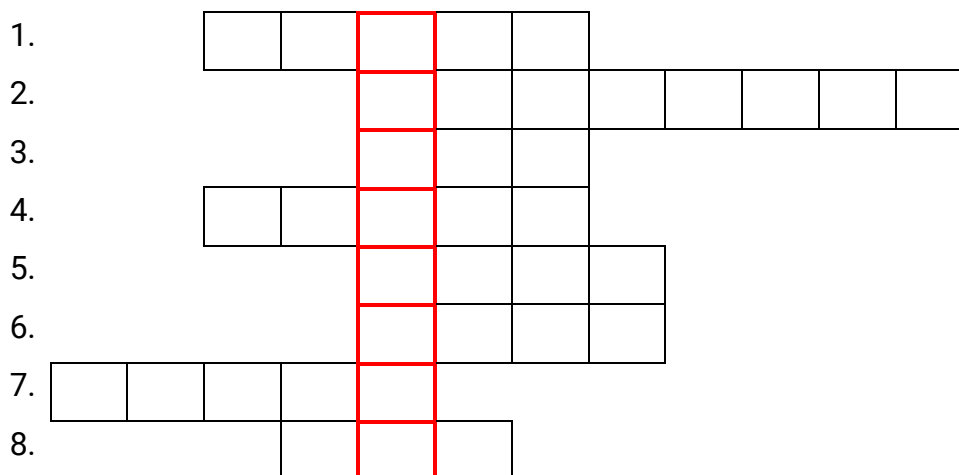
АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Води ученике кроз решавање укрштенице (Прилог 1). Мотивише ученике на разговор о породици и породичном стаблу.	Решавају укрштеницу. Учествују у разговору.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.
	Подстиче и води разговор о породици – ужој и широј.	Учествују у разговору.

	Уводи појам родбина. Објашњава родбинске односе и подстиче разговор о својој родбини и везама. На пример: „Саша је мој ујак, ја сам њему сестрић. Он је мојој мами рођени брат“ итд.	Наводе примере својих веза са члановима родбине.
	Подстиче разговор о породичним албумима и албуму као месту чувања породичних успомена.	Представљају своје албуме.
	Приказује једно породично стабло на табли/видео-биму. Даје задатак да прикажу своје породично стабло користећи штампани прилог (Прилог 2). Објашњава ученицима да у правоугаонике упишу имена чланова своје породице до трећег колена. Уколико је потребно ученици доцртавају правоугаоник за сестре, браћу, стричеве, стрине, ујаке, ујне, тетке и тече, и браћу и сестре од стрица, ујака и тетке.	Израђују своја породична стабла.
	Организује рад на текстуалним задацима (Прилог 3). После провере тачности организује разговор о породичним и родбинским везама и односима.	Решавају задатке, учествују у разговору.
	Организује израду породичних симбола. Објашњава појам симбола. Уводи их у тему кроз приче о племићким породицама које су имале своје симболе. Води анализу радова.	Прате инструкције, креирају свој породични симбол, описују га.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Изnose мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореди шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

Прилог 1. (Моје породично стабло)

Укрштеница

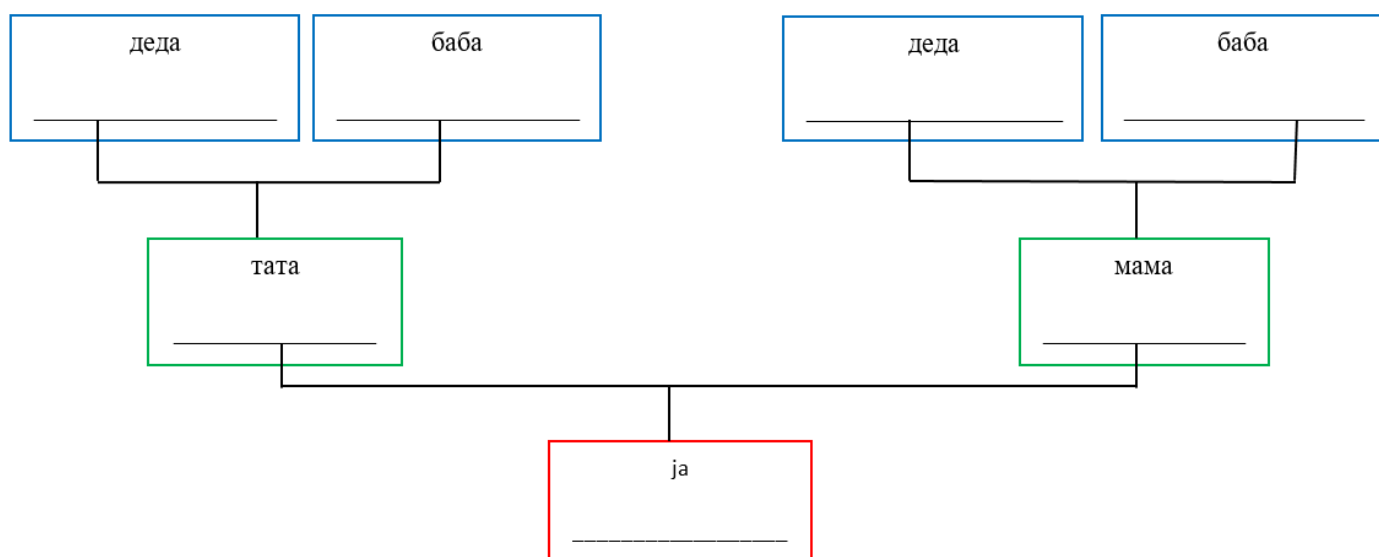

1. Тениска лоптица је предмет облика...
2. Група људи која свира музичке инструменте је...
3. У њега се ставља фотографија...
4. Писани знак за глас је...
5. Татин тата теби је...
6. Предмет који се користи за шивење или вез...
7. Превозно средство у водном саобраћају је...
8. Реч различитог облика, а истог значења од речи ученик је...

Решење укрштенице:

МОЈЕ ПОРОДИЧНО СТАБЛО

Прилог 3. (Моје породично стабло)

1. Бака Мара је направила 30 колача са јабукама. Колико је појела њена унука Иванка, ако је остало 26 колача?

Тема за разговор: Шта ко воли да једе у твом дому? Које је твоје омиљено јело и ко га у породици најбоље спрема?

2. Мајка је куповала јабуке и крушке на пијаци. Од купљених 45 воћи 27 су јабуке. Колико је крушака мајка купила на пијаци?

Тема за разговор: Подела кућних послова. Ко шта ради у кући?

3. Ујак Неша је на пијаци камионом довезао 48 џакова кромпира. Није продао 9 џакова. Колико је џакова кромпира продао?

Тема за разговор: Занимања чланова породице и родбине.

4. Алексин ујак Милош има две ћерке од по 10 година. Његова тетка Сузана има сина од 15 и ћерку од 16 година. Стриц Бранко има три сина, један има 2, други 12 и трећи 14 година. Алекса има 8 година. Колико укупно година имају Алекса и све његове сестре и браћа?

Тема за разговор: Породице са различитим бројем деце, некад и сад.

5. Сестре Зорица и Катарина укупно имају 20 оловака. Ако Зорица поклони Катарини 2 оловке, имаће подједнако. Колико оловака има Зорица, а колико Катарина?

Тема за разговор: Приче о браћи и сестрама.

Тематско међупредметно подручје:		МОЈ ИДЕНТИТЕТ
Област:	Мој идентитет	
Разред:	трећи	
Тема дана:	Ово је Србија	

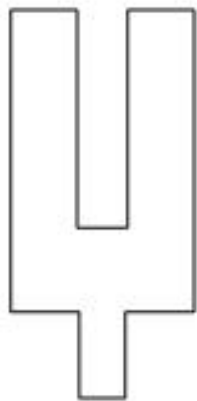
ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	„Домовина се брани лепотом”, Љубивоје Ршумовић	обрада
Математика	Текстуални задаци са више операција	утврђивање
Природа и друштво	Моја отаџбина – Република Србија	утврђивање
Ликовна култура	Споразумевање: Израда одељенских новина	вежбање

Циљ тематског дана:	Развијање националног идентитета и осећања припадности и љубави према отаџбини и свом народу, уз поштовање и уважавање етничке разноликости.
Исходи дана:	<p>На крају дана, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ објасни значење и наводи синониме појма отаџбина; ▪ наброји државне симболе; ▪ изрази своја осећања, утиске и асоцијације у вези са домовином, доводећи их у везу са мотивима песме; ▪ наведе распоред боја на застави и основне елементе државног грба; ▪ пева државу химну „Боже правде”; ▪ опише на који начин негује и чува национални идентитет; ▪ објасни појам суживот; ▪ реши текстуални задатак; ▪ учествује у анализи ученичких радова (новинских страна); уважавајући различите доживљаје дизајна.
Методe:	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада:	Индивидуални, фронтални и групни.
Наставна средства:	Ребус, видео-записи, прилози, наставни листић из математике, рачунар са интернет везом.
Начини провере остварености исхода:	Посматрање, бележење, ученички радови, представљање радова, решени задаци из математике.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему дана решавањем ребуса (Прилог 1). Решење ребуса је ОТАЏБИНА.	Решавају ребус.
	Саопштава тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.
	Пушта снимак песме „Домовина” коју рецитује аутор песме, Љубивоје Ршумовић: https://youtu.be/uulnos6XI-0 . Анализира песму. Објашњава појам домовине и родољубиве песме.	Слушају. Наводе синониме за појам домовина. Учествују у разговору.

	Разговара о нашој домовини Србији: главни град, аутономне покрајине, већински народ, државни симболи (Прилог 2) и становништво. Организује слушање и певање химне Републике Србије: https://www.youtube.com/watch?v=jj2reE94Gns .	Слушају. Учествују у разговору. Певају химну.
	Прича о већинском народу у Србији и обележјима српског народа: језик, писмо, традиција...	Набрајају обележја.
	Разговара са ученицима о националној припадности и обележјима свог националног идентитета (језик, писмо, музика, фолкор, обичаји, храна...) промовишући и интеркултурализам.	Причају о обележјима своје националне припадности.
	Наводи ученике да објасне на који начин се чува и негује национални идентитет. Поставља питања: Како чуваш свој језик? Како чуваш своје писмо? На које начине негујеш традицију? Која су национална јела твог народа? итд.	Слушају и износе своје примере.
	Подсећа ученике на права и обавезе свих становника Републике Србије и води разговор око појма суживот подстичући ученике да наводе примере.	Слушају и износе примере. Описују појам суживот.
	Организује и води рад на текстуалним задацима (Прилог 3).	Решавају задатке. Учествују у анализи, провери.
	Разговара са ученицима и даје инструкције за израду новина под називом „Србија“. Дели ученике у групе. Свака група има задатак да направи једну новинску страну: насловну страну, страну о симболима наше отаџбине, о језику и писму, о музици и фолклору, о националној кухињи и обичајима. Прати и подстиче рад ученика и представљање радова. Разговара са ученицима о продукцима рада.	Прате упутства. Раде у групама. Учествују у разговору. Вођа представља групни продукт, остали допуњују.
	Подстиче ученике на украшавање новинских страна. Помаже ученицима у лепљењу и повезивању новинских страница и састављању одељенских новина. Подстиче учешће ученика у разговору о дизајну одељенских новина.	Украшавају и повезују одељенске новине. Учествују у естетској процени.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореди шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

Велики грб Републике Србије

Државна застава Републике Србије

1. На смотри народног фолклора учествовала су деца из Србије и деца из Републике Српске. Из Србије је било 135 такмичара, а из Републике Српске два пута више такмичара. Колико је укупно било такмичара?
2. Нови Сад и Бањалука су градови партнери. Током једне године, у пословним преговорима учествовало је 648 Новосађана и четири пута мање Бањалучана. Израчунај колико је укупно људи учествовало у овим преговорима.
3. Бања Врућица се налази у Републици Српској недалеко од града Теслића. У једном хотелу у овој бањи смештено је 337 гостију у једнокреветне и двокреветне собе. Ако има 57 једнокреветних соба израчунај колико има двокреветних соба у хотелу.
4. У Београду се током једног преподнева прода пола тоне банана, кивија два пута мање него банана, а јагода 5 пута мање него кивија. Колико је укупно банана, кивија и јагода продато у нашем главном граду током једног преподнева?
5. Сеад, Шандор и Милан су земљорадници који своју робу продају задрузи. Задруга је од Сеада откупила 456 t пшенице, од његовог комшије Шандора 3 пута мање, док је од комшије Милана откупила 2 пута више него од Шандора. Колико је укупно тона пшенице задруга откупила?
6. Република Србија је из Републике Српске увезла 770 kg јунећег меса и 7 пута мање свињског меса. Република Српска је увезла из Републике Србије 324 kg шљива и 2 пута више јабука. Израчунај ко је више килограма производа увезао и за колико?

Тематско међупредметно подручје:		МОЈ ИДЕНТИТЕТ
Област:	Мој идентитет	
Разред:	четврти	
Тема дана:	Срби живе и ван Србије	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Пишем ти имејл из Србије, писмена вежба	обрада
Математика	Текстуални задаци са више операција	утврђивање
Природа и друштво	Срби који живе и раде ван Републике Србије	обрада
Ликовна култура	Композиција: Шаљем ти разгледницу Србије	вежбање

Циљ тематског дана:	Развијање националног идентитета и осећања повезаности са Србима који живе ван Србије, као и упознавање ученика са начинима на које они чувају и негују свој национални идентитет.
Исходи дана:	<p>На крају дана, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ наброји што више примера где све Срби живе ван Србије; ▪ представи укратко Републику Српску у којој живи више од милион Срба; ▪ наведе пример како Срби који живе ван граница Србије чувају обележја свог националног идентитета; ▪ наброји неколико знаменитих Срба који су живели или живе ван граница Србије, а познати су у свету науке, уметности, спорта...; ▪ исприча причу о животу свог рођака/пријатеља/познаника који живи ван Србије; ▪ наведе синонине за појам: дијаспора; ▪ напише имејл другу/другарици из дијаспоре; ▪ реши текстуалне задатке са више операција; ▪ изради разгледницу са српским мотивима.
Методe:	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада:	Идивидуални и фронтални.
Наставна средства:	Прилози, линкови, наставни листић из математике, бели картон А4 формата, темпере, колаж папир, водене боје, дрвене боје, пастел, фломастери, рачунар са интернет везом.
Начини провере остварености исхода:	Посматрање, бележење, ученички радови, продукти ликовних радова, решени задаци из математике.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему кроз видео-запис ⁵ песме „Србијо мајко” (Прилог 1.) и кратак разговор о песми са посебним акцентом на питање: Ко ме је све Србија „мајка”. Усмерава разговор до закључка да Срби живе и ван граница Србије.	Слушају песму. Учествују у анализи. Долазе до закључка ко ме је све Србија „мајка”.

⁵ Изабрати са интернета пригодан видео-запис песме.

	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.
	Води разговор о отаџбини – Републици Србији и о томе где све Срби живе осим у Србији. На географској карти показује положај Републике Србије у Европи и свету. Подстиче ученике да се присете да ли познају некога ко живи ван граница Србије и где.	Слушају, посматрају, износе своје мишљење, наводе примере.
	Води разговор о знаменитим Србима у свету. Подстиче ученике да се присете Срба који су дали свој допринос науци, технологији, медицини, музици, спорту и другим областима друштвеног живота, а да притом више не живе у Србији или нису живели у Србији (Никола Тесла, Милутин Миланковић, Михајло Пупин, Стефан Миленковић, Новак Ђоковић, генетичар Миодраг Стојковић, глумица Мила Јововић и многи други).	Наводе примере Срба знаменитих личности који живе ван матичне државе и њихов допринос Србији и свету.
	Разговара са ученицима о Србима који живе у земљама у окружењу: Босни и Херцеговини (доминантно у Републици Српској), Републици Хрватској, Црној Гори, Републици Северној Македонији, Републици Словенији, Мађарској и Румунији.	Прате. Питају. Разговарају. Наводе примере.
	Разговара са ученицима о Републици Српској у којој живи више од милион Срба. Прича о географском положају, њеним институцијама, застави, грбу и химни. Приказује Амблем и заставу Републике Српске (Прилог 2). Пушта химну Републике Српске „Моја Република” https://youtu.be/NgRqq0UHNvw .	Слушају. Учествују у разговору. Уочавају сличности застава Републике Србије и Републике Српске.
	Разговара о Србима који живе у европским земљама и у свету и о различитим начинима на које Срби који живе ван граница Србије чувају обележја свог националног идентитета (Прилог 3). Пушта песму „Ово је Србија” (https://www.youtube.com/watch?v=keE5br_aThY&fbclid=IwAR2aarVGMBjqL9D_vSvFTSV1o5qiALT-SVi9N8uVH9DHnGY66V67aZsw7k) коју су снимили Срби фолклораши из Србије и света.	Слушају. Учествују у разговору. Наводе пример како неко кога они познају, а живи у иностранству чува своја национална обележја.
	Најављује активност писања имејла другу/другарици који живе ван граница	Пишу имејл. Неколико ученика чита своје имејлове.

	Србије. ⁶ Објашњава форму писања имејла. За домаћи задатак ученици, уз надзор одрасле особе, треба да пошаљу имејл другу/другарици који живе ван Србије.	
	Организује и води рад на текстуалним задацима (Прилог 4).	Решавају задатке.
	Организује и води израду разгледница са српским мотивима особи коју познају, а живи у иностранству.	Израђују разгледницу.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореди шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

⁶ Потребно је да наставник пре реализације тематског дана успостави контакт са неком српском школом из дијаспоре и у сарадњи са колегом из дијаспоре обезбеди адекватан број мејлова ученика из српске школе којима би ученици из његовог одељења, на часу српског језика, написали мејл односно писмо.

СРБИЈО МАЈКО, Милутин Поповић Захар

У звонима Грачанице
и песмама пастирице
и у миру и у боју ја осећам душу твоју
Србијо, моја Србијо!

Србијо, најлепша бајко,
Србијо, оче и мајко, Бог нек' ти пружи спас
јер ми те волимо
к'о што ти волиш нас!

И у зноју твог сељака
у пољупцу девојака
кад се слави, кад се воли
кад се вишњем Богу моли
Србијо, моја Србијо!

Тебе грли Дрина, Сава
плави Дунав и Морава
сви путеви теби воде
од љубави до слободе
Србијо, моја Србијо!

Србијо, најлепша бајко,
Србијо, оче и мајко Бог нек' ти пружи спас
јер ми те волимо
к'о што ти волиш нас!

Амблем и застава Републике Српске

Амблем Републике Српске

Застава Републике Српске

Срби који живе у иностранству формирају своје клубове и удружења у којима се окупљају. У тим клубовима и удружењима одржавају културне и друге манифестације чији је циљ неговање српске традиције и културе. У областима које настањује доста Срба, граде се српске православне цркве. У многима од њих формиране су српске школе у којима деца уче српски језик, српску историју и традицију. Често Срби у дијаспори формирају и своје центре у којима деца уче матерњи, српски језик.

Министарство просвете Републике Србије, дуже од четири деценије, у земљама у којима се процењује да живи највећи број Срба, организује допунску школу за децу од 7 до 14 година која желе да уче српски језик, упознају српску традицију, културу и стекну основна знања из националне историје и географије. У допунској школи деца изучавају предмете: Српски језик, Моја отаџбина Србија и Основи културе српског народа. Преко лета, у Србији се организују многе летње школе за децу из дијаспоре.

Прилог 4. (Срби живе и ван Србије)

1. Према неким проценама, у Италији живи око 70 000 Срба, док у Немачкој живи 9 пута више. Колико укупно Срба има у обе државе?
2. У библиотеци једне српске школе у Бечу изложено је 3 452 књиге из српске књижевности и 4 886 књига из српске историје. Замисли да половина тих књига има корице у бојама српске заставе: црвеној, плавој и белој. Израчунај колико би књига имало корице у бојама српске заставе.
3. У табели је дат број учесника на смотри фолклорних ансамбала из Србије и региона. Израчунај колико је укупно учесника било на овој фолклорној смотри.

	Број фолклорних ансамбала	Број чланова у ансамблу
Република Србија	21	85
Република Српска	17	65
Република Северна Македонија	3	57
Црна Гора	6	45

4. На ликовни конкурс „Моја земља Србија” стигли су радови из српских школа из дијаспоре. Ученици из Копенхагена послали су 124 ликовна рада, а ученици из Онтарија 15 пута више радова. Ученици из Сједињених Америчких Држава послали су 5 пута више радова него ученици из Копенхагена и Онтарија заједно. Колико је укупно ликовних радова стигло на конкурс?

Тематско међупредметно подручје:	СРПСКИ ЈЕЗИК
Област	Ћирилица
Разред	први
Тема дана	Пишем ћирицом

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Писање порука	обрада
Математика	Редни бројеви	утврђивање
Ликовна култура	Споразумевање: Украсна слова	обрада
Музичка култура	Слушање музике: „Букварци”, Б. Станчић	обрада

Циљ тематског дана	Упознавање ученика са настанком и развојем ћириличног писма, развијање љубави према ћирилици и лепом писању, као и подстицање на чување писма.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ објасни, својим речима, једноставност ћириличног писма (једно слово – један глас); ▪ каже неколико реченица о настанку ћирилице; ▪ изнесе утиске након слушања песме; ▪ украси поруку написану ћириличким писмом; ▪ користи редне бројеве.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Индивидуални и фронтални.
Наставна средства	Припремљен текст, рачунар са интернет везом.
Начини провере остварености исхода	Посматрање и бележење, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

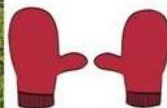
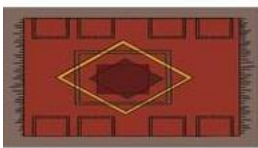
ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему игром дешифровања поруке са свитка ⁷ . Подстиче дечју машту и радозналост причом о поруци коју је управо пронашао и позива их да му помогну у дешифровању поруке (Прилог 1). Порука на свитку је: ЧУВАЈТЕ ДЕЦО НАШУ ЋИРИЛИЦУ.	Учествују у игри. Објашњавају поједине слике. Откривају решење.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Изnose шта знају и шта би волели да сазнају.
	Разговара са ученицима о ћирилици. У току разговора, пошто је час започео „сликовним писмом” објашњава како је настало писмо као цивилизацијска тековина и како је	Учествују у разговору, наводећи шта знају о ћирилици.

⁷ Порука је дата на свитку који је запечаћен (пластелин/восак) или везан траком.

	поједностављивањем слика/цртежа настао знак за глас – слово.	
	Прича ученицима укратко о Ћирилу и Методију ⁸ . Даје ученицима кратак текст о Ћирилу и Методију са задатком да на основу текста напишу неколико реченица (Прилог 2). Разговара са ученицима о реченицама које су написали.	Слушају. Учествоју у разговору. Читају текст. Записују неколико реченица о Ћирилу и Методију.
	Разговарају о Вуку Караџићу и његовом доприносу једноставности ћириличног писма (једно слово један глас). Истиче важност ћирилице за српски народ и важност очувања ћирилице као писма.	Одговарају на питања, износе своје мишљење о томе зашто би требало писати ћирилицом.
	Подстиче ученике да осмисле поруку будућим генерацијама о томе како да чувају ћирилицу Дели ученицима папир у облику свитка на коме треба да напишу одабрану поруку краснописом.	Смишљају поруке. Записују их и украшавају.
	Организује и води активности слушања песме „Букварци”, Б. Станчића, повезујући песму са Букваром, првом књигом из које ђаци уче ћирилицу. Подстиче ученике да изнесу утиске након слушања песме.	Слушају. Разговарају о песми. Износе утиске.
	Заједно са ученицима издваја кључне речи дана: писмо, слово, ћирилица, Ћирило, Методије, Вук Караџић, азбука, Буквар. Издавај реч ПИСМО и сваком слову придружује редни број тог слова у азбуци: П – 19. И – 10. С – 21. М – 15. О – 18. Затим задаје ученицима да сваком слову у називу теме дана ПИШЕМ ЋИРИЛИЦОМ, придруже редни број тог слова у азбуци.	Учествоју у разговору. Придружују редне бројеве словима.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе своја запажања о дану и мишљење о оствареним резултатима. Пореди шта су знали пре, шта су очекивали и шта су научили. Износе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

⁸ У време када су Словени примали хришћанство, богослужење се није обављало на језицима којима се старословенско становништво служило, па је настала потреба да се свете књиге преведу. Тај посао је поверен браћи Ћирилу и Методију који су саставили прво писмо за словенски језик – глаголицу. Њихови ученици су касније на основу глаголице направили ново писмо које су назвали ћирилица у част Ћирила.

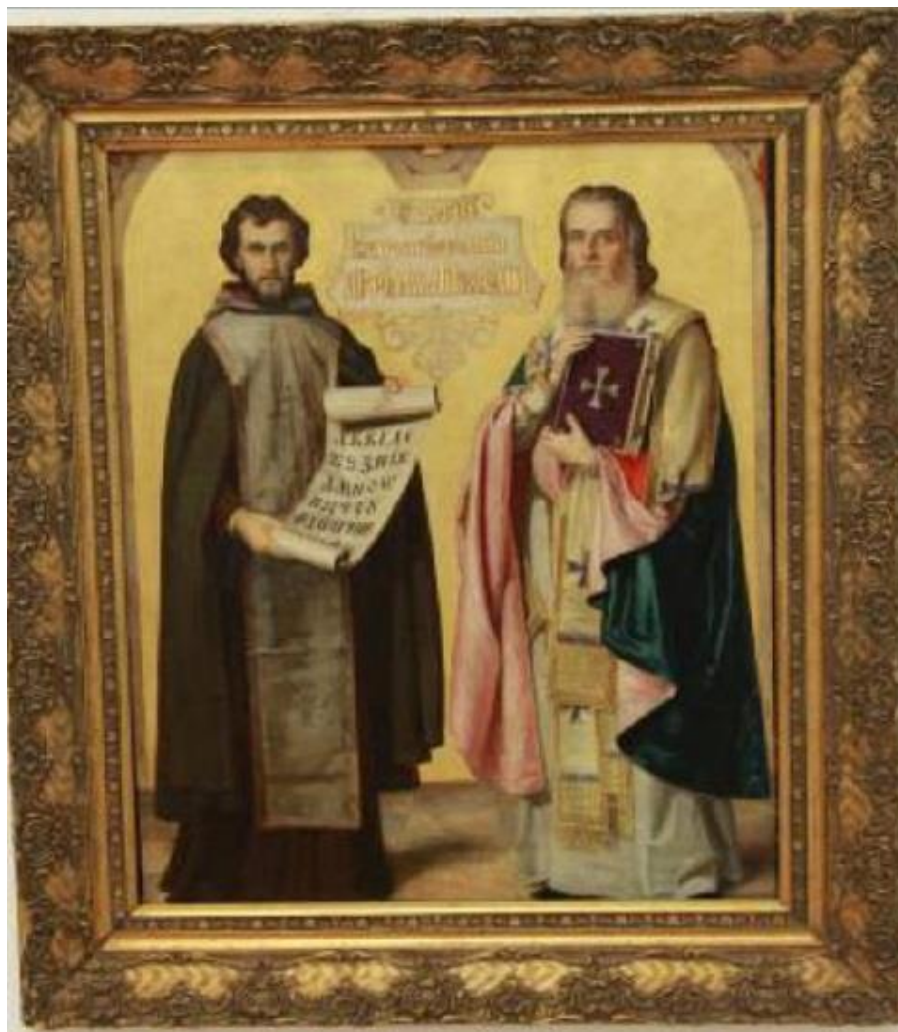
Прилог 1⁹. (Пишем ћирицом)

⁹ Илустрације, ученик Милош Белић из Крагујевца.

САЧУВАЈМО ЋИРИЛИЦУ!

Два брата из Грчке, Константин (Ћирило) и Методије су били учени људи који су описмењавали Словене и ширили хришћанство. Они су направили прво словенско писмо које се звало глагољица. Касније су њихови ученици на основу глагољице направили ново писмо. У част свог учитеља Ћирила то писмо су назвали ћирилица.

Свети Ћирило и Методије
(Фотографија је преузета са: www.kultura.rs)

Много година касније Вук Караџић је уредио ћирилично писмо. Вукова ћирилица има 30 слова, а свако слово је знак за један глас.

Тематско међупредметно подручје:		СРПСКИ ЈЕЗИК
Област	Ћирилица	
Разред	други	
Тема дана	Лепо писање ћирилице	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Ћирилица – вишевековно писмо Срба	обрада
Математика	Дуж	утврђивање
Ликовна култура	Споразумевање: лепо писање	вежбање

Циљ тематског дана	Развијање љубави према ћириличном писму као вишевековном обележју српског идентитета и схватање важности чувања писма кроз употребу и лепо писање.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ опише, својим речима, како су се у прошлости преписивале књиге; ▪ објасни, својим речима, реченицу: Ћирилица се чува писањем; ▪ наброји неколико примера где се користи краснопис (позивнице, различити документи, логотипи...); ▪ напише краснописом своје име и презиме; ▪ користи лењир за мерење дужине и цртање дужи.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративе.
Облици рада	Фронтални и индивидуални.
Наставна средства	Прилози, прибор за цртање (графитна оловка, лењир), прибор за писање (пенкало, калиграфско перо, тршчано перо, гушчије перо или маркер широког равног врха или четка и туш), рачунар са интернет везом.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Задаје ученицима да напишу своје име и презиме писаним словима ћирилице, најлепше што умеју. Листиће са исписаним именима поставља на пано.	Учествују у активности тражећи натписе написане ћирилицом.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају
	Разговара са ученицима о сачуваним рукописним књигама на ћириличком писму. Даје основне информације о Мирослављевом јеванђељу и Ресавској школи (Прилог 1).	Учествују у разговору.

	<p>Разговара са ученицима о уметности лепог писања – калиграфији, приказујућим им изабране фотографије са интернета.</p> <p>Разговарају о томе где се све користило лепо писање, где се користи данас (позивнице, уверења, документи, логотипи...). Прича са ученицима о очувању ћирилице њеном употребом (Прилог 2).</p>	<p>Учествују у разговору и износе своје утиске. Наводе примере где се користи краснопис и објашњавају зашто је важно користити ћирилично писмо.</p>
	<p>Прави музичку паузу композицијом „Свилен конац ” у извођењу Народног оркестра Миодрага Радета Јашаревића: https://www.youtube.com/watch?v=I9H9AdpVaBE.</p>	<p>Слушају музику.</p>
	<p>Разговара са ученицима о прибору за лепо писање: калиграфско перо, мастило и папир (Прилог 3). Објашњава да је планирање изгледа текста на папиру веома важно и да пре исписивања слова треба исцртати помоћне линије или квадратну мрежу на папиру.</p> <p>Даје упутство како да на папиру нацртају помоћне линије, односно дужи. Ученици треба да уз леву и десну ивицу папира нацртају тачке, тако да су сваке две суседне на једнаком растојању. Затим спајају одговарајуће тачке хоризонталним линијама.</p>	<p>Прате упутства и цртају дужи.</p>
	<p>Даје упутство ученицима да напишу своје име и презиме краснописом на припремљеном папиру користећи калиграфско перо или перо од трске, маркер широког равнoг врха или четку и туш. Подстиче и помаже ученицима приликом рада. Папире са исписаним именима поставља на пано, поред радова које су поставили на почетку дана.</p> <p>Упоредују имена написана на почетку и на крају дана.</p>	<p>Прати упутства. Пишу краснописом своје име и презиме. Учествују у разговору.</p>
	<p>Задаје ученицима домаћи задатак да у својој породици пронађу предмете/документа који су исписани краснописом/калиграфски или су извезени на платну.</p>	<p>Записују.</p>
	<p>Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.</p>	<p>Износе своја запажања о дану и мишљење о оствареним резултатима. Пореди шта су знали пре, шта су очекивали и шта су научили. Износе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.</p>
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	<p>Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?</p>	

МИРОСЛАВЉЕВО ЈЕВАНЂЕЉЕ

Најстарија сачувана рукописна књига на ћирилици је Мирослављево јеванђеље.

Мирослављево јеванђеље је писано у 12. веку, у доба Немањића. У то време, књиге су писане руком. Писар је за писање користио перо и мастило. Писао је на пергаменту. Пергамент је један од најстаријих материјала за писање. Израђивао се прерадом животињских кожа, и по њему се писало трском, птичијим или металним пером са обе стране. Писање је ишло споро и трајало је дуго, јер се писало руком. Било је потребно неколико година да се напише и украси ова рукописна књига.

Данас се Мирослављево јеванђеље чува у Народном музеју у Београду као најзначајнији ћирилички споменик српске писмености.

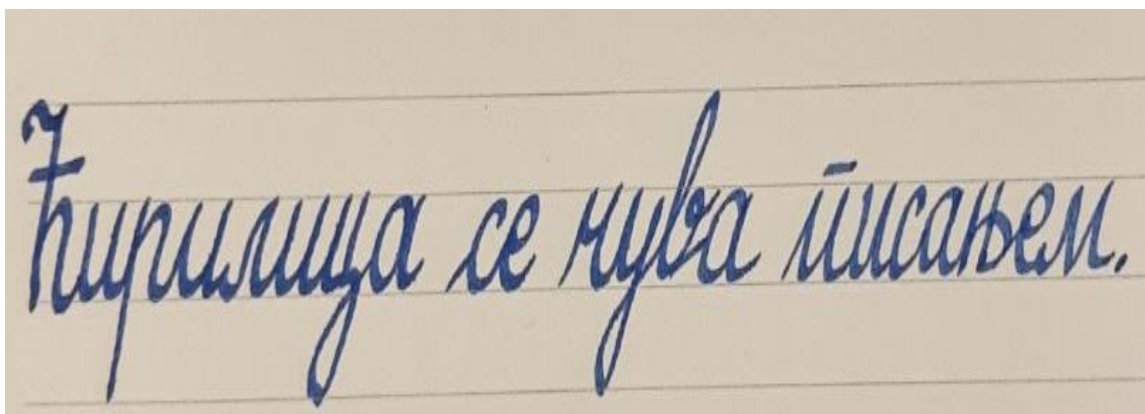
Мирослављево јеванђеље
(Фотографија преузета са: www.kultura.rs)

РЕСАВСКА ШКОЛА

За развој српске културе у средњем веку веома су значајне школе у којима су преписивни рукописи и књиге. Ове школе су се налазиле при српским манастирима.

Најпознатије место у којем су се преписивала, преводила и стварала књижевна дела у средњем веку је манастир Манасија који се налази код Деспотовца. Током прве половине 15. века у овом манастиру радила је чувена „Ресавска школа“. У „Ресавској школи“ су се окупљали учени монаси, преводиоци, писци и књижевници. Они су преписивали и украшавали рукописе и књиге, писали или преводили.

Манастир Манасија је веома важан за развој српске културе. Овај манастир је подигао деспот Стефан Лазаревић који се и сам бавио књижевношћу. Деспот Стефан је написао дело „Слово љубве“.

Ћирилица се кува писањем.

Део прибора за лепо писање

мастило

перо

Почетак коришћења пера као прибора за писање везује се за средњи век. У односу на пера која су израђивана од трске, птичија пера су имала мекши и оштрији врх и њима је било угодније писати. Најчешће су коришћена гушчија пера, перо лабуда или ћурке. Све до 19. века, овај вид писања био је веома популаран.

Тематско међупредметно подручје:		СРПСКИ ЈЕЗИК
Област	Ћирилица	
Разред	Трећи	
Тема дана	Ћирилица, службено писмо у Републици Србији	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Писање извештаја о Дану словенске писмености и културе	обрада
Математика	Сабирање и одузимање до 1 000	утврђивање
Природа и друштво	Обележје мог народа – српски језик и ћирилично писмо	утврђивање
Ликовна култура	Споразумевање: Лепо писање – постер, екслибрис, обележивач за књиге	вежбање

Циљ тематског дана	Развијање љубави према ћириличком писму и упознавање ученика са појмом службено писмо.
Исходи дана	<p>На крају дана, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ објасни да су српски језик и ћирилица обележја српског народа; ▪ објасни, својим речима, појам службено писмо; ▪ намести ћириличну тастатуру на свом мобилном телефону (уколико га има); ▪ напише краћи извештај о Данима словенске писмености и културе; ▪ сабира и одузима до 1 000; ▪ обликује постер, обележивач за књиге или екслибрис који садржи калиграфска слова.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Фронтални, групни и индивидуални рад.
Наставна средства	Асоцијација, видео-записи, наставни листић из математике.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему решавањем асоцијације. Решење асоцијације: ЋИРИЛИЦА	Решавају асоцијацију.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.
	Разговара са ученицима о српском језику и ћириличком писму као обележјима српског народа. Разговара о богатству српског језика и важности неговања и очувања језика. Истиче да	Учествују у разговору. Објашњавају како они схватају податак „Ћирилица је у Републици Србији службено писмо”.

	су у Републици Србији у службеној употреби српски језик и ћирилично писмо.	
	Прави музичку паузу: Мокрањац: Друга руковет – Из моје домовине https://youtu.be/OB2Vld8EP1s .	Слушају музику.
	Организује и води решавање задатка из математике (Прилог 2). Скривене речи су: ДАНИ СЛОВЕНСКЕ ПИСМЕНОСТИ И КУЛТУРЕ.	Решавају задатак.
	Приказује прилог о Дану словенске писмености и културе: https://youtu.be/oT9RoJEStok . Разговара са ученицима након гледања видео-записа. Задаје ученицима да на основу прилога напишу извештај о Дану словенске писмености и културе примењујући елементе извештавања (ко, шта, где, када, како и зашто). Разговара са ученицима о извештајима.	Учествују у разговору. Пишу кратак извештај. Читају и разговарају о извештајима.
	Дели ученике на групе које ће радити постер, обележивач за књиге или екслибрис за школску библиотеку. Објашњава појмове. Радови треба да садрже и текст исписан краснописом, а који указује на дане словенске писмености и културе. Постер треба да садржи натпис: 24. мај – Дани словенске писмености и културе. Подстиче ученике на разговор о ликовним решењима.	Према договору обликују постер, обележивач за књиге или екслибрис исписујући калиграфска слова. Пореди ликовна решења.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе своја запажања о дану и мишљење о оствареним резултатима. Пореди шта су знали пре, шта су очекивали и шта су научили. Износе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

шума
чопор
месојед
очњак
ВУК

штампано
писано
30
слово
АЗБУКА

ЋИРИЛИЦА

ПИСМО
маркица
голуб
пошта
адреса

СРБИЈА
Београд
Боже правде
држава
народ

1. Реши задатак, а затим откриј скривене речи.

А	$200 + 300 =$	
С	$600 - 350 =$	
О	$245 + 34 =$	
К	$678 + 22 =$	
Д	$476 + 124 =$	
Р	$439 - 187 =$	
И	$702 - 200 =$	
М	$800 - 657 =$	
В	$138 + 125 =$	
У	$960 - 657 =$	
Н	$569 + 139 =$	
П	$1\ 000 - 596 =$	
Е	$(605 + 378) - 439 =$	
Т	$1\ 000 - (246 + 386) =$	
Л	$(1\ 000 - 234) - (123 + 134) =$	

600	500	708	502

250	509	279	263	544	708	250	700	544

404	502	250	143	544	708	279	250	368	502

502

700	303	509	368	303	252	544

Скривене речи су:

Тематско међупредметно подручје:		СРПСКИ ЈЕЗИК
Област	Ћирилица	
Разред	Четврти	
Тема дана	Чувамо ћирилицу	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	„Вуков завет”, Драгутин Огњановић	обрада
Математика	Текстуални задаци	утврђивање
Природа и друштво	Ћирилично писмо – вишевековна идентитетска вредност	утврђивање
Ликовна култура	Наслеђе: Чувајмо ћирилицу	вежбање

Циљ тематског дана	Развијање љубави према ћирилици као вишевековној идентитетској вредности и подстицање на њено очување.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ објасни, својим речима, зашто је важно чувати своје писмо; ▪ опише на које све начине можемо чувати своје писмо; ▪ објасни сврху и наведе неколико манифестација које се организују на тему ћирилице у земљи и дијаспори; ▪ наслика плакат који указује на значај чувања ћирилице; ▪ реши текстуалне задатке.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Фронтални и индивидуални рад.
Наставна средства	Наставни листић из математике, фотографије, видео-записи.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, продукти рада, решени задаци из математике.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему разговором о потреби очувања ћирилице указивањем на називе производа из свакодневног живота. Учитељ може претходно да припреми амбалажу или фотографије производа. Може да одведе ученике да се прошетају и фотографишу ћириличне излоге или натписе и да примете колико их је мало.	Учествују у разговору. Прате упутства.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.
	Разговара са ученицима о српској културној баштини и важности да се ћирилично писмо очува. Истиче да је ћирилица наше национално писмо и да су многа културна добра написана	Учествују у разговору.

	ћирилицом и чувана вековима. Приказује фотографије или кратке пригодне видео-записе о најстаријим сачуваним писаним споменицима српске културе исписаних ћирилицом на различитим подлогама: Темнићи запис, Мирослављево јеванђеље, Похвала кнезу Лазару. Темнићи запис и Мирослављево јеванђеље се чувају у Народном музеју. Похвала кнезу Лазару се чува у Музеју српске православне цркве у Београду.	
	Пушта видео-запис „Завештање Стефана Немање” ¹⁰ : https://youtu.be/Ni189iEJ02w . Разговара са ученицима о доприносу Стефана Немање и Светог Саве на развијању писмености код Срба.	Слушају. Учествују у разговору.
	Организује и води активности обраде песме „Вуков завет”, Драгутин Огњановић (Прилог 1). Подстиче ученике да говоре о начинима на које могу чувати своје писмо.	Учествују у разговору наводећи на који начин ће чувати ћирилицу.
	Разговара са ученицима о манифестацијама које се организују у циљу очувања ћириличног писма у земљи и дијаспори. Разговара са ученицима о манифестацији Дани ћирилице у Баваништу (Прилог 2) подстичући ученике да ураде плакат који указује на значај чувања ћирилице. Прати рад ученика. Подстиче ученике на естетску процену радова.	Учествују у разговору. Сликају плакат који указује на значај чувања ћирилице.
	Организује и води решавање задатака из математике (Прилог 3).	Решавају задатке.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Изnose своја запажања о дану и мишљење о оствареним резултатима. Пореде шта су знали пре, шта су очекивали и шта су научили. Изnose шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

¹⁰ Аутор текста „Завештање Стефана Немање” из видео-записа је М. Медић.

ВУКОВ ЗАВЕТ, Драгутин Огњановић

Тако ми опанака и феса,
Тако ми прслука и гуња,
Тако ми ведрих небеса,
Тако ми звезда и муња,
Тако ми пелина и здравца,
Тако ми жудњи и снова,
Тако ми пута и правца,
Тако ми азбуке и слова,
Водићу битку за реч
Као кречар за креч.

.....

Тако ми огњишта и ватре,
Тако ми реке и брода,
Тако ми колибе и шатре,
Тако ми небеског свода,
Тако ми бора и чела,
Тако ми изворске воде,
Тако ми речи и дела,
Тако ми света и слободе,
Све док ме служи ход,
Радићу за свој род.

МАНИФЕСТАЦИЈА „ДАНИ ЋИРИЛИЦЕ У БАВАНИШТУ”

Удружење „Дани ћирилице Баваниште”, поводом дана Светог Ћирила и Методија (24. маја), сваке године, традиционално организује дечји сабор *Дани ћирилице* у Баваништу. Баваниште је место у Војводини. Циљ манифестације *Дани ћирилице* је да се допринесе очувању српске културне баштине, језика и писма, песме и игре, старих заната, обичаја и православне вере. Манифестација се одржава од 2002. године до данас.

Сваке године ово удружење расписује конкурс за најбољи литерарни рад, најлепши калиграфски рад, иницијал, вез, илустрацију и израду лутке у народној ношњи на различите теме. Теме досадашњих конкурса биле су различите. Неке од њих су: вера, нада, љубав, мајка, милосрђе, доброта, колевка, част, брат, мостови, будимо људи, светиња, слобода...

У претходне две деценије на овој манифестацији учествовало је око 33 000 деце из Србије, региона и дијаспоре.

Дани ћирилице одвијају се под покровитељством Министарства просвете, Министарства културе и информисања и Општине Ковин.

Текст приређен на основу информација са сајта: www.danicirilice.org.rs

Прилог 3 (Чувамо ћирилицу)

1. Монахиња Јефимија је извезла *Похвалу кнезу Лазару* 1402. године. Колико година је прошло од тада?
2. На временској ленти обележи век настанка *Мирослављевог јеванђеља* које је настало између 1180. и 1191. године, а затим обележи век у коме је настала *Похвала кнезу Лазару* из 1402. године.

X										XX
век										век

3. *Темнићи* запис је један од најстаријих ћириличких споменика на Балканском полуострву. Одликује се лепотом уклесаних слова. Настао је крајем X или почетком XI века, а пронађен је 1900. године у околини Варварина. У ком веку је овај споменик пронађен?
4. На конкурс који је расписан поводом Дана ћирилице пристигло је 2 430 ученичких радова. Ликовних радова било је 1 230, а калиграфски преписаних песама 3 пута мање него ликовних радова. Ако су остали радови били најлепше исписани иницијали, израчунај колико их је било.

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЕТНОС
Област	Српски фолклор и обичаји	
Разред	Први	
Тема дана	Српске народне бројалице	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Српске народне бројалице ¹¹	обрада
Математика	Сабирање и одузимање до 10	утврђивање
Музичка култура	Извођење народних бројалица уз покрет	обрада
Физичко и здравствено васпитање	Ходање и трчање са променом ритма, темпа и динамике уз плесак и пратњу бројалица	увежбавање

Циљ тематског дана	Упознавање ученика са бројалицама и њиховом применом у игри, као и стварање подстицајног окружења за схватање порекла и значаја народних бројалица и њихово очување као народног стваралаштва.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ својим речима објасни појам „народне бројалице“; ▪ опише своје схватање функције бројалица; ▪ изговара бројалицу уз покрет у задатом ритму; ▪ изведе кретања и вежбе уз пратњу бројалица; ▪ сабира и одузима бројеве до 10; ▪ учтиво учествује у вођеном и слободном разговору.
Методe	Разговор, усмено излагање, демонстративна, практично вежбање.
Облици рада	Индивидуални, фронтални и групни.
Наставна средства	Припремљени текстови бројалица по избору учитеља, наставни листић из математике, уређај за репродукцију музике, интернет веза.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Подстиче разговор о бројалицама по добијању решења математичке откривалице (Прилог 1). Скривена реч је: БРОЈАЛИЦЕ. Питања након откривања скривене речи: <ul style="list-style-type: none"> ▪ У којим играма користиш бројалице? ▪ Коју бројалицу најчешће користиш у игри? 	Решавају задатак. Учествују у разговору.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.

¹¹Никола Вујчић, Српска народна књижевност за децу; Момир Чаленић, Сео цар на кантар: народна књижевност за децу; Драгутин Огњановић, Звездано јато.

	<p>Води разговор о дечјим играма у којима се користе бројалице како би се одредио играч који ће започети игру (жмурке, шуге...). Наводи ученике да изговарају текстове бројалица који су им познати. Разговара са ученицима о томе где све они користе бројалице.</p>	<p>Учествују у разговору. Изговарају текстове бројалица. Наводе примере.</p>
	<p>Прича о српским народним бројалицама. Чита. Води разговор о прочитаним бројалицама и њиховој користи за децу. Зашто људи деци певају и смишљају бројалице (за развој говора, ритма, за започињање неке игре и избор првог играча...). Прави кратак запис на табли.</p>	<p>Прате. Описују како они схватају појам „народне бројалице“. Преписују са табле.</p>
	<p>Организује разбрајање по групама демонстрирајући како се бројалица изговара уз покрет руком, показујући на сваког члана групе, водећи рачуна о томе да ритам буде испоштован.</p>	<p>Разбрајају се по групама пратећи инструкције.</p>
	<p>У школском дворишту организује игре у којима ће покрет руком бити замењен кораком, пљеском или поскоком. Игра се понавља уз музичку пратњу, а са истим или измењеним покретима. Приликом вежбања мењати положаје руку, тела и темпо извођења задатог.</p>	<p>Учествују у игри пратећи инструкције.</p>
	<p>Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.</p>	<p>Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореди шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.</p>
<p>ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА</p>	<p>Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?</p>	

1. Израчунај, а затим откриј скривену реч.

Б	$10 - 4 = \underline{\quad}$
Ј	$9 - 6 = \underline{\quad}$
О	$4 + 4 = \underline{\quad}$
Ц	$10 - 9 = \underline{\quad}$
Р	$10 - 5 = \underline{\quad}$
Л	$4 + 3 = \underline{\quad}$
И	$2 + 7 = \underline{\quad}$
А	$9 - 5 = \underline{\quad}$
Е	$7 - 7 = \underline{\quad}$

6	5	8	3	4	7	9	1	0

Скривена реч је: _____.

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЕТНОС
Област	Српски фолклор и обичаји	
Разред	Други	
Тема дана	Дечје песме и игре, некад и сад – фолклор и обичаји	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	„Мајка Јова у ружи родила”, народна успаванка	обрада
Математика	Сабирање и одузимање до 100	утврђивање
Музичка култура	„Ми идемо преко поља”, народна песма	обрада
Физичко и здравствено васпитање	Дечје народне игре уз певање	увежбавање

Циљ тематског дана	Упознавање са народним обичајима и традиционалним дечјим играма, као и развијање љубави и радозналости за дечије песме и игре некада.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ опише, својим речима, како види разлике међу успаванкама за децу некада и сада; ▪ опише, својим речима, како види разлике међу дечјим играма некада и сада; ▪ сабира и одузима бројеве до 100; ▪ учествује у разговору и пажљиво слуша саговорника; ▪ пева песму по слуху; ▪ осмисли покрете уз музику; ▪ поштује правила игре; ▪ одржава равнотежу у различитим кретањима.
Методe	Вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне.
Облици рада	Индивидуални, фронтални и рад у пару.
Наставна средства	Информативни текст о додолама и додолским песмама, наставни листић из математике, рачунар са интернет везом или ЦД плејер
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, продукти рада, решени задаци из математике.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему разговором о дечјим песамама и играма, некад и сад.	Учествују у разговору.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.
	Даје математички задатак (Прилог 1) чијим решењем уводи ученике у следећу активност. Скривени запис је: МАЈКА ЈОВА У РУЖИ РОДИЛА.	Решавају задатак.
	Обрађује народну успаванку „Мајка Јова у ружи родила”. Разговара са ученицима о успављивању	Слушају. Разговарају.

	деце некад и сад. (Да ли се овакав обичај у народу задржао? Да ли маме и данас своју децу успављују на сличан начин? Шта се променило?) Пише кратак запис на табли.	Наводе начине и песме уз које се деца данас успављују. Преписују са табле.
	Разговара са ученицима о додолама и додолским песмама, са оствром на то када су се, како и зашто додолске песме изводиле у прошлости. У раду може да користи и краћи информативни текст.	Учествују у разговору.
	Реализује обраду песме по слуху (свира, пева или пушта аудио запис) „Ми идемо преко поља”.	Слушају. Певају. Демонстрирају научено.
	Подстиче ученике да осмисле покрете за дозивање кише који би могли да прате певање песмице. Приказује ученицима неки од видео снимака, по свом избору, већ готових кореографија. Подстиче ученике и пружа им подршку у осмишљавању кореографије.	Прате. Гледају снимке. Демонстрирају покрете дозивања кише.
	Организује и демонстрира традиционалну дечју игру по избору ¹² . Разговара са ученицима о савременим музичким играма за децу и разликама међу играма некада и сада.	Учествују у играма поштујући правила. Описују своје игре. Пореди своје игре и традиционалне игре.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореди шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

¹² „Престај, престај кишице”, „Иде маца око тебе”, „Медвед бере јагоде”, „Коларићу, панићу” и друге

1. Израчунај, а затим а затим откриј скривени запис.

КА	$100 - 54 = \underline{\quad}$
ВА	$49 + 28 = \underline{\quad}$
ЖИ	$44 - 19 = \underline{\quad}$
ДИ	$78 + 22 = \underline{\quad}$
ЈО	$73 - 46 = \underline{\quad}$
МАЈ	$63 + 28 = \underline{\quad}$
У	$90 - 59 = \underline{\quad}$
ЛА	$55 - 29 = \underline{\quad}$
РО	$77 + 18 = \underline{\quad}$
РУ	$100 - 68 = \underline{\quad}$

91	46	27	77	31	32	25	95	100	26

Скривени запис је:

_____.

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЕТНОС
Област	Српски фолклор и обичаји	
Разред	Трећи	
Тема дана	Српска народна ношња	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Популарни и информативни текстови о српским народним ношњама ¹³	обрада
Математика	Сабирање и одузимање до 1 000	утврђивање
Природа и друштво	Начин одевања у прошлости – народне ношње Србије	обрада
Ликовна култура	Традиционална употреба орнамената на народним ношњама	обрада

Циљ тематског дана	Подстицање радозналости за истраживање српских народних ношњи у различитим крајевима Републике Србије, као и развијање љубави према традиционалним вредностима народне ношње.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ пронађе информације у текстовима и изнесе своја сазнања и запажања; ▪ опише како КУД чувају фолклор и обичаје; ▪ истражи и прикаже народну ношњу свога краја; ▪ израчуна вредност бројевног израза; ▪ примени концепт мерења дужине у реалним ситуацијама; ▪ изрази лични доживљај народне ношње одабраним материјалом, прибором и техником; ▪ сарађује са другима у групи на заједничком задатку креирања плаката; ▪ црта орнамент који опажа на примерима народне ношње.
Методe	Вербално-текстуалне, илустративно-демонстративне.
Облици рада	Групни, индивидуални и фронтални.
Наставна средства	Припремљени текстови, наставни листићи из математике, рачунар са интернет везом.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, продукти рада, решени задаци из математике.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Подстиче разговор о НАРОДНОЈ НОШЊИ по добијању решења (Прилог 1).	Решавају задатке. Учествују у разговору.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.

¹³ Учитељ унапред бира и припрема текстове за тематски дан.

	и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	
	Разговара са ученицима о народним ношњама у Србији, указује на богатство и њихову раскош.	Слушају. Учествују у разговору.
	Формира ученичке групе са задатком израде плаката. Дели припремљен материјал о: народним ношњама из централне Србије, Војводине, са Косова и Метохије, из источне Србије, западне Србије, са југа Србије. Уколико је потребно, ученици могу уз подршку учитеља пронаћи додатни материјал на интернету.	Проналазе одговарајуће информативне текстове и слике на интернету и праве плакат или постер на задату тему.
	Организује рад на текстуалним задацима (Прилог 2). Води решавање задатака на табли уз разговор о елементима народне ношње.	Решавају задатаке. Учествују у разговору.
	Организује игру „Обуците Милицу и Милана”. За ову игру потребни су модели дечака и девојчице направљени од картона, које је учитељ претходно припремио за сваку групу. Врши избор технике и материјала и даје упутства за настајање ликовног рада који треба да представља један део ношње (јелек, кецељу, кошуљу, чарапе, појас...) украшене традиционалном орнаментиком. Подстиче ученике на ликовно изражавање демонстрирајући одабрану технику. Прати ученичку активност, подстиче и води презентовање радова.	Ученици праве делове народне ношње украшене орнаментима у складу са задатком групе и облаче Милицу и Милана. Презентују резултате рада представљајући Милицу и Милана у ношњи која је задатак њихове групе. Свака група своје моделе лепи на унапред припремљен хамер формирајући отворено коло играча из различитих крајева Србије.
	Води разговор о томе како КУД чувају народни фолклор и обичаје.	Учествују у разговору.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореди шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

Прилог 1 (Српска народна ношња)

1. Израчунај. Изрежи делове и сложи слику.

$529 + 149$	$369 - 177$	$642 - 189$	$247 + 158$
$1\ 000 - 354$	$564 + 266$	$874 - 567$	$444 + 357$
$802 - 217$	$150 + 169$	$504 + 178$	$900 - 367$

Како се зове одећа на слици? _____

1. Бака Мара жели да сашије свом унуку Милошу и његовом другу Ђорђу чакшире за фолклор. За Милошеве чакшире потребно јој је 2 m 30 dm чоје. За Ђорђеове чакшире треба јој 2 m 40 dm чоје. Колико дециметара чоје је потребно бака Мари за обе чакшире?
2. Мајстор Миле је познат по изради шајкача. У радњи је имао 10 m материјала. На шивење шајкача потрошио је 7 dm 8 cm. Колико је центиметара материјала остало у радионици овог мајстора?
3. За једну женску сукњу потребно је 10 m материјала. Након плисирања платна ширина материјала је 2 m 6 dm 8 cm. За колико центиметара се материјал скупио у плисирању?
4. За вез кецеље баки је потребно 145 dm црвеног конца, зеленог за 19 dm више, а златног конца колико црвеног и зеленог заједно. Колико укупно конца бака потроши за вез једне кецеље?

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЕТНОС
Област:	Српски фолклор и обичаји	
Разред:	четврти	
Тема дана:	Српске народне песме и игре	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Информативни текстови о народном колу као елементу нематеријалног културног наслеђа	обрада
Математика	Бројевни изрази са сабирањем и одузимањем	утврђивање
Музичка култура	Слушање музике из различитих крајева Републике Србије	обрада
Физичко и здравствено васпитање	Народно коло моравац	обрада

Циљ тематског дана	Развијање интересовања и подстицање ученика за очување културно-историјског наслеђа упознавањем са српским песмама и играма из различитих крајева наше отаџбине.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ наведе основне елементе мушке и женске народне ношње; ▪ објасни како КУД чувају народне песме и игре из различитих крајева; ▪ опише, својим речима, уочене разлике у песмама и играма различитих крајева; ▪ пронађе значајне информације у текстовима; ▪ укратко образложи свој утисак и мишљење поштујући другачије мишљење; ▪ израчуна вредност израза са сабирањем и одузимањем; ▪ уочи, слушањем, разлику између народне и уметничке музике; ▪ изрази, својим речима, утиске о слушаном делу; ▪ изведе једноставне кораке народног кола; ▪ правилно држи тело.
Методe	Вербално-текстуалне и илустративно-демонстративне.
Облици рада	Индивидуални, фронтални и групни рад.
Наставна средства	Припремљени текстови, видео-записи, наставни листић из математике, рачунар са интернет везом.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему пригодним музичким садржајем. По свом избору пушта снимак наступа неког културно-уметничког друштва. Разговара са ученицима о презентованом садржају.	Слушају. Учествују у разговору.

	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.
	Организује и води рад на анализи популарног и/или информативног текста (једног или више). Укључује ученике у анализу текста/текстова осмишљеним истраживачким задатком. Разговара са ученицима о српским колу као нематеријалном културном наслеђу. Анализира урађено и прави кратку белешку на табли.	Прате и раде на истраживачком задатку. Учествују у разговору. Пишу кратак запис у свеске.
	Организује гледање одабраних сегмената наступа културно-уметничких друштава из различитих крајева Србије: чочек ¹⁴ (јужна Србија), моравац ¹⁵ (централна Србија), колубарски вез (западна Србија), влашко ¹⁶ коло (источна Србија), паорско коло (АП Војводина) и гњилански чачак (АП Косово и Метохија). Води разговор о народним песмама и играма и разликама које уочавају у музици различитих крајева. Унапред поставља задатке о наступу који ће бити презентован. Разговара са ученицима након гледања снимка о разликама које уочавају у музици и ношњи различитих крајева, као и о томе како КУД и фолклорна друштва чувају народне песме и игре од заорава.	Прате инструкције. Слушају и гледају видео материјале с пажњом усмереном на уочавање елемената које им је учитељ сугерисао. Учествују у разговору.
	Организује и води решавање задатка из математике (Прилог 1).	Решавају задатак.
	Поставља ученике у формацију отвореног кола. Демонстрира извођење основних корака народног кола моравац.	Прате инструкције и изводе коло уз бројање, а затим и уз музичку пратњу.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореди шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

¹⁴ чочек <https://www.youtube.com/watch?v=eaB64f2hlyc>

¹⁵ моравац <https://www.youtube.com/watch?v=BVTYzr7AFLA>

¹⁶ влашко <https://www.youtube.com/watch?v=vCkdotxm340>

Прилог 1 (Српске народне песме и игре)

Израчунај вредности израза. Изрежи делове и сложи слику.

$10\ 205 - (2\ 905 + 3\ 777)$	$20\ 005 - 9\ 879 + 5\ 397$	$(3\ 984 - 1\ 999) + 8\ 321$
$5\ 233 + 2\ 009 - 4\ 999$	$12\ 009 - 6\ 478 - 1\ 002$	$(6\ 398 + 7\ 458) + 2\ 199$
$65\ 902 - 15\ 637 - 14\ 005$	$10\ 000 - (4\ 288 - 2\ 067)$	$(9\ 009 - 1\ 258) + 1\ 252$
$3\ 269 - 2\ 783 + 1\ 288$	$12\ 005 + 5\ 009 + 11\ 007$	$5\ 000 - (1\ 299 + 1\ 299)$

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЕТНОС
Област	Српски орнамент	
Разред	први	
Тема дана	Ћилим, народна радиност	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Писано слово Ћ ћ	утврђивање
Математика	Сабирање и одузимање бројева до 10	утврђивање
Свет око нас	Човек ствара: ћилим, бакина радиност	утврђивање
Ликовна култура	Линије и боје: израда ћилима од папира	утврђивање

Циљ тематског дана	Упознавање ученика са ћилимом и развијање заинтересованости за народну радиност.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ препише писаним словима дате реченице о ћилиму; ▪ повеже предмет са материјалом од којег је направљен; ▪ каже неколико реченица о ћилиму; ▪ изради ћилим од папира; ▪ сарађује са вршњацима у заједничким активностима; ▪ сабира и одузима бројеве до 10.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Фронтални, индивидуални и групни рад.
Наставна средства	А4 папири у боји за основу ћилима и папирне траке у боји за ткање, наставни листићи за рад по станицама.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему решавањем укрштенице са решењем ћилим (Прилог 1).	Решавају укрштеницу.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествоју у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.
	Приказује ученицима видео-запис о изради ћилима https://www.youtube.com/watch?v=O144kLwq2uY . Разговарају о приказаном садржају.	Гледају видео-запис и учествују у разговору.
	Организује рад по станицама. Дели ученике у четири групе. Столови у учионици су груписани у 4 скупа (станице), за четири наставна предмета. Када једна група заврши рад у једној станици прелази у другу и тако редом све док све групе не ураде задатке у свим станицама (Прилог 2). Прати рад ученика. Подржава и подстиче.	Читају, пишу, решавају задатке, одговарају на питања, цртају.

	Подстиче ученике да у неколико реченица кажу нешто о ћилиму и шта су научили о изради ћилима.	Говоре о ћилиму.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореди шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

1.					
2.					
3.					
4.					
5.					

1. Предмет сличан вази, почиње словом ћ.
2. Користимо је да нешто ушијемо.
3. Боја слична љубичастој.
4. Десето слово азбуке.
5. Преде као...

Прилог 2 (Ћилим, народна радиност)

ПРВА ГРУПА: српски језик

1. Препиши писаним словима ћирилице текст.

ЋИЛИМ

Ћилим има пуно шара. Свака бака зна како се тка. Ићи ћу у Ћуприју да са чича Ћиром научим да ткам. У Ћуприји има пуно ћилима.

Ћилим: покривач или прекривач
(Фотографија преузета са сајта: www.kultura.rs)

ДРУГА ГРУПА: свет око нас

1. Прочитај текст и одговори на питања.

Некада давно, свака бака је знала да тка ћилим. За то јој је била потребна вуна и разбој. Бака је вуну најпре прела, затим бојила и онда ткала ћилиме. За ткање је користила справу која се зове разбој. Најпознатији град у коме се и данас успешно израђују ћилими је Пирот.

Разбој: справа за ткање ћилима
(Фотографија преузета са сајта: www.kultura.rs)

Ћилим: ручно ткан
(Фотографија преузета са сајта: www.kultura.rs)

Питања:

1. Ко зна да тка ћилим?
2. Шта је све потребно за ткање ћилима?
3. Који град је данас најпознатији по изради ћилима?

ТРЕЋА ГРУПА: ликовна култура

Даје упутство ученицима за израду ћилима од папира и дели материјал за рад. Ученик добија папир А4 формата који је претходно исечен да личи на разбој. Исечен је усправно са остављеним рамом са стране да ученици могу да ткају тако што провлаче украсне траке у боји наизменично.

ЧЕТВРТА ГРУПА: математика

1. Један ћилим је исткан у три боје. Други је исткан у две боје више него први. Из колико боја је исткан други ћилим?
2. Бака Мара има 4 клупка вуне, а бака Стана за 2 клупка више. Колико заједно имају клубака вуне?
3. У једној породици мама је исткала 2 ћилима, бака 3, а тетка 1 ћилим. Колико су укупно ћилима исткале мама, бака и тетка?
4. Бака је изнела 10 ћилима на продају. Страни туристи су купили као сувенир из Србије 6 ћилима. Домаћи туристи су купили 2 ћилима. Колико ћилима бака није продала?

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЕТНОС
Област	Српски орнамент	
Разред	Други	
Тема дана	Српске шаре за маштање ¹⁷	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Од руна до ћилима, прича по низу слика	утврђивање
Математика	Симетричне фигуре	утврђивање
Свет око нас	Човек ствара: народна радиност у српској традицији (вежење, хеклање, плетење)	утврђивање
Ликовна култура	Машта: Српска шара као подстицај за стваралаштво	вежбање

Циљ тематског дана	Упознавање ученика са посебношћу српске шаре и њеним значајем у народном стваралаштву српске традиције.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ наведе три примера употребних предмета који могу бити украшени српским шарама; ▪ исприча како настаје ћилим; ▪ обликује шару из маште користећи облике и боје; ▪ допуни дати цртеж до симетричне фигуре; ▪ учествује у разговору и пажљиво слуша саговорника.
Методe	Вербално-текстуалне, демонстративно-илустративне.
Облици рада	Фронтални и индивидуални.
Наставна средства	Прича у сликама, наставни листић из математике, материјал за ликовно, рачунар са интернет везом.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему разговором о домаћим задацима: српска шара на стварима из породице.	Учествују у разговору.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.
	Разговара са ученицима о томе које су све предмете људи украшавали и прича са њима о народној радиности у српској традицији, о вежењу, хеклању и плетењу.	Учествују у разговору и наводи предмете који могу бити украшени српском шаром.

¹⁷ Ученици су за домаћи задатак имали да истраже српску шару у својој породици: хеклерај; везени стољњаци, марамице, марама, јастучнице; плетени шалови, џемпери итд. Задаци могу бити различити: да фотографишу, опишу шаре, нацртају типичне, да донесу примерке и слично.

	Подстиче ученике да напишу причу по низу слика (Прилог 1). Разговарају о прочитаним причама.	Пишу причу по низу слика. Читају и учествују у разговору о причама.
	Организује и води решавање задатка из математике (Прилог 2).	Решавају задатак.
	Подстиче ученике да буду маштовити у осмишљавању шаре за неки употребни предмет (шал, капа, рукавице, џемпер, прекривач, јастучница...) Разговара са ученицима о радовима и томе где све може да се употреби српска шара.	Прате упутства. Секу и лепе геометријске облике од колаж папира правећи шару из маште. Учествују у естетској процени радова.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореде шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

Прилог 1 (Српске шаре за маштање)

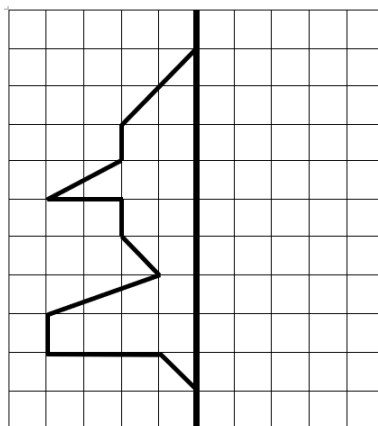
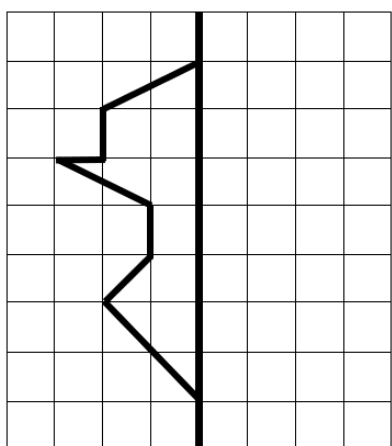
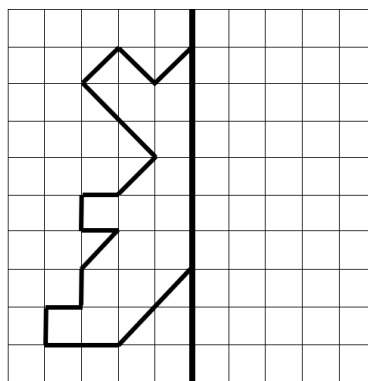
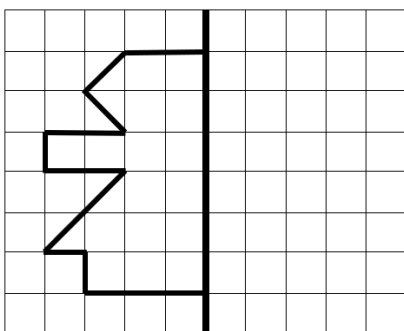
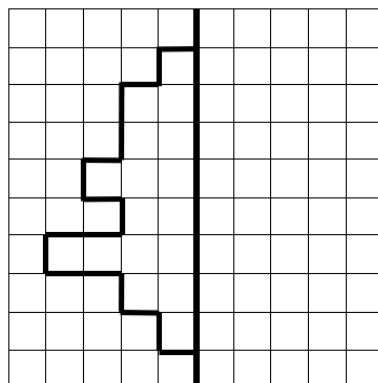
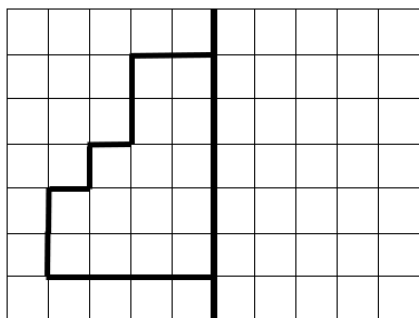
Напиши причу по низу слика.

(Илустрација, ученик Милош Белић из Крагујевца.)

Прилог 2 (Српске шаре за маштање)

1. Са десне стране линије доцртај цртеже тако да добијеш симетричне фигуре. Затим добијене фигуре обој у више боја тако да остану симетричне.

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЕТНОС
Област	Српски орнамент	
Разред	Трећи	
Тема дана	Српски орнамент је увек у моди	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	„Ћилим – поље Калипоље”, Добрица Ерић	обрада
Математика	Геометријске фигуре	утврђивање
Природа и друштво	Орнамент у српској породици, некад и сад	утврђивање
Ликовна култура	Српски орнамент на употребним предметима	вежбање

Циљ тематског дана	Упознавање ученика са орнаментом у српском народном стваралаштву и са орнаментом данас.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ наведе по три примера орнамента из породичног контекста, некад и сад; ▪ напише краћи чланак о присутности орнамента на употребним предметима, некад и сада; ▪ обликује орнамент комбинујући линије, облике, боје и текстуре; ▪ препозна мотиве из природе на орнаменту; ▪ допуни геометријску фигуру на квадратној мрежи.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Фронтални и индивидуални рад.
Наставна средства	Припремљен материјал, наставни листић из математике, фотографије, рачунар са интернет везом.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Показује ученицима два предмета са орнаментом, један из прошлости, а један из савременог тренутка (стара извезена марамница и савремена ешарпа; тканица и кравата...). Разговара са ученицима о српским шарам на предметима некад и сад и уводи у појам орнамента.	Слушају, учествују у разговору.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.
	Дели ученицима текст: Орнамент у српској породици, некад и сад (Прилог 1). Даје упутство ученицима да прочитају прилог, подвуку важне речи и да на основу тога напишу свој чланак <i>Орнамент је увек у моди</i> , за школски часопис. Приказује ученицима претходно учитане	Слушају. Прате упутства. Читају, подвлаче и пишу чланак. Излажу. Питају. Допуњују. Наводе примере орнамента, некада и сад.

	<p>фотографије са инертнета о орнаменту у породици, некад сад. Или разговара са ученицима о фотографијама које су ученици донели, фотографисали везове на столњацима, шалове, марамима, шустиклама, хекланим стварима својих бака.</p> <p>Прати рад ученика, помаже у раду и излагању написаних чланака. Подстиче ученике да наводе примере орнамента на употребним предметима у породици, некада и сада.</p>	
	Организује и води решавање задатака из математике (Прилог 2).	Решавају задатке.
	Организује и води методичку обраду песме „Ћилим – поље Калипоље” Добрице Ерића (Прилог 3) напомињући да су елементи из природе присутни у српској шари.	Слушају. Учествоју у разговору. Одговарају. Износе своја запажања.
	Ученици треба да осмисле орнамент за употребни предмет: чарапе, торбу, мајицу, шољу, капу... Указује ученицима на симетрију у орнаменту. Прати рад и помаже. Подстиче ученике на естетску процену радова.	Прате упутства. Цртају, боје. Учествоју у естетској процени радова.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореде шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	<p>Шта је било посебно добро током овог дана?</p> <p>Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног?</p> <p>Да ли сте остварили планирани циљ?</p> <p>Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?</p>	

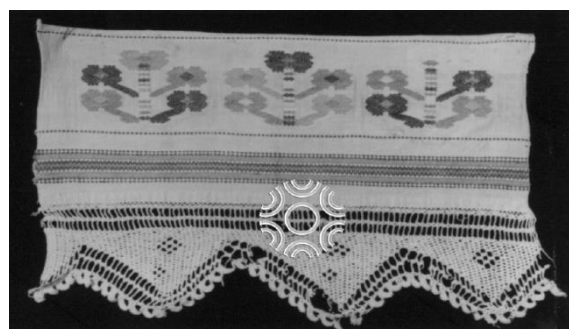
ОРНАМЕНТ У СРПСКОЈ ПОРОДИЦИ, НЕКАД И САД

Орнамент је један од најстаријих начина украшавања који су људи примењивали. Сретао се у бројним културама: арапској, персијској, руској. Сваки народ, свака култура, оставили су иза себе другачије примере орнамената.

Наши преци су велики значај давали украшавању употребних предмета. Управо се на њима могу уочити занимљиве српске шаре. Пиротски ћилим је један од препознатљивих предмета који се ручно израђују. У себи садржи јединствен пример орнамент-украса и нема наличје (обе стране су исте). Некада је орнамент имао већу примену. Жене су саме смишљале маштовите шаре за хеклане столњаке и плетива. Девојке су за удају припремале мираз: постељине, завесе, пешкире, веш итд. и украшавале их орнаментима. Све су радиле ручно. Шиле су и везле кошуље, пешкире за сватове, столњаке, постељину. Хеклале су столњаке. Плеле су чарапе, рукавице итд. Народне ношње су украшене орнаментима. Сваки крај је имао карактеристичну ношњу по којој је препознатљив. На орнаментима народних ношњи можемо видети геометријске фигуре, биљке, а понекад и поједностављене представе животиња. Сваки је мотив имао неко значење: венчићи доносе награду породици, корњаче дуг и срећан живот, гугутке породичну слогу. Била је права срећа добити неки од ових руком рађених поклона.

Пиротски ћилим (прекивач или покривач)

Део пешкира

Столњак: прекрива сто

Ткана јастучница

Кецелја: део одеће, носи се преко сукње

Вунене мушке чарапе

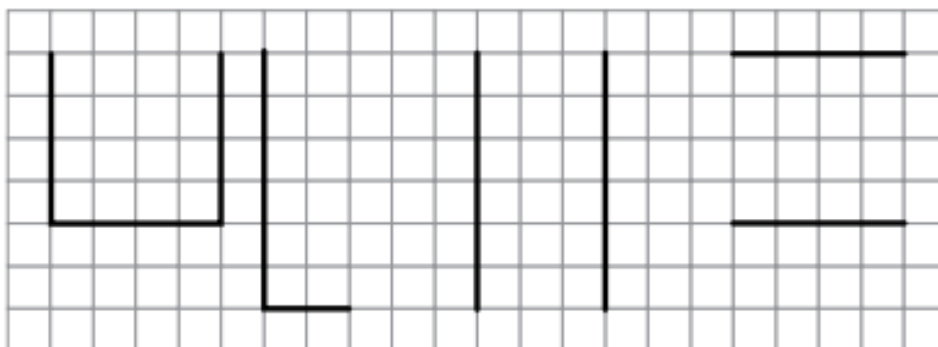
(Фотографије преузете са сајта: www.kultura.rs)

Од давнина су кућни предмети украшавани: тањери, шоље, чаше, вазе... Мотиви су разноврсни, узети из стварног света. Облици биљака или животиња, преко геометријских облика, троуглова и кругова, стилизовани су у занимљиве целине.

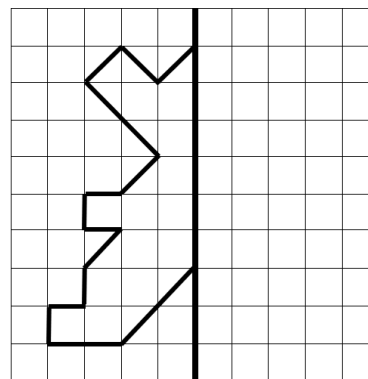
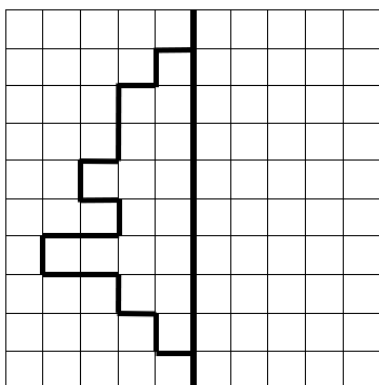
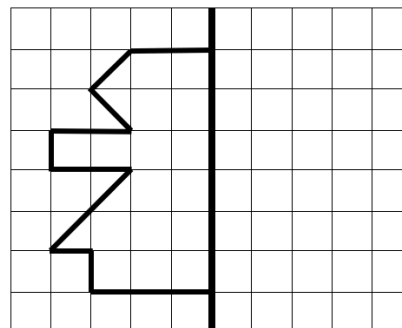
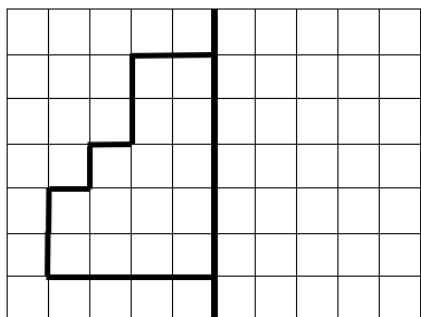
Савремени уметници често организују изложбе у музејима где се орнамент шара представља као универзални мотив у свим временима.

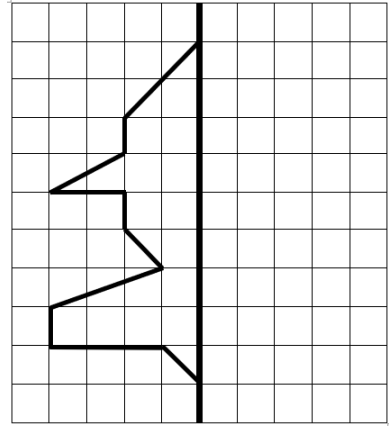
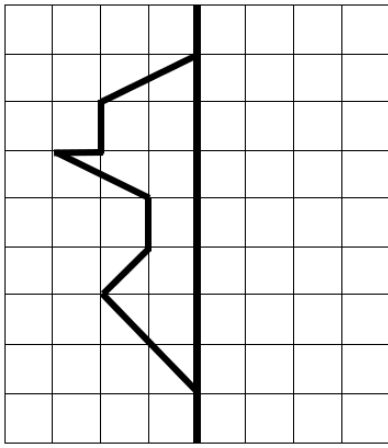
Људи су увек обраћали посебну пажњу на простор у ком живе. Данас декоративни орнамент уникатних тапета улепшава зидове савремених станова и кућа. Српске шаре користе се за украшавање животног простора, предмета за кућну употребу, гардеробе, сувенира итд.

1. Доврши цртање правоугаоника и квадрата на квадратној мрежи.

2. Са десне стране линије доцртај цртеже тако да добијеш симетричне фигуре.

ЋИЛИМ – ПОЉЕ КАЛИПОЉЕ, Добрица Ерић

Сад пазите: видећете
најлепше поље на свету!

Или, боље: ћилим – поље.

Ту ја живим, ту се дивим
маслачку и сунцокрету.

То је моје Калипоље!

Риче крава, зриче трава.
Ред ливада, ред пшенице.

У средини шушка крушка.

Доле: војска буба, мрава.
Горе – ластва и сенице.

То је моје Калипоље!

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЕТНОС
Област	Српски орнамент	
Разред	Четврти	
Тема дана	Српски орнамент – наше наслеђе	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Информативни текст о средњовековној орнаментици у српским манастирима	обрада
Математика	Мерење, текстуални задаци	утврђивање
Природа и друштво	Моја земља чува и брине о старим занатима	утврђивање
Ликовна култура	Српски орнамент – наше наслеђе	обрада

Циљ тематског дана	Упознавање ученика са српским орнаментом као значајним наслеђем наше историје и подстицање на очување наше традиције.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ наведе и опише старе занате; ▪ наведе врсте мотива на орнаментима коришћеним за украшавање манастира и занатских производа; ▪ реши проблемски задатак у контексту мерења; ▪ да допринос изради плаката о значају очувања српске шаре.
Методe	Вербално-тесктуалне и илустративно-демонстративне.
Облици рада	Фронтални, индивидуални и групни.
Наставна средства	Припремљене фотографије, информативни текстови, наставни листић из математике, папири А4, хамер.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему приказујући им фотографије фресака из манастира (Прилог 1). Разговара са ученицима о орнаменту који украшава фреске (оквири, одежду владара) и одећу владара (чувају се одежде у Музеју православне цркве).	Слушају. Посматрају. Учествују у разговору.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.
	Дели ученицима материјал са задатком да техником <i>двоструко вођени дневник</i> ¹⁸ издвоје своја запажања	Прате упутства. Читају. Издвајају. Пишу. Излажу.

¹⁸ То је техника у којој ученици треба да поделе папир А4 формата на две колоне. У левој колони ученик уписује пасус или реченицу која је оставила посебан утисак на њега или га је нечему научила. У десној колони пише коментар на издвојено. Након сваке завршене активности, наставник може враћати ученике на *двоструко вођен дневник* како би га допунили новим сазнањима.

	(Прилог 2). Прати, помаже у раду и подстиче ученике да изложе своје продукте рада.	
	Организује и води решавање задатака из математике (Прилог 3).	Решавају задатке.
	Дели ученицима материјал о старим занатима са задатком да допуне свој претходни рад техником <i>двоструко вођени дневник</i> (Прилог 4). Прати, помаже у раду и подстиче ученике да изложе своје продукте рада.	Прате упутства. Читају. Издвајају. Пишу. Излажу.
	Дели ученике у групе. Свака група добија по један хамер. Задатак група је да направе плакат у којем би истакли поруку о значају српског оранаментa као нашег наслеђа. Помаже у раду. Прати излагање група.	Договарају се. Усаглашавају предлоге. Раде плакат. Излажу урађено.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе своја запажања о дану и мишљење о оствареним резултатима. Пореди шта су знали пре, шта су очекивали и шта су научили. Износе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

Зидно сликарство манастира Дечани
(Фотографија преузета са сајта: www.kultura.rs)

Лоза Немањића, манастир Дечани: орнамент између фрески
(Фотографија преузета са сајта: www.kultura.rs)

ОРНАМЕНТ У СРПСКИМ МАНАСТИРИМА

У многим културама орнамент има декоративну функцију. Поред тога, орнамент има и симболичну функцију. Сваки је мотив имао неко значење: венчићи доносе награду породици, корњаче дуг и срећан живот, гугутке породичну слогу. Била је права срећа добити неки од ових руком рађених поклона.

Лепота орнамента је у низању мотива. Мотиви за српску шару су били различити: мотиви из природе (биљке, гранчице, животиње...), геометријски облици (мали кругови, траке, правилне и неправилне линије) и други.

Српски орнамент је део нашег наслеђа. Наши средњовековни манастири богато су украшени српском шаром, како унутра, тако и споља. Манастири су унутра украшавани орнаментом тако што је орнамент осликаван на зидовима. Његов задатак је да уоквири фреску (бордура) чиме се истиче њихова лепота и раскош, подели зид на водоравне делове, уоквири насликан лик или украси насликану одежду владара. Мотиви су бојени, златни или црни. На орнаментима фресака појављују се цик-цак линије, кругови, различите врсте листова, цветови, гранчице, лозице. На одеждама средњовековних владара чест мотив орнамент-шаре је круг са птицом. Спољни зидови манастира (фасада) украшавани су елементом кружног облика који се назива розета.

Научници који су проучавали орнамент сматрају да већина орнамената представља савршену композицију усклађених мотива и по облику и по боји.

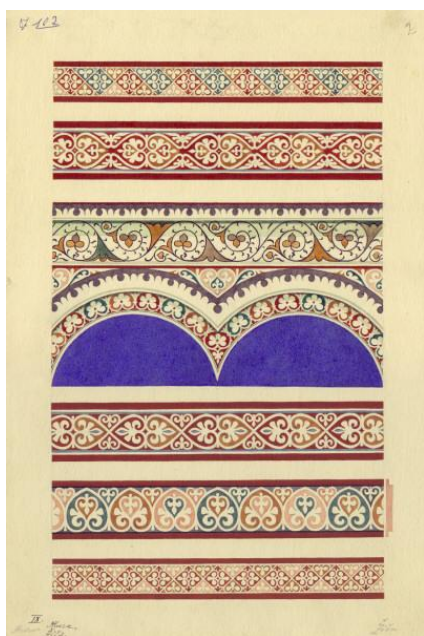
Деспот Стефан Лазаревић,
манастир Манасија

Зидно сликарство манастира
Дечани: орнамент између фрески

Детаљи са фресака,
манастири Манасија и Раваница

Жича – орнаменти

Орнамент из Збирке копије фресака, икона и
камене пластике Галерије фресака

(Фотографија преузета са сајта: www.kultura.rs)

Прилог 3 (Српски орнамент – наше наслеђе)

1. За вежење орнамент-шаре на кошуљи, облика цвета, потребно је 4 dm 85 cm конца, а за лист још 354 cm. Колико је центиметара конца потребно за 3 иста цвета и 6 истих листова?
2. Површина зида у манастиру је 18 m². Део тог зида, површине 1450 dm² је украшен фрескама. Израчунај површину дела зида који није украшен.
3. За украшавање фреске потребно је 125 ml златне и 2 dl црне боје. Колико је укупно милилитра боје потребно за украшавање те фреске?
4. За плетење капута потребно је 2 kg вуне. Колико се истих капута може исплести од 132 000 g вуне?
5. Треба окречити четири зида манастира облика правоугаоника, дужине 5 m и висине 3 m. Колико је литара боје за кречење потребно ако је за 20 m² потребно 2 l боје?

СТАРИ ЗАНАТИ

Реч занат потиче од турске речи санат, а значи мајсторија, вештина. Сваки занат у основи се бави обрадом сировина или пружањем услуга. Производња се обављала у занатским радњама. Користило се традиционално знање и технологија. Предмети су се углавном ручно правили, од природних материјала. Представљали су креативност мајстора – занатлије.

У нашој прошлости бити занатлија је био цењен и частан посао. Бројне занатлије су се трудиле да олакшају живот тадашњем народу.

Грнчар је од глине правио предмете за употребу у кући, посебно кухињи, а дуборезац је у дрвету длетом урезивао шаре. Како би се одржао дух традиције, на њима су препознатљиве српске шаре: ромб, цветови, листови, лоза.

Табаџија је ударањем омекшавао вунену тканину која се користила за израду ћилима. Различити мотиви су коришћени за украшавање ћилима који су рађени од вуне: корњаче, гугутке, перца или Кондићева шара (по старом веровању ова шара штити дом и породицу).

За градску мушку и женску ношњу од чоје, вуне, свиле задужене су биле **абације** које су их шили и тиме изазивали задовољан осмех на лицу купца. На ношњи се истицао орнамент у виду непрекидног низа осмица и „с” мотива.

Ткаље су производиле текстилне предмете, а **везиље** их ситним везом украшавале. Посебно се истицао вез у манастирима, чиме се украшавала богата одећа свештеника. Један од најтежих заната се сматрао ковачки.

Ковачева чврста рука је ковала топло гвожђе и правила различите употребне предмете: кухињски прибор, алат, опрему за коњску запрегу. Занатско знање се преносило у оквиру породице, с генерације на генерацију.

У данашње време бројни занати су нестали. Замењени су новим занимањима. Србија жели да сачува и унапреди старе занате, чији производи имају вредност у Србији и иностранству тако што се издвајају и дају новчана средства онима који се старим занатима баве или би желели да се баве. На тах начин се подстиче очување старих заната као нашег наслеђа.

Прилог је потребно обогатити одговарајућим фотографијама које приказују старе занате и њихове производе.

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЈЕЗИК
Област	Вук Стефановић Караџић	
Разред	Први	
Тема дана	Азбука	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Значајна личност – Вук Стефановић Караџић	обрада
Математика	Сабирање и одузимање бројева до 100	утврђивање
Ликовна култура	Знак: читање и креирање знака (слова)	вежбање
Музичка култура	Слушање музике: „На слово на слово”, М. Илић Бели	утврђивање

Циљ тематског дана	Подстицање позитивних осећања и поштовања према лику и делу Вука Стефановића Караџића кроз упознавање Вука Караџића као творца наше азбуке.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ изговори азбуку од А до Ш; ▪ својим речима објасни допринос Вука Караџића поједностављењу правила за писање и читање српског језика по принципу „једно слово за један глас”; ▪ црта, самостално, слова одговарајуће величине и положаја у односу на формат картона; ▪ повеже слова као знакове и средства комуникације; ▪ реши задатак са једном рачунском операцијом; ▪ импровизује покрете на одређену музику.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Индивидуални, фронтални, рад у пару и рад у групи.
Наставна средства	Припремљен текст, наставни листић из математике, картице са словима, картончић (8 cm · 6 cm), рачунар са интернет везом.
Начини провере остварености исхода	Посматрање и бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

Артикулација дана

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему игром „Слагалица” (Приказује картице на којима су слова ¹⁹ од којих треба саставити једну реч. На пример: Слова су: а, л, с, г. Очекивана реч: глас. Избор речи: глас, слово, Буквар, азбука и Вук). Разговара са ученицима о добијеним речима ²⁰ .	Учествују у игри.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.

¹⁹ Користи разредну словарицу, магнетна слова или на табли лепи картице на којима су слова.

²⁰ У разговору може да користи садржај текста дат у Прилогу 1. (Милан Шипка, Приче о речима – Буквар).

	волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	
	Пушта изабрану песму о азбуци и подстиче ученике да говоре о својим утисцима.	Слушају. Износе своје утиске.
	Организује групни рад ученика са истим задатком да што пре ²¹ из новина исеку 30 слова и залепе их по азбучном реду на А3 папир који је залепљен на табли. Даје свакој групи ученика неколико припремљених листова из дневних новина. (Учитељ претходно одабере листове водећи рачуна о садржају на листу дневних новина.) Разговара са ученицима коју стратегију су применили и како су до ње дошли.	Договарају се. Исецају 30 различитих слова. Лепе слова по азбучном реду на папир.
	Репродукује аудио запис песме „Ода Вуку Караџићу”, Ранко Симоновић. Указује ученицима на шта треба да обрате пажњу, подстиче их да разговарају о песми: https://www.youtube.com/watch?v=DN5cfoDiZug (Прилог 2).	Слушају песму. Учествују у разговору о песми.
	Разговара са ученицима о Вуку Караџићу, његовом детињству и значају његовог рада са посебним освртом на његов допринос за постављање правила за писање и читање српског језика (једно слово један глас) и упрошћавање писања ћириличних слова.	Учествују у разговору наводећи шта знају о Вуку Караџићу, постављају питања, износе запажања.
	Даје ученицима запис: кратак текст о азбуци. (Прилог 3). Води разговор о прочитаном тексту. Поставља питања. Усмерава разговор.	Читају. Одговарају. Износе мишљење. Лепе запис.
	Дели наставни листић са задатком и даје упутства за рад (Прилог 4). Води проверу тачности.	Раде у паровима. Учествују у провери.
	Дели припремљени материјал, картон на коме ученици пишу једно (велико и мало) слово азбуке и украшавају их. Након тога, организује постављање украшених слова на пано по азбучном реду.	Пишу одређено слово или више, украшавају их и учествују у постављању радова на пано.
	Реализује слушање композиције: „На слово на слово”, Миодраг Илић Бели. https://www.youtube.com/watch?v=d9hJSUNCCYA	Слушају песму. Импровизују покрете уз музику.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе своја запажања о дану и мишљење о оствареним резултатима. Пореде шта су знали пре, шта су очекивали и шта су научили. Износе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

²¹ Циљ ове активности је да ученици самостално унутар групе дођу до стратегије како да овај задатак реше у што краћем року.

Милан Шипка, „Буквар” у: *Приче о речима*, ИК Прометеј, Нови Сад, 2007, стр. 22.

Буквар је прва школска књига. Из буквара, зна се, ђаци прваци уче слова, уче читати и писати. Касније, у школи и у току целог живота, читањем стичемо много лепих и корисних сазнања. Али једно ипак мало ко сазна: како је настала сама реч буквар и шта она, заправо, значи.

Реч буквар настала је давно, пре петсто, па чак и више стотина година. Тада, у језику наших предака, реч буква није значила само врсту дрвета него и оно што ми данас подразумевамо кад кажемо слово: писани знак за глас. По томе је и књига из које се уче слова, или букве, добила назив – буквар.

Поред речи буквар, настале од буква, постоји у нашем језику и новија реч – словарица. Али словарица није књига, него, најчешће, сталак или кутија за слагање слова. Зато буквар и није могао бити замењен речју словарица. У буквалном преводу на данашњи језик, буквар би био словарь, али га тако нико не назива, јер је већ раније словарь значио: речник (према старој словенској речи слово – реч).

Уместо буквар говори се у нас још и почетница, зато што је то прва, почетна књига у основној школи. Некада се буквар називао азбуквар и бекавица, јер се из њега учила азбука и срицала се, бекала слова. Осим буквара, од старе речи буква (која, као и буквар, још живи у руском језику) настале су и наше речи буквалан (дослован, сасвим тачан, од букве до букве, тј. од слова до слова), затим буквално (дословно) и још неке речи, толико застареле да их не вреди ни спомињати.

ВУКУ КАРАЏИЋУ
Ранко Симовић

Вук је хтео, где год крене,
да се људи описмене,
за слободу да се боре
и за језик којим зборе.

Осташе нам после Вука
лепа слова и азбука.
Сад их пише свака рука
са радошћу и без мука.

Вук је био добре воље,
Вук је био препун среће
кад победи оно боље,
кад се стекне знање веће.

АЗБУКА

Слова ћирилице поређана по одређеном редоследу зову се АЗБУКА. Азбука има 30 слова. Сваки глас има свој знак (слово).

Творац савремене азбуке је Вук Стефановић Караџић.

Назив азбука је настао по почетним словима азбуке коју је Вук поједноставио АЗ и БУКИ (АЗБУКА).

Прилог 4 (Азбука)

Израчунај, а затим у табеле испод бројева упиши одговарајуће слово. Ако тачно решиш задатак, открићеш шта је рекао Вук Караџић.

$15 + 5 =$	<input type="text"/>	А
$24 + 3 =$	<input type="text"/>	Е
$68 - 3 =$	<input type="text"/>	П
$56 - 5 =$	<input type="text"/>	Т
$44 + 4 =$	<input type="text"/>	Ш

$32 + 35 =$	<input type="text"/>	В
$27 + 41 =$	<input type="text"/>	Г
$79 - 36 =$	<input type="text"/>	И
$67 - 54 =$	<input type="text"/>	Р
$56 + 23 =$	<input type="text"/>	Ч

$43 + 14 =$	<input type="text"/>	К
$62 + 34 =$	<input type="text"/>	О
$88 - 54 =$	<input type="text"/>	Ј
$96 - 63 =$	<input type="text"/>	Н
$27 + 71 =$	<input type="text"/>	С

65	43	48	43
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

57	20	96
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

48	51	96
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

68	96	67	96	13	43	48
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

79	43	51	20	34
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

57	20	96
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

48	51	96
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

34	27
<input type="text"/>	<input type="text"/>

33	20	65	43	98	20	33	96
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЈЕЗИК
Област	Вук Стефановић Караџић	
Разред	други	
Тема дана	Вук као сакупљач кратких народних умотворина	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Кратке народне умотворине, Вук Стефановић Караџић (избор из домаће лектире)	обрада
Математика	Једначине са сабирањем или одузимањем	утврђивање
Ликовна култура	Слика и реч – израда књиге/збирке народних умотворина	обрада
Музичка култура	Музичка игра: „Загонетка”, М. Петров	обрада

Циљ тематског дана	Развијање љубави, поштовања и уважавања лика и дела Вука Караџића кроз упознавање Вука Караџића као сакупљача кратких народних умотворина.
Исходи дана	<p>На крају дана, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ опише, својим речима, како и зашто је Вук сакупљао народне (усмене) умотворине; ▪ својим речима исприча о важности Вуковог рада на сакупљању и објављивању народних умотворина као делу језичког и културног блага нашег народа; ▪ објасни разлику између загонетке, пословице, разбрајалице, брзалице и питалице; ▪ реши једначину са једном рачунском операцијом (сабирањем или одузимањем); ▪ допринесе изради књиге/збирке народних умотворина украшавајући странице или корицу; ▪ користи материјал и прибор у складу са инструкцијама.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Индивидуални, фронтални, рад у пару и рад у групи.
Наставна средства	Припремљени задаци из српског језика, наставни листић из математике, папир А5 фомата, рачунар са интернет везом.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему игром „Загонетна личност” (Прилог 1). Објашњава правила игре. (Преко слике загонетне личности постављено је 9 квадрата. Квадрати су означени бројевима. Кад ученик изабере број, учитељ прочита питање. Тачним одговором ученика, учитељ открије поље.)	Учествују у игри.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Мотивише ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.

	волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	
	Разговара са ученицима о кратким народним умотворинама и Вуку Стефановићу Караџићу као њиховом сакупљачу.	Учествују у разговору о Вуку и наводе примере народних пословица, загонетки...
	<p>Организује групни рад ученика. Разбрајањем формира групе. Даје свакој групи ученика по једну коверту (Прилог 2).</p> <p>1. група – пословице (У коверти се налази неколико картица. На свакој картици написана је по једна пословица. У зависности од броја ученика у одељењу наставник припрема за сваку групу 2 пословице.)</p> <p>На исти начин учитељ припрема коверте за:</p> <p>2. групу – загонетке,</p> <p>3. групу – брзалице,</p> <p>4. групу – питалице,</p> <p>5. групу – разбрајалице.</p> <p>Задатак ученика из групе је да сакупе народне умотворине од сваке врсте. На пример, група која је добила пословице, остави себи 2 пословице, а остале размени за загонетке, питалице... На крају свака група треба да има све врсте народних умотворина од којих праве књигу/збирку.</p>	Договарају се, а затим учествују у „сакупљању” народних умотворина.
	Даје упутство за рад на прављењу књиге/збирке народних умотворина у већ формираним групама. На једном листу А5 ученици залепе папирџ са пословицом, на другом папиру залепе загонетку и тако редом. На крају листове ставе у корице које су претходно украсили и на којима пише <i>Народне умотворине</i> .	Учествују у прављењу збирке украшавајући сваку страну и корице.
	Подстиче и помаже ученицима приликом презентације збирки. Разговарају о народним умотворинама које су сакупили у збирци и повезују са Вуковим штампањем збирки сакупљених умотворина.	Презентују резултат рада.
	Организује активности обраде музичке игре „Загонетка”.	Прате. Учествују.
	Дели наставни листић са задацима и даје упутства за рад (Прилог 3).	Решавају задатке.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе своја запажања о дану и мишљење о оствареним резултатима. Пореди шта су знали пре, шта су очекивали и шта су научили. Износе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	<p>Шта је било посебно добро током овог дана?</p> <p>Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног?</p> <p>Да ли сте остварили планирани циљ?</p> <p>Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?</p>	

Прилог 1 (Вук као сакупљач кратких народних умотворина)

Питања за игру „Загонетна личност” које учитељ може да користи у игри.

1. Једна глава, а стотину капа. (Купус)
2. Два лончића, а четири поклопчића. (Очи и капци)
3. Највише знања има, а најмање говори. (Књига)
4. Шта је најбрже на свету? (Мисао)
5. Зашто ловац тражи зеца? (Зато што не зна где је.)
6. Допуни пословицу: Без муке нема _____. (науке)
7. Допуни пословицу: Без алата нема ни _____. (заната)
8. Допуни поређење: Вредан као _____. (пчела)
9. Зашто човек има два уха а један језик? (Да би више слушао, а мање говорио.)

Прилог 2 (Вук као сакупљач кратких народних умотворина)

1. група

Лепа реч гвоздена врата отвара.

Вредне су руке најбоља алатка.

На младима свет остаје.

Без муке нема науке.

2. група

Оца нема, мајке нема, а свако се јутро рађа. (сунце)

У наше баке стаклене очице. (наочари)

Бело је, снег није, слатко је, мед није. (шећер)

3. група

Четири чавчића на чунчићу чучећи цијучу.

Риба риби гризе реп.

Црн јарац, црн трн, црн брсти трн.

4. група

Питали старог човека:
Ко има највише деце у селу?
Учитељ, одговори он.

Питали дете:
Ко је мачки најсличнији?
Мачак.

5. група

Штука штуку
Појела,
Ал` се није
Најела;
Јад,
Глад,
На кога ће
Сад,
Рече,
Па утече.

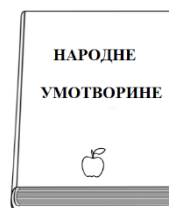
1. Напиши једначину на основу слике и израчунај непознати сабирак.

27	A
85	

2. У квадратић упиши број тако да вага и даље остане у равнотежи.

3. Ако се од најмањег троцифреног броја одузме непознати број, добија се најмањи број пете десетице. Одреди непознати број.
4. У збирци *Народних умотворина* има 35 пословица, 18 питалица, 15 брзалица, а остало су загонетке. Ако у овој збирци има укупно 90 народних умотворина колико има загонетки?

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЈЕЗИК
Област	Вук Стефановић Караџић	
Разред	трећи	
Тема дана	Вук као сакупљач народних песама	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Народне песме које је сакупио Вук С. Караџић	утврђивање
Математика	Сабирање и одузимање до 1 000, текстуални задаци	утврђивање
Природа и друштво	Породична прошлост (народно стваралаштво уз огњиште)	обрада
Ликовна култура	Обликовање простора: сцена из народне песме	вежбање

Циљ тематског дана	Развијање љубави, поштовања и уважавања лика и дела Вука Караџића кроз упознавање Вука Караџића као сакупљача народних песама.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ опише, својим речима, како је Вук Караџић сакупио народне песме; ▪ исприча, својим речима, о значају Вуковог рада на сакупљању и објављивању народних песама као делу језичког, историјског и културног блага нашег народа; ▪ опише, својим речима, народно стваралаштво настало уз огњиште; ▪ препозна народне песме у односу на друге књижевне врсте; ▪ састави израз и израчуна његову вредност; ▪ обликује у сарадњи са другима сцену и елементе сцене приказујући одабрани одломак народне песме.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Индивидуални, фронтални, рад у групи.
Наставна средства	Одабране народне песме, наставни листић из математике, рачунар са интернет везом, слика окупљених људи у прошлости око огњишта.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему решавањем ребуса са решењем: народна песма (Прилог 1).	Прате след активности.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Мотивише ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.
	Разговара са ученицима о народним песмама и Вуку као сакупљачу народних песама.	Учествују у разговору.
	Приказује ученицима кратак филм о Вуковој кући у Тршићу са задатком да уоче што више детаља који се односе на живот људи у прошлости.	Гледају кратак филм. Наводе и описују детаље из филма.

	https://www.youtube.com/watch?v=WNJOndCo9DY&ab_channel=languageexpert	
	На основу филма разговара са ученицима о животу у прошлости: начин становања, изглед дворишта и куће, предмети у кући, огњиште. Презентује слику окупљених људи у прошлости око огњишта и разговара са ученицима о вечерњим окупљањима, после напорног радног дана, око огњишта и народном усменом стваралаштву уз гусле.	Учествују у разговору.
	Разговара са ученицима о народним песмама које је сакупљао Вук Караџић, истичући улогу народних гуслара у чувању народних песама и њиховом преношењу са колена на колена. Приказује видео: „Орање Марка Краљевића” у извођењу гуслара Бошка Вујачића: https://www.youtube.com/watch?v=YD7idzCRgMs&ab_channel=TVDugaPlusMelodijaRecords .	Учествују у разговору. Слушају гуслара. Износе своје утиске.
	Организује ученике да у групном раду припреме и изведу драмски приказ. Једна група добија песму „Марко Краљевић и бег Костадин”, а друга група „Орање Марка Краљевића”. Разговара са ученицима о утисцима након извођења приказа.	Деле улоге и глуме. Износе утиске.
	Даје упутства за групни рад. Ученици треба да направе позоришну сцену у кутији од картона и да у њој прикажу једну сцену по избору из народне песме комбинованом техником (колаж, сликање, вајање...). Подстиче ученике и помаже у презентацији резултата рада.	Израђују елементе потребне за композицију (завесе, фигуре, делове екстеријера или ентеријера). Представљају резултате рада.
	Прави музичку паузу: „Банаћанско коло”, народна песма: https://www.youtube.com/watch?v=A5ivDbWaTmw&list=RD_FzBYrNmerc&index=4&ab_channel=jovo1976	Слушају музику.
	Даје упутства и дели наставни листић са задацима (Прилог 2). Анализира урађене задатке и проверава тачност решења.	Решавају задатке у пару. Учествују у анализи задатака.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе своја запажања о дану и мишљење о оствареним резултатима. Пореде шта су знали пре, шта су очекивали и шта су научили. Износе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

РЕБУС

НА

НА

Ч = П

Прилог 2 (Вук као сакупљач народних песама)

1. Вук Караџић је већи део свог живота провео у Бечу, али је значајан траг оставио и у Београду. Као градоначелник Београда је решавао разне битне спорове. На ово место је дошао 29. марта 1831. године, по налогу кнеза Милоша Обреновића. Био је градоначелник годину дана. Након тога је провео још 20 дана у Београду, затим га је напустио и отишао у Беч. Колико дана је овом приликом Вук боравио у Београду?
2. За потребе војске у Првом српском устанку, Вук је као писар наручио 640 kg барута јер је у залихама било само 70 kg. Колико су устаници тада укупно барута имали?
3. Ако имам 370 динара и од тате добијем новчаницу са Вуковим ликом, колико ћу новца имати?
4. Марија је прочитала 212 страна књиге „Народне епске песме”, у којој су песме које је сакупио Вук Караџић. Остало јој је да прочита још 30 страна. Колико укупно страна има ова књига?
5. Састави и реши задатак са сабирањем троцифреног броја и десетица, користећи своје знање о животу и раду Вука Караџића.

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЈЕЗИК
Област	Вук Стефановић Караџић	
Разред	четврти	
Тема дана	Српски језик – мој матерњи језик	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Речи народног говора и њихово значење	обрада
Математика	Математички изрази	утврђивање
Природа и друштво	Култура сећања и памћења на Вука (манифестације и споменици)	обрада
Ликовна култура	Споразумевање – Дизајнирање Речника	вежбање

Циљ тематског дана	Развијање љубави, поштовања и уважавања лика и дела Вука Караџића кроз упознавање доприноса Вука Караџића реформи српског језика и писма, као и развијање и неговање културе сећања и памћења на лик и дело Вука Караџића.
Исходи дана	<p>На крају дана, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ опише, својим речима, лични доживљај српског језика као свог матерњег језика, односно као обележје националног идентитета; ▪ својим речима исприча о значају Вука Караџића као реформатора српског језика и писма и сакупљача националног језичког и културног блага; ▪ идентификује речи народног говора у датом тексту и одреди њихово значење из контекста или Речника; ▪ састави израз, израчуна вредност бројевног изразица и примени својства рачунских операција; ▪ разликује народну и уметничку музику; ▪ опише, својим речима, пут израде њиховог групног Речника; ▪ учествује у ликовно-графичком обликовању Речника; ▪ учествује у предлагању садржаја и начина рада.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Индивидуални, фронтални, рад у групи.
Наставна средства	Речник српског језика, листови из блока исечени на једнаке делове, хемијска оловка/наливперо, фломастери, дрвене боје, наставни листић из математике, рачунар са интернет везом.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, мапе појмова, решени задаци из математике, продукти рада, разговор ученика и наставника, ученички радови.

Артикулација дана

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему језичком допуњалком (састављање речи на основу датог првог и последњег слова. На пример: В _ к (Вук), р _ ч (реч), ј _ _ _ к (језик), п _ _ _ о (писмо), н _ _ _ _ а к _ _ _ _ _ т (народна књижевности) и сл.	Активно учествују.

	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.
	Приказује видео Вукова реформа српског језика и писма са задатком да прате шта је све Вук урадио. https://www.youtube.com/watch?v=MOZE8Jrv2Nw&t=270s&ab_channel=ZoranMarkovic	Гледају видео. Износе свој најјачи утисак.
	Разговара са ученицима о српском језику као матерњем језику и Вуковом раду на реформи српског језика и правописа. Подстиче ученике да изнесу свој доживљај и разумевање српског језика као матерњег језика, односно као обележје националног идентитета.	Учествују у разговору. Описују своје поимање матерњег језика.
	Прави музичку паузу. Слушање музике по избору (Ој, Мораво, Гружанке девојке, Дуње ранке...).	Слушају, певуше...
	Организује ученике за рад у групама и израду Речника, са идејом да ученици прођу кроз процес којим је пролазио Вук радећи на изради Речника. Свака група добија текст са задатком да издвоји непознате речи народног говора (Прилог 1), да напише њихово значење и поређа их по азбучном реду. Издвојене речи ученици преписују на картице тако што са леве стране пишу реч, а са десне стране значење речи. Картице потом лепе на хамер тако да речи буду поређане по азбучном реду. / Сакупљање речи може бити истраживачки задатак по групама. Могу да сакупљају лексику из одређених области: речи из њиховог краја везане за кућу, за плесове, за свадбу, за одређене послове, за прављење колача... Посебно, дијалекатске речи су занимљиве и њихово значење, као и обичаји у којима се лексика употребљава.	Пишу, преписују, украшавају почетна слова речи, распоређују и лепе картице на хамер према задатим критеријумима, украшавају хамер.
	Разговара са ученицима о значењу речи које су изабрали за речник, са посебним освртом на допринос Вука Караџића развоју нашег језика кроз објављивање првог Српског рјечника.	Учествују у разговору. Описују Вуков допринос.
	Организује рад на текстуалним задацима (Прилог 2). Скривена реч је: ТРШИЋ.	Решавају задатке.
	Прави музичку паузу: "Зов за недостижном лепотом", Бора Дугић. (избор) https://www.youtube.com/watch?v=k1WEj8INb-0&ab_channel=VisnjaNs	Слушају музику и износе утиске.
	Разговара са ученицима о значају Вука Караџића за реформу српског језика и писма, о манифестацијама које се приређују у његову част (Вуков сабор у Тршићу – једна од најстаријих и најзначајнијих културних манифестација у Србији, посвећена	Учествују у разговору.

	реформатору српског језика Вуку Караџићу), о задужбини Вука Караџића и Вуковом музеју. Задаје ученицима истраживачки домаћи задатак који се односи на проналажење додатних информација о манифестацијама, задужбинама, музејима, школама и споменицима који носе и славе Вуково име и дело.	
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе своја запажања о дану и мишљење о оствареним резултатима. Пореди шта су знали пре, шта су очекивали и шта су научили. Износе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

У зависности од броја ученика у одељењу, учитељ бира који или које текстове ће дати ученицима.

Народна прича о животињама: *Међед, свиња и лисица*

Народна бајка: *Пепељуга*

Шаљива народна песма: *Женидба врапца Подунавца*

Народна песма: *Милош у Латинима*

Народна песма: *Јетрвица адамско колена*

Народна приповетка: *Најбоље задужбине*

Народна приповетка: *Ветар и сунце*

Прилог 2 (Српски језик – мој матерњи језик)

Реши задатке, а затим заокружи слово испред тачног одговора. Заокружена слова препиши на линије и откриј скривену реч.

1. Прво издање Вуковог „Рјечника” има 26 270 речи. Друго издање има за 21 157 речи више. Израчунај колико има речи у другом издању Вуковог „Рјечника”.

A: 43 456 **M:** 5 113 **I:** 47 000 **T:** 47 427

2. Јернеј Копитар је тврдио да је број нових слова које је увео Вук једнак вредности израза $1\,234 \cdot 7 - 4 \cdot 2\,158$. Одреди вредност израза и откриј колико је нових слова Вук увео у азбуку.

C: 8 **B:** 9 **P:** 6 **E:** 4

3. Кад од броја 10 214 одузмеш количник бројева 24 843 и 3, добићеш број који означава годину кад је одржан први Вуков сабор.

D: 1 889. **O:** 1 902. **Ш:** 1 933. **M:** 1 947.

4. Број јуначких народних песама које је Вук сакупио износи 12 000, а број женских песама једнак је разлици најмањег шестоцифреног броја и броја 48 000. Колико је укупно народних песама сакупио Вук Караџић?

P: 48 000 **З:** 52 000 **П:** 60 000 **И:** 64 000

5. Ако години рођења Вука Караџића додаш количник бројева 1 300 и 50, добићеш годину кад је Вук отишао у Беч.

Ф: 1 821. **Ђ:** 1 813. **T:** 1 522. **Ч:** 1 858.

Скривена реч је: ____ _ .

Напиши неколико реченица о речи коју си открио/открила.

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЈЕЗИК
Област	Српски језик, мој матерњи језик	
Разред	први	
Тема дана	Српски језик – мој матерњи језик	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Српски језик – мој матерњи језик, говорна вежба	утврђивање
Математика	Сабирање и одузимање до 100	утврђивање
Ликовна култура	Украсна слова за лепе српске речи	утврђивање
Музичка култура	Слушање музике: „Негујмо српски језик“, композитор Леонтина Вукомановић, текстописац Бранко Стевановић	обрада

Циљ тематског дана	Упознавање са појмом матерњи језик и развијање љубави према српском језику као матерњем језику.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ опише, својим речима, шта значи чувати свој језик; ▪ нацрта и украси једну лепу реч српског језика по свом избору; ▪ изнесе свој утисак након слушања песме; ▪ сабира и одузима до 100.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Индивидуални, фронтални и групни рад.
Наставна средства	Наставни листић из математике, рачунар са интернет везом.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему питањима: Чему нам служи језик и који је наш матерњи језик?	Одговарају на питања, износе своје мишљење.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествоју у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.
	Разговара са ученицима о томе како и од кога су учили српски језик и зашто се зове матерњи језик. Подстиче ученике да набрајају најлепше речи свог језика. Истиче и објашњава појам екавског и ијекавског изговора српског језика, на примеру речи (РЕЧ и РИЈЕЧ) и реченица (Деца радо пију млеко и Дјеца радо пију млијеко).	Учествоју у разговору. Наводе примере из властитог искуства. Набрајају најлепше речи.
	Разговара са ученицима о празнику Дан матерњег језика.	Учествоју у разговору. Бирају и украшавају реч.

	Подстиче их да изаберу неколико лепих српских речи (мајка, отац, породица, љубав, ...) и да их украсе. Прати рад и помаже приликом естетске процене радова.	Учествују у естетској процени радова.
	Организује и води активности слушања песме „Негујмо српски језик“: https://www.youtube.com/watch?v=eUbw25gWQi8 . Подстиче ученике да изнесу своје утиске након слушања песме.	Слушају песму. Износе своје утиске. Учествују у разговору.
	Организује и води решавање задатка (Прилог 1).	Решавају задатак.
	Подстиче ученике да говоре на тему Српски језик – мој матерњи језик.	Говоре на тему.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе своја запажања о дану и мишљење о оствареним резултатима. Пореди шта су знали пре, шта су очекивали и шта су научили. Износе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

Прилог 1 (Српски језик – мој матерњи језик)

1. Израчунај збирове и разлике. Обој поља у табели у којима се налазе добијени бројеви. Прочитај од првог до петог реда, слева надесно слова у обојеним пољима и откриј скривене речи.

$10 + 15 =$

$60 - 20 =$

$41 + 23 =$

$59 - 16 =$

$45 + 45 =$

$85 - 13 =$

$14 + 16 =$

$97 - 15 =$

$14 + 22 =$

$70 - 15 =$

М 25	Б 32	А 30
Т 40	Е 43	Р 36
Њ 72	С 50	И 64
Ј 55	Е 43	Т 80
З 82	И 64	К 90

Скривене речи су: _____.

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЈЕЗИК
Област	Српски језик, мој матерњи језик	
Разред	други	
Тема дана	Српски језик – обележје мог народа	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Зашто волим свој језик, писмена вежба	обрада
Математика	Множење и дељење до 100, текстуални задаци	утврђивање
Свет око нас	Симболи Републике Србије: застава, грб и химна	обрада
Музичка култура	„Боже праве”, државна химна	обрада

Циљ тематског дана	Развијање љубави према српском језику као матерњем језику и обележју српског народа, као и неговање патриотских осећања и припадности држави Србији.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ напише краћи састав о томе зашто воли српски језик; ▪ наведе и опише, својим речима, државне симболе: грб, заставу и химну; ▪ наведе редослед боја на застави; ▪ наведе основне елементе државног грба; ▪ пева две строфе химне напамет; ▪ реши текстуални задатак постављањем израза; ▪ изнесе своје утиске након слушања композиције.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Индивидуални, фронтални и групни рад.
Наставна средства	Наставни листић из математике, прилози, рачунар са интернет везом.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Чита песму Јована Јовановића Змаја „Кажи ми, кажи” (Прилог 1). Кратко разговара са ученицима о песми. Уводи ученике у тему разговором о језику којим песник говори и пише.	Слушају. Учествују у разговору.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.
	Разговара са ученицима о томе да је основно обележје једног народа језик којим говори и да језик треба чувати, јер док постоји језик постоји и народ.	Учествују у разговору. Слушају, певуше.

	<p>Прави музичку паузу песмом „Негујмо српски језик”, композитор Леонтина Вукомановић, текстописац Бранко Стевановић: https://www.youtube.com/watch?v=eUbw25gWQi8.</p>	<p>Слушају. Износе утиске након слушања песме.</p>
	<p>Разговара са ученицима о томе да свака држава има своја обележја, односно своје симболе: ЗАСТАВА, ГРБ и ХИМНА. Пушта државну химну: https://youtu.be/jj2reE94Gns. Организује и води активности обраде химне по слуху „Боже праве”.</p>	<p>Учествују у разговору. Слушају. Учествују у разговору.</p>
	<p>Организује рад ученика у три групе (застава, грб и химна) са задатаком да прочитају прилог и одговоре на питања (Прилог 2). Прати активности у групама и помаже у раду. Након завршеног рада, ученике дели у групе од по три ученика, тако да у свакој буде по један ученик из групе – застава, из групе – грб и из групе – химна. Задатак новоформираних група је да пренесу знање о теми којом су се претходно бавили.</p>	<p>Слушају. Прате упутства и раде у групама.</p>
	<p>Организује и води решавање текстуалних задатака из математике (Прилог 3).</p>	<p>Решавају задатке.</p>
	<p>Води припрему за састав на тему: „Зашто волим свој језик”. Даје упутства за писање састава и води разговор о продуктима рада.</p>	<p>Слушају, говоре. Пишу састав, чита ко жели, учествују у разговору о саставима.</p>
	<p>Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.</p>	<p>Износе своја запажања о дану и мишљење о оствареним резултатима. Пореди шта су знали пре, шта су очекивали и шта су научили. Износе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.</p>
<p>ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА</p>	<p>Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?</p>	

КАЖИ МИ, КАЖИ, Јован Јовановић Змај

Каж ми, кажи,
Како да те зовем
Каж ми, какво
Име да ти дам,
Хоћу ли рећи:
„Дико”, или „снаго”
Или ћу „лане”
Или „моје благо”
Хоћу ли „душо”
Или „моје драго”
Каж ми, какво
Име да ти дам!
Све су то мила
Имена и лепа
Којима Србин
Своме злату тепа
Ал' ја бих провео
Читав један век,
Тражећи лепше,
Дичније и слађе,
Милије име,
Што још не чу свет,
Да њим назовем
Мој румени цвет.

Група ЗАСТАВА

Застава

Државна застава Републике Србије

Државна застава Републике Србије

- има облик правоугаоника који је подељен на три једнака хоризонтална правоугаоника;
- горњи правоугаоник је црвен, доњи бео, а у средини је плав;
- на левој страни има Мали грб Републике Србије;
- истиче се само за време државних празника.

Народна застава Републике Србије

Народна застава Републике Србије

- има исти распоред боја као државна застава, али нема грб;
- вијори се сваки дан на најважнијим државним зградама.

ЗАДАЦИ:

1. Обој Народну заставу Републике Србије одговарајућим бојама.
2. Присети се на којим си објектима у свом месту видео Народну заставу Републике Србије и када се истиче Државна застава Републике Србије.
3. Покажи листић и пренеси стечено знање другарима у новој групи.

Група ГРБ

Грб

Мали грб Републике Србије

Велики грб Републике Србије

Грб Републике Србије утврђен је Законом о грбу Краљевине Србије 16. јуна 1882. године. Двоглави орао је симбол преузет из Византије. Тумачи се као да једна од његових глава представља усмереност ка небеском, док је друга окренута ка земаљском царству. Велики грб је црвени штит на којем централно место заузима двоглави орао. На орловим грудима налази се мањи црвени штит, на којем је крст са четири оцила. Штит је крунисан златном круном и заогрнут богато украшеним плаштом на коме се налази још једна златна круна. Поставља се на најзначајније државне зграде или на амбасаде Србије у иностранству, а налази се и на новчаницама.

Мали грб је без плашта и горње круне. Налази се на Државној застави, на личним документима, на униформама.

ЗАДАЦИ:

1. Пронађи у речнику значење речи оцило.
2. Провери где се на новчаницама налази Велики грб Републике Србије.
3. Покажи листић и пренеси стечено знање ученицима у новој групи.

Група ХИМНА

ДРЖАВНА ХИМНА

Химна Републике Србије је свечана песма „Боже правде”, за коју је текст написао Јован Ђорђевић 1872. године, на музику Даворина Јенка. Прихваћена је као званична химна Србије 8. новембра 2006. године.

Боже правде

Боже правде, ти што спасе
Од пропасти досад нас,
Чуј и одсад наше гласе
И од сад нам буди спас.

Нек на српско ведро чело
твог не падне гнева гром
Благослови србу село
поље, њиву, град и дом!

Моћном руком води, брани
будућности српске брод,
Боже спаси, Боже храни,
српске земље, српски род!

Кад наступе борбе дани
к' победи му води ход
Боже спаси, Боже храни
српске земље, српски род!

Сложи српску браћу драгу
на свак дичан славан рад,
слога биће пораз врагу
а најјачи српству град.

Из мрачнога сину гроба
српске славе нови сјај
настало је ново доба
Нову срећу, Боже дај!

Нек на српској блиста грани
братске слоге златан плод,
Боже спаси, Боже храни
српске земље, српски род!

Отаџбину српску брани
пет вековне борбе плод
Боже спаси, Боже брани
моли ти се српски род!

ЗАДАЦИ:

1. Прочитајте текст државне химне Републике Србије.
2. Присети се у којим се приликама изводи државна химна и како се понаша док траје извођење.
3. Покажи листић и пренеси стечено знање ученицима у новој групи.

Прилог 3 (Српски језик – обележје мог народа)

Удружење писаца за децу расписало је наградни конкурс за најуспешније песме, приче, ликовне радове и музичке композиције на тему „Зашто волим српски језик”. Најуспешнији радови, односно аутори радова – ученици основних школа, биће награђени збирком „Српске народне песме”. Песме, приче, ликовни радови и музичке композиције пристизали су са свих страна Србије.

1. Комисију за вредновање песама чинила су 4 члана. Сваки члан је одабрао по 4 песме за наредни круг такмичења. Колико песама је ушло у други круг такмичења?
2. На конкурс је пристигло 50 прича, а половина од тог броја је прошла у други круг такмичења. Колико прича је прошло у други круг такмичења?
3. На конкурс је стигло 39 композиција. Сваког дана, наставник музичке културе је слушао по 3. Колико дана му је било потребно да преслуша и оцени све пристигле композиције?
4. У области ликовне културе пристигле радове комисија је поделила на 4 категорије, тако да је у свакој био једнак број радова. Колико радова је било у свакој категорији ако је стигло 100 ликовних радова?
5. На адресе 5 школа послате су збирке „Српске народне песме” као награда за најуспешније ученике. Колико ученика је укупно награђено ако је у сваку образовну установу послато по 15 збирки?

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЈЕЗИК
Област	Српски језик, мој матерњи језик	
Разред	трећи	
Тема дана	Српски језик – језик којим говорим и пишем	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Мој матерњи језик је српски језик, писмена вежба	утврђивање
Математика	Текстуални задаци	утврђивање
Природа и друштво	Обележје мог народа: српски језик и ћирилично писмо	утврђивање
Ликовна култура	Лепо писање: порука о српском језику	вежбање

Циљ тематског дана	Развијање љубави према српском језику и ћириличном писму као обележју српског народа.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ напише краћи састав о српском језику као матерњем језику; ▪ објасни да су српски језик и ћирилица обележја српског народа; ▪ учествује у разговору и пажљиво слуша саговорника; ▪ реши текстуални задатак постављањем израза; ▪ напише поруку украсним писмом користећи маркере или четку и туш.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Индивидуални, фронтални и рад у пару.
Наставна средства	Наставни листић из математике, маркери/четкице и туш.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему разговором о томе шта значи и како разумеју реченице „Чувајмо српски језик, јер он чува нас“ и „Док живи језик, живи и народ“.	Учествују у разговору.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.
	Разговара са ученицима о српском језику и ћириличком писму као обележјима српског народа. Разговара о богатству српског језика и важности неговања и очувања језика. Дели ученицима наставни листић за рад у пару (Прилог 1). Прати и усмерава рад. Подстиче парове да изложе своје резултате рада.	Учествују у разговору. Раде у пару. Излажу своје радове.
	Подстиче ученике да осмисле поруку о српском језику, језику којим говоре и пишу. Записује на табли	Учествују у разговору. Смишљају поруке (реченице)

	одабране реченице које су ученици осмислили. Подстиче их да изаберу једну реченицу и да је украсе техником по жељи. Заједно естетски процењују радове.	о језику. Бирају и украшавају једну. Учествују у естетској процени радова.
	Организује и води решавање текстуалних задатака из математике (Прилог 2).	Решавају задатке.
	Пушта песму: „Негујмо српски језик“: https://www.youtube.com/watch?v=eUbw25gWQi8 . Води припрему за састав на тему: „Мој матерњи језик је српски језик“. Даје упутства за писање састава и води разговор о продуктима рада.	Слушају, певуше, говоре. Пишу састав, читају саставе, учествују у разговору о саставима.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе своја запажања о дану и мишљење о оствареним резултатима. Пореди шта су знали пре, шта су очекивали и шта су научили. Износе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

Прилог 1 (Српски језик – језик којим говорим и пишем)

КАД КАЖЕМО:	ТО ЗНАЧИ:
Он ми је десна рука.	
Треба одвојити жито од кукоља.	
Добићемо то кад на врби роди грожђе.	
Ја сам дигла руке од тога.	
Све ће то изаћи на светлост дана.	
На крају смо нашли заједнички језик.	
Не играј се ватром!	
То ти је буре без дна.	
Добио сам зелено светло од маме.	
Радимо пуном паром.	
Спреман сам к'о запета пушка.	
Испеци па реци.	
Језик је убојито оружје.	

Српско културно удружење „Вук Караџић” расписало је наградни конкурс на тему „Мој матерњи језик је српски језик” за најбоље приче, песме и ликовне радове. По завршетку конкурса, од награђених радова настала је збирка радова „Мој матерњи језик је српски језик”.

1. У збирци награђених радова се налази 85 песама и два пута више прича. Колико прича има у овој збирци радова?
2. У збирци награђених радова се налази 85 песама и три пута више ликовних радова. Колико укупно песама и ликовних радова има у овој збирци?
3. Сви награђени радови у збирци су подељени у пет тематских целина. Ако у збирци награђених радова има укупно 510 радова израчунај колико радова има у једној тематској целини.
4. На крају збирке радова, налази се списак имена и презимена ученика и њихових наставника. Списак садржи 510 имена ученика и 3 пута мање имена наставника. Колико је имена наставника у збирци радова?

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЈЕЗИК
Област	Српски језик, мој матерњи језик	
Разред	четврти	
Тема дана	Језик рода мог	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Размишљај о свом језику, писмена вежба	обрада
Математика	Множење и дељење у скупу природних бројева, текстуални задаци	утврђивање
Природа и друштво	Српски језик – вековна идентитетска вредност	утврђивање
Ликовна култура	Споразумевање: Дан матерњег језика	обрада
Музичка култура	Певање песме по слуху: „Негујмо српски језик“, композитор Леонтина Вукомановић, текстописац Бранко Стевановић	обрада

Циљ тематског дана	Развијање патриотских осећања према српском језику као вишевековној идентитетској вредности и љубави према српском језику као матерњем језику.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ напише краћи састав о српском језику; ▪ издвоји информације из текста о ономе што зна и ономе што је тек научио о српском језику; ▪ реши текстуални задатак постављањем израза; ▪ пева песму по слуху; ▪ изради позивницу за школску манифестацију поводом Дана матерњег језика.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Индивидуални и фронтални.
Наставна средства	Наставни листићи из српског језика и из математике, рачунар са интернет везом, сликарски материјали.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему тако што чита текст „Завештање Стефана Немање о језику“, М. Медића (Прилог 1). Разговара са ученицима о тексту.	Слушају. Учествују у разговору.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о српском језику и његовом постанку знају и шта би волели да сазнају. Кључне речи о језику записује на таблу. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.

	Дели ученицима наставни листић (Прилог 2) и тражи од њих да прочитају текст и да знаком + означе оно што су већ знали, а знаком ? оно што нису знали. Одговоре уписују у табелу која је дата у прилогу (Прилог 3). Прати рад ученика и помаже им током излагања.	Читају са задатком. Уписују одговоре. Учествоју у разговору, коментаришу и допуњавају одговоре.
	Организује и води активности обраде песме по слуху: „Негујмо српски језик”, Леонтина Вукомановић (Прилог 4).	Учествоју у разговору. Певају песму по слуху.
	Организује и води решавање текстуалних задатака из математике (Прилог 5).	Решавају задатке.
	Разговара са ученицима о томе да се сликом могу саопштити различе информације, као и текстом. Мотивише ученике да направе позивницу за предстојећу манифестацију у школи поводом Дана матерњег језика. Подстиче ученике да учествују у естетској процени радова.	Слушају. Учествоју у разговору. Израђују позовнице. Учествоју у естетској процени радова.
	Води припрему за састав на тему: „Размишљам о свом језику”. Даје упутства за писање састава и води разговор о продуктима рада.	Слушају. Говоре. Пишу састав. Чита ко жели. Учествоју у анализи.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе своја запажања о дану и мишљење о оствареним резултатима. Пореде шта су знали пре, шта су очекивали и шта су научили. Износе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

О ЈЕЗИКУ, Завештање Стефана Немање о језику²²

Чувајте, чедо моје мило, језик као земљу. Реч се може изгубити као град, као земља, као душа. А шта је народ – изгуби ли језик, земљу, душу? Не узимајте туђу реч у своја уста. Узмеш ли туђу реч, знај да је ниси освојио, него си себе потуђио. Боље ти је изгубити највећи и најтврђи град, него најмању и најнезнатнију реч свога језика. Земље и државе не освајају се само мачевима, него и језицима. Знај да те је туђинац онолико освојио и покорио, колико ти је речи поткрао и својих натурао.

Народ који изгуби своје речи престаје бити народ. Постоји, чедо моје, болест која напада језик као зараза тело. Памтим ја такве заразе и морије језика. Бива то најчешће на рубовима народа, на додирима једног народа с другим, тамо где се језик једног народа таре о језик другог народа. Два народа, мило моје, могу се бити и могу се мирити. Два језика никад се помирити не могу. Два народа могу живети у највећем миру и љубави, али њихови језици могу само ратовати. Кад год се два језика сусретну и измешају, они су као две војске у битки на живот и смрт. Док се год у тој борби чује и један и други језик, борба је равноправна, кад почиње да се боље и више чује један од њих, тај ће превладати. Најпосле се чује само један. Битка је завршена. После изгубљеног језика нема народа. Знај, чедо моје, да та битка између језика не траје дан-два, као битка међу војскама, нити годину-две, као рат међу народима, него век или два, а то је за језик исто тако мала мера времена као за човека трен или два. Зато је, чедо моје, боље изгубити све битке и ратове, него изгубити језик. После изгубљене битке и изгубљених ратова остаје народ. После изгубљеног језика нема народа. Језик је, чедо моје, тврђи од сваког бедема. Кад ти непријатељ провали све бедеме и тврђаве, ти не очајавај, него гледај и слушај шта је са језиком. Ако је језик остао недирнут, не бој се. Пошаљи уходе и трговце, нека дубоко зађу по селима и градовима и нека само слушају.

²² „Реч Стефана Немање (оца Симеона) изговорене на самртничкој постељи, које је записао његов најмлађи син Растко, Свети Сава” (из књиге *Завјештања Стефана Немање* (1998), Милета Медића).

О ИСТОРИЈИ СРПСКОГ ЈЕЗИКА

Српски језик, као и сви остали језици, развио се из *прасловенског језика*. Сеобама из прапостојбине у три главна смера Словени су створили три групе словенских језика: источнословенску (руски, белоруски и украјински језик), западнословенску (пољски, чешки, словачки, горњолужичкосрпски, доњолужичкосрпски) и јужнословенску (српски, хрватски, словеначки, бугарски, македонски и старословенски).

Тадашњи Словени свој први књижевни језик назвали су *словенски језик*, а у данашњој лингвистици он се најчешће назива старословенски језик.

У 9. веку моравски кнез Растислав затражио је мисионаре који ће ширити хришћанство на словенском језику. То су била браћа Ћирило и Методије.

Ова браћа су саставила прво словенско писмо које се назива *глагољица*. Њен званични творац је Ћирило. Касније су његови ученици створили и друго писмо – *ћирилицу*.

У старословенски језик многи преписивачи богослужбених књига уносили су особине свога матерњег језика и тако су се стварале разне редакције (рецензије) српског језика. Када су преписивачи у текст уносили речи из српског језика, настала је српска редакција старословенског језика познатија као *српскословенски језик*.

На том језику писани су следећи текстови: Мирослављево јеванђеље, Номоканон Светога Саве и Душанов законик.

Када су преписивачи богослужбених књига уносили у тај текст особине руског језика, настао је *рускословенски језик*. Тај језик је био код нас у употреби у цркви, у школама и у књижевним делима током 18. века. Њиме су писали: Јован Рајић и Захарије Орфелин.

Многи књижевни ствараоци желели су да пишу језиком који ће бити разумљив многим читаоцима. Тако настаје *славеносербски језик*. Мешањем рускословенског и српског народног језика настао је овај језик.

Овим језиком је писао и Доситеј Обрадовић, највећи српски просветитељ.

Тек у 18. веку српски народни језик назива се *српски језик*.

Почетком 19. века Вук Стефановић Караџић успео је да уведе народни језик у књижевност. Та борба је дуго трајала, али су његове идеје победиле 1847. године када су многи писци објавили своја дела на српском језику.

Александар Милановић, *Кратка историја српског књижевног језика*, прилагођено

О српском језику	
+ познато	? новосазнато

НЕГУЈМО СРПСКИ ЈЕЗИК

Кад се памет са говором дружи,
знање служи да народом кружи.
Негуј језик да у бескрај траје,
по њему се наслеђе познаје.

Трипут мери да будеш у праву,
не дај језик ни за живу главу.
Добро пази кад отвараш уста,
без језика кућа нам је пуста.

РЕФРЕН:

Бирај речи, неписменост спречи,
језик лечи, глупост да не звечи,
чувај језик српских великана,
ради прошлих и будућих дана.

Текст: Бранко Стевановић
Музика: Леонтина Вукомановић

Оснивачи удружења „Чувари дела Вука Караџића“ сваке године организују манифестацију под називом „Млади чувари српске културе“. Једна од низа активности је и наградни конкурс за најбоље приче, песме и ликовне радове. Тема овогодишњег конкурса је „Српски језик, мом срцу мио“.

1. На наградни конкурс је стигло 1 680 радова из 40 школа у Србији. Ако је из сваке школе послат једнак број радова колико радова је свака школа послала?
2. На конкурс је стигло 128 песама и два пута више прича. Колико прича је стигло на конкурс?
3. На конкурс је стигло 1 296 ликовних радова. Трећина радова су портрети Вука Караџића. Колико портрета Вука Караџића је стигло на конкурс?
4. На конкурс је стигао и један необичан рад. Ученици из једне школе су са својом учитељицом направили речник лепих српских речи под називом „Лепе речи срцу миле“. Речник има 53 стране, а на свакој страни по 28 речи. Колико лепих српских речи има у овом речнику?

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЈЕЗИК
Област	Српски писци и песници	
Разред	Први	
Тема дана	Јован Јовановић Змај	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Избор из поезије Јована Јовановића Змаја	обрада
Свет око нас	Нови Сад – град чика Јове Змаја	обрада
Математика	Сабирање и одузимање бројева до 10	утврђивање
Музичка култура	„Зимска песма”, певање песме по слуху	обрада
Физичко и здравствено васпитање	Ритмика и плес – Змајеве дечје игре	увежбавање

Циљ тематског дана	Подстицање позитивних осећања и поштовања према лику и делу Ј. Јовановића Змаја и истицање значаја његовог стваралаштва за многе генерације деце.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ каже неколико реченица о животу и делу Ј. Јовановића Змаја као познатог српског песника; ▪ наброји о чему је у својим текстовима писао Змај; ▪ наведе једну Змајеву песму за коју је компонована музика; ▪ сабира и одузима бројеве до 10; ▪ пева песму по слуху; ▪ учествује, у групи, у осмишљавању једноставних плесних корака; ▪ поштује договорена правила игре.
Методe	Вербално-текстуалне и илустративно-демонстративне.
Облици рада	Индивидуални, фронтални и групни рад.
Наставна средства	Рачунар са интернет везом, наставни листић из математике.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему решавањем ребуса (Прилог 1). Прича ученицима како је Јован Јовановић добио надимак Змај.	Решавају ребус.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о Јовану Јовановићу Змају знају и шта би волели да сазнају користећи технику <i>олуја идеја</i> ²³ . Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.

²³ Након сваке завршене активности, учитељ може враћати ученике на *олују идеја* како би је допунили новим сазнањима о раду и животу Јована Јовановића Змаја.

	<p>Организује групни рад. Формира четири групе (Прилог 2). Задатак група је да прочитају у себи дату песму и након тога да заједно направе приказ песме:</p> <ul style="list-style-type: none"> – како се песма зове; – ко је написао песму; – о коме је испевана песма или о чему песник пише у песми²⁴. 	<p>Читају песму. Записују одговоре на заједничком папиру. Читају заједничку забелешку. Учествују у разговору.</p>
	<p>Путем слика и пропратног текста (Прилог 3) упознаје ученике са местом у којем је песник живео, Новим Садом.</p>	<p>Читају текстове и учествују у вођеном разговору.</p>
	<p>Организује и води рад на решавању задатака (Прилог 4).</p>	<p>Решавају задатке.</p>
	<p>Организује и води обраду песме по слуху „Зимска песма” у извођењу Драгана Лаковића.</p>	<p>Певају песму по слуху.</p>
	<p>Наводи примере Змајевих песама на чије тектове су компоноване мелодије:</p> <p>„Ал` је леп овај свет” https://www.youtube.com/watch?v=vJuaz5xSSMI „Тихо ноћи моје злато спава” https://www.youtube.com/watch?v=9UkLtt37ig „Песмо моја, закити се цветом” https://www.youtube.com/watch?v=yajwpoKOIKA „Мали коњаник” https://www.youtube.com/watch?v=D8vB20QVsUM</p> <p>Упознаје ученике са фестивалом „Змајеве дечје игре”. Поставља захтев да у већ формираним групама осмисле кореографију за једну Змајеву песму којом би наступили на фестивалу „Змајеве дечје игре”. Подстиче их да замисле да су позвани на фестивал, да изаберу песму и осмисле једноставне плесне кораке. Прати и помаже.</p>	<p>Слушају и разговарају о делима. Посматрају видео-записе Змајевих песама. Бирају песму и осмишљавају једноставне плесне кораке..</p>
	<p>Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.</p>	<p>Износе своја запажања о дану и мишљење о оствареним резултатима. Пореде шта су знали пре, шта су очекивали и шта су научили. Износе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.</p>
<p>ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА</p>	<p>Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?</p>	

²⁴ Анализирајући песме из прилога, учитељ може ученицима да напомене да је Змај као песник много песама написао у духу православља, као обележја националног идентитета. Никола Тесла је много волео Змајеве песме, неке је превео на енглески језик. Са собом је у Америку понео Змајеву збирку песама и стално је читао.

Откриј речи скривене у ребусу, а затим их запиши на линијама.

J+

J+

+ОВИЋ

<p>1. група</p> <p>ДЕДА И УНУК, Јован Јовановић Змај</p> <p>Узо деда свог унука, Метно га на крило, Па уз гусле певао му Што је негда било.</p> <p>Певао му српску славу И српске јунаке, Певао му љуте битке, Муке свакојаке.</p> <p>Деди око заблистало, Па сузу пролива, И унуку своме рече Да гусле целива.</p> <p>Дете гусле целивало, Онда пита живо: „Је ли, деда, зашто сам ја Те гусле целиво?”</p> <p>„Ти не схваташ, Српче мало, Ми старији знамо Кад одрастеш, кад размислиш, Каз` ће ти се само!”</p>	<p>2. група</p> <p>ЛАЖ, Јован Јовановић Змај</p> <p>Истина је, синко, цвет мирисан, мио; лаж из пакла ниче, враг је посадио.</p> <p>Иза једне лажи, иде друга, трећа, Најпре мала, после све већа и већа.</p> <p>Чим ти лажна реч`ца из уста излети, Први јој је пос`о да ти се освети.</p> <p>Ко је данас склизн`о, сутра мора пасти; Ко је данас слаг`о, сутра може красти.</p> <p>Лажна реч се тешко у висине диже, Истина је вија, и брзо је стиже.</p> <p>Ко истину вређа, лако пређе меру. А лажов ће лако погазити веру.</p> <p>Од зачетка свога, лаж проклетство има, Нит је сретан ко је даје, нити ко је прима.</p> <p>У лажђивих устима и истина пати. А и ко би мог`о лажи веровати.</p> <p>Може кад гд лажов и до нечег доћи, Ал` било, кад било, рђаво ће проћи.</p>
--	--

<p>3. група</p> <p>МАЈКА ЧИТА КЊИЖИЦУ, Јован Јовановић Змај</p> <p>Мајка чита књижицу, на крилу јој Анка Са десне јој Љубица, а с леве Јованка. Деца помно слушају шта у књизи пише, ни једно се не миче, чисто и не дише.</p> <p>Свршило се.</p> <p>„Бога ми, красна је то бајка!” – тако вели Љубица, тако и Јованка. А шта вели Анкица, тај мајушни налеп? Она мајци прошапта: „Хајде још једалед!”</p>	<p>4. група</p> <p>МОЛИТВА МАЛЕ ДАНИЦЕ, Јован Јовановић Змај</p> <p>Добро јутро, добри Бого! ја сам мала, ја ти не знам ништа рећи, само хвала! Хвала што је зора тако лепа, мила! Хвала што ме мајка моја пољубила! Хвала што је отац добар – за нас ради, хвала што нам кора хлеба тако слади! Хвала што се играт могу с братом малим, Хвала што се могу на свем да захвалим.</p>
--	---

НОВИ САД

Нови Сад је град на северу Србије. По величини је други град у Србији. Град се налази на обали реке Дунав. Поред разних знаменитости, овај град је познат и по томе што је у њему рођен Јован Јовановић Змај.

У Новом Саду је завршио основну школу и гимназију. По очевој жељи, уписао се на Правни факултет који није завршио. Одувек је волео медицину, па је завршио Медицински факултет.

Јован Јовановић Змај је својим радом дао велики допринос не само Новом Саду, већ и целој Србији.

Писао је песме и приче за децу, које су преведене на многе језике света. Покренуо је лист „Змај” и часопис за децу „Невен” по коме је касније снимљена и истоимена образовна серија за децу.

У част чика Јове Змаја у Новом Саду се сваке године у јуну организује фестивал под називом „Змајеве дечје игре”.

Поред тога, његово име носе многе улице, школе, домови здравља, библиотеке – како у Новом Саду, тако и широм Србије.

Прилог је потребно обогатити фотографија.

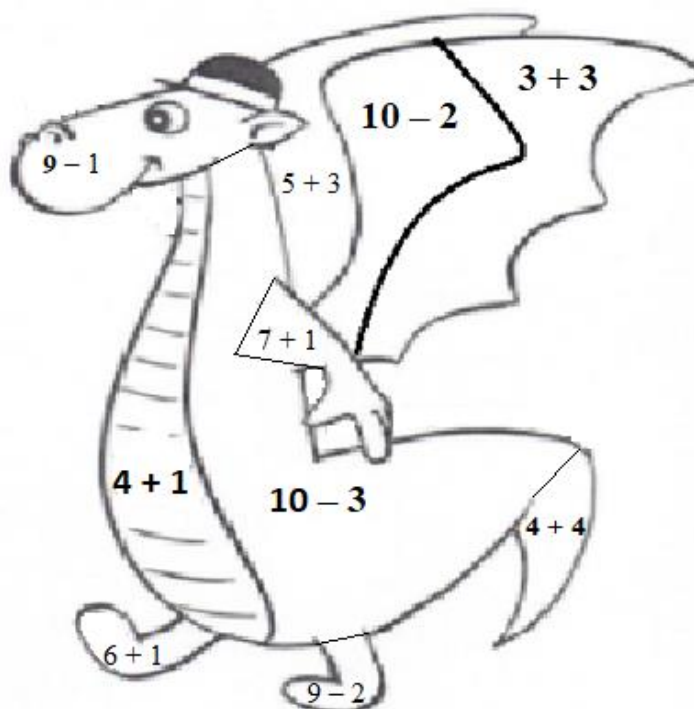
1. Израчунај збирове и разлике. Изрежи делове и сложи их у слику.

$8 - 5 = \underline{\quad}$	$3 + 1 = \underline{\quad}$	$10 - 5 = \underline{\quad}$
$5 + 4 = \underline{\quad}$	$10 - 9 = \underline{\quad}$	$6 + 2 = \underline{\quad}$
$7 - 5 = \underline{\quad}$	$3 + 3 = \underline{\quad}$	$9 - 2 = \underline{\quad}$

2. Израчунај и обој по датим захтевима:

- 5 – жуто,
- 6 – светло зелено,
- 8 – тамно зелено,
- 7 – црвено.

3. Израчунај, а затим откриј скривену реч. Добићеш шта је по занимању био Јован Јовановић Змај.

А	$10 - 7 = \underline{\quad}$
Р	$8 + 2 = \underline{\quad}$
К	$9 - 5 = \underline{\quad}$
Л	$6 + 3 = \underline{\quad}$
Е	$8 - 6 = \underline{\quad}$

9	2	4	3	10

4. Јован је имао синове Мирка, Југа, Саву и ћерке Смиљу и Тијану. Колико деце је имао Јован?

5. У породици Јовановић је било петоро деце и двоје родитеља. Колико чланова је имала породица Јовановић?

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЈЕЗИК
Област	Српски писци и песници	
Разред	други	
Тема дана	Десанка Максимовић	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Избор из бајки Десанке Максимовић	утврђивање
Математика	Множење до 100	утврђивање
Музичка култура	Импровизација мелодије на стихове Десанке Максимовић	обрада
Ликовна култура	Простор: споменик	обрада

Циљ тематског дана	Подстицање позитивних осећања и поштовања према лику и делу познате српске песникиње, Десанке Максимовић.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ каже неколико реченица о животу и делу познате српске песникиње Десанке Максимовић; ▪ образложи свој избор омиљене бајке; ▪ реши текстуални задатак са множењем до 100; ▪ осмисли мелодију на стихове Десанке Максимовић и отпева по слуху; ▪ искаже креативност у давању идејних решења за спомен обележје Д. Максимовић.
Методe	Вербално-текстуалне и илустративно-демонстративне.
Облици рада	Индивидуални, фронтални.
Наставна средства	Прилози, наставни листић из математике, прибор за рад, пластелин, глина, рачунар са интернет везом, средства за репродукцију аудио-записа.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, скица/модел спомен обележја.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему показујући фотографију Десанке Максимовић.	Препознају личност са фотографије.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о Десанки Максимовић знају и шта би волели да сазнају користећи технику <i>олуја идеја</i> ²⁵ . Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.

²⁵ Након сваке завршене активности, учитељ може враћати ученике на *олују идеја* како би је допунили новим сазнањима о раду и животу Десанке Максимовић;

	Разговара са ученицима о Десанки Максимовић и њеном стваралаштву (Прилог 1) истичући њену љубав према природи и деци.	Слушају и учествују у вођеном разговору.
	Организује и води решавање задатка (Прилог 2). Скривена реч је: БАЈКЕ.	Решавају задатак. Учествују у разговору.
	Разговара са ученицима о бајкама Десанке Максимовић које су прочитали. Анализира са ученицима одабрану бајку.	Наводе омиљене бајке и образлажу свој избор. Учествују у анализи.
	Приказује видео-запис „Медведова женидба“: tps://www.youtube.com/watch?v=cZB1QVVaBAM Истиче да је Десанка написала ову бајку у стиховима.	Слушају. Износе утиске.
	Приказује ученицима низ стихова по свом избору и подстиче их да на одабрани стих импровизију мелодију.	Импровизију мелодију. Пева по слуху.
	Води разговор о споменицима културе у месту у коме живе: Да ли у њиховом крају постоји спомен обележје српске песникиње? Да ли нека институција носи њено име? Задаје да направе скицу споменика који би подигли у свом месту у част Д. Максимовић.	Учествују у разговору. Цртају скицу споменика и обликују модел споменика од меког материјала.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе своја запажања о дану и мишљење о оствареним резултатима. Пореди шта су знали пре, шта су очекивали и шта су научили. Износе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

Десанка Максимовић рођена је у селу Рабровици 1898. године. У том селу је њен отац радио као учитељ. Још док је била сасвим мала, њена породица се преселила у село Бранковина код Ваљева. Баш у овом селу, богатом шумарцима, бреговима и долинама заволела је природу и касније често писала о њој.

У Ваљеву је завршила гимназију. Дипломирала је на Одељењу за светску књижевност, општу историју и историју уметности Филозофског факултета у Београду. Радила је као професор у многим местима Србије. Једна од њених ученица била је и Мира Алечковић, која је такође постала песникиња и блиска пријатељица Десанке Максимовић. Радила је у школи до пензионисања.

Писала је песме, загонетке, бајке и романе. Објавила је око педесет књига за децу и одрасле. Говорила је више светских језика и бавила се превођењем поезије. Била је редовни члан Српске академија наука и уметности.

Велика Десанкина љубав према природи види се већ у самим насловима песама и бајки: „Ливадско звонце“, „Јутарња песма пчела“, „Пауково дело“, „Кћи вилиног коњица“, „Бајка о лабуду“, „Бајка о трешњи“, „Три јагоде“, „Прича о Раку Кројачу“...

Десанка Максимовић је преминула у Београду у 95. години живота. Сахрањена је у Бранковини код Ваљева. Десанкин музеј у Бранковини и њен гроб сваке године посети велики број ученика, како би исказали поштовање према великој српској песникињи.

У част Десанке Максимовић, подигнути су бројни споменици, а њено име носе многе улице, школе и библиотеке широм Србије.

Десанка Максимовић

Десанка Максимовић, Музеј завичајних писаца који припада Библиотеци у Ваљеву

Споменик Десанки Максимовић у Ваљеву

Бранковина

Бранковина, Десанкина школа

Хумка Десанке Максимовић

За фотографије захвални Библиотеци „Љубомир Ненадовић“, Ваљево

На сајту „Задужбине Десанке Максимовић“ налазе се сва њена дела:
<http://zdm.nb.rs/pages/celokupnadela.htm>

1. Израчунај. Пронађи скривену реч, у табелу испод броја упиши одговарајуће слово.

Израчунај производ бројева 7 и 8.	А
Колики је производ, ако је први чинилац број 9 а други чинилац број 4?	Б
Који број је 6 пута већи од броја 7?	Е
Тијана је имала 100 динара, купила је 9 сличица по 5 динара. Колико је новца остало Тијани?	К
Који то број помножен самим собом даје производ 64?	Ј

36	56	8	55	42

Скривена реч је: _____.

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЈЕЗИК
Област	Српски писци и песници	
Разред	Трећи	
Тема дана	Љубивоје Ршумовић	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Избор из поезије Љубивоја Ршумовића	обрада
Математика	Сабирање и одузимање до 1000	утврђивање
Природа и друштво	Златиборски крај, завичај Љубивоја Ршумовића	обрада
Музичка култура	Обрада песме по слуху „Вуче, вуче бубо лења”, Радослав Грајић	обрада

Циљ тематског дана	Подстицање позитивних осећања и поштовања према лику и делу Љубивоја Ршумовића и значају његовог стваралаштва у одрастању деце.	
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ каже неколико реченица о животу и делу познатог српског песника Љубивоја Ршумовић; ▪ изражајно чита изабране стихове; ▪ опише природне карактеристике златиборског краја, завичаја Љубивоја Ршумовића; ▪ пева песму по слуху; ▪ сабира и одузима бројеве до 1 000. 	
Методe	Вербално-текстуалне и илустративно-демонстративне	
Облици рада	Индивидуални, фронтални.	
Наставна средства	Наставни листић из математике, прибор за рад, рачунар са интернет везом, средства за репродукцију аудио-записа	
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике.	

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему пуштајући део из емисије „Фазони и форе” чији је аутор и водитељ Љубивоје Ршумовић	Гледају и препознају песника.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о Љубивоју Ршумовићу знају и шта би волели да сазнају користећи технику <i>олуја идеја</i> ²⁶ . Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.
	Разговара са ученицима о Љубивоју Ршумовићу и његовом стваралаштву. Издваја неколико песама по свом избору за читање и разговор.	Слушају. Читају. Учествују у разговору. Изражајно читају изабране стихове.

²⁶ Након сваке завршене активности, учитељ може враћати ученике на *олују идеја* како би је допунили новим сазнањима о раду и животу Љубивоја Ршумовића.

	Задаје ученицима да изаберу стихове за изражајно читање.	
	Уводи ученике у разговор о завичају Љубивоја Ршумовића причајући им о манифестацији „Песничка школа за младе у природи” коју песник организује у свом родном селу Љубиш. Разговара о природним карактеристикама и лепотама златиборског краја. Подстиче их да поделе своја искуства о евентуалној посети златиборском крају.	Учествују у разговору. Износе своја искуства.
	Организује и води обраду песме по слуху „Вуче, вуче бубо лења”. Разговара о песмама Љубивоја Ршумовића за које су компоноване мелодије и које се данас певају и омиљене су међу најмлађима. Једна од таквих је и „Вуче, вуче, бубо лења”.	Слушају. Разговарају. Читају. Певају песму по слуху.
	Организује и води решавање задатка (Прилог 1). Скривене речи су: ФАЗОНИ И ФОРЕ.	Решавају задатак. Учествују у разговору.
	Након откривања решења „Фазони и форе”, разговара са ученицима о овом серијалу. Задаје да за домаћи задатак одгледају једну епизоду.	Учествују у разговору. Бележе шта имају за домаћи задатак.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе своја запажања о дану и мишљење о оствареним резултатима. Пореди шта су знали пре, шта су очекивали и шта су научили. Износе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

1. Одреди вредност израза а затим откриј скривене речи.

$805 - 399 =$	Ф
$149 + 188 =$	Н
$900 - 259 =$	А
$653 + 109 =$	О
$1\ 000 - 456 =$	З
$347 - 250 =$	Р
$911 - 463 =$	Е
$528 + 255 =$	И

406	641	544	762	337	783

783

406	762	97	448

Скривене речи су: _____.

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЈЕЗИК
Област	Српски писци и песници	
Разред	четврти	
Тема дана	Добрица Ерић	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	„Свитац пшеничар и воденичар”, Добрица Ерић	обрада
Математика	Множење и дељење у скупу природних бројева	утврђивање
Природа и друштво	Гружански крај, положај и природне лепоте Добричиног завичаја	обрада
Музичка култура	Импровизација мелодије на стихове Добрице Ерића	обрада

Циљ тематског дана	Подстицање позитивних осећања и поштовања према лику и делу Добрице Ерића, великом српском песнику за децу.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ каже неколико реченица о животу и делу познатог српског песника Добрице Ерића; ▪ изражајно чита стихове песме Добрице Ерића; ▪ наброји неке природне карактеристике родног краја Д. Ерића; ▪ састави израз и израчуна његову вредност; ▪ осмисли мелодију на стихове Добрице Ерића и отпева по слуху.
Методe	Вербално-текстуалне и илустративно-демонстративне.
Облици рада	Индивидуални, фронтални, рад у пару и групни рад.
Наставна средства	Цртачки и сликарски материјал, наставни листић из математике, рачунар, интернет, средства за репродукцију аудио-записа.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему спајањем слагалица ²⁷ (Прилог 1). У разговору о песнику може да користи делове видео-записа: https://youtu.be/JyNU0k8s6n8 .	Спајају слагалицу. Учествују у разговору.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о Добрици Ерићу знају и шта би волели да сазнају користећи технику <i>олуја идеја</i> ²⁸ . Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.

²⁷ Потребно је да учитељ пре часа исече слагалице на делове.

²⁸ Након сваке завршене активности учитељ може враћати ученике на *олују идеја* како би је допунили новим сазнањима о раду и животу Добрице Ерића.

	Организује и води обраду песме „Свитац пшеничар и воденичар”, Добрице Ерић.	Учествују у разговору. Изражајно читају стихове.
	Путем фотографија, видео-записа, географске карте упознаје ученике са гужанским крајем, о чијим лепотама је писао Д. Ерић у својим песмама. Учитељ може да користи делове видео-записа: https://youtu.be/aP31wj84q5Q . Учитељ може приказати ученицима видео-запис у којем сам песник рецитије своје стихове о завичају.	Упознају родни крај Д. Ерића и учествују у вођеном разговору. Износе своје утиске.
	Организује и води решавање задатака (Прилог 2).	Решавају задатке.
	Приказује ученицима низ стихова Добрице Ерића, по свом избору, и подстиче их да на одабрани стих импровизују мелодију.	Импровизују мелодију. Певају по слуху.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе своја запажања о дану и мишљење о оствареним резултатима. Пореде шта су знали пре, шта су очекивали и шта су научили. Износе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

Прилог 2 (Добрица Ерић)

1. Шљива заузима посебно место у Добричиним песмама. Пуно је стихова Добрица посветио шљиви. Ратар Миле је решио ове године да њиву претвори у шљивар. Планира да има 15 редова шљива. За један ред му је потребно 205 садница. Колико укупно садница треба да обезбеди Миле?
2. Добричин завичај у мају месецу постане цветна башта ишарана цветовима различитих боја. Добрица се радовао том периоду године. Радовао се расцветалој трешњиној крошњи. Ако у крошњи трешње има 12 348 цветова на 28 грана, колико је цветова на свакој грани?
3. На пространим ливадама, крај реке Груже, током лета вредни ратари косе траву. На ливади је 1 365 бала сена. На једну тракторску приколицу може да стане 65 бала. Колико возњи трактором је потребно да се превезе сено с ливаде до сењака?
4. Јесен је у Шумадији време бербе кукуруза и скидања летине са њива. Ратар је у амбар сместио 108 џакова кукуруза. Сваки џак има по 55 килограма. Колико килограма кукуруза је ускладиштио ратар?
5. У јесен, долином Груже чује се брујање трактора. Ратари припремају њиве за сетву. Ратар Бора је припремио 15 џакова семена пшенице за сетву. Сваки џак има по 75 килограма. Колико килограма пшенице ратар планира да посеје?

Тематско међупредметно подручје		ДОБРОЧИНСТВО И ЗАВЕШТАЊЕ
Област	Свети Сава	
Разред	први	
Тема дана	Свети Сава, школска слава	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	„Свети Сава и ђаци”, народна прича	обрада
Математика	Сабирање и одузимање бројева до 10	утврђивање
Свет око нас	Празници и обичаји: Свети Сава, школска слава	обрада
Музичка култура	Химна Светом Сави, певање песме по слуху	обрада

Циљ тематског дана	Развијање културе сећања и подстицање позитивних осећања, поштовања и захвалности према Светом Сави.
Исходи дана	<p>На крају дана, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ објасни, својим речима, зашто се слави Свети Сава, школска слава, у свим школама у Србији; ▪ исприча, својим речима, како се прославља школска слава; ▪ наведе неке примере захвалности (народне приче о Светом Сави, химна, школска слава); ▪ изрази своје мишљење о понашању ликова у народној причи; ▪ пева песму по слуху; ▪ учтиво учествује у вођеном и слободном разговору; ▪ реши текстуални задатак са сабирањем и одузимањем до 10.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Фронтални и индивидуални.
Наставна средства	Наставни листић из математике, музички ЦД, припремљен материјал.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	<p>Отвара запис на чарт папиру (одломак песме „Свети Сава”, Брана Црнчевић):</p> <p>Српска децо са свих страна Прославите великана, Данас, као Срби прави, Ускликните Светом Сави! Поставља питање о коме је испевана песма?</p>	Ученик који жели прочита запис. Учествују у разговору.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.

	Дели ученицима краћи текст о Светом Сави (Прилог 1). Читају га заједно и разговара са ученицима о Светом Сави. Пита ученике да ли су и шта ново сазнали о Светом Сави из овог текста.	Лепе прилог. Неки ученици читају гласно. Слушају. Разговарају о прочитаном.
	Организује и води методичку обраду народне приче „Свети Сава и ђаци”. Напомиње да су Срби много прича испричали о Светом Сави.	Слушају, одговарају, питају, подвлаче, пишу.
	Организује и води обраду песме по слуху „Химна Светом Сави”. Напомиње да се Срби овом химном захваљују Светом Сави за дела која је учинио за српски народ.	Прате, певају по слуху.
	Организује и води решавање текстуалних задатака (Прилог 2).	Решавају задатке.
	Разговара са ученицима о Светом Сави, школској слави, зашто и како се обележава тај дан у српским школама. Да ли још неко слави славу Свети Сава и како? Напомиње да српски народ славећи славу и обележавајући овај дан изражава велику захвалност Светом Сави. Подстиче их да говоре, износе мишљење, искуство и наводе примере захвалности Светом Сави: народне приче о светом Сави, химна, школска слава итд.	Слушају. Учествују у разговору. Питају. Износе своје мишљење. Говоре о свом искуству и наводе пример захвалности Светом Сави.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе своја запажања о дану и мишљење о оствареним резултатима. Пореди шта су знали пре, шта су очекивали и шта су научили. Износе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

СВЕТИ САВА, ШКОЛСКА СЛАВА

Свети Сава као школска слава обележава се 27. јануара у свим школама у Србији. Тога дана све школе у Србији организују свечане приредбе.

СВЕТИ САВА, ЦРКВЕНА СЛАВА

Свети Сава се обележава и слави у свим српским православним црквама. На тај дан деца одлазе у цркву и рецитују песме о Светом Сави, а кући се враћају са много радости и са пакетићима у рукама.

ЗАШТО СРБИ СЛАВЕ СВЕТОГ САВУ

Свети Сава је рођен као Растко Немањић. Био је син српског владара Стефана Немање. Отишао је у манастир и замонашио се. Свети Сава је путовао и учио народ да једни друге воле и да једни другима праштају. Лечио је народ и отварао болнице. Подизао је цркве и манастире, а поред њих школе, где су деца учила да читају и пишу и да се Богу моле. Он је утемељио српску православну цркву као самосталну цркву. Свети Сава је писао књиге и науком просвећивао српски народ. Свети Сава је небројена добра учинио српском народу. Захвални Срби му се и данас моле, славе славу и обележавају дан Светог Саве. То се зове култура сећања и памћења.

1. Растко је гласно изговарао бројеве 2, 4, 6, а затим је наредна два броја изговорио у себи. Које је бројеве Растко изговорио у себи? Настави низ бројева.
2. Растко је имао 5 ћупова меда. Брату Стефану је дао 3 ћупа. Колико је Растку остало ћупова?
3. Растко је имао 10 ораха. Брату Вукану је дао 4 ораха, а Стефану 5 ораха. Колико је ораха остало Растку?
4. Свети Сава је посадио 3 дрвета на Хиландару, а његов отац Стефан за 2 више од њега. Колико су стабала засадили обојица на Хиландару?
5. Стефан је свом сину Вукану задао задатак: „Ако замислим један број и ти том броју додаш број 3, збир ће да буде 10. Који сам број замислио?” Помози Вукану да реши задатак.

Тематско међупредметно подручје		ДОБРОЧИНСТВО И ЗАВЕШТАЊЕ
Област	Свети Сава	
Разред	Други	
Тема дана	Приче о добротинству Светог Саве	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	„Свети Сава и отац и мати са малим дететом”, народна прича	обрада
Математика	Толико пута већи број	утврђивање
Ликовна култура	Спајање облика: портрет Светог Саве	вежбање
Музичка култура	Химна Светом Сави, певање песме по слуху	утврђивање

Циљ тематског дана	Развијање културе сећања и памћења Светог Саве и његових добротинстава, као и подстицање позитивних осећања, поштовања и захвалности према Светом Сави
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ наброји добра дела која је Свети Сава учинио за српски народ; ▪ опише, својим речима, зашто и како се прославља школска слава Свети Сава; ▪ изабере и објасни, својим речима, један савет који је Свети Сава дао родитељима у народној причи; ▪ пева песму по слуху; ▪ израчуна толико пута већи број; ▪ користи прибор на безбедан начин; ▪ изради портрет Светог Саве дорадом и спајањем делова.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Фронтални, индивидуални, групни
Наставна средства	Музички ЦД, припремљен материјал, наставни листић из математике, колаж папир, маказе за папир, сликарски материјал.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, рад из ликовног, решени задаци из математике.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему преко слике Светог Саве.	Учествују у разговору.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о Светом Сави знају и шта би волели да сазнају користећи технику <i>олуја идеја</i> ²⁹ . Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.

²⁹ Након сваке завршене активности, наставник може враћати ученике на *олују идеја* како би је допунили новим сазнањима о Светом Сави.

	Дели ученицима текст о Светом Сави (Прилог 1). Читају га заједно и разговара са ученицима о Светом Сави. Пита ученике да ли су и шта ново сазнали о Светом Сави из овог текста.	Лепе прилог. Неки ученици читају гласно. Слушају. Разговарају о прочитаном.
	Организује и води методичку обраду народне приче „Свети Сава и отац и мати са малим дететом”. Разговара са ученицима о саветима које је Свети Сава дао родитељим. Подстиче ученике да изаберу један савет и објасне га. Шта то по њима значи и како то родитељи примењују. Тражи да повежу са личним искуством. Напомиње да су Срби из захвалности много прича испричали о Светом Сави.	Слушају, одговарају, питају, подвлаче, пишу. Бирају савет Светог Саве дат родитељима и објашњавају га.
	Организује и води решавање текстуалних задатака (Прилог 2).	Решавају задатке.
	Дели штампани материјал у групама, лик Светог Саве који ученици треба да залепе на папир и дораде портрет користећи колаж папир и поступак ређања „коцкица” (тесара) у мозаику, а затим да осликају позадину. Истиче радове на пано учионице и подстиче естетску процену радова.	Договарају се, сецкају, лепе, осликавају позадину. Учествују у естетској процени радова.
	Организује и води активности певања химне Светом Сави по слуху. Разговара са ученицима о песмама као једном од начина којим се српски народ захваљује Светом Сави за његово добротинство. Наводи ученике да се присете и других начина захвалности Светом Сави и сећању на њега и његова добра дела.	Прате, певају по слуху. Говоре о захвалности према Светом Сави.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе своја запажања о дану и мишљење о оствареним резултатима. Пореди шта су знали пре, шта су очекивали и шта су научили. Износе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

СВЕТИ САВА, ШКОЛСКА И ЦРКВЕНА СЛАВА

Свети Сава као школска слава обележава се 27. јануара у свим школама у Србији. Тога дана све школе у Србији организују свечане приредбе. Свети Сава се обележава и слави у свим српским православним црквама. На тај дан, деца одлазе у цркву и рецитују песме о Светом Сави, а кући се враћају са много радости и са пакетићима у рукама.

КО ЈЕ БИО СВЕТИ САВА

Свети Сава је рођен као Растко Немањић, син српског владара Стефана Немање. Имао је два брата. Отац и браћа су му били српски владари, а он је отишао у манастир на Светој Гори где се замонашио и добио име Сава. Учинио је многа добра дела за српски народ и зато га Срби данас славе. Срби га славе и памте осам векова.

ДОБРОЧИНСТВО СВЕТОГ САВЕ

Свети Сава је путовао и учио народ да једни друге воле и да једни другима праштају. Лечио је народ и отварао болнице. Подизао је цркве и манастире, а поред њих школе, где су деца учила да читају и пишу и да се Богу моле. Он је утемељио српску православну цркву као самосталну цркву. Свети Сава је писао књиге и тако науком просвећивао српски народ. Свети Сава је небројена добра учинио српском народу. Срби памте, сећају се и славе Светог Саву као свог свеца и као свог просветитеља. Захвални Светом Сави Срби су саградили Храм Светог Саве у Београду.

1. Растко има 5 ораха, а његов брат Вукан 9 пута више од Растка. Колико ораха има Вукан?
2. Стефан има 7 ћупова меда, Растко има за 3 више од Стефана, а Вукан има 2 пута више од Стефана. Колико ћупова меда имају браћа?
3. Вукан је убрао 6 цветова маслачка, Растко је убрао 9 пута више од Вукана. Колико су заједно убрали цветова маслачака?
4. Свети Сава је посадио 8 редова лозе на Хиландару. Његов отац Стефан засадио је 5 пута више. Ако је лоза увела у 3 реда, колико је остало успешно посађених редова лозе?
5. Вукан је свом брату Растку задао задатак „Од цифара I и X састави и напиши најмањи и највећи број, поштујући правило понављања римских цифара. Затим одреди број који је два пута већи од збира написаних бројева”. Помози Растку да реши задатак.

Тематско међупредметно подручје		ДОБРОЧИНСТВО И ЗАВЕШТАЊЕ
Област	Свети Сава	
Разред	Трећи	
Тема дана	Свети Сава – знаменита личност наше прошлости	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	„Свети Сава и сељак без среће”, народна приповетка	обрада
Математика	Мерење масе и запремине	утврђивање
Природа и друштво	Свети Сава – знаменита личност наше прошлости	обрада
Музичка култура	Химна Светом Сави, певање песме по слуху	утврђивање
Физичко и здравствено васпитање	Штафетне игре са елементима традиционалних ³⁰	вежбање

Циљ тематског дана	Неговање културе сећања и памћења кроз развијање љубави и поштовања према делима Светог Саве као знамените личности српске историје.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ представи, својим речима, Светог Саву као знамениту личност наше прошлости; ▪ наведе неке начине захвалности српског народа Светом Сави данас (школска слава, крсна слава, Храм Светог Саве, химна Светом Сави...); ▪ искаже, својим речима, поруку народне приповетке; ▪ опише једну традиционалу дечију игру из краја у ком живи; ▪ реши једноставан проблемски задатак користећи мере; ▪ пева песму по слуху.
Методe	Верабално-тектуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Фронтални, индивидуални и групни рад.
Наставна средства	Музички ЦД, припремљен материјал, наставни листић из математике.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, мапа ума, решени задаци из математике.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему разговором и слушањем химне Светом Сави.	Слушају. Учествују у разговору.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.
	Чита народну приповетку „Свети Сава и сељак без среће” са предвиђањем. Учитељ чита текст	Слушају, повезују, аргументовано предлажу,

³⁰ Ученици су имали домаћи задатак (припрема за овај дан) да истраже традиционалне дечје игре краја у ком живе.

	до одређеног дела смислене целине; анализира са ученицима прочитано и наводи да аргументовано предвиде наредни догађај, записујући на табли кључне поруке приче. Подстиче ученике да искажу општи утисак о прочитаном, а затим уз њихову помоћ записује тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту. Чита поруке приче.	записују, разговарају, одговарају. Излажу утиске.
	Дели ученицима текст о Светом Сави (Прилог 1) за читање са задатком подвлачења важних речи, делова реченица и реченица. Разговара са ученицима о прочитаном, допуњује, подстиче на изношење речи и делова праћено образложењем ученика.	Лепе прилог. Читају и подвлаче. Разговарају о прочитаном. Износе своје важне појмове и делове текста и образлажу.
	Дели папир А4 формата и упутства за групни рад. Описује поступак представљања кроз <i>малу ума</i> . У средини је запис Свети Сава, одакле се гранају у смеру казаљки на часовнику записи. Задатак је да напишу по чему је све Свети Сава познат код свих Срба где год били, у земљи или свету. Помаже у представљању групних продуката.	Раде према упутству. Договарају се и записују. Представљају своје радове.
	Организује и води решавање текстуалних задатака (Прилог 2).	Решавају задатке.
	Иницира разговор у којем ученици говоре о животу деце у прошлости. Подстиче ученике да представе традиционалне игре до којих су дошли својим истаживањима (труле кобиле, титрање, арјачкиње-барјачкиње, пробивка...) и да пореде игре деце некада и сада.	Разговарају, праве паралелу о животу деце некад и сад. Износе резултате свог истраживања, читају и демонстрирају игре.
	Организује и води активности певања химне Светом Сави по слуху. Прича ученицима да је химна Светом Сави настала крајем 18. века или почетком 19. века. Оригиналан рукопис није сачуван, него само препис из 1832. године па је аутор непознат. Светосавска химна је прва српска химна новог века, будући да у ранијим временима такав жанр националне химне није био познат.	Слушају. Учествују у разговору. Певају.
	Упуњује ученике да допуне <i>малу ума</i> и истакну је на пану учioniце.	Допуњавају, уређују пано.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе своја запажања о дану и мишљење о оствареним резултатима. Пореде шта су знали пре, шта су очекивали и шта су научили. Износе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

СВЕТИ САВА, ШКОЛСКА И ЦРКВЕНА СЛАВА

Свети Сава, као школска слава, обележава се 27. јануара у свим школама у Србији. Тога дана све школе у Србији организују свечане приредбе. Свети Сава се обележава и слави и у свим српским православним црквама. На тај дан деца одлазе у цркву и рецитују песме о Светом сави, а кући се враћају са много радости и са пакетићима у рукама.

КО ЈЕ БИО СВЕТИ САВА

Свети Сава је рођен као Растко Немањић, син српског владара Стефана Немање. Имао је два брата. Отац и браћа су му били српски владари, а он је отишао у манастир на Светој Гори где се замонашио и добио име Сава. Учинио је многа добра дела за српски народ и зато га Срби данас славе. Срби га славе и памте осам векова.

ЗАШТО ЈЕ СВЕТИ САВА ЗНАМЕНИТА ЛИЧНОСТ НАШЕ ПРОШЛОСТИ

Свети Сава је небројена добра учинио српском народу. Из захвалности према Светом Сави и његовим делима многи Срби славе славу, све школе у Србији обележавају дан Светог Саве, многе установе организују Светосавске приредбе и академије, сваке године додељује се Светосавска награда. Срби осам векова памте, сећају се и славе Светог Саву као свог свеца и као свог просветитеља. Захвални Светом Сави, Срби су саградили Храм Светог Саве у Београду.

Свети Сава је путовао, био са народом, учио га и помагао му. Лечио је народ и отварао болнице. Подизао је цркве и манастире, а поред њих школе, где су деца учила да читају и пишу и да се моле Богу. Зато се и каже да је Свети Сава био први српски учитељ.

Свети Сава је учио и подучавао децу и одрасле. Ширио је мир и доброту и учио српски народ да једни друге воле и да једни другима праштају. Свети Сава је писао књиге и тако науком просвећивао српски народ. Зато се каже да је Свети Сава српски просветитељ.

Свети Сава је брзо постао старешина манастира. А затим су Срби изабрали Саву за свог црквеног старешину. Свети Сава је онда основао српску православну цркву као самосталну цркву. Зато се каже да је Свети Сава утемељивач српске православне цркве.

1. За прављење чеснице потребни су вода, со, квасац, 375 g белог брашна и 125 g кукурузног брашна. Колико је грама брашна потребно за израду чеснице?
2. Сава је поклатио школи 1 000 ml меда. За прављење медањака потрошено је 525 ml меда, а за слађење чаја 300 ml мање. Колико је милилитара меда остало?
3. У млину је првог дана самлевено 3 t брашна, а другог 2 t мање. Трећег је дана самлевено колико првог и другог дана заједно. Колико је брашна самлевено у млину за сва три дана?
4. Растко је носио корпу пшенице масе 9 kg. Маса корпе без пшенице је 3 kg. Колика је маса пшенице?
5. Вукан и Растко су помагали пчелару да извади мед из кошница. Вукан је извадио 176 l меда, Растко 49 l мање, а пчелар 15 l више од Вукана. Колико су укупно литара меда извадили?

Тематско међупредметно подручје		ДОБРОЧИНСТВО И ЗАВЕШТАЊЕ
Област	Свети Сава	
Разред	Четврти	
Тема дана	Свети Сава – живот и дело	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	„Свети Сава”, Војислав Илић ³¹	утврђивање
Математика	Мерење површине	утврђивање
Природа и друштво	Свети Сава – живот и дело	обрада
Ликовна култура	Наслеђе: манастири ³²	обрада

Циљ тематског дана	Неговање културе сећања и памћења кроз развијање љубави и поштовања према делима Светог Саве и осам векова дугој духовној историји Светосавља.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ представи, својим речима, Светог Саву и његова дела; ▪ наведе неке начине захвалности српског народа Светом Сави данас (школска слава, Светосавска награда, крсна слава, Храм Светог Саве, химна Светом Сави, Светосавска академија); ▪ исприча неколико реченица о датим манастирима; ▪ израчуна задату површину; ▪ сарађује са другима у групи на заједничким активностима.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Фронтални, индивидуални, групни.
Наставна средства	Припемљен текст, наставни листић из математике, рачунар са интернет везом.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, продукти рада, решени задаци из математике, ЗЖН табела (З – знам, Ж – желим да знам и Н – научио/научила сам).

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Преко звучне читанке пушта песму Војислава Илића „Свети Сава”. Даје реч ученицима који су научили стихове напамет.	Слушају. Рецитују.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о Светом Сави знају и шта би волели да сазнају користећи ЗЖН ³³ технику. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.

³¹ Они ученици који су желели добили су задатак да науче да рецитују песму као припрему за овај тематски дан.

³² Ученици су имали домаћи задатак (припрема за овај дан) да у групама истраже манастире: Жичу, Студеницу и Хиландар и Храм Светог Саве и направе кратке презентације.

³³ З-знам, Ж-желим да знам, Н-научио/научила сам. Након сваке завршене активности, наставник може враћати ученике на ЗЖН табелу како би је допунили новим сазнањима о Светом Сави.

	Организује и води даљи рад на анализи песме „Свети Сава”, Војислава Илића.	Слушају. Учествују у разговору.
	Организује и води решавање текстуалних задатака (Прилог 1).	Решавају задатке.
	Организује представљање групних продуката, презентација о манастирима и храму: Жича, Студеница и Хиландар и Храм Светог Саве. Прати, подржава, допуњује, сумира. Приказује ученицима по неколико фотографија сваког манастира и храма (одабране са интернета) и разговара о лепоти и вредности манастира и храма.	Прате, питају. Излажу. Допуњују.
	Дели ученицима текст о Светосављу (Прилог 2) за читање са задатком подвлачења важних речи, делова реченица и реченица. Разговара са ученицима о прочитаном, допуњује, подстиче на изношење подвучених појмова са пратећим образложењем ученика. Подстиче их да изнесу разумевање појма Светосавље. Тражи да наброје и објасне што више начина захвалности Светом Сави данас.	Лепе прилог. Читају и подвлаче. Разговарају о прочитаном. Износе своје важне појмове и делове текста и образлажу. Наводе примере.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе своја запажања о дану и мишљење о оствареним резултатима. Пореди шта су знали пре, шта су очекивали и шта су научили. Износе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

1. Око Храма Светог Саве на Врачару је комплекс који се састоји од пешачких стаза и зелене површине. Укупна површина комплекса је $59\,034\text{ m}^2$, од чега је под зеленилом $3\,400\,000\text{ dm}^2$. Израчунај површину прекривену пешачким стазама око Храма Светог Саве?
2. Већи део фасаде Храма Светог Саве је прекривен мермерним плочама. Димензије једне плоче су 80 cm са 40 cm . Израчунај површину плоче и изрази је у dm^2 .
3. Главна врата Храма Светог Саве су двокрилна, израђена од најквалитетније храстовине и облика правоугаоника димензија 390 cm и 610 cm . Израчунај површину врата.
4. Површина пода централног дела Храма Светог Саве је $3\,650\text{ m}^2$. Колико је то дециметара квадратних?
5. Централна купола Храма Светог Саве са унутрашње стране је украшена мозаиком. Површина мозаика је $1\,248\text{ m}^2$. Колико је то дециметара квадратних?

КО ЈЕ БИО СВЕТИ САВА

Свети Сава је рођен као Растко Немањић, син српског владара Стефана Немање. Имао је два брата. Отац и браћа су му били српски владари, а он је отишао у манастир на Светој Гори где се замонашио и добио име Сава. Учинио је многа добра дела за српски народ и зато га Срби данас славе. Срби га славе и памте осам векова.

ЗАШТО ЈЕ СВЕТИ САВА ЗНАМЕНИТА ЛИЧНОСТ НАШЕ ПРОШЛОСТИ

Свети Сава је небројена добра учинио српском народу. Свети Сава је био први српски архиепископ, односно био је заслужан за успостављање самосталне српске цркве.

Свети Сава је учинио много за свој народ када је било најтеже. После смрти Стефана Немање, избио је сукоб око престола између Савине браће. Свети Сава је измирио рођену браћу и тако је допринео да се успостави мир у српској држави.

Свети Сава је много путовао и уживао је велики углед међу владарима других држава. Свети Сава је писао књиге и тако просвећивао српски народ.

Србија је под турском влашћу изгубила своју државу и државност. Под вишевековним ропством, српском народу је претила опасност да изгуби свој национални идентитет. Сећања на живот и дела Светог Саве имала су велики духовни и заштитнички утицај на српски народ и помогла су му да у најтежем периоду, када није имао државу, очува свој национални идентитет. Због тако великог утицаја Светог Саве на Србе, Синан Паша је спалио мошти Светог Саве како би ослабио и уништио Србима ослонац и спас. Али то се није догодило, напротив српски народ је то још више ојачало.

Захвални Светом Сави, Срби су саградили Храм Светог Саве у Београду.

СВЕТИ САВА, ШКОЛСКА СЛАВА

Свети Сава као школска слава обележава се 27. јануара у свим школама у Србији почев од 1840. године. Тога дана све школе у Србији организују свечане приредбе.

Тематско међупредметно подручје		ДОБРОЧИНСТВО И ЗАВЕШТАЊЕ
Област	Задужбине	
Разред	Први	
Тема дана	Књига на дар ³⁴	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Пригодни информативни текстови о добротинству, задужбинама и значајним личностима	обрада
Математика	Сабирање и одузимање бројева до 100 без прелаза десетице	утврђивање
Музичка култура	Слушање музике: „Свети Саво, мудра главо“, Л. Вукомановић	вежбање
Ликовна култура	Значај чувања споменика или значајних објеката у најближем окружењу	утврђивање

Циљ тематског дана	Стварање подстицајног окружења за развијање добротинства формирањем одељењске библиотеке.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ опише својим речима шта је добротинство; ▪ запише неколико реченица о добротинству; ▪ наведе објекат или значајно место у окружењу и да објасни његов значај; ▪ израчуна вредност израза са сабирањем и одузимањем до 100; ▪ опише, својим речима, утиске о слушаном делу.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Индивидуални, фронтални и рад у пару.
Наставна средства	Припремљени текстови, наставни листић из математике, рачунар са интернет везом.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, решени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему песмом: „Све у књизи пише“: https://www.youtube.com/watch?v=L9HYDw7w3VI Разговара са ученицима о књигама које су донели.	Слушају песму. Учествују у разговору наводећи зашто су се определили за одређену књигу.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.

³⁴ Активност која претходи тематском дану: Учитељ организује прикупљање књига за одељењску библиотеку: један ученик – једна књига.

	Разговара са ученицима о добротинству и даривању књига.	Учествују у разговору.
	Формира одељењску библиотеку са идејом да сваки ученик постане задужбинар.	Учествују у прављењу налепница за сваку књигу. Налепница садржи име дародавца и његову поруку будућим читаоцима.
	Са ученицима доноси правила како се користи фонд одељењске библиотеке.	Учествују у доношењу правила коришћења фонда. Праве плакат на коме су написана правила.
	Разговара са ученицима о добротинству и задужбинарској традицији српског народа. Подстиче ученике да наводе примере добротинства за које су чули.	Учествују у разговору. Наводе примере.
	Организује и води активности слушања музике „Свети Саво, мудра главо“. Подстиче ученике да изнесу своје утиске након слушања.	Слушају песму. Износе своје утиске.
	Разговара са ученицима о значају очувања материјалних историјских извора (грађевине, новац, предмети итд.) који су део нечијег задужбинарства. Указује на место или објекат у њиховом насељу који је по нечему упечатљив и обележава њихово насеље.	Учествују у разговору. Пишу реченице или краће текстове. Наводе објекат или значајно место у окружењу и објашњавају значај.
	Организује и води решавање задатка (Прилог 1). Скривена реч је: ДАРИВАЊЕ.	Решавају задатак.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореде шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

1. Реши задатак, а затим откриј скривену реч.

Р	$12 + 37 =$	
В	$87 - 46 =$	
Д	$(32 + 11) + 15 =$	
Е	$99 - (55 + 23) =$	
А	Први сабирак је број 31, а други сабирак је број 43. Израчунај збир.	
Њ	Умањеник је број 75, а умањилац је број 53. Израчунај разлику.	
И	Марија чита књигу о задужбинама. Књига има 84 стране. Ако је до сада прочитала 32 стране, израчунај колико страна још треба да прочита.	

58	74	49	52	41	74	22	21

Скривена реч је: _____.

Тематско међупредметно подручје		ДОБРОЧИНСТВО И ЗАВЕШТАЊЕ
Област	Задужбине	
Разред	други	
Тема дана	Даривали су нам...	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Вукова задужбина, Задужбина „Десанка Максимовић” и Задужбина „Доситеј Обрадовић”	обрада
Математика	Сабирање и одузимање бројева до 100	утврђивање
Ликовна култура	Сликање: музеј или задужбина	вежбање
Музичка култура	Слушање музике „Грлица”, Стеван Христић	утврђивање

Циљ тематског дана	Упознавање ученика са задужбинама основаним да чувају и негују успомене на живот и дела Вука Караџића, Доситеја Обрадовића и Десанке Максимовић.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ објасни која задужбина и због чега је оставила најјачи утисак; ▪ наведе један разлог због којег су основане ове задужбине; ▪ израчуна вредност израза са сабирањем и одузимањем до 100; ▪ објасни својим речима утиске о слушаном делу; ▪ наслика гваш техником одабрану зграду музеја или задужбине.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Фронтални, индивидуални и групни рад.
Наставна средства	Рачунар са интернет везом, наставни листић из математике.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Приказује ученицима слике Вука Караџића, Доситеја Обрадовића и Десанке Максимовић. Почиње разговор препознавањем знаменитих личности.	Учествују у разговору.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.
	Разговара са ученицима о основаним задужбинама: Вуковом ³⁵ , Доситејевом ³⁶ и Десанкином ³⁷ . Истиче разлоге оснивања и значај	Слушају. Учествују у разговору. Сумирају разлоге оснивања датих задужбина.

³⁵ <http://vukova-zaduzbina.rs>

³⁶ <http://www.dositejeva-zaduzbina.rs>

³⁷ <http://zdm.nb.rs>

	ових задужбина, као и активности којима остварују циљеве. Подстиче ученике да закључују и говоре о задужбинама.	Говоре о својим најјачим утисцима.
	Организује и води активности слушања композиције „Грлица”, Стевана Христића. https://www.youtube.com/watch?v=3GJE4_hiwTI	Слушају музику. Учествују у разговору износећи своје утиске.
	Приказује видео-снимак или фотографије значајних музеја и задужбина. Води мотивациони разговор, објашњава гваш технику. Прати, подстиче рад и естетску процену радова.	Сликају техником гваш музеј или задужбину. Учествују у естетској процени радова.
	Организује и води решавање задатка (Прилог 1). Скривена реч је: ЗНАМЕНИТИ.	Решавају задатак.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореди шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

1. Реши задатак, а затим откриј скривену реч.

А	$46 + 54 =$	
М	$75 - 59 =$	
З	$100 - (34 + 48) =$	
Т	Умањеник је број 91, а умањилац је број 47. Израчунај разлику.	
Н	Пре подне је музеј Десанке Максимовић у Бранковини посетило 48 ученика, а после подне 39. Израчунај колико ученика је у току овог дана посетило музеј.	
И	Центар за културу „Вук Караџић“ из Лознице организовао је наградни конкурс „Вуково звоно“. На конкурс је из једне основне школе послато 15 песама, 26 кратких прича и 36 анегдота из народног живота. Израчунај колико је укупно радова из ове школе послато на конкурс.	
Е	Књига о Доситеју Обрадовићу има 75 страна. Снежана је до сада прочитала 38 страна. Колико још страна књиге Снежана треба да прочита?	

18	87	100	16	37	87	77	44	77

Скривена реч је: _____.

Тематско међупредметно подручје		ДОБРОЧИНСТВО И ЗАВЕШТАЊЕ
Област	Задужбине	
Разред	трећи	
Тема дана	Задужбинари из мог завичаја	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Популарни и информативни текстови о задужбинарима из завичаја ³⁸	обрада
Математика	Сабирање и одузимање до 1 000	утврђивање
Природа и друштво	Знаменити људи завичаја	утврђивање
Музичка култура	Слушање музике: Народне игре и песме из завичаја	утврђивање

Циљ тематског дана	Стварање подстицајног окружења за очување традиционалних вредности доброчинства упознавањем задужбинара из завичаја.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ опише, својим речима, задужбинара из завичаја који је на њега оставио најјачи утисак и зашто; ▪ напише краћи текст о задужбинама из свог завичаја; ▪ изрази доживљај слушане музике језиком других уметности (плес, глума, писана или говорна реч, ликовни рад); ▪ израчуна вредност израза са сабирањем и одузимањем до 1 000.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Фронтални и индивидуални рад.
Наставна средства	Припремљени текстови, рачунар са интернет везом, наставни листић из математике.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему пригодним музичким садржајем (песма или композиција која се односи на крај у коме ученик живи).	Слушају музику. Износе своје утиске.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествоју у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.
	Организује посету задужбини у завичају, завичајном музеју или месној библиотеци.	Слушају. Учествоју у разговору. Питају. Допуњују. Подвлаче у текстовима. Пишу краће

³⁸ Учитељ организује посету задужбини у завичају, завичајном музеју или месној библиотеци. Ова активност претходи тематском дану. Ако не постоји могућност за овакву посету, наставник припрема одговарајући материјал о задужбинарима из завичаја.

	На основу посете или припремљених текстова о завичајним задужбинарима, ученицима пишу краћи текст о задужбинама завичаја.	текстове о задужбинама из завичаја.
	Организује и води решавање задатка (Прилог 1). Скривена реч је: ЗАДУЖБИНЕ.	Решавају задатак.
	Организује и води активности слушања народних песама и игара из завичаја или о завичају. Подстиче ученике да доживљај музике изразе језиком других уметности: плес, пантомима, писана или говорна реч, ликовни рад.	Слушају. Певају, говоре, изводе покрете, цртају – свој доживљај и утиске о слушаним делима.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореди шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

Прилог 1 (Задужбинари из мог завичаја)

1. Реши задатак, а затим откриј скривену реч.

Е	$332 + 45 =$	
А	$507 - 69 =$	
Н	$345 + 489 =$	
И	$859 - 117 =$	
З	$(582 - 189) + 245 =$	
Б	$(896 - 679) + 198 =$	
У	Од збира бројева 163 и 694 одузми број 543.	
Д	На манифестацији Дани европске баштине учествовало је 432 ученика из једне школе и 276 ученика више из друге школе. Колико ученика из друге школе је учествовало на овој манифестацији?	
Ж	У току једне године у задужбинама у Републици Србији организовано је 324 књижевних вечери, 56 научних скупова и 128 изложби. Израчунај колико је укупно било књижевних вечери, научних скупова и изложби у току те године.	

638	438	708	314	508	415	742	834	377

Скривена реч је: _____.

Тематско међупредметно подручје		ДОБРОЧИНСТВО И ЗАВЕШТАЊЕ
Област	Задужбине	
Разред	четврти	
Тема дана	Манастири и задужбине српских владара	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Информативни текстови о манастирима и задужбинама српских владара	утврђивање
Математика	Сабирање и одузимање у скупу природних бројева	утврђивање
Природа и друштво	Задужбине српских владара из династије Немањића	утврђивање
Ликовна култура	Манастири	вежбање

Циљ тематског дана	Подстицање ученика на очување културно-историјског наслеђа упознавањем задужбина српских владара.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ опише, својим речима, једну задужбину која је на њега/њу оставила најјачи утисак; ▪ направи, у пару, краћи приказ задужбина српских владара; ▪ наслика одабрани манастир; ▪ сарађује у пару на заједничким активностима; ▪ израчуна вредност израза са сабирањем и одузимањем у скупу природних бројева.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Фронтални, индивидуални и рад у пару.
Наставна средства	Припремљени текстови, темпере, рачунар са интернет везом, наставни листић из математике, нема карта, фотографије манастира.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему игром асоцијације чије је коначно решење Свети Сава (Прилог 1).	Учествују у разговору.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.
	Организује рад ученика на пригодним информативним текстовима ³⁹ о изабраним манастирима и задужбинама српских владара из династије Немањића.	Прате упутства. Читају. Записују неколико реченица о свакој задужбини. Учествују у разговору. Износе своје утиске.

³⁹ Учитељ је раније припремио пригодне текстове.

	<p>Организује рад ученика у паровима. Сваки пар добија нему карту на коју треба да уцрта манастире, а затим треба нему карту, белешке о манастиру и одговарајућу фотографију да залепе на велики папир и направе постер.</p> <p>Прати активности, пружа подршку и помоћ током рада и приликом представљања радова.</p>	<p>Уцртавају манастире на некој карти. Организују и лепе прилоге. Представљају продукте рада.</p>
	<p>Организује и води решавање задатка (Прилог 2). Скривена реч је: ЗАДУЖБИНАРИ.</p>	<p>Решавају задатак.</p>
	<p>Прави музичку паузу: Светосавска химна.</p>	<p>Слушају и певају химну.</p>
	<p>Кратко сумира о манастирима Немањића и води мотивациони разговор. Подстиче ученике да одаберу задужбину која је на њих оставила најјачи утисак и да је насликају темперама. Прати рад ученика. Подстиче естетску процену радова.</p>	<p>Сликају одабрану задужбину. Учествоју у естетској процени радова.</p>
	<p>Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.</p>	<p>Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореди шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.</p>
<p>ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА</p>	<p>Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?</p>	

АСОЦИЈАЦИЈЕ

ЗВОНО	СЛОВА	КОНАК	ВЛАДАР
СВЕШТЕНИК	РАСТКО	КАЛУЂЕР	ЖУПАН
КРСТ	МОНАХ	РИЗНИЦА	КРАЉ
КАЛЕНДАР	ПРОСВЕТИТЕЉ	ИМАЊЕ	ДИНАСТИЈА

ЦРКВА	СВЕТИ САВА	МАНАСТИР	НЕМАЊИЋИ
-------	------------	----------	----------

ЗАДУЖБИНЕ

1. Реши задатак, а затим откриј скривену реч.

У	$3\,415 + 2\,321 - 143 =$	
Р	$14\,263 - 267 + 20\,081 =$	
И	$608\,795 + 70\,435 - 1\,236 =$	
А	$163\,971 + 597\,034 - 45\,679 =$	
Б	Први сабирак је 215 478, а други сабирак је 69 828. Израчунај збир.	
З	Умањеник је 8 830, а умањилац је 5 069. Израчунај разлику.	
Ж	Збир бројева 16 764 и 26 195 умањи за 25 654.	
Н	Манастир Хиландар је основан 1198. године. Израчунај колико година је прошло од оснивања овог манастира до 2021. године.	
Д	Манастир Хиландар се издржава радом, тако што се сликају иконе, плету бројанице, обрађују њиве, гаје воћке, винова лоза и пчеле, прави восак и зимница. На манастирском имању засађено је 350 нових стабала шљива, 400 садница лешника и 1 000 нових садница маслина. Израчунај укупан број новозасађених стабала на манастирском имању.	

3 761	715 326	1 750	5 593	17 305	285 306	677 994	823	715 326	34 077	677 994

Скривена реч је: _____.

Тематско међупредметно подручје		СРБИ КРОЗ ИСТОРИЈУ И СРПСКИ КУЛТУРНИ ПРОСТОР
Област	Разгледница моје отаџбине	
Разред	Први	
Тема дана	Разгледница моје школе	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Знаменита личност или догађај по коме је школа добила назив, пригодан информативни текст	обрада
Математика	Сабирање и одузимање бројева до 100 без прелаза десетице	утврђивање
Свет око нас	Моја школа: Дан моје школе	обрада
Ликовна култура	Ентеријер школе	обрада

Циљ тематског дана	Развијање позитивних осећања, осећања припадности, одговорног односа и активног учешћа у промоцији и очувању школе и њеног окружења.	
Исходи дана	<p>На крају дана, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ опише, својим речима, визуелне карактеристике школе, просторија школе и њене околине; ▪ запише неколико реченица о својој школи; ▪ наведе три примера чувања школе и школског дворишта; ▪ опише, својим речима, осећај припадности школи; ▪ реши задатак са сабирањем и одузимањем до 100 без прелаза преко десетице; ▪ пореди своје утиске и утиске других о изгледу објеката/предмета из учионице, школе и школског дворишта; ▪ допринесе изради разгледнице школе. 	
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.	
Облици рада	Индивидуални, фронтални и групни рад.	
Наставна средства	Припремљени текстови, наставни листић из математике, фотографије, рачунар са интернет везом.	
Начини провере остварености исхода	Посматрање, решени задаци из математике, продукти рада.	

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему песмом: „Ау што је школа згодна”, Љ. Ршумовића. https://www.youtube.com/watch?v=IIWwrmI0kKM	Учествују у разговору. Слушају, певају песму.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.

	Води разговор подстичући ученике да истакну карактеристике школе коју похађају: назив школе (личност или догађај по коме је школа добила име), школски простор, запослени у школи, Дан школе...	Учествују у разговору.
	Приказује припремљени текст или дели одштампан текст о знаменитој личности или догађају по коме школа носи име. Даје инструкције за рад које се односе на издвајање и записивање најважнијих информација о знаменитој личности или догађају по коме школа носи име.	Читају текст. Издвајају најважније информације из текста које су потребне за израду разгледнице. ⁴⁰ Записују неколико реченица о знаменитој личности или догађају по коме школа носи име.
	Организује и води решавање задатака (Прилог 1).	Решавају задатке.
	Води ученике у обилазак школе и школског дворишта и упућује ученике да посматрањем уочавају карактеристичне визуелне одлике по којима се препознају врсте простора. Формира групе. Свака група добија различит задатак за цртање: изглед школе, изглед школског дворишта, изглед школске просторије по избору ученика и садржај који је у вези са личношћу или догађајем по коме је школа добила име. Организује израду разгледнице школе (пано, школске новине...). Разговара са ученицима о урађеној разгледници и подстиче их да изнесу своје утиске и мишљење.	После обиласка школе и школског дворишта, цртају индивидуални рад или израђују рад у групи. Врше селекцију материјала и праве разгледницу школе. Учествују у разговору о заједничком продукту, разгледници школе.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореде шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

⁴⁰ Разгледница школе може бити организована као приказ на пану у учионици, зидне новине, ПТТ презентација итд.

Прилог 1.⁴¹ (Разгледница моје школе)

1. Израчунај. У таблице, испод бројева упиши одговарајућа слова.

$25 + 34 =$	<input type="text"/>	А
$85 + 14 =$	<input type="text"/>	И
$43 + 12 =$	<input type="text"/>	Ш
$14 + 75 =$	<input type="text"/>	К
$28 + 41 =$	<input type="text"/>	Ц

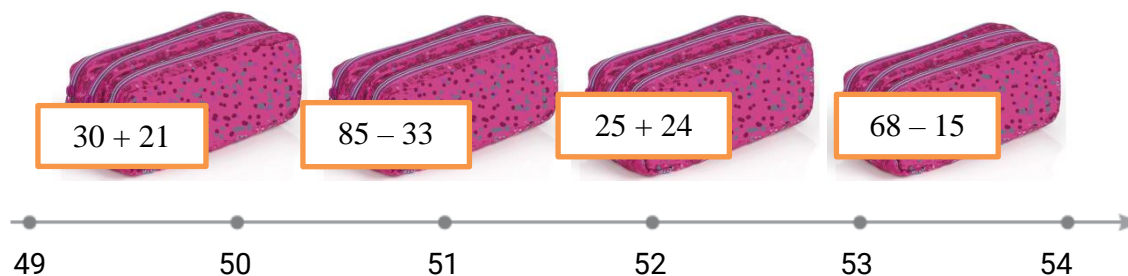
$79 - 30 =$	<input type="text"/>	О
$60 - 37 =$	<input type="text"/>	У
$88 - 23 =$	<input type="text"/>	В
$99 - 14 =$	<input type="text"/>	Р
$85 - 40 =$	<input type="text"/>	Ћ

49	55
<input type="text"/>	<input type="text"/>

65	23	89
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

89	59	85	59	69	99	45
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

2. Повежи израз на перници и његову вредност на бројевној правој.

- У једном одељењу првог разреда има 27 ученика. Девојчица има 15. Израчунај колико дечака има у том одељењу.
- У првом разреду 23 ученика иде на ликовну секцију, 24 на спортску, а 32 на музичку секцију. Колико укупно ученика иде на секције, ако сваки од њих иде на само једну секцију?
- У школи је организован турнир за ученике првог разреда на коме је учествовало 45 девојчица и 41 дечак. Ако у првом разреду укупно има 97 ученика, израчунај колико ученика није учествовало на овом турниру.

⁴¹ Текстурални задаци који су дати у прилогу могу се прилагодити реалној ситуацији, односно одређеном одељењу (број ученика), школи (назив школе), насељу (називи градова), завичају...

Тематско међупредметно подручје		СРБИ КРОЗ ИСТОРИЈУ И СРПСКИ КУЛТУРНИ ПРОСТОР
Област	Разгледница моје отаџбине	
Разред	други	
Тема дана	Разгледница мога места	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Пригодни информативни текст/текстови о насељу ⁴²	утврђивање
Математика	Текстуални задаци	утврђивање
Свет око нас	Моје насеље (тип насеља, изглед околине, људи и живот, знаменити људи и споменици)	утврђивање
Ликовна култура	Обликовање амбалаже: насеље	обрада

Циљ тематског дана	Развијање позитивних осећања, осећања припадности, одговорног односа и активног учешћа у промоцији и очувању свог насеља.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ опише, својим речима, осећај припадности насељу; ▪ издвоји битне карактеристике свог насеља за разгледницу; ▪ наведе три примера како треба чувати насеље и његову околину; ▪ реши текстуални задатак; ▪ обликује макету насеља од материјала за рециклажу; ▪ допринесе изради разгледнице свог места.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Фронтални, индивидуални и групни рад.
Наставна средства	Припремљени текстови, наставни листић из математике, рачунар са интернет везом, различита картонска амбалажа, лепак, боје, бела темпера, фломастери.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, решени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему показујући разгледницу неког места уз разговор како би могла да изгледа разгледница њиховог места.	Учествују у разговору.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.
	Организује групни рад ученика на припреми материјала за израду разгледнице насеља. Свака група добија различите информативне	Учествују у раду групе на изради задатака.

⁴² Учитељ претходно проналази одговарајуће текстове о насељу, већ постојеће или их сам припрема.

	<p>текстове и фотографије на основу којих раде задатак:</p> <p>Моје насеље (тип насеља, објекти, занимања које људи обављају, обичаји, услови за живот/суживот)</p> <p>Изглед насеља и околине (реке, језера, планине...)</p> <p>Туристичка мапа (природне и културне знаменитости)</p> <p>Знаменити људи и културно-историјски споменици у насељу и околини.</p> <p>Прати активности група. Пружа додатну помоћ и подршку.</p>	<p>Читају и издвајају најважније информације из припремљених текстова и материјала.</p> <p>Припремају информације за разгледницу у форми краћих записа, порука, исечака из новина, фотографија итд. Пишу реченице или краће текстове поштујући основа правописна правила.</p>
	<p>Даје упутство ученицима да у групама изаберу радове који ће ићи на разгледницу насеља (заједнички рад свих група). Материјале остављају на посебан сто где ће касније сви заједно израђивати разгледницу. Помаже им у селекцији радова.</p>	<p>Праве избор материјала за разгледницу. Остављају материјале на заједничко место (посебан сто за израду разгледнице).</p>
	<p>Организује и води решавање задатака (Прилог 1).</p>	<p>Решавају задатке.</p>
	<p>Прави музичку паузу пригодном композицијом, може и локалног извођача (уколико постоји).</p>	<p>Слушају музику.</p> <p>Учествују у музичкој игри.</p>
	<p>Разговара са ученицима о карактеристичним објектима у насељу и подстиче их да преобликовањем амбалаже направе макету насеља користећи технику клуаж.</p> <p>Прати активности ученика и пружа додатну помоћ и подршку.</p>	<p>Обликују куће и зграде од разноврсне амбалаже. Лепе их на картонску подлогу и премазују белом бојом. Касније могу фломастерима да доцртавају поједине детаље. Фотографишу направљену макету.</p>
	<p>Организује израду разгледнице насеља тако што са ученицима праве план изгледа разгледнице у зависности од одабране форме (пано, школске новине...). Помаже у изради разгледнице.</p> <p>Разговара са ученицима о урађеној разгледници и подстиче их да изнесу своје утиске и мишљење.</p>	<p>Праве план постављања припремљеног материјала о насељу и израђују разгледницу насеља.</p> <p>Учествују у разговору о заједничком продукту, разгледници насеља.</p>
	<p>Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Наводи их да истакну шта је све значајно и лепо у њиховом насељу и како да то очувају.</p>	<p>Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореди шта су очекивали и шта су научили. Наводе како све могу да чувају своје насеље и брину се о њему.</p>
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	<p>Шта је било посебно добро током овог дана?</p> <p>Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног?</p> <p>Да ли сте остварили планирани циљ?</p> <p>Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?</p>	

Прилог 1 (Разгледница мога места)

1. Уочи правило и настави низ. Упиши одговарајући број.

2. У једном селу има 94 становника. Колико има деце у том селу, ако одраслих има 67?

3. Са једне стране улице налази се 45 кућа, а са друге за 6 кућа више. Колико има кућа у тој улици?

4. У једној улици има 18 кућа. У 3 куће живи по 3 члана домаћинства, у 11 по 4 члана, а у 4 куће 5 чланова домаћинства. Колико укупно има становника у овој улици?

5. Влада, Тамара, Никола и Ана живе у Србији. Откриј у ком граду живи свако од њих и колико има година.

- Деца имају 7, 8, 9, 10 година и једно од њих живи у Јагодини.
- Деветогодишња девојчица живи у Ђуприји.
- Влада живи у Параћину и старији је од Николе.
- Ана има 7 година и не живи у Лапову.

Име детета	Године старости	Град
Ана		
Влада		
Никола		
Тамара		

Тематско међупредметно подручје		СРБИ КРОЗ ИСТОРИЈУ И СРПСКИ КУЛТУРНИ ПРОСТОР
Област	Разгледница моје отаџбине	
Разред	трећи	
Тема дана	Разгледница мога завичаја	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Пригодни информативни текст/текстови о завичају и знаменитој завичајној личности ⁴³	обрада
Математика	Сабирање и одузимање до 1 000	утврђивање
Природа и друштво	Мој завичај	утврђивање
Ликовна култура	Познати ликовни уметник из завичаја	обрада

Циљ тематског дана	Проширивање знања о природно-друштвеним одликама завичаја и развијање позитивних осећања, осећања припадности, одговорног односа и активног учешћа у промоцији завичаја.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ опише, својим речима, осећај припадности завичају; ▪ издвоји битне карактеристике свог завичаја за разгледницу; ▪ наведе три примера очувања природе у завичају; ▪ наведе пет карактеристика свога завичаја; ▪ реши задатак са сабирањем и одузимањем бројева до 1 000; ▪ опише, својим речима, два до три одабрана дела изабраног завичајног уметника; ▪ допринесе изради разгледнице свога завичаја.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Фронтални, индивидуални и групни рад.
Наставна средства	Припремљени текстови, фотографије, наставни листић из математике, рачунар са интернет везом.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему разговором о Добрици Ерићу као завичајном песнику који стиховима слика разгледницу свога завичаја. Разговор употпуњује читањем одабраних стихова (Прилог 1).	Учествују у разговору и износе своје утиске.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.

⁴³ Учитељ претходно проналази одговарајуће текстове о завичају и завичајним личностима, већ постојеће или их сам припрема.

	<p>Организује групни рад ученика на припреми материјала за израду разгледнице завичаја. Свака група добија различите информативне текстове и фотографије на основу којих раде задатак:</p> <p>Рељеф и површинске воде у мом завичају</p> <p>Становништво и делатности људи у мом завичају</p> <p>Знамените личности и историјски споменици у завичају</p> <p>Природне и културне туристичке вредности завичаја.</p> <p>Прати активности ученика и пружа додатну помоћ и подршку.</p>	<p>Учествују у раду групе на изради задатка.</p> <p>Читају текстове и издвајају најважније информације из припремљених текстова и материјала.</p> <p>Пишу реченице или краће текстове.</p> <p>Праве избор фотографија.</p> <p>Приказују резултате групног рада.</p>
	Организује и води решавање задатака (Прилог 2).	Решавају задатке.
	Разговара са ученицима о познатом ликовном уметнику из завичаја и његовим најпознатијим остварењима.	Учествују у разговору износећи своја сазнања о познатом ликовном уметнику из завичаја и описује 2-3 његова одабрана дела.
	Прави музичку паузу. Изводи или репродукује музику: народне песме из завичаја или о завичају.	Слушају (певају) народне песме из завичаја или о завичају.
	Организује израду разгледнице завичаја тако што са ученицима изабере радове и фотографије, направе план изгледа разгледнице у зависности од одабране форме (пано, школске новине, презентација...).	Врше селекцију радова и фотографија и праве разгледницу завичаја.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Наводи их да истакну шта је све значајно и лепо у њиховом завичају и како да то очувају.	Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореди шта су очекивали и шта су научили. Наводе како све могу да чувају и брину о свом завичају.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	<p>Шта је било посебно добро током овог дана?</p> <p>Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног?</p> <p>Да ли сте остварили планирани циљ?</p> <p>Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?</p>	

ЗАВИЧАЈУ, Добрица Ерић

Цвете, лепши
од руже и булке
Цветале ти
трпезе и љуљке!
Песма ти се
до неба орила
Свака чесма
љубав жуборила!
Игле везле
а вретена прела
Комбајн жео
воденица млела!
Хлебови ти нарасли
ко брда
Река млека
поплавила крда!
Песници ти
цветне венце вили
А војници
воће калемили!

Прилог 2 (Разгледница мога места)

1. Реши укрштеницу.

→ Водоравно

А	$125 + 326$
В	$311 - 255$
Д	$408 - 381$
Ђ	$369 + 528$
Е	$350 - 257$
Ж	$519 - 445$
З	$189 + 468$

Усправно ↓

А	$536 - 494$
Б	$124 - 67$
В	$712 - 653$
Г	$941 - 874$
Ђ	$479 + 357$

А	Б			В	Г
Д			Ђ		
		Е			
Ж			З		

2. У табели је приказан број гостију који су летовали у хотелу „Тара“.

а) Попуни табелу као што је започето.

	ЈУН	ЈУЛ	АВГУСТ	УКУПНО
Број домаћих гостију	456	497	523	
Број страних гостију	327	388	402	
УКУПНО	783			

б) У ком месецу је било највише туриста?

Одговор: _____

в) Колико је укупно туриста гостовало у овом хотелу током лета?

Одговор: _____

3. Породица Мандић путује на одмор на Копаоник. Кренули су аутом из Врања на пут чија је дужина 213 километра. Ако су до Прокупља прешли 124 километра, колико још километара треба да пређу до Копаоника?

Тематско међупредметно подручје		СРБИ КРОЗ ИСТОРИЈУ И СРПСКИ КУЛТУРНИ ПРОСТОР
Област	Разгледница моје отаџбине	
Разред	Четврти	
Тема дана	Разгледница моје отаџбине	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	У улози туристичког водича, говорна вежба	утврђивање
Математика	Бројеви до милион	утврђивање
Природа и друштво	Природне и друштвене карактеристике Србије ⁴⁴	утврђивање
Ликовна култура	Познати археолошки локалитети у Србији	обрада

Циљ тематског дана	Развијање патриотских осећања и осећања припадности отаџбини, као и подстицање активног учешћа у промовисању своје отаџбине.
Исходи дана	<p>На крају дана, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ опише, својим речима, осећај припадности земљи Србији; ▪ издвоји три знаменитости са туристичке мапе Србије; ▪ опише један археолошки локалитет из Србије; ▪ усмено представи културно добро или природну лепоту Србије која је на њега/њу оставила најјачи утисак; ▪ наведе неколико аргумената зашто би туриста требало да посети одређени део Србије; ▪ предложи групи битне садржаје за разгледницу одређеног дела Србије; ▪ допринесе изради разгледнице своје отаџбине; ▪ сарађује са другима у групи на заједничким активностима; ▪ представи податке у табели.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Фронтални, индивидуални и групни рад.
Наставна средства	Припремљени текстови, наставни листић из математике, фотографије, рачунар са интернет везом.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

Артикулација дана

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	<p>Уводи ученике у тему песмом: „Најлепша је земља моја”, у извођењу дечјег хора Колибри. https://www.youtube.com/watch?v=JXkJUoSYdZE Подстиче ученике да говоре о родољубивим осећањима која у њима изазива ова песма.</p>	<p>Слушају песму. Учествују у разговору. Говоре о својим осећањима.</p>

⁴⁴ Ученици су имали домаћи задатак (припрема за овај дан) да у групама раде на припреми материјала о рељефу, површинским водама, културно-историјским споменицима, туристичким и културним знаменитостима, природним лепотама одређеног дела Србије.

	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.
	Разговара са ученицима о познатим археолошким локалитетима са туристичке мапе Србије.	Слушају. Учествују у разговору. Питају.
	Организује и води решавање задатака (Прилог 1).	Решавају задатке.
	Организује рад у четири групе. Свака група је туристичка агенција која треба туристе да поведе на путовање у источни, западни, северни и јужни део Србије. Из материјала који су донели, свака група треба да издвоји најрепрезентативнији садржај (река, планина, манастир, етно-село, бања, споменик, фестивал...) како би привукли туристе да посете баш тај део Србије. Прати активности, пружа подршку и завршене плакате поставља на видно место у учионици.	Следе упутства. Издвајају најважније информације из текстова и праве избор фотографија. Смишљају рекламне поруке. Организују и лепе изабране материјале на плакат.
	Прави музичку паузу и интонира химну Републике Србије.	Слушају и певају химну.
	Подстиче ученике да као представници агенције испричају како би заинтересовали туристе да посете одређени део Србије, водећи рачуна да што више ученика буде укључено у ову говорну вежбу.	Бираним речима, сликовито и убедљиво представе садржаје својих плаката.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореди шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

Прилог 1 (Разгледница моје отаџбине)

1. Изабери пет већих градова из северног дела Србије. У табелу упиши њихова имена и број становника.

Град	Број становника

2. У западној Србији издвој пет планина. У табелу упиши имена планина и њихове надморске висине.

Планина	Надморска висина

Тематско међупредметно подручје		СРБИ КРОЗ ИСТОРИЈУ И СРПСКИ КУЛТУРНИ ПРОСТОР
Област	Путовање кроз Србију	
Разред	први	
Тема дана	Сеоски туризам	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Зашто бих препоручио туристима да посете село, усмено изражавање	обрада
Математика	Сабирање и одузимање бројева до 100	утврђивање
Свет око нас	Сеоски туризам (салаш, планинско село, етно село...)	обрада
Ликовна култура	Простор – сеоско домаћинство које се бави туризмом	утврђивање

Циљ тематског дана	Развијање љубави према отаџбини и интересовања за сеоски туризам у Србији.
Исходи дана	<p>На крају дана, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ објасни, својим речима, због чега треба посетити село као туристичко место; ▪ објасни, својим речима, важности сеоског туризма за госте, али и за домаћинстава која се туризмом баве; ▪ уочи разлику између салаша, етно села и сеоског домаћинства које се бави туризмом; ▪ реши задатак са сабирањем и одузимањем бројева до 100; ▪ представи изглед сеоског домаћинства које се бави туризмом.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Индивидуални и фронтални рад.
Наставна средства	Наставни листић из математике, фотографије, видео-записи, дрвене бојице, рачунар са интернет везом.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Организује слушање песме о селу: https://www.youtube.com/watch?v=0aRKWYpsV5s и води разговор са ученицима: од основних карактеристика села до села као туристичког места.	Слушају, учествују у разговору.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају кроз асоцијацију на синтагму сеоски туризам . Шта су чули, где су чули, да ли су видели, да ли су посетили неко такво место. Шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују, размишљају, одговарају. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.

	Приказује видео-запис https://youtu.be/4ptDunCAvNw и разговара са ученицима о селу као туристичком месту: етно-селу, салашу и сеоским домаћинствима која се баве туризмом. У раду може да користи фотографије и видео-записе са интернета ⁴⁵ са задатком да ученици уоче шта је све потребно да би се неко домаћинство бавило туризмом. Прави запис на табли.	Посматрају, уочавају, одговарају, питају, записују...
	Подстиче ученике да описују због чега би посетили село као туристи: природа, животиње, шетња, храна, одмор, учење, упознавање Србије и њених крајева... Разговара о важности сеоског туризма и за госте, али и за домаћинстава која се тиме баве. Поддржава, води...	Прате упутства. Описују. Допуњују.
	Организује и води решавање задатака (Прилог 1).	Решавају задатке.
	Уводи ученике у активност ликовног представљања сеоског домаћинства које се бави туризмом. Даје инструкције за рад. Прати, подстиче, помаже и води естетску процену радова.	Цртају. Учествују у естетској процени радова.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореди шта су очекивали и шта су научили.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

⁴⁵ У Србији се око 900 домаћинстава бави сеоским туризмом. Филм о сеоском туризму у Србији се може користити у целини или делимично: <https://www.youtube.com/watch?v=9-zY95jnW2Q>.

1. Израчунај.

$53 + 21 = \underline{\hspace{2cm}}$

$76 - 33 = \underline{\hspace{2cm}}$

$84 - 51 = \underline{\hspace{2cm}}$

$52 + 23 = \underline{\hspace{2cm}}$

$19 + 31 = \underline{\hspace{2cm}}$

$76 - 66 = \underline{\hspace{2cm}}$

2. У квадратић упиши одговарајући знак $>$, $<$ или $=$.

$34 + 25 \square 56 - 32$

$84 - 32 \square 46 + 22$

$13 + 55 \square 96 - 26$

3. Кућу Вука Караџића у Тршићу једног дана је посетило 99 туриста, а другог дана 7 туриста мање. Колико је туриста посетило кућу другог дана?

4. Маја и Ана су биле на одмору у планинском сеском домаћинству. Маја је набрала 27 шљива, а Ана за 4 мање. Колико су шљива набрале заједно?

5. На салашу постоји зоо-врт. У њему су 3 коња, 4 краве, 8 оваца, 5 коза, 10 кокошки, 20 гусака и 15 патки. Колико животиња на салашу укупно има?

Тематско међупредметно подручје		СРБИ КРОЗ ИСТОРИЈУ И СРПСКИ КУЛТУРНИ ПРОСТОР
Област	Путовање кроз Србију	
Разред	други	
Тема дана	Планински туризам	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Био сам на планини или Кад одем на планину..., писмено изражавање	обрада
Математика	Сабирање и одузимање бројева до 100, текстуални задаци	утврђивање
Свет око нас	Планински туризам (Тара, Копаоник, Златибор, Стара планина...)	обрада
Физичко и здравствено васпитање	Планински спортови. Ходање и трчање у колонама по један и два	обрада

Циљ тематског дана	Развијање љубави према отаџбини и интересовања за планински туризам у Србији, као и развијање љубави према планинским лепотама и здравим стилевима живота.	
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ опише, својим речима, због чега људи посећују планине као туристи; ▪ наведе разлике између летовања и зимовања на планини; ▪ опише неколико планинских спортова који доводе туристе током зиме на планину; ▪ наведе три планинска центра у Србији; ▪ реши текстуални задатак и провери тачност решења; ▪ креће се ходањем и трчањем у колони и у пару. 	
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.	
Облици рада	Фронтални и индивидуални рад.	
Наставна средства	Видео-пројектор, видео-записи, наставни листић из математике, рачунар са интернет везом.	
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике.	

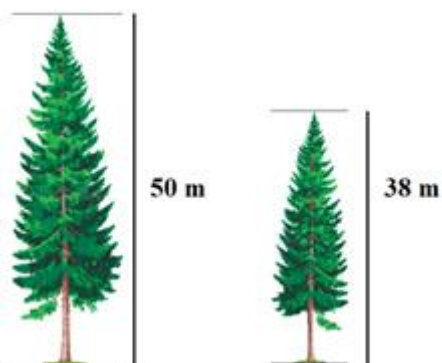
АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему разговором о летовању и зимовању на планинама у Србији. Организује игру асоцијација на синтагму <i>планински туризам</i> (провоцира дечје искуство везано за боравак на планинама у Србији).	Учествују у разговору. Изговарају асоцијације на задату синтагму.

	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.
	Разговара са ученицима и приказује видео материјале о планинским центрима у Србији: Златибор, Тара, Копаоник, Стара планина и Златар (https://youtu.be/gUOBw1lKE7A). Укључује ученике у разговор о разлозима туристичких посета планинама и какве користи од туризма имају пружаоци услуга на планинама. Подстиче оне који су били на планини да поделе са осталима своје искуство: како се зове планина, где се налази, шта зна о планини, шта је видео на планини, како је проводио дане на планини, шта би посебно издвојио... Прави запис на табли.	Слушају, прате, износе разлоге туристичких посета планинама, искуства, питају, дају примере.
	Води припрему за састав на тему: Био сам на планини или Кад одем на планину... усменим изражавањем ученика према плану причања: Која је планина у питању Опис планине Које садржаје планина пружа туристима Шта сам све радио или шта бих ја радио Шта ми се највише допало или Шта бих највише волео да видим или урадим на планини. Даје упутства за писање састава. Води анализу ученичких радова.	Слушају, износе своје приче, описују, маштају, пишу састав, читају, учествују у разговору о саставима.
	Прави музичку паузу „Пећина планинског краља”, Едвард Григ https://www.youtube.com/watch?v=8iWYznSoU6s	Слушају музику.
	Организује и води рад на решавању текстуалних задатака (Прилог 1).	Решавају задатке. Проверавају урађено.
	Отвара тему о планинским спортовима: планинарење, скијање, санкање, клизање, параглајдинг, пешачење... Поткрепљује причу видео записима са интернета или приказима спортске опреме... Подстиче ученике да уоче разлике између зимовања и летовања на планини и да учествују у разговору.	Слушају, учествују у разговору, питају, описују зимске планинске спортове.
	Организује гледање прилога о планинарењу. https://www.youtube.com/watch?v=DyON5-1moku Мотивише ученике истичући да је за планинаре значајно да ходају правилно и сигурно и да ће често морати ићи у колони. Демонстрира различите врсте ходања и трчања. Организује вежбе и игре.	Слушају. Прате упутства. Вежбају.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореди шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

Прилог 1 (Планински туризам)

Панчићева оморика је танко четинарско дрво висине до 50 метара. Открио ју је српски ботаничар Јосиф Панчић на планини Тари. По њему је добила име. На слици су две Панчићеве оморике. Израчунај за колико се оне разликују по висини.

1. На Златибор је једног дана дошло 58 планинара, а другог дана 13 планинара више. Колико је планинара дошло другог дана?
2. На Копаонику је било 76 скијаша, 38 је скијало са Панчићевог врха, остали су скијали на стази код Малог језера. Колико скијаша је скијало код Малог језера?
3. На Митровцу на Тари је боравило 38 ученика у првој смени организоване наставе у природи и 16 ученика више у другој смени. Колико је укупно ученика боравило на Митровцу?
4. Јован је препешачио 56 m идући ка Панчићевом врху. Колико још треба да препешачи ако од места са ког је кренуо до Панчићевог врха има 99 m?
5. Митар је зимски распуст провео код бабе на Старој планини. Првог дана се 20 пута спустио низ стазу скијама, другог дана 18 пута и трећег дана 15 пута. Колико пута се Митар укупно спустио скијама низ скијашку стазу за та три дана?

Тематско међупредметно подручје:		СРБИ КРОЗ ИСТОРИЈУ И СРПСКИ КУЛТУРНИ ПРОСТОР
Област	Путовање кроз Србију	
Разред	трећи	
Тема дана	Бањски туризам	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Посетио сам бању или Волео бих да посетим бању, писмено изражавање	утврђивање
Математика	Сабирање и одузимање до 1 000, текстуални задаци	утврђивање
Природа и друштво	Бање у Србији	обрада
Ликовна култура	Споразумевање: Билборд за бању	вежбање

Циљ тематског дана	Развијање љубави према отаџбини и интересовања за бањски туризам као туристички потенцијал Србије.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ наведе називе три бање у Србији; ▪ наведе битне карактеристике бања; ▪ опише значај бања за човека; ▪ наведе објекте карактеристичне за бањска места; ▪ опише изглед или боравак у некој бањи; ▪ реши текстуалне задатке и провери тачност решења; ▪ осмисли билборд као рекламу за бању; ▪ процењује свој рад и рад других.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Групни, индивидуални и фронтални рад.
Наставна средства	Географска карта, видео пројектор, наставни листић из математике, рачунар са интернет везом.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Пушта видео-снимак Луковске бање https://www.youtube.com/watch?v=42a8EGtDlb0 . Поставља питања у вези са видео-снимком усмеравајући разговор ка осталим бањама у Србији.	Гледају, слушају. Учествују у разговору, питају.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају кроз асоцијацију на реч бања ⁴⁶ . Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.

⁴⁶ Ученици изговарају на које речи их асоцира реч бања. Наставник записује све речи на табли.

	<p>Дели ученике на групе: Врњачка бања, бања Ковиљача и Сокобања⁴⁷ са задатком да представе бање: где се налазе, карактеристике, зашто их људи посећују... до туристичког значаја бања за Србију. Води представљање групних продуката и сумирање резултата рада. Оставља запис на табли: природне лепоте, карактеристике бања, општи и туристички значај.</p>	<p>Прате инструкције, учествују у групном раду, анализи продуката рада и извођењу закључака. Пишу.</p>
	<p>Дели листиће са текстуалним задацима (Прилог 1). Презентује решења задатака и укључује ученике да сами процене свој рад.</p>	<p>Решавају задатке. Проверавају.</p>
	<p>Прави музичку паузу. „Нишка бања”, Немања Радуловић: https://www.youtube.com/watch?v=wDeSEoOWwa0</p>	<p>Слушају музику.</p>
	<p>Води припрему за састав на тему: Посетио сам бању или Волео бих да посетим... Даје упутства за писање састава и води разговор о продуктима рада.</p>	<p>Слушају, износе своје приче, описују, маштају, пишу састав, чита ко жели, учествују у анализи.</p>
	<p>Уводи ученике у рекламирање бања и приказује ученицима неколико билборда. Даје задатак да са другом из клупе осмисле рекламу (билборд) за бању по њиховом избору. Прати и помаже.</p>	<p>Размишљају, разговарају, цртају, боје. Презентују свој рад.</p>
	<p>Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.</p>	<p>Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореди шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.</p>
<p>ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА</p>	<p>Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?</p>	

⁴⁷ Ученици су добили задатак да од куће донесу, свако за своју групу, материјал за пано, текстове, фотографије, занимљивости о бањи. Ако имају у близини бању, једна група треба о њој да припреми презентацију.

1. У једном хотелу у бањи Ковиљачи борави 234 госта, а у другом хотелу 437. Колико је укупно гостију у оба хотела?
2. На шеталишту Врњачке бање шетају се гости. Укупно је на шеталишту 987 гостију. Од тога 246 мушкараца, 342 жене, а остало су деца. Колико има деце на шеталишту?
3. Туриста је обилазио бање. Пошао је из бање Врдник и отишао до Луковске бање до које је прешао 315 km, затим је кренуо у Буковичку бању и путовао 228 km. Колико километара је укупно путовао?
4. На излет на Лептерију код Сокобање пошло је 768 ученика. Ако је пошло 325 дечака, израчунај колико девојчица је пошло на излет.
5. У Сокобањи на базену једног дана је било 207 купача, а другог дана за 19 мање. Колико је купача била на базену за та два дана?

Тематско међупредметно подручје		СРБИ КРОЗ ИСТОРИЈУ И СРПСКИ КУЛТУРНИ ПРОСТОР
Област	Путовање кроз Србију	
Разред	четврти	
Тема дана	Туристички и културно-историјски значај утврђења у Србији	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Живот на тврђави, моја бајка – усмено изражавање	утврђивање
Математика	Бројевни изрази са више операција	утврђивање
Природа и друштво	Неке тврђаве на Дунаву – туристички и културно-историјски значај за Србију	обрада
Ликовна култура	Споразумевање: Плакат – витешке борбе или дефиле витезова на тврђави	обрада

Циљ тематског дана	Развијање љубави према отаџбини и интересовања за тврђаве као туристички потенцијал Србије.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ наведе тврђаве о којима су учили и кратко их опише; ▪ повеже разлоге и места градње тврђава; ▪ опише тврђаве као места значајна за туризам Србије; ▪ реши задатак користећи бројевни израз; ▪ сарађује са другима у групи на припремању презентације; ▪ измашта и исприча причу о животу на тврђави; ▪ обликује плакат који обавештава (јавност) о знаменитостима одабране тврђаве у Србији.
Методe	Вербално-текстуалне и илустративно-демонстративне.
Облици рада	Фронтални, индивидуални и групни рад.
Наставна средства	Текст, видео-пројектор, фотографије, рачунар са интернет везом, нема карта, по једна сличица свих тврђава, наставни листић из математике.
Начини провере остварености исхода	Процена постављених питања, посматрање, бележење, решени задаци из математике, ликовни радови.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Пројектује видео материјал са тврђавама у Србији са задатком да уоче шта је исто или слично међу њима (опасане су зидинама и налазе се поред неке воде или на брду) и зашто. https://www.youtube.com/watch?v=EliGIw-FfLU Разговара са ученицима о тврђавама као туристичким местима.	Пажљиво посматрају, учествују у разговору.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају, да ли су посетили неку тврђаву и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.

	<p>Дели ученике на групе: Калемегдан, Смедеревска тврђава и Голубачка тврђава⁴⁸. Свака група има задатак да представи тврђаву: где се налази, како изгледа, зашто је људи посећују, туристички значај тврђаве...</p> <p>Води представљање групних продуката и допуњује излагање сваке групе: културно-историјским значајем тих тврђава. Учитељ може изабрати и неке друге тврђаве. Прави запис на табли.</p>	<p>Прате инструкције, учествују у групном раду, анализи продуката рада. Пишу.</p>
	<p>Даје свакој групи нему карту Србије и географску карту. Саопштава да је њихов задатак да пронађу тврђаву на географској карти, а затим да сличицу те тврђаве залепе на нему карту где се она налази.</p> <p>Прозива представника групе да покаже нему карту са залепљеном сличицом и каже у ком делу Србије се налази.</p>	<p>Слушају, посматрају, лепе. Презентују, објашњавају, питају.</p>
	<p>Дели листиће са текстуалним задацима (Прилог 1). Презентује решења задатака и укључује ученике да сами процене свој рад.</p>	<p>Решавају задатке. Проверавају.</p>
	<p>Организује израду плаката којим би позвали туристе на дефиле или борбе витезова на тврђави. Приказује краћи прилог о дефилеу витезова: https://www.youtube.com/watch?v=WY_lomocVhc.</p> <p>Прати и подстиче рад. Води естетску процену ученичких продуката.</p>	<p>Пажљиво гледају, питају, разговарају.</p> <p>Слушају, размишљају, цртају.</p> <p>Учествују у естетској процени радова.</p>
	<p>Мотивише ученике да размисле и маштају какав је био живот на тврђави. Подстиче их да испричају причу (бајку) о животу у тврђави.</p>	<p>Размишљају. Причају.</p> <p>Анализирају.</p>
	<p>Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.</p>	<p>Износе мишљење о дану и оствареним резултатима.</p> <p>Пореде шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.</p>
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	<p>Шта је било посебно добро током овог дана?</p> <p>Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног?</p> <p>Да ли сте остварили планирани циљ?</p> <p>Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?</p>	

⁴⁸ Ученици су добили задатак да од куће свако за своју групу донесе материјал за пано, текст, фотографије, занимљивости о тврђави. Ако живе у близине неке од тврђава, једна група треба њу да представи.

1. Израчунај вредности израза.

$$234 + 132 - 121 \cdot 3 = \underline{\hspace{10cm}}$$

$$156 - 23 \cdot 5 + 768 : 324 = \underline{\hspace{10cm}}$$

$$176 + 564 : 4 - 233 + 182 \cdot 2 = \underline{\hspace{10cm}}$$

2. Израчунај разлику производа бројева 234 и 4 и количника бројева 588 и 2.
3. За колико је збир бројева 435 и 542 већи од производа бројева 256 и 3?
4. На Смедеревској тврђави је првог дана било 567 туриста. Другог дана 9 пута мање. Колико је укупно туриста посетило Смедеревску тврђаву за та два дана?
5. Туриста је одлучио да прво посети Калемегданску тврђаву, затим је посетио тврђаву Маглич која је од ње удаљена 214 km. Из тврђаве Маглич је отишао на тврђаву Рам до које је путовао 198 km. Колико је туриста прешао километара док је обилазио ове тврђаве?

Тематско међупредметно подручје:		СРБИ КРОЗ ИСТОРИЈУ И СРПСКИ КУЛТУРНИ ПРОСТОР
Област	Путовање кроз историју	
Разред	први	
Тема дана	Стефан Немања⁴⁹	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	„Златно јагње” (одломак), Светлана Велмар-Јанковић	обрада
Математика	Сабирање и одузимање бројева до 20	утврђивање
Свет око нас	Растко и његов отац Стефан Немања	обрада
Ликовна култура	Отворени и затворени простор – град Рас	утврђивање

Циљ тематског дана	Упознавање ученика са српским владаром Стефаном Немањом и развијање позитивних осећања и поштовања према српском историјском наслеђу.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ исприча, у неколико реченица, о Стефану Немањи; ▪ наведе тадашњи назив српске државе и њеног седишта; ▪ опише, својим речима, доживљај града-тврђаве Рас; ▪ нацрта како замишља свакодневни живот у Расу; ▪ реши задатак са сабирањем и одузимањем бројева до 20.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Индивидуални и фронтални.
Наставна средства	Припремљени текстови, презентација, наставни листић из математике, рачунар са интернет везом.
Начини провере остварености исхода:	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему разговором, приказујући фотографије Растка Немањића и његовог оца Стефана Немање (Прилог 1).	Учествују у разговору.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају о српском владару. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.

⁴⁹ Тематски дан засновати на ученичким предзнањима о Светом Сави и његовом оцу. Деца су се сусрела са садржајима о Светом Сави у предшколском васпитању и образовању током припрема за обележавање Светог Саве. Ученици првог разреда сусрећу се са садржајима о Стефану Немањи проучавајући Светог Саву и као школску славу и као део садржаја о породичним и школским празницима. Препорука је да се реализација тематског дана планира након прославе школске славе у првом разреду.

	<p>Чита одломак текста „Златно јагње” Светлане Велмар-Јанковић (Прилог 2). Разговара са ученицима о одломку скрећући посебну пажњу на делове који се односе на: Растка Немањића, Стефана Немању, Рас – седиште српске државе. Приказује ученицима фотографију остатака града Раса ради контекстуализације одломка.</p>	<p>Слушају одломак. Учествују у разговору и постављају питања.</p>
	<p>Прави музичку паузу песмом „Рађање краљевине”: https://youtu.be/TuqQC3CQqVM</p>	<p>Слушају песму.</p>
	<p>Разговор са ученицима о Стефану Немањи, полазећи од ученичких предзнања о Светом Сави и његовом оцу. Приказује презентацију о Стефану Немањи: https://zuov.gov.rs/wp-content/uploads/2021/10/5.3.1.Stefan-Nemanja.pptx Разговара са ученицима шта је на њих оставило најјачи утисак.</p>	<p>Слушају, учествују у разговору, питају.</p>
	<p>Мотивише ученике да замисле свакодневни живот у Расу, граду-тврђави, и да то нацртају. Прати рад. Подстиче ученика да учествују у естетској процени радова.</p>	<p>Цртају. Описују. Учествују у естетској процени радова.</p>
	<p>Разговара са ученицима о споменику Стефану Немањи у Београду и приказује фотографију (Прилог 3).</p>	<p>Учествују у разговору.</p>
	<p>Организује и води решавање задатка из математике (Прилог 4). Скривена реч је: СРБИЈА.</p>	<p>Решавају задатак.</p>
	<p>Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.</p>	<p>Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореде шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.</p>
<p>ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА</p>	<p>Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?</p>	

Студеница Краљева црква – Св. Сава и Св. Симеон
(Фотографија преузета са сајта: www.kultura.rs)

ЗЛАТНО ЈАГЊЕ (одломци), Светлана Велмар-Јанковић

Дечак се бојао вукова.

Урликали су, ноћу, из шума око града-тврђаве у којој је живео. Град се звао Рас, а дечак Растко. Био је најмлађи син господара града, великог жупана Стефана Немање. Док је слушао како завијају, дечаку је изгледало да су врло близу, да ће часком стићи под кулу у којој је, на самом врху, спавао са своја два брата, Вуканом и Стефаном. (...) Једне зимске ноћи, када је снег био висок, ваздух леден а месечина блештава – а такве су ноћи у свакој причи о вуковима, зар не? – урликање је постало страшно. Растку се учинило да су се страже, ту доле, испод куле, узнемириле. Чуо је како ужурбано корачају, смрзнути снег је шкрипио под њиховим чизмама од лисичијег крзна. Шапутали су, као да се договарају. Чудио се браћи: како могу тако мирно да спавају док вуци бесне. Или се само праве да спавају?

Одједном, сав премре: као да се неко шуња уз уске, камене степенице које вијугају од приземља до њихове собе? Не, тај што се шуња никако не може бити човек: тако нечујно испуњава простор својим кретањем само дивља звер. То је неки вук, непримећен, увукао се у кулу и сад се већ попео, ту је. Испред врата.

Дечак је, сав укочен, лежао испод прекривача. Срце му је ударало као војнички бубањ: бум-бам, бум-бам. А вук је стајао пред вратима и дахтао, јесте, дечак је јасно чуо.

Збацио је прекриваче, усправио се у својој постељи на поду и завриштао. Пробудила су се браћа, дотрчали стражари, соба се испунила људима са буктињама у рукама... Говорили су углас, умиривали га, уверавали да у близини нема ни једног јединог вука, они су далеко, тамо изван града, у шумама. (...)

Хтео је да им верује, али није могао. Страх је био већи од поверења. Смирио се и успео да заспи тек кад је чуо да је његов отац, велики жупан Стефан Немања, наредио да један од стражара, и то баш онај највиши и најјачи, сву ноћ остане пред вратима њихове собе.

Сутрадан није могао да се одбрани од подсмеха. (...)

За време заједничких обеда, ручка и вечере, покушавао је да ухвати очев поглед. Велики жупан је имао обичај да, пошто прочита молитву пре обеда и изговори „Амин“, погледа је у своје синове. Био је то поглед који их је испитивао и прозивао. Они су, сва тројица, седели на зачељу, тачно преко пута оца који је седео у челу, дугог, дрвеног стола. Нису могли да умакну погледом. (...)

Растко је упорно, неколико дана, тражио очев поглед, настојао да га сусретне. Није успевао. Отац је гледао у Вукана, у Стефана, али у њега није. Није га видео, као да Растко не постоји. Био је ужасно несрећан: браћа га нису хтела, отац га није примећивао. Уз њега је остала само мајка. (...)

Растко је побегао у књижницу. Ту се већ неко време, склањао од браће и од њиховог подсмеха. (...)

Растко се молио Богу да им, свима, опрости. Кад је завршио молитву више није био ни тужан, ни уплашен. Пришао је једном од сандука, узимао у руке свитке, разгледао их не одвијајући их, и враћао... Свитац је био украшен многим цртежима у боји. На једном цртежу је у стаји, на слами, окружена овцама и јагањцима, лежала Богородица. (...) Међу животињама окупљеним у стаји и око стаје нарочито је лепо било насликано једно јагње, обојено бојом злата. Чим је развио свитац, Растко га је угледао и причинило му се да ни јагње не скида поглед с њега. (...)

Те вечери је Растко, после молитве, лако и безбрижно утонуо у сан...

Одједном, у сну, угледа лопту сву од чудесног сјаја како се котрља према њему. Што му је било ближа, то је он постајао радоснији. Гле, па то није лопта него оно златно јагње, које се невероватном брзином премеће преко главе... Погледало га је и проговорило:

– Слушај ме – рекло је. – И сутра ће бити диван дан. Немој да останеш у књижници. Изађи да се играш с лоптом и играј се сам. У подне, капије града ће се, као и обично, отворити да приме гласнике и путнике намернике. Ти неопажено истрчи, у игри, за лоптом и, исто тако у игри, приближи се шуми. Лопта ће се откотрљати у шуму а ти потрчи за њом. Слободно. Не

бој се. Кад се нађеш у шуми, испред тебе ће изаћи велики и страشان вук. Искезиће зубе и грдно ће зарезати. Пожелећеш да побегнеш, али то никако не смеш да учиниш. Савладај свој страх како знаш и умеш, примагни се вуку, погледај га у очи и мирно му заповеди да седне као да није вук него обичан пас. Ако будеш миран и одлучан – а ја знам да ћеш бити – вук ћете послушати. Али, ако му окренеш леђа и почнеш бежати, стићи ће те и онда нема спаса.

Чим је то изрекло, мало златно јагње примагне своју главу дечаковој, лизне га по носу и нестане.

Кад се пробудио, Растко је одмах осетио да је некако јачи у себи. (...)

Велики жупан Стефан Немања чекао је... Већ су га били известили о необичном догађају.

– Победио си свој страх – рекао је свом најмлађем сину и узео га у крило. – То је велика победа и ја ти честитам. Мајка и ја се поносимо тобом. (...)

Споменик Стефану Немањи, Београд

1. Реши задатак, а затим откриј скривену реч.

Р	$6 + 9 =$	
И	$20 - 9 =$	
А	$15 - 9 + 3 =$	
С	Од збира бројева 9 и 8 одузми следбеник броја 9.	
Ј	Маја има 4 шнале, а Сања за 8 више. Колико шнала има Сања?	
Б	Марко има 5 бомбона, а Васа има за 3 бомбоне више од Марка. Јован има за 7 бомбона мање него Марко и Васа заједно. Колико бомбона имају укупно?	

7	15	19	11	12	9

Скривена реч је: _____.

Тематско међупредметно подручје:	СРБИ КРОЗ ИСТОРИЈУ И СРПСКИ КУЛТУРНИ ПРОСТОР
Област	Путовање кроз историју
Разред	други
Тема дана	Ђорђе Петровић Карађорђе

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	„Седам сати удара”, народна песма	обрада
Математика	Бројевни изрази	утврђивање
Свет око нас	Карађорђе, Први српски устанак, живот под турском влашћу	обрада
Ликовна култура	Простор: Доживљај Калемегданске тврђеве	обрада

Циљ тематског дана	Упознавање ученика са Карађорђем и развијање позитивних осећања и поштовања према српском историјском наслеђу.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ опише кратко, својим речима, Карађорђа; ▪ опише живот Срба за време турске власти; ▪ опише, својим речима, Први српски устанак и његов значај за српски народ; ▪ израчуна вредност бројевног изрази; ▪ представи ликовним радом и опише свој доживљај Калемегданске тврђеве.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Индивидуални и фронтални рад.
Наставна средства	Припремљени текстови, презентација, наставни листић из математике, рачунар са интернет везом, цртачки и сликарски материјали.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему разговором. Приказује фотографију Карађорђа и пита ученике да ли знају ко је то (Прилог 1).	Учествују у разговору.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о Карађорђу знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.
	Приказује презентацију о Ђорђу Петровићу Карађорђу: https://zuov.gov.rs/wp-content/uploads/2021/10/5.3s.2.Karadjordje.pptx .	Слушају, учествују у разговору. Постављају питања. Износе мишљење.

	Прича ученицима о вишевековном тешком животу Срба под турском влашћу и Првом српском устанку са Карађорђем на челу.	
	Организује и води методичку обраду песме „Седам сати удара” (Прилог 2). Разговара са ученицима о ослобођењу Београда од Турака.	Слушају, читају, учествују у разговору.
	Организује слушање композиције „Седам сати удара” (https://youtu.be/NiiAGnhP37g). Разговара са ученицима о утисцима након слушања. Подстиче их да говоре о својим доживљајима.	Слушају. Износе доживљај и утиске о песми.
	Подстиче ученике да опишу Карађорђа и објасне значај Првог српског устанка за српски народ.	Описују Карађорђа и значај устанка.
	Прича ученицима о државном празнику Дан Државности уз репродукцију видео-записа или дела: https://www.youtube.com/watch?v=exMFGdvetQ .	Прате, питају.
	Приказује виртуални обилазак Калемегданске тврђаве https://www.beogradskatvrđjava.co.rs/virtual-tour/ . Води мотивациони разговор да ученици цртачким или сликарским материјалом представе свој доживљају Калемегданске тврђаве.	Цртају/сликају. Описују свој доживљај тврђаве. Учествују у естетској процени радова.
	Организује и води решавање задатка из математике (Прилог 3). Скривена реч је: СЛОБОДА.	Решавају задатак.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореде шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

Портрет Карађорђа, Арсеније Петровић
(Фотографија преузета са сајта: www.kultura.rs)

СЕДАМ САТИ УДАРА, народна песма

Седам сати удара,
Бејоград се и јотвара,
и јотвара га Карађорђе,
и у њега да дође.

Карађорђе на чело,
а за њим све војводе,
а за њим све војводе,
ступају Бејограде.

Устај мајко Србијо,
и велика Русијо,
поздравте ми песмама,
српског вожда Ђорђија.

1. Реши задатак, а затим откриј скривену реч.

Л	$36 \cdot 2 =$	
О	$72 : 4 =$	
Б	$44 + 48 : 4 =$	
С	Дељеник је број 56, а делилац је број 8. Израчунај количник.	
А	Марко има 45 кликера, а Јанко 5 пута мање. Колико кликера има Јанко?	
Д	Израчунај разлику, ако је умањилац производ бројева 8 и 6, а умањеник број 52.	
О	Маја је убрала 18 јагода, Снежа 4 пута више, а Јана 9 пута мање од Снеже. Колико су јагода убрале заједно?	

7	72	18	56	98	4	9

Скривена реч је: _____.

Тематско међупредметно подручје:	СРБИ КРОЗ ИСТОРИЈУ И СРПСКИ КУЛТУРНИ ПРОСТОР
Област	Путовање кроз историју
Разред	трећи
Тема дана	Михаило Обреновић

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Балови на српском двору, описивање	обрада
Математика	Задачи са више рачунских операција	утврђивање
Свет око нас	Кнез Михаило Обреновић	утврђивање
Ликовна култура	Облици у простору: Бал	обрада

Циљ тематског дана	Упознавање ученика са кнезом Михаилом Обреновићем и развијање позитивних осећања и поштовања према српском историјском наслеђу.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ исприча, у неколико реченица, ко је био Михаило Обреновић; ▪ изнесе и објасни свој најјачи утисак тематског дана; ▪ изнесе и повеже три кључне речи садржаја дана; ▪ опише свој доживљај балова на српском двору; ▪ наслика техником по избору своју замисао бала на српском двору; ▪ израчуна вредност бројевног израза.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Индивидуални и фронтални.
Наставна средства	Припремљени текстови, презентација, наставни листић из математике, рачунар са интернет везом, материјал за ликовну културу...
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему разговором. Приказује фотографију Михаила Обреновића и пита ученике да ли знају ко је то.	Учествују у разговору.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о Михаилу Обреновићу знају, да ли су чули за њега и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.
	Приказује презентацију о Михаилу Обреновићу и разговара са ученицима о његовом значају за развој Србије: https://zuov.gov.rs/wp-content/uploads/2021/10/5.3.3.Mihailo-Obrenovic.pptx .	Слушају, учествују у разговору. Постављају питања.

	Разговара са ученицима о баловима на српском двору. Приказује претходно припремљене фотографије и/или видео-записе са балова. Подстиче ученике да се укључе у разговор, да питају, допуњују.	Прате упутства, учествују у разговору.
	Разговара са ученицима о томе како се дизајнирала и шила женска и мушка одећа за балове. Приказује примере свечане одеће. Разговара са ученицима о архитектури и уређењу балских дворана. Подстиче ученике да насликају сцену бала на српском двору, да осмисле дворану и одећу.	Учествују у разговору. Описују. Сликају.
	Подстиче ученике да замисле један бал на српском двору и да га опишу.	Учествују у разговору. Описују.
	Организује рад на решавању задатка (Прилог 1). Скривена реч је: ОСЛОБОЂЕЊЕ.	Решавају задатак.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Изnose мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореди шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

1. Реши задатак, а затим откриј скривену реч.

С	$1\ 000 - 109 \cdot 4 =$	
Б	$246 \cdot 2 + 347 =$	
О	$840 : 4 + 234 \cdot 3 =$	
Ђ	Производ бројева 146 и 5 умањи за 324.	
Е	Збир бројева 227 и 119 увећај 2 пута.	
О	Јанко има 114 сличица, а Стефан 6 пута мање. Колико сличица имају укупно?	
Њ	На три полице спаковано је по 245 књига, а у 6 ормана по 128 књига. Где је спаковано више књига и за колико?	
Е	У кутији је био 1 kg шећера. Бака је за колаче узела 270 g, а мама за лимунаду 85 g. Колико је шећера остало у кутији?	
Л	У 4 пакета било је по 53 књиге, а у 6 пакета по 42 књиге. Све те књиге су препаковане у пакетиће са по 4 књиге. Колико је добијено пакетића?	
О	Одреди број који је 6 пута мањи од збира бројева 99 и 39.	

912	564	116	23	839	133	406	645	33	692

Скривена реч је: _____.

Тематско међупредметно подручје:		СРБИ КРОЗ ИСТОРИЈУ И СРПСКИ КУЛТУРНИ ПРОСТОР
Област	Путовање кроз историју	
Разред	четврти	
Тема дана	Петар I Карађорђевић	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Краљ Петар I Карађорђевић, писмено изражавање	утврђивање
Математика	Сабирање и одузимање вишецифрених бројева	утврђивање
Природа и друштво	Повлачење Срба преко Алабаније са својим краљем	обрада
Музичка култура	„Тамо далеко”, Ђорђе Маринковић, певање песме по слуху	обрада

Циљ тематског дана	Упознавање ученика са краљем Петром Карађорђевићем, развијање позитивних осећања и поштовања према српском историјском наслеђу и неговање културе сећања и памћења на страдале у Првом светском рату.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ напише краћи састав о краљу Петру I Карађорђевићу; ▪ опише, својим речима, повлачење Срба преко Албаније; ▪ изнесе и објасни свој најјачи утисак тематског дана; ▪ пева песму по слуху; ▪ израчуна вредност бројевног израза.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Индивидуални и фронтални.
Наставна средства	Припремљени текст, наставни листић из математике, рачунар са интернет везом.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему разговором и приказивањем фотографије краља Петра I Карађорђевића (Прилог 1).	Учествују у разговору.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о краљу Петру I Карађорђевићу знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.
	Разговара са ученицима о краљу Петру I Карађорђевићу (Прилог 2).	Слушају. Учествују у разговору.
	Дели ученицима информативни текст о преласку Срба преко Албаније са својим краљем (Прилог 3) са задатком да подвуку речи које сматрају да су кључне у датом тексту. Подстиче их да објасне избор својих кључних речи.	Подвлаче кључне речи. Образлажу избор кључних речи.

	Прави музичку паузу песмом „Знаш ли одакле си сине”: https://youtu.be/utEMd-cxgrg .	Слушају. Певуше.
	Организује и води рад на решавању задатка (Прилог 4). Скривена реч је: ПОБЕДА.	Решавају задатак.
	Организује и води обраду песме по слуху „Тамо далеко” (Прилог 5).	Учествују у разговору, пишу, певају.
	Води припрему за састав на тему: „Краљ Петар I Карађорђевић”. Даје упутства за писање састава и води разговор о продуктима рада.	Слушају, говоре. Пишу састав, чита ко жели, учествују у анализи.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде. Подстиче их да говоре о осећањима која је у њима побудио овај тематски дан.	Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореде шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

Портрет краља Петра I Карађорђевића, Урош Предић
(Фотографија преузета са сајта: www.kultura.rs)

КРАЉ ПЕТАР I КАРАЂОРЂЕВИЋ

Петар Крађорђевић је рођен 1844. године у Београду. Био је Карађорђевићев унук. У српском народу остао је запамћен као „Ослободилац”. Завршио је Војну академију у Сен-Сиру 1864. године. Учествовао је у Француско-пруском рату и за исказану храброст одликован је високим признањем од стране Француске.

Петар Карађорђевић је радио на организовању и активно је учествовао у босанско-херцеговачком устанку под лажним именом Петар Мркоњић. Као успомена на ове догађаје сведочи име насеља у Републици Српској – Мркоњић Град.

Осим поменутог насеља у Републици Српској, у његову част је некада носио назив и данашњи Зрењанин који се називао Петровград. Такође, данас мало насеље у Црној Гори – Петровац на Мору чува успомену на српског владара.

Био је ожењен Зорком, најстаријом кћерком књаза Николе Петровића Његоша. Имали су петоро деце. После смрти своје супруге, Петар је са својом породицом живео у Женеви све до доласка на српски престо.

Од 1903. до 1914. био је краљ Србије и од 1918. до 1921. године краљ Срба, Хрвата и Словенаца. Петар Карађорђевић је био искрени присталица демократије. Све време своје владавине придржавао се Устава. За време његове владавине Србија је пролазила кроз изузетно тешка искушења – Царински рат, Анексиона криза, балкански ратови и Први светски рат.

У Првом светском рату делио је судбину свог народа и војске, повлачећи се преко Албаније и боравећи у Италији и Грчкој.

Пред крај живота живео је на свом имању на Опленцу. На Опленцу је сазидао породични маузолеј – цркву светог Ђорђа. Ту је и сахрањен 1921. године.

Прилог је потребно обогатити фотографијама.

ПРЕЛАЗАК СРБА ПРЕКО АЛБАНИЈЕ СА СВОЈИМ КРАЉЕМ

Током Првог светског рата краљ Петар Први је са војском и једним делом народа (цивилима) прешао преко завејаних планина Албаније повлачећи се пред надмоћнијим непријатељем. Процењује се да је више десетина хиљада војника и цивила страдало током повлачења од изнемоглости, глади, болести и мрза. О повлачењу Срба са краљем направљен је филм под називом *Краљ Петар Први*, који можеш погледати са својим родитељима и разговарати са њима о филму.

После тешког и дугог пешачења преко Албанских планина део српске војске и цивила је стигао на Крф. Први дани на Крфу су били ужасни за Србе. Савезници нису имали довољно времена да се припреме за адекватан прихват тако великог броја људи. Није било довољно хране, одеће, огрева и шаторске опреме, па су војници, измучени од напорног марша, масовно умирали. Ни временске прилике нису биле наклоњене српским војницима, јер је киша непрекидно падала данима. Преморена и измучена војска је под ведрим небом, без шатора и заклона седам дана тешко подносила ледену кишу. На острву Видо су искрцавани најтежи рањеници и болесници и то су углавном били најмлађи које је повлачење највише погодило. Пошто више нису могли да их сахрањују на каменитом острву Видо, море је постало гробница. То плаво гробље српских синова, јунака, названо је „Плава гробница”. Под истим називом Милутин Бојић је написао песму.

Крф и Видо су острва у Грчкој која сваке године посети велики број Срба и ода почаст палим српским јунацима у Првом светском рату.

Повлачење краља Петра Првог
Карађорђевића са српском војском, Драгиша Стојадиновић

(Фотографија преузета са сајта: www.kultura.rs)

1. Реши задатак, а затим откриј скривену реч.

Е	$608\,795 + 70\,435 =$	
О	$764\,321 - 318\,230 =$	
Д	$35\,535 - (12\,536 + 7\,095) =$	
А	Милан има 1 656 динара, а Вељко за 2 765 динара више. Колико новца имају укупно?	
Б	Збир бројева 16 917 и 7 234 умањи за њихову разлику.	
П	Један комбајн је обрао 5 264 kg кукуруза, други за 1 536 kg мање, а трећи за 6 617 kg више него први и други заједно. Колико је укупно килограма кукуруза обрано?	

24 601	446 091	14 468	679 230	15 904	6 077

Скривена реч је: _____.

ТАМО ДАЛЕКО⁵⁰

Тамо далеко, далеко од мора
Тамо је село моје, тамо је Србија.
Тамо је село моје, тамо је Србија.

Тамо далеко, где цвета лимун жут,
Тамо је српској војсци једини био пут.
Тамо је српској војсци једини био пут.

Тамо далеко, где цвета бели крин,
Тамо су животе дали заједно отац и син.
Тамо су животе дали заједно отац и син.

Тамо где тиха путује Морава,
Тамо ми икона оста, и моја крсна слава.
Тамо ми икона оста, и моја крсна слава.

Тамо где Тимок поздравља Вељков град,
Тамо ми спалише цркву, у којој венчах се млад.
Тамо ми спалише цркву, у којој венчах се млад.

Без отаџбине, на Крфу живех ја,
Али сам поносно клиц'о, Живела Србија!
Али сам поносно клиц'о, Живела Србија!

⁵⁰ Историчар Ранко Јаковљевић је 2008. открио да је Ђорђе Маринковић, музичар аматер из села Корбово код Кладова писац и композитор песме 1916. године.

Тематско међупредметно подручје		ЖИВОТ РОДА МОГА
Област	Знаменити Срби и Српкиње	
Разред	први	
Тема дана	Никола Тесла	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Никола Тесла – знаменити Србин, пригодан информативни текст	обрада
Математика	Сабирање и одузимање бројева до 100 без прелаза десетице	утврђивање
Свет око нас	Материјали за израду предмета и њихова својства	утврђивање
Ликовна култура	Прича о Теслином мачку као мотивација за стваралачки рад	обрада
Музичка култура	Слушање музике: „Струјно коло”, Леонтина Вукомановић	обрада

Циљ тематског дана	Подстицање позитивних осећања и поштовања према лику и делу Николе Тесле кроз упознавање са његовим детињством, делом и научним доприносом.
Исходи дана	<p>На крају дана, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ наведе пет примера коришћења струје у домаћинству; ▪ објасни, својим речима, значај Николе Тесле; ▪ искаже осећања која у њему побуђује чињеница да је један Србин олакшао живот човечанству открићем машине која производи и преноси струју на велике даљине; ▪ реши текстуални задатак; ▪ учествује у извођењу једноставних огледа којима испитује наелектрисање; ▪ прикаже своју замисао мачка Николе Тесле одабраним цртачким или сликарским материјалом; ▪ изнесе свој утисак након слушања песме.
Методe	Вербално-текстуалне и илустративно-демонстративне.
Облици рада	Фронтални, индивидуални, рад у групи и рад у пару.
Наставна средства	Укрштеница, наставни листић из математике, видео-записи, пригодан текст, пластични чешљеви, тканина, лењири, папир, балони, рачунар са интернет везом, оловке у боји или водене боје.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, урађен листић из српског језика, ученички цртежи.

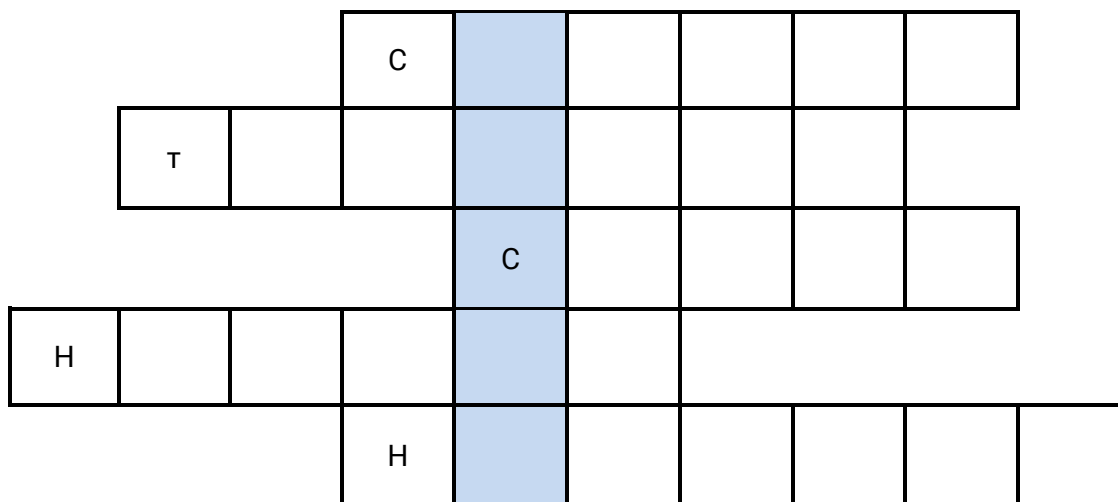
Артикулација дана

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему решавањем укрштенице (Прилог 1).	Решавају укрштеницу.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествоју у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.

	Пушта кратак филм о Николи Тесли https://www.youtube.com/watch?v=XrBprZwe9yI	Након одгледаног филма износе своје утиске.
	Даје ученицима задатак да самостално прочитају текст о Николи Тесли, издвоје непознате речи и да одговоре на постављена питања (Прилог 2).	Читају текст, издвајају непознате речи, пишу одговоре на питања, читају одговоре.
	Организује и води рад на текстуалном задатку (Прилог 3).	Решавају задатак.
	Учитељ организује извођење експеримента по групама. Прва група добија пластичне чешљеве и парче тканине. Задатак је да протрљају пластични чешаљ тканином, а онда да чешљем покушају да привуку ситно исецкане парчиће папира; друга група добија неколико пластичних лењира и ситно исцепкан папир. Ученици треба да протрљају лењир о косу и да покушају да подигну папире; трећа група добија балоне. Имају задатак да протрљају балон о косу и да га „залепе“ на зид учионице.	Врше кратке експерименте у групама, истражују, закључују, објашњавају.
	Пушта видео запис о Николи Тесли https://www.youtube.com/watch?v=rz4vb1RnFkY и даје упутство ученицима како да сами осмисле изглед мачка Николе Тесле.	Цртају и сликају.
	Организује и води активности слушања музике: „Струјно коло“: https://www.youtube.com/watch?v=dvxwa7iv5qU&t=37s . Подстиче ученике да изнесу своје утиске након слушања песме.	Слушају. Учествују у разговору. Износе своје утиске и доживљаје.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореди шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

Прилог 1 (Никола Тесла)

Ако правилно упишеш следеће речи у укрштеницу, добићеш презиме великог српског научника: струја, телефон, Србин, Никола, научник.

Прилог 2 (Никола Тесла)

Никола Тесла је био један од најпознатијих српских али и светских проналазача и научника. Рођен је у Смиљану. Његов отац Милутин Тесла је био свештеник, а мајка Георгина домаћица. Живео је у Америци и био је веома уважен. Имао је много проналазака, а највећи изум је био што је успео да омогући пренос електричне енергије на даљину. Данас користимо радио, даљински управљач, вајрлес, аутомобиле на електрични погон, а за то је заслужан Никола Тесла. У Београду постоји музеј посвећен Николи Тесли.

1. Како се зове место где је рођен Никола Тесла?

2. Плавом бојом подвуци реченицу у којој сазнајеш по чему је био најпознатији Никола Тесла.
3. Напиши шта данас користимо а изумео је Никола Тесла.

Прилог 3 (Никола Тесла)

1. Отишао си у продавницу са новчаницом од 100 динара, на којој се налази лик Николе Тесле. Цене производа у продавници су:

БРАШНО	МАРГАРИН	КРЕМ БАНАНИЦА	ПУДИНГ	ЈОГУРТ
65 дин.	70 дин.	17 дин.	30 дин.	90 дин.

- а) Поређај цене производа од највеће до најмање:

- б) Највећу цену има _____, а најмању _____.

- в) Ако купиш две кесице пудинга и крем бананицу, да ли ће ти остати довољно новца да купиш и брашно? Заокружи тачан одговор.

ДА НЕ

Образложи свој одговор. _____

- г) Шта можеш да купиш за 100 динара? Заокружи број испред тачног одговора.

- 1) Могу да купим брашно и маргарин.
- 2) Могу да купим маргарин и крем бананицу.
- 3) Могу да купим брашно и јогурт.
- 4) Могу да купим јогурт и крем бананицу.

Тематско међупредметно подручје		ЖИВОТ РОДА МОГА
Област	Знаменити Срби и Српкиње	
Разред	други	
Тема дана	Милутин Миланковић	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	О Милутину Миланковићу, избор из илустрованих енциклопедија и часописа за децу	обрада
Математика	Мерење времена (дан, седмица, месец, година, час, минут)	утврђивање
Свет око нас	Средства за мерење времена: часовник, календар	утврђивање
Ликовна култура	Споразумевање: израда календара	обрада

Циљ тематског дана	Подстицање позитивних осећања и поштовања према лику и делу Милутина Миланковића кроз упознавање са животом и научним доприносом.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ објасни, својим речима, значај дела Милутина Миланковића; ▪ користи јединице за време; ▪ реши задатак у контексту мерења времена; ▪ објасни, својим речима, добити од планирања свог времена; ▪ обликује календар договореном ликовном техником следећи инструкције.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Фронтални, индивидуални и рад у групи.
Наставна средства	Загонетке, пригодни текстови, наставни листић из математике, листићи из српског језика и света око нас, рачунар са интернет везом.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, решени задаци из математике, ученички цртежи, направљени модели календара.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему тако што им показује новчаницу од 2 000 динара и пита да ли знају ко је на новчаници.	Одговарају. Учествоју у развоору.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествоју у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.
	Даје ученицима задатак да самостално прочитају текст о Милутину Миланковићу и да одговоре на постављена питања (Прилог 1).	Одговарају на питања.

	Организује и води решавање задатака из математике (Прилог 2).	Решавају задатке.
	Разговара са ученицима о средствима за мерење времена: часовник, календар. Прича ученицима о томе да је Миланковић направио најпрецизнији календар. Дели материјал за самостални рад ученика (Прилог 3). Прати, помаже и усмерава ученике током разговора о урађеном.	Учествују у разговору. Слушају. Раде задатак. Износе урађено.
	Даје упутство за израду календара. Сваком ученику додељује један месец у години. Задатак је да ученик изради календар за тај месец и направи илустрацију која се односи на карактеристике тог месеца. Након завршетка радова организује одељењску изложбу и разговара са ученицима о продуктима. Подстиче ученике да износе своје утиске и мишљење.	Цртају/сликају. Учествују у естетској процени радова.
	Чита загонетке и усмерава ученике да дају тачан одговор (Прилог 4). Речи које су решења загонетки записује на табли. Разговара са ученицима о вези између издвојених речи и Милутина Миланковића.	Решавају загонетке. Учествују у разговору.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореди шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

Пажљиво прочитај текст и одговори на питања.

Милутин Миланковић је један од најчувенијих српских научника, а НАСА (Национална ваздухопловна и свемирска организација САД) га је уврстила у 10 највећих умова свих времена који су проучавали Земљу.

Рођен је 28. маја 1879. године у селу Даљ (данашња Хрватска), а преминуо је 12. децембра 1958. године у Београду. Био је први српски доктор техничких наука. Бавио се грађевином, математиком, физиком, астрономијом. Проучавао је и климу. Саставио је најтачнији календар.

Пошто је био болешљив као дете, није ишао у школу, већ су га подучавале гувернанте и приватни учитељи. Студирао је у Бечу, где је и докторирао. Радио је као професор на Београдском универзитету.

Миланковић је био директор Астрономске опсерваторије у Београду. Био је велики научник. Једно од његових познатијих дела је „Кроз васиону и векове”. По један кратер на Месецу и Марсу носи име овог великог српског научника. Његов лик се налази на новчаници од две хиљаде динара.

1. Заокружи слово испред тачног одговора.

У тексту је реч о:

- а) Павлу Савићу
- б) Михаилу Петровићу Аласу
- в) Милутину Миланковићу
- г) Николи Тесли

2. Поред тачних тврдњи упиши слово Т, а поред нетачних, слово Н.

Милутин Миланковић је рођен у Бечу.	
Милутин Миланковић је био први српски доктор медицине.	
Милутин Миланковић је као дете био често болешљив, па се због тога школовао код куће.	
Написао је дело „Кроз васиону и векове”.	
По један кратер на Месецу и Марсу носи име по Милутину Миланковићу.	

Прилог 2 (Милутин Миланковић)

1. Заокружи јединице за мерење времена.

h m cm min dm

2. Упиши мерни број тако да једнакост буде тачна.

1 h = ___ min

12 месеци = ___ година

48 месеци = ___ године

1 дан = ___ часа

3 дана = ___ сата

1 седмица = ___ дана

3. Ако је тврдња тачна, заокружи ДА, а ако није заокружи НЕ.

Сат је уређај за мерење времена.

ДА

НЕ

Један дан има 28 сати.

ДА

НЕ

Мај је 4. месец у години.

ДА

НЕ

Календар садржи месеце, недеље и дане у години.

ДА

НЕ

Август има 31 дан.

ДА

НЕ

4. Док је студирао, Миланковић је за време распуста допутовао у Даљ 28. јануара, а вратио се у Беч 9. фебруара. Колико дана је провео у Даљу за време распуста?

Прилог 3 (Милутин Миланковић)

1. Погледај дечји репертоар позоришта Пантеатар из 2016. године и одговори на питања.

Дан	Датум	Време	Представа	Узраст
Субота	2.04.2016.	12:00	Драмски студио „Петар Пан” „До последњег шаха”	3+
Среда	6.04.2016.	18:00	„Храбри оловни војник”	5+
Субота	9.04.2016.	12:00	„Басне из сенке”	3+
Среда	13.04.2016.	18:00	„Кнегињица и загонетке”	5+
Субота	16.04.2016.	12:00	„Принцеза на зрну грашка”	4+
Среда	20.04.2016.	18:00	„Лепотица и звер”	3+
Субота	23.04.2016.	12:00	„Хилперик”	4+
Среда	27.04.2016.	18:00	„Краљевић Марко”	7+
Субота	30.04.2016.	12:00	„Црвенкапа и збуњени вук”	4+

а) Ког датума се изводила представа „Хилперик”?

б) Којим даном има највише представа?

в) У колико сати почиње представа „Лепотица и звер”?

г) Марко је у позориште дошао 20 минута пре почетка представе. Представа „Басне из сенке” је трајала 45 минута. По завршетку представе требало му је 10 минута да изађе из позоришта. Колико времена је Марко провео у позоришту?

д) Сава је желео да поведе трогодишњег брата на представу „Храбри оловни војник”, али мама му није дозволила. Објасни зашто.

Нити јурим, нити журим,
увек споро идем,
Али тачно на време,
увек на циљ стигнем. (Сат)

Само ноћу бдијем,
на небу се кријем,
млад, стар или љут
увек сам к'о лимун жут. (Месец)

Једна ватра. Цели свет се греје. (Сунце.)

Пуна тепсија златних колачића. (Звезде на небу)

Послао је цар царици дванаест златних јабука: у свакој јабуци по четири кришке, у свакој кришки по седам семенки. (Година, месеци, недеље и дани)

Идем ја, иде он, оба идемо, и никад не можемо један другог да стигнемо. (Обданица и ноћ)

Тематско међупредметно подручје		ЖИВОТ РОДА МОГА
Област	Знаменити Срби и Српкиње	
Разред	Трећи	
Тема дана	Михајло Пупин	

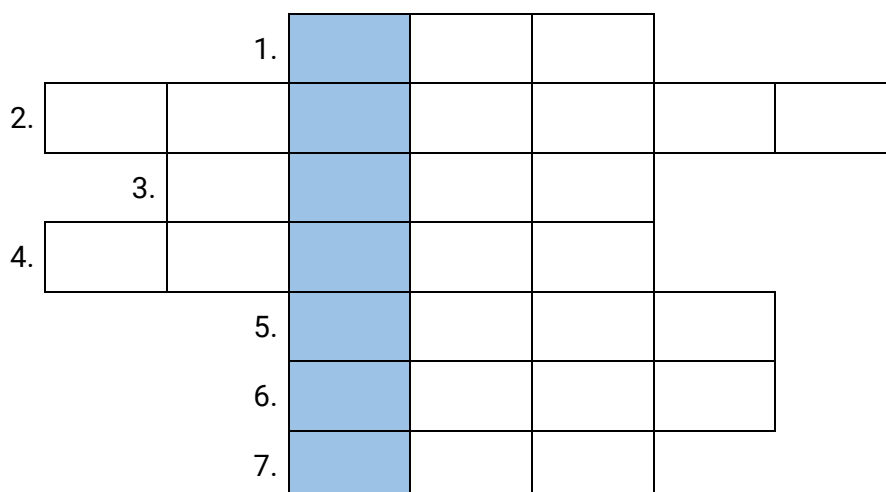
ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	„Са пашњака до научењака” (одломци), Михајло Пупин	обрада
Математика	Мерење дужине	утврђивање
Природа и друштво	Пупинов допринос информационом саобраћају	утврђивање
Ликовна култура	Слике из Пупиновог живота	вежбање

Циљ тематског дана	Подстицање позитивних осећања и поштовања према лику и делу Михајла Пупина кроз упознавање са његовим детињством, делом и научним доприносом.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ опише свој доживљај одломака из Пупинове аутобиографије; ▪ исприча, својим речима, ко је био Михајло Пупин и какав је његов допринос свету; ▪ реши задатак у контексту мерења дужине; ▪ објасни значај информационог саобраћаја данас; ▪ наслика секвенцу из Пупиновог живота која је на њега оставила најјачи утисак.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Фронтални, индивидуални и рад у групи.
Наставна средства	Пригодни текстови, листићи за рад, наставни листић из математике, видео-запис, укрштеница, асоцијација, рачунар са интернет везом, сликарски материјал.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, решена укрштеница, решени задаци из математике, ученички радови, решени листићи за рад.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему решавањем укрштенице чије је решење НАУЧНИК (Прилог 1). Разговара са ученицима о значењу добијене речи. Пита их за које српске научнике они знају и тако долази до Михајла Пупина.	Решавају укрштеницу. Учествују у разговору.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.

	Разговара са ученицима кратко о Пупину (Прилог 2) и приказује одломак/одломке видео-запис „Пупинова бајка“: https://www.youtube.com/watch?v=Trpys9iadBAk . Након гледања видео-записа разговара са ученицима о њиховим утисцима и мишљењу.	Слушају. Учествују у разговору. Гледају. Износе своје утиске и мишљење.
	Дели материјал и даје упутство за групни рад. Свака група добија свој материјал са питањима на која треба заједно да одговоре после читања текстова (Прилог 3).	Слушају. Учествују у разговору. Прате упутства. Читају. Одговарају на питања. Извештавају.
	Разговара са ученицима о Пупиновом доприносу информационом саобраћају и информационом саобраћају данас. Разговара са ученицима о Пупиновој помоћи Србији за време и после Првог светског рата.	Слушају, учествују у разговору.
	Организује и води рад на текстуалним задацима (Прилог 4).	Решавају задатке.
	Упознаје ученике са чињеницом да су Михајло Пупин и славни српски сликар Урош Предић школски другови. Да је Пупин послао паре Народном музеју да откупи слике његовог друга Уроша Предића и осталих српских сликара. Музеј их има и данас захваљујући овом добротвору. Подстиче ученике да изнесу део из Пупиновог живота који је на њих оставио најјачи утисак и да насликају сцену из тог дела Пупиновог живота.	Учествују у разговору. Описују. Сликају.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореди шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

1. Град на југу Србије.
2. Златибор је наша...
3. Младунче ћурке.
4. Град у западној Србији.
5. Лековита биљка.
6. Река која протиче кроз Краљево.
7. Домаћа животиња.

Решење:

МИХАЈЛО ИДВОРСКИ ПУПИН

Михајло Пупин је рођен 1854. године у селу Идвор. Умро је 1935. године у Њујорку. Због велике љубави према свом родном селу представљао се као Михајло Идворски Пупин. Михајло Пупин је био научник, проналазач и професор. Био је почасни конзул Србије у САД. Био је и један од оснивача и дугогодишњи председник Српског народног савеза у Америци. Михајло Пупин је написао „Од пашњака до научењака“. То дело представља његову биографију. Михајло Пупин је за ово аутобиографско дело добио Пулицерову награду 1924. године.

Отац му се звао Константин, а мајка Олимпијада. По одласку у Америку, додао је свом презимену и реч „Идворски“ чиме је нагласио своје порекло. Имао је четворицу браће и пет сестара.

Пупинов најзначајнији проналазак је у свету познат под именом Пупинови калемови, помоћу којих је постало могуће да се обавља телефонски саобраћај на великим удаљеностима (електрични водови накупљају енергију и помоћу калемова та нагомилана енергија се одводи, па је телефонски сигнал чист, без шума и крчања). Добитник је многих научних награда и медаља, био је члан Америчке академије наука, Српске краљевске академије и почасни доктор 18 универзитета.

Група: Мајка Олимпијада

Моја мајка је била врло побожна жена, а као ретко ко познавала је Стари и Нови завет. Радо је рецитовала псалме. Познат јој је био и живот светаца. Њен омиљени светац био је Свети Сава. Она ми је прва објаснила животну причу овог изузетног Србина. То је за мене било откриће. Као и сваки други ђак и ја сам, сваке године у јануару, присуствовао прославама дана Светог Саве. У тим приликама, ми немирнији дечаки бисмо збијали шале на рачун оног старијег ђака који би, збуњеним и дрхтавим гласом, рецитовао нешто о светом Сави, што би му учитељ саставио за ту прилику.

Прича моје мајке о њему, и начин на који је она то мени представила, створило је у мени слику Св. Саве као свеца који је величао вредност књига и рода према земљи у којој је живео, почела је да јењава и најзад се угасила. А кад та љубав нестане и држава мора умрети. То сам научио од неписмених сељака у Идвору. Ускоро сам се могао похвалити својој мајци да знам да читам и пишем, бар тако добро као и сваки други дечак. И учитељ је приметио промену. Био је изненађен и веровао је да се догодило чудо. Моја мајка је веровала у чуда и говорила је учитељу да нада многим бди дух Св. Саве.

Једног дана је учитељу рекла, у мом присуству, да је у сну видела како је Св. Сава положио руку на моју главу и, окренувши се к њој, рекао: „Кћери Пијада, школа у Идвору ускоро ће бити тесна за твога сина. Нека онда пође у свет, где ће наћи више духовне хране за своју душу жељну знања”.

Пажљиво прочитајте текст и одговорите на питања.

1. О чему је највише знала да прича Пупинова мајка Олимпијада?
2. Ко је био њен омиљени светац?
3. Како је она лик Светог Саве представила Пупину?
4. Какву су промену у учењу код Пупина приметили учитељ и мајка?
5. Шта је у сну Свети Сава рекао мајци Пијади да ће се догодити са Михајлом?

Група: Пашњаци у Идвору

Време је да поменем да пашњаци у мом родном месту покривају простор од неколико квадратних миља који би неких година били засејани кукурузом. У августу и септембру ова пространа кукурузна поља личила су на непроходну шуму. Недалеко од Идвора, источно од ових кукурузних поља, налазило се једно румунско насеље чувено по лоповима који краду стоку. Ови лопови би се сакрили у кукурузу и чекали да неко говече тамо зађе, а онда би га одвели на своја оближња кукурузна поља, на другој страни њиховог села. Тешко је било чувати волове да не оду ноћу у кукурузе и зато је искусни вођа говедара тренирао своје момке преко дана за посао ноћних чувара.

Пажљиво прочитајте текст и одговорите на питања.

1. Како су изгледали пашњаци у Идвору?
2. Шта мислиш, зашто се књига зове „Од пашњака до научењака“?
3. Која житарица се помиње у одломку? Шта све може да се направи од ње?
4. Како су лопови крали стоку?
5. Шта је вођа говедара радио да би спречио крађу стоке?

Група: Школски дани

Мој учитељ у сеоској школи у Идвору никад није био у стању да на мене остави тако дубок утисак као људи на комшијским поселима који су путовали по свету и тако активно суделовали у светским борбама. Читање, писање и рачунање личили су ми на средства за мучење која је учитељ, по мом мишљењу незналица, измислио да би ускратио моју слободу и играње са друговима.

Но, моја мајка ме је убрзо убедила да сам на погрешном путу. Она није знала ни да чита ни да пише па ми је говорила да се осећа слепа код здравих очију. Била је тако слепа, причала ми је она, да се не би усудила да крене ни ван граница нашег села. Колико се данас сећам, она ми је говорила: „Дете моје, ако желиш да пођеш у свет, о коме си толико слушао на нашим поселима, мораш имати још један пар очију – очи за читање и писање. У свету има много чега о чему не можеш сазнати ако не умеш да читаш и пишеш. Знање, то су златне лествице преко којих се иде у небеса; знање је светлост која осветљава наш пут кроз живот и води нас у живот будућност пун вечне славе”.

Пажљиво прочитајте текст и одговорите на питања.

1. Шта је мислио Пупин о свом учитељу? Зашто?
2. Зашто је Михајло Пупин сматрао да су читање, писање и рачунање средства за мучење?
3. Како је мајка убедила Михајла да није у праву?
4. Који је најважнији савет који је мајка дала Михајлу?
5. Са чиме Олимпијада упоређује знање?
6. Шта је за тебе знање?

Прилог 4 (Михајло Пупин)

1. Подвуци јединице за мерење дужине.

cl ml mm Hl km dm kg t m

2. Дунав је друга река у Европи по дужини. Кроз Србију тече дужином од 588 km. Тамиш има дужину 359 km. За колико је дужа дужина тока Дунава који тече кроз Србију од тока Тамиша?

3. Михајло се такмичио са својим друговима у скоку удаљ из места. Своје резултате скока су забележили у табели.

Име дечака	Дужина скока
Михајло	2 m 430 mm
Петар	1 m 4 dm
Василије	2 m 30 cm

- а) Плавом бојом обој поље у којем је написано име дечака који је имао најкраћи скок.
- б) Црвеном бојом заокружи дужину скока дечака који је освојио 2. место.
- в) Победник је _____.

Тематско међупредметно подручје		ЖИВОТ РОДА МОГА
Област	Знаменити Срби и Српкиње	
Разред	четврти	
Тема дана	Знамените Српкиње ⁵¹	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Знаменита Српкиња којој се дивим, писмено изражавање	утврђивање
Математика	Изрази са више операција	утврђивање
Природа и друштво	Знамените Српкиње: Светлана Велмар-Јанковић, Надежда Петровић, Милева Марић Ајнштајн и Милена Павловић Барили	обрада
Ликовна култура	Знамените српске уметнице: Надежда Петровић и Милена Павловић Барили	обрада

Циљ тематског дана	Подстицање позитивних осећања и поштовања према лику и делу знаменитих Српкиња кроз упознавање њиховог живота и културног/научног доприноса.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ објасни, својим речима, културни и/или научни допринос знаменитих Српкиња; ▪ представи два уметничка дела по којима су познате српске уметнице Милена Павловић Барили и Надежда Петровић; ▪ представи два књижевна дела по којима је позната српска књижевница Светлана Велмар-Јанковић; ▪ израчуна вредност бројевног израза; ▪ представи ток и резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, презентацијом и/или цртежом и др.).
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Фронтални, индивидуални и рад у групи.
Наставна средства	Пригодни текстови, листићи за рад, наставни листић из математике, рачунар са интернет везом.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, продукти групног и истраживачког рада, ученички одговори, решени задаци из математике, решени листићи за рад.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему позивајући их да наведу познате Српкиње које знају (осим оних које су обрадили као истраживачки задатак).	Наводе примере.

⁵¹ Ученици су две недеље пре тематског дана добили истраживачке задатке за рад у групама (Прилог 1). Свака група је имала задатак да истражи живот и дело одређене особе (Светлана Велмар-Јанковић, Надежда Петровић, Милева Марић Ајнштајн и Милена Павловић Барили) и да резултате својих групних истраживања представи ППТ презентацијом или постер-презентацијом.

	Саопштава и записује тему дана. Разговара са ученицима о томе како им је било током истраживања и припремања рада. Прави договор са ученицима о начину рада и представљању групних продуката рада.	Записују. Учествују у планирању рада. Причају о својим искуствима.
	Организује презентовање групних радова ученика (Прилог 1). Подстиче ученике да постављају питања, износе своје мишљење и утиске и да учествују у естетској процени представљених уметничких дела знаменитих Српкиња.	Слушају. Учествују у разговору. Постављају питања и дају одговоре.
	Организује решавање задатка (Прилог 2). Скривене речи су: СЛАВНЕ СРПКИЊЕ.	Решавају задатак.
	Подстиче ученике да заједно направе план писања састава на тему: Знаменита Српкиња којој се дивим. Разговара са ученицима о писменим саставима и подстиче их на учешће у дискусији.	Учествују у изради плана писања. Пишу састав. Читају радове и износе своје коментаре и утиске.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореде шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

Прва група: Светлана Велмар-Јанковић

Поштована децо,

Ваш задатак је да истражите, прикупите информације, одговорите на питања и испричате нам шта сте сазнали о Светлани Велмар-Јанковић. У свом излагању треба да нас информишете о животу и раду Светлане Велмар-Јанковић. Свој рад можете да нам прикажете помоћу ППТ презентације или постер-презентације. Важно је да се о свему договорате и да сви учествујете у раду. Осим тога, треба да одговорите на следећа питања:

1. Где је живела Светлана Велмар-Јанковић?
2. Кад је живела?
3. О чему је најчешће писала?
4. Шта је писала за децу, а налази се у вашим читанкама?
5. О којој владарској породици је писала?
6. Члан које институције је била?
7. Шта је била по занимању?
8. Прича „Стефаново дрво” се налази у роману „Књига за Марка”. У тој причи Стефан се бори против страха. Напишите како се ви борите да превазиђете своје страхове, коме се поверавате и од кога тражите помоћ?

Друга група: Надежда Петровић

Поштована децо,

Ваш задатак је да истражите, прикупите информације, одговорите на питања и испричате нам шта сте сазнали о Надежди Петровић. У свом излагању треба да нас информишете о животу и раду Надежде Петровић. Свој рад можете да нам прикажете помоћу ППТ презентације или постер-презентације. Важно је да се о свему договорате и да сви учествујете у раду. Осим тога, треба и да одговорите на следећа питања:

1. Ко је била Надежда Петровић?
2. Где је рођена?
3. Из какве породице потиче?
4. Које су њене најпознатије слике?
5. Које удружење је основала?
6. Чиме се бави то удружење?
7. Зашто се за Надежду Петровић каже да је била велики хуманитарни радник?
8. Које институције данас носе њено име?

Трећа група: Милева Марић-Ајнштајн

Поштована децо,

Ваш задатак је да истражите, прикупите информације, одговорите на питања и испричате нам шта сте сазнали о Милеви Марић Ајнштајн. У свом излагању треба да нас информишете о животу и раду Милеве Марић. Свој рад можете да нам прикажете помоћу ППТ презентације или постер-презентације. Важно је да се о свему договорате и да сви учествујете у раду. Осим тога, треба да одговорите и на следећа питања:

1. Ко је била Милева Марић-Ајнштајн?
2. Где је рођена?
3. Где је провела детињство?
4. Чиме се бавила?
5. На какве потешкоће је наилазила за време школовања?
6. Чија је била супруга?
7. На који начин је помагала свом мужу?
8. Зашто припада знаменитим женама наше историје?

Четврта група: Милена Павловић Барили

Поштована децо,

Ваш задатак је да истражите, прикупите информације, одговорите на питања и испричате нам шта сте сазнали о Милени Павловић Барили. У свом излагању треба да нас информишете о животу и раду Милене Павловић Барили. Свој рад можете да нам прикажете помоћу ППТ презентације или постер-презентације. Важно је да се о свему договорате и да сви учествујете у раду. Осим тога, треба да одговорите и на следећа питања:

1. Ко је била Милена Павловић Барили?
2. Где је рођена?
3. Где се школовала?
4. Какав допринос је дала сликарству?
5. Какав допринос је дала писању песама?
6. Какав допринос је дала илустровању модних часописа?
7. Да ли и где постоји галерија посвећена њој?
8. Која су њена најзначајнија ликовна дела?

Прилог 2 (Знамените Српкиње)

1. Реши задатак, а затим пронађи скривене речи.

А	$999 - 169 : 13 =$	
С	$1\ 123 + 123 \cdot 9 =$	
Њ	$(987 + 1\ 088) : 5 =$	
Е	$925 : (920 - 895) =$	
Л	$37 \cdot 19 - 405 =$	
Н	$1\ 000 : 25 + 999 =$	
П	Збир бројева 234 и 456 увећај 9 пута.	
Р	Бројем 17 подели разлику бројева 1 000 и 609.	
В	Производ бројева 27 и 19 умањи највећим двоцифреним бројем.	
И	Збир бројева 154 и 678 помножи највећим непарним бројем друге десетице.	
К	Количник бројева 1 102 и 19 увећај 23 пута.	

2 230	298	986	414	1 039	37

2 230	23	6 210	1 334	15 808	415	37

Скривене речи су: _____.

Тематско међупредметно подручје		ЖИВОТ РОДА МОГА
Област	Чувари народне баштине	
Разред	први	
Тема дана	Породица као место чувања породичне традиције	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Моја породица чува..., говорна вежба	обрада
Математика	Сабирање и одузимање бројева до 20, текстуални задаци	утврђивање
Свет око нас	Породични празници и обичаји	обрада
Музичка култура	Слушање композиције „Моја мајка дивно прича”, Александар Кораћ	обрада
Ликовна култура	Споразумевање: Мој најдражи породични празник	вежбање

Циљ тематског дана	Упознавање ученика са породицом као местом чувања породичне традиције, као и са различитим начинима очувања традиције унутар породице.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ објасни, својим речима, значење синтагме <i>с колена на колена</i>; ▪ наведе неколико примера чувања породичне традиције; ▪ наведе празнике које његова породица обележава; ▪ опише један породични обичај; ▪ исприча причу из личног искуства о чувању неке породичне вредности; ▪ реши текстуални задатак; ▪ објасни, својим речима, утиске о слушаном делу; ▪ нацрта породични празник који му је најдражи.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Фронтални и индивидуални рад.
Наставна средства	Презентација, наставни листић из математике, рачунар са интернет везом, стари породични предмет, оловке у боји.
Начини провере остварености исхода:	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему тако што им покаже неки предмет који је наследио од предака (медаљон, брош, сат, прстен, налив-перо...) или разговором о породичним предметима и стварима које су ученици донели.	Учествују у разговору.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.

	Разговара са ученицима о породици и породичној традицији. Објашњава значење речи: <i>традиција</i> и синтагме: <i>с колена на колена</i> . Подстиче ученике да се укључе у разговор о томе шта се све може преносити с колена на колена: накит, предмети, књиге, крсна слава, обичаји, усмене приче... Подстиче их да наводе примере чувања породичне традиције у њиховом дому и описују их: празник, крсна слава, обичај, предмет, усмено предање... Ученици могу да дођу и припремљени за тематски дан. Могу претходно да анкетирају чланове породице.	Слушају. Разговарају. Наводе примере. Описују и причају о својим породичним искуствима чувања породичне традиције.
	Приказује презентацију <i>Породични празници и обичаји</i> https://zuov.gov.rs/wp-content/uploads/2021/10/6.2.1.Praznic-obicaji.pptx . Води разговор са ученицима о рођенданима, годишњицама, Новој години, крсној слави, Божићу, Ускрсу...). ⁵²	Ученици причају о празницима и обичајима који се обележавају и негују у њиховим породицама.
	Организује слушање музике: „Моја мајка дивно прича” у извођењу дечјег хора Колибри (https://youtu.be/gpoPKyrhRds). Разговара са ученицима о утисцима након слушања. Разговара са ученицима о усменом преношењу прича с колена на колена и подстиче их да износе примере из својих породица.	Слушају. Износе своје утиске о песми. Наводе примере.
	Подстиче ученике да издвоје шта њихова породица чува као највећу вредност (празник, обичај, предмет, усмено предање, сећање...) и да о томе испричају причу. Тема приче је: Моја породица чува...	Причају причу. Износе утиске.
	Подстиче ученике да омиљени породични празник прикажу цртежом.	Цртају. Учествују у естетској процени радова.
	Организује и води решавање текстуалних задатака (Прилог 1).	Решавају задатке.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореди шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

⁵² Учитељ може да прикаже и друге видео-записе о породичним празницима, по свом избору.

Прилог 1 (Породица као место чувања породичне традиције)

1. Милица је за Ускрс са баком фарбала јаја. Јаја су украшавале листићима и стављале их у луковину. Луковином су офарбале 12 јаја, а црвеном бојом 5 јаја. Колико су јаја укупно офарбале?

2. Мина, Јанко и Лазар су „пијукали” у слами испод стола док је бака бацала новчиће и бомбоне. Мина је у слами пронашла 5 новчића, Јанко 4, а Лазар 8 новчића. Колико новчића су њих троје укупно пронашли?

3. Игор је на рођендан позвао 9 дечака и 8 девојчица из свог одељења. На рођендан није дошло двоје деце. Колико деце је било на рођендану?

4. Маја је за новогодишњу јелку купила 6 нових украса, а Ана 7 украса више од ње. Нина је купила 11 украса мање од Маје и Ане заједно. Колико нових украса је купила Нина?

Тематско међупредметно подручје		ЖИВОТ РОДА МОГА
Област	Чувари народне баштине	
Разред	други	
Тема дана	Библиотека	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Посета библиотеци	утврђивање
Математика	Сабирање и одузима до 100, текстуални задаци	утврђивање
Свет око нас	Дан библиотеке	утврђивање
Музичка култура	Слушање музике: „До, ре, ми – Библиотека”, П. Вељић и Д. Милошевић	обрада

Циљ тематског дана	Упознавање ученика са библиотеком као местом чувања културног наслеђа претходних генерација, као и развијање културе позајмљивања књига из библиотеке.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ прича на основу доживљаја/слике; ▪ опише начин на који библиотека чува народну баштину; ▪ опише правила понашања у библиотеци; ▪ представи карактеристичне објекте у свом насељу; ▪ ликовно изрази своје доживљаје кроз опажање простора; ▪ тумачи једноставне визуелне информације које опажа у свакодневном животу; ▪ опише своје утиске о слушаном делу; ▪ реши текстуални задатак.
Методe	Вербално-текстуалне и илустративно-демонстративне.
Облици рада	Фронтални и индивидуални рад.
Наставна средства	Наставни листић из математике, рачунар са интернет везом.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему тако што им покаже неку стару књигу и тако започне разговор о библиотеци као месту где се књиге чувају.	Учествују у разговору.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.
	Разговара са ученицима о настанку библиотека и библиотеци као највреднијој ризници написаних дела људског ума.	Слушају, питају, разговарају.

	Слушање композиције и разговор о утисцима након слушања: „До, ре, ми – Библиотека” (https://youtu.be/MO7EF0Clzqs).	Слушају и певају. Износе своје утиске о песми.
	Организује и води решавање текстуалних задатака (Прилог 1).	Решавају задатке.
	Организује посету библиотеци, школској или месној. Пре одласка у библиотеку, даје ученицима питања (Прилог 2). Одговоре на питања треба да потраже и пронађу у разговору са библиотекаром.	Слушају, питају, бележе одговоре.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореди шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

Прилог 1 (Библиотека)

1. На једној полици у библиотеци има 37 књига, а на другој 19 књига мање него на првој. Колико књига има на другој полици?
2. У школској библиотеци има 55 књига „Избор из кратких народних умотворина“. Ученици другог разреда су позајмили 27 књига. Колико књига ове лектире је остало у библиотеци?
3. Ивана воли да чита. У библиотеци је пронашла занимљиву књигу о томе како су настале прве библиотеке. Ивана је прочитала 79 страна. Остало јој је да прочита још 19 страна. Колико страна има ова књига?
4. У марту су ученици из школске библиотеке позајмили 67 књига, а у априлу 18 књига више него у марту. Колико књига су ученици у априлу позајмили из школске библиотеке?
5. На крају школске године ученици који то желе поклањају књиге школској библиотеци. У табели је приказан број књига које су поклонили ученици другог разреда. Израчунај колико су књига укупно поклонили.

Одељење	Број књига
II ₁	21
II ₂	25
II ₃	27
II ₄	23

Сазнај од библиотекара у свом месту или школи:

1. Када је библиотека основана?
2. Да ли библиотека има свој дан и како га обележава?
3. Која је најстарија књига у библиотеци?
4. Која је највреднија завичајна књига у библиотеци?
5. Шта је то културна баштина?
6. Којим активностима библиотека чува културну баштину?
7. Како се то културна баштина чува у овим књигама?
8. Који је значај библиотеке за место?
9. Шта знаш о Народној библиотеци Србије у Београду?

Тематско међупредметно подручје		ЖИВОТ РОДА МОГА
Област	Чувари народне баштине	
Разред	трећи	
Тема дана	Ко чува национално благо у твом завичају (музеји, спомен-куће...) ⁵³	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Чувари националног блага у мом завичају, писмена вежба	обрада
Математика	Множење и дељење једноцифреним бројевима, текстуални задаци	утврђивање
Природа и друштво	Чувари националног блага у завичају	обрада
Ликовна култура	Производи уметничких заната	вежбање

Циљ тематског дана	Упознавање ученика са чуварима националног блага у завичају и развијање заинтересованости за даље проучавање.	
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ наброји места где се чува национално благо у њиховом завичају; ▪ прикупи и представи податке о чуварима националног блага у завичају; ▪ напише краћи састав о чуварима националног блага у завичају; ▪ реши текстуални задатак; ▪ повеже уметнички занат са одговарајућим продуктом. 	
Методe	Вербално-текстуалне и илустративно-демонстративне.	
Облици рада	Фронтални, групни и индивидуални рад.	
Наставна средства	Наставни листић из математике, прибор за ликовну културу (рам фотографије, вуница, глина...).	
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.	

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему испитујући значење које ученици придају синтагми <i>национално благо</i> , тражећи од ученика да наведу ко су све чувари националног блага у њиховом завичају.	Учествују у разговору. Набрајају чуваре националног блага у завичају.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.

⁵³ Као припрему за тематски дан, ученици су имали истраживачки задатак на тему *Чувари националног блага у мом завичају*. Учитељ за потребе ове теме може да користи и материјале са линкова: <https://www.muzejisrbije.rs/>, <https://www.muzejisrbije.rs/2020/04/05/virtuelne-ture/>

	<p>Организује групни рад. Ученици су, претходно подељени у три групе, имали да припреме материјал (фотографије, исечци из новина, краћи текстови, краћи ученички запис...) о чуварима националног блага у завичају⁵⁴:</p> <p>група: музеји група: спомен-куће група: занатске радње.</p> <p>Прати активности група. Пружа додатну помоћ и подршку у изради хамер-постера и приликом излагања резултата рада.</p>	<p>Учествују у раду групе на изради хамер-постера од материјала који су донели.</p> <p>Договарају се и припремају излагања.</p> <p>Вођа групе излаже, а остали чланови групе га допуњују. Остали ученици постављају питања.</p>
	Организује и води решавање задатака из математике (Прилог 1).	Решавају задатке.
	<p>Води мотивациони разговор. Представља и нуди неколико уметничких заната/продуката (накит, уметничке лутке, шешири, таписерије, ћилими, осликани текстил, собне светиљке и сенила, грнчарија, дуборез, гравуре...).</p> <p>од којих ученици треба да изаберу један, да се поделе у групе и симулирају занатску радионицу.</p>	<p>Бирају занат.</p> <p>Симулирају изабрану занатску радионицу.</p> <p>Обликују одабрани продукт уметничког заната материјалом по избору.</p>
	Води припрему за састав на тему: „Чувари националног блага у мом завичају”. Даје упутства за писање састава и води разговор о продуктима рада.	Учествују у разговору. Пишу састав. Читају саставе и разговарају о њима.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	<p>Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореди шта су очекивали и шта су научили.</p> <p>Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.</p>
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	<p>Шта је било посебно добро током овог дана?</p> <p>Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног?</p> <p>Да ли сте остварили планирани циљ?</p> <p>Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?</p>	

⁵⁴ Учитељ прави групе према ресурсима чувара националног блага у завичају. У овој припреми смо навели: музеје, спомен-куће и занатске радње као модел.

1. Седам лицидерских срца кошта 560 динара. Колико кошта једно лицидерско срце?
2. Грнчар је направио 137 ваза и 5 пута више посуда. Колико је грнчар направио предмета?
3. Бомбонџија је направио по 1 kg карамела и папрених бомбона. Продао је $\frac{1}{4}$ направљених карамела и 2 пута више папрених бомбона. Колико је укупно продао бомбона? Изрази у грамима.
4. Ужички опанчари су направили 660 пари опанака. Опанке продају на Златибору. Првог дана су продали 5 пута мање од онога што су направили, док су другог дана продали 3 пута више него првог дана. Колико је пари опанака остало непродато?

Тематско међупредметно подручје		ЖИВОТ РОДА МОГА
Област	Чувари народне баштине	
Разред	четврти	
Тема дана	Народна библиотека Србије, народни музеј и народно позориште	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Информативни текст о националним установама културе	утврђивање
Математика	Бројевни изрази, текстуални задаци	утврђивање
Природа и друштво	Чувари националне културне баштине: Народна позориште, Народни музеј и Народна библиотека Србије	обрада
Музичка култура	Слушање прве српске опере (одломак): „На уранку”, Станислав Бинички	обрада

Циљ тематског дана	Изграђивање позитивног односа према културној баштини свога народа развијањем снажних националних осећања и знања о националним установама културе: Народна библиотека Србије, Народни музеј и Народна позориште у Београду.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ наведе неколико основних информација о све три националне установе културе; ▪ опише значај националних установа културе за српски народ; ▪ прикупи и представи податке о националним установама културе; ▪ опише позитивне утиске о некој од установа националне културе; ▪ састави израз и израчуна његову вредност; ▪ опише лични доживљај слушане композиције.
Методe	Вербално-текстуалне и илустративно-демонстративне.
Облици рада	Фронтални, групни и индивидуални рад.
Наставна средства	Наставни листић из математике, асоцијација, рачунар са интернет везом.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему решавањем асоцијације (Прилог 1).	Решавају асоцијацију.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествоју у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.
	Дели ученицима информативни текст, са задатком да подвуку речи за које сматрају да су кључне (Прилог 2). Разговара са ученицима и подстиче их да образложе избор кључних речи.	Читају текст. Издвајају и образлажу кључне речи.

	<p>Организује групни рад. Ученици су, претходно подељени у три групе, добили задатак да припреме материјал (фотографије, исечци из новина, краћи текстови, краћи ученички запис, занимљивости...) о националним установама културе:</p> <p>група: Народни музеј⁵⁵ у Београду</p> <p>група: Народна библиотека Србије⁵⁶ у Београду</p> <p>група: Народно позориште⁵⁷ у Београду.</p> <p>Прати активности група. Пружа додатну помоћ и подршку у изради постера на хамеру и приликом излагања резултата рада.</p> <p>Уколико постоји могућност, ученици могу кроз виртуелни обилазак представити другарима најзначајније и најинтересантније у овим установама културе.</p>	<p>Учествују у раду групе на изради постера на хамеру од материјала који су донели.</p> <p>Договарају се и припремају излагања.</p> <p>Вођа групе излаже, а остали чланови групе га допуњују.</p> <p>Остали ученици постављају питања.</p>
	Организује и води решавање задатака из математике (Прилог 3).	Решавају задатке.
	Упознаје ученике са првом српском опером коју је Станислав Бинички компоновао на либрето ⁵⁸ Бранислава Нушића 1903. године. Исте године је опера први пут изведена у Народном позоришту. Пушта дело и разговара са ученицима о утисцима након слушања.	Учествују у разговору. Износе утиске након слушања дела.
	Подстиче ученике да сумирају значај националних установа културе за српски народ кроз краће описе. Подстиче их да опишу позитивне утиске о некој од установа националне културе.	Описују значај ових установа за српски народ и изазвано осећање према некој од установа.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореди шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	<p>Шта је било посебно добро током овог дана?</p> <p>Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног?</p> <p>Да ли сте остварили планирани циљ?</p> <p>Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?</p>	

⁵⁵ www.narodnimuzej.rs

⁵⁶ Српска дечја дигитална библиотека: digitalna.nb.rs/sf/NBS/Knjige/Srpska_decja_digitalna_biblioteka

⁵⁷ www.narodnopoistorie.rs

⁵⁸ Учитељ објашњава ученицима значење речи и појма либрето.

Асоцијација

држава	накит	штампарија	завеса
Балкан	улазница	чланска карта	маске
Београд	слике	школа	сцена
Боже правде	изложба	књига	костим
СРБИЈА	МУЗЕЈ	БИБЛИОТЕКА	ПОЗОРИШТЕ
НАРОД			

Историјат – Почеци⁵⁹

Те, 1868. године, када је основано Народно позориште у Београду, Србија је једва имала нешто преко милион и две стотине хиљада становника. Целокупна српска просвета је располагала са 423 учитеља мушких и 54 „учитељке“ женских основних школа. Београд је тек прешао цифру од 25 000 житеља који су становали у 3 444 куће. На једног чиновника је долазило 68 становника, на једног наставника 262, на једног лекара 442, а на једног адвоката 1 481 становник. Шездесетих година XIX века Београд је једно велико село на пола пута од отоманске ка европској цивилизацији. У њему живе трговци, занатлије, чиновници, војници, сељаци, надничари и беспосличари. Куће, занати, мода – прилагођавају се све више западњачким укусима; „гефроренес“ и шампањ се јављају поред бозе, алве и суџука; на баловима се играју кола и полке. Улице су уске, кривудавае, нечисте и неосветљене; четрдесет београдских ћорсокака служи за бацање отпадака; у њему нема канализације и влада оскудица у пијаћој води. Међутим, жеђ за просветом, културом и науком у ослобођеној земљи букти заједно са жељом да се доврши дело народног ослобођења и уједињења. Тако је Београд, који је тек закорачио на пут свога развоја, имао 1868. године Велику школу са три факултета – једну пуну и једну непотпуну гимназију, Реалку, Вишу женску школу, Српско учено друштво, Народну библиотеку, Народни музеј, Народну читаоницу, Прво певачко друштво, Државну штампарију, а Србија има 44 питомаца на студијама у иностранству, којима ће бити намењена улога интелектуалног вођства по повратку у земљу...

После више покушаја, који датирају још од 1842, да се у Београду оснује стално професионално позориште, а који су из различитих разлога били кратког даха али су недвосмислено показали да овој земљи и њеној престоници театар треба – 1868. је основано Народно позориште у Београду. Прва представа, „Ђурађ Бранковић“ Кароља Оберњака, одржана је (по новом календару) 22. новембра 1868. у гостионици „Код енглеске краљице“, која је следећих годину дана била привремени дом нашег Позоришта.

⁵⁹ Написала и приредила Јелица Стевановић; извор: <https://www.narodnopoistoriste.rs/sr/istorijat-pocesici>

1. Једна библиотека поседује 1 138 књига о животињама и 3 пута више књига о биљкама. Колико укупно књига о животињама и биљкама поседује ова библиотека?
2. Прошлог месеца је Народни музеј посетило 2 156 посетилаца, а овог месеца 4 пута мање. Колико је посетилаца посетило Народни музеј овог месеца?
3. Народно позориште у Београду основано је 1868. године. Колико година постојања поменути институција слави ове године?
4. Претпрошле године Народна библиотека Србије је издала 889 456 чланских карата, прошле године је издала за 34 686 чланских карата више него претпрошле године, док је ове године издала за 45 789 мање чланских карата него прошле године. Колико је укупно чланских карата издала Народна библиотека за ове три године?
5. Дат је репертоар представа Народног позоришта у Београду за март месец. Ако се зна да Народно позориште има укупно 936 места и да је за сваку представу попуњено свако место израчунај колико је укупно гледалаца имало Народно позориште у току марта месеца?

www.narodnopozeriste.rs

18. 03.
21.00	БЕЛА КАФА , комедија Александра Поповића
у режији Милана Нешковића, трајање 2 сата
19. 03.
21.00	ГОСПОЋА МИНИСТАРКА , комедија
Бранислава Нушића, у режији Јагоша Марковића, трајање 2 сата и
30 минута
20.03
21.00	ЖИЗЕЛА , балет Адолфа Адама
у кореографији Леонида Лавровског, трајање 2 сата
21.03.
21.00	НА УРАНКУ / ПРВА ИЗВЕДЕНА СРПСКА ОПЕРА,
опера Станислава Биничког, по либрету Бранислава Нушића
диригент Стефан Зекић, режија Ана Григоровић, трајање 1 сат
22.03.
21.00	КО ТО ТАМО ПЕВА , балет на музику
Војислава Вокија Костића, у кореографији Сташе Зуровца, трајање
1 сат и 15 минута

Тематско међупредметно подручје:		КУЛТУРА СЕЋАЊА И ПАМЋЕЊА
Област:	Дани сећања и памћења	
Разред:	први	
Тема дана:	Сећање моје породице⁶⁰	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Разговор о домаћим задацима: Моја породица се сећа и памти	обрада
Математика	Сабирање и одузимање бројева до 20	утврђивање
Свет око нас	Породични дом	утврђивање
Ликовна култура	Личност или стварни догађај из породичне историје	обрада

Циљ тематског дана:	Развијање културе сећања и памћења кроз разговор о породичним прецима који су учествовали или страдали у неком од ослободилачких ратова.
Исходи дана:	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ наброји чланове своје уже и шире породице; ▪ наведе називе просторија у свом дому; ▪ наведе старе предмете које његова породица чува; ▪ сабира и одузима бројеве до 20; ▪ нацрта личност или стварни догађај из своје породичне историје.
Методe:	Вербално-текстуалне и илустративно-демонстративне.
Облици рада:	Идивидуални, фронтални и групни рад.
Наставна средства:	Домаћи задаци, цртеж велике породичне куће, картице са цртежима старих предмета (пегла, млин за кафу, аван, огњиште, корито...), наставни листић из математике, цртачки материјал.
Начини провере остварености исхода:	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему разговором о томе шта све њихова породица чува, памти и чега се сећа из прошлости.	Учествоју у разговору.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествоју у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.
	Разговара са ученицима о члановима њихових породица и просторијама у породичном дому.	Учествоју у разговору.

⁶⁰ Ученици су имали за домаћи задатак (као припрему за овај тематски дан) да напишу састав, на основу породичног сећања, о свом претку који је учествовао или страдао у неком од ослободилачких ратова или састав о породичном сећању из периода НАТО агресије.

	<p>Организује игру: Шта где припада? Поставља цртеж велике породичне куће на коме ученици обележавају просторије и лепе картице са цртежима предмета у просторију којој предмети припадају.</p> <p>Прати и помаже рад ученика. Разговара са ученицима о старим предметима и стварима које њихова породица чува. Објашњава ученицима да осим чувања предмета свака породица чува и сећања на своје претке.</p>	<p>Учествују у игри. Обележавају просторије. Траже одговарајуће картице и придружују их просторијама.</p>
	<p>Разговара са ученицима о њиховим прецима који су учествовали или страдали у неком ослободилачком рату или током НАТО агресије. Подстиче их да испричају или прочитају домаћи задатак.</p>	<p>Слушају. Учествују у разговору. Причају, читају своје домаће задатке.</p>
	<p>На основу разговора и домаћих задатака, подстиче ученике да ликовно представе личност или догађај из своје породичне историје.</p>	<p>Цртају личност или догађај из породичне историје.</p>
	<p>Организује и води решавање задатка из математике (Прилог 1). Скривене речи су: МОЈА ПОРОДИЦА ПАМТИ.</p>	<p>Решавају задатак.</p>
	<p>Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.</p>	<p>Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореде шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.</p>
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	<p>Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?</p>	

1. Израчунај, а затим откриј скривене речи.

О	$12 - 7 =$
М	$8 + 7 =$
А	$11 - 8 =$
П	$9 + 7 =$
Ј	$12 - 8 =$
Д	$9 + 8 =$
Ц	$16 - 8 =$
Т	$18 - 9 =$
И	$6 + 6 =$
Р	$7 + 4 =$

15	5	4	3

16	5	11	5	17	12	8	3

16	3	15	9	12

Скривене речи су: _____.

Тематско међупредметно подручје:		КУЛТУРА СЕЋАЊА И ПАМЋЕЊА
Област:	Дани сећања и памћења	
Разред:	други	
Тема дана:	Моје насеље памти ⁶¹	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Разговор о домаћим задацима: Моје насеље се сећа и памти	обрада
Математика	Сабирање и одузимање до 100	утврђивање
Свет око нас	Насеље некад и сад	обрада
Ликовна култура	Личност или стварни догађај из историје насеља	вежбање

Циљ тематског дана:	Развијање културе сећања и памћења кроз разговор о личностима и догађајима из прошлости места и околине.
Исходи дана:	<p>На крају дана, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ исприча о личности и догађају из историје места или околине; ▪ наведе начине на које људи данас памте и чувају успомене на личности и догађаје из прошлости; ▪ сабира и одузима бројеве до 100; ▪ нацрта личност или стварни догађај из историје места или околине.
Методe:	Вербално-текстуалне, демонстративно-илустративне.
Облици рада:	Индивидуални, фронтални и рад у пару.
Наставна средства:	Наставни листић из математике, домаћи задаци, рачунар са интернет везом.
Начини провере остварености исхода:	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему разговором о споменику који постоји у месту или околини, а који је подигнут јунацима из неког од ослободилачких ратова или страдалима током НАТО агресије.	Учествују у разговору.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.

⁶¹ Ученици су имали за домаћи задатак (као припрему за овај тематски дан) да напишу састав о личности или људима из места или околине који су учествовали или страдали у неком од ослободилачких ратова или током НАТО агресије или састав о догађају који насеље памти.

	Разговара са ученицима о догађајима и личностима из места или околине који су учествовали или страдали у неком ослободилачком рату или током НАТО агресије. Подстиче их да испричају или прочитају домаћи задатак.	Слушају. Учествују у разговору. Причају, читају своје домаће задатке.
	Разговара са ученицима о прошлости места и околине, односно о личностима и догађајима захваљујући којима данас живимо у слободи. Подстиче ученике да наведу како данас памтимо и чувамо успомену на те личности и догађаје.	Слушају. Учествују у разговору. Наводе примере.
	На основу разговора и домаћих задатака, подстиче ученике да ликовно представе личност или догађај из прошлости места или околине.	Цртају личност или догађај из историје места или околине.
	Организује и води решавање задатка из математике (Прилог 1). Скривене речи су: МОЈЕ НАСЕЉЕ ПАМТИ.	Решавају задатак.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореде шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

1. Израчунај, а затим откриј скривене речи.

О	$82 - 27 =$
М	$25 + 19 =$
А	$29 + 36 =$
Н	$76 - 59 =$
Љ	$65 - 36 =$
С	$49 + 49 =$
Е	$35 + 27 =$
Т	$80 - 38 =$
И	$37 + 23 =$
П	$61 - 48 =$
Ј	$46 + 18 =$

44	55	64	62

17	65	98	62	29	62

13	65	44	42	60

Скривене речи су: _____.

Тематско међупредметно подручје:		КУЛТУРА СЕЋАЊА И ПАМЋЕЊА
Област:	Дани сећања и памћења	
Разред:	трећи	
Тема дана:	Мој завичај памти ⁶²	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Разговор о домаћим задацима: Мој завичај се сећа и памти	обрада
Математика	Множење и дељење до 1 000	утврђивање
Природа и друштво	Мој завичај на географској карти Републике Србије	обрада
Ликовна култура	Личност или стварни догађај из историје завичаја	вежбање

Циљ тематског дана:	Развијање културе сећања и памћења кроз разговор о личностима и догађајима из прошлости завичаја.
Исходи дана:	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ исприча о личности и догађају из историје завичаја; ▪ наведе начине на које људи из завичаја данас памте и чувају успомене на личности и догађаје из прошлости; ▪ множи и дели бројеве до 1 000; ▪ нацрта личност или стварни догађај из историје завичаја.
Методe:	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада:	Индивидуални и фронтални.
Наставна средства:	Прилог, наставни листић из математике, домаћи задаци, рачунар са интернет везом.
Начини провере остварености исхода:	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему разговором о споменику/спомен-кући/музеју... по коме је њихов завичај препознатљив, а подигнут је јунацима из неког од ослободилачких ратова или стадалима током НАТО агресије.	Слушају. Учествују у разговору.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.

⁶² Ученици су имали за домаћи задатак (као припрему за овај тематски дан) да напишу састав о личности или људима из завичаја који су учествовали или страдали у неком од ослободилачких ратова / НАТО агресији или неком догађају који завичај памти.

	Разговара са ученицима о догађајима и личностима из завичаја који су учествовали или страдали у неком ослободилачком рату или током НАТО агресије. Подстиче их да испричају или прочитају домаћи задатак.	Слушају. Учествују у разговору. Причају, читају своје домаће задатке.
	Организује рад ученика на изради наставног листића (Прилог 1). Разговара са ученицима о завичају.	Одговарају на питања из прилога. Читају. Разговарају о завичају.
	Разговара са ученицима о прошлости завичаја, односно о личностима и догађајима захваљујући којима данас живимо у слободи. Подстиче ученике да наведу како завичај данас памти и чува успомене на те личности и догађаје.	Слушају. Учествују у разговору. Наводе примере.
	На основу разговора и домаћих задатака, подстиче ученике да ликовно представе личност или догађај из завичаја.	Цртају личност или догађај из завичаја.
	Организује и води решавање задатка из математике (Прилог 2). Скривене речи су: МОЈ ЗАВИЧАЈ ПАМТИ.	Решавају задатак.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореди шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

ЛИЧНА КАРТА МОГ ЗАВИЧАЈА

Назив мог завичаја је:

Карактеристична имена људи из мог завичаја:

Неке старе речи које се користе у мом завичају:

Изрека која се често може чути у мом завичају:

Сувенир из мог завичаја:

Важна историјска места и споменици у мом завичају:

Истакнута личност из прошлости завичаја која је учествовала у неком ослободилачком рату:

Заокружи на географској карти свој завичај.

Једна прича из мога завичаја:

1. Израчунај, а затим откриј скривене речи.

О	$56 \cdot 9 =$
З	$288 : 3 =$
Ј	$63 \cdot 5 =$
М	$152 : 8 =$
А	$72 \cdot 4 =$
Ч	$312 : 4 =$
В	$55 \cdot 8 =$
И	$396 : 4 =$
П	$36 \cdot 6 =$
Т	$420 : 5 =$

19	504	315

96	288	440	99	78	288	315

216	288	19	84	99

Скривене речи су: _____.

Тематско међупредметно подручје:		КУЛТУРА СЕЋАЊА И ПАМЋЕЊА
Област:	Дани сећања и памћења	
Разред:	четврти	
Тема дана:	Државни празници	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Писање назива празника и датума	утврђивање
Математика	Множење и дељење у скупу природних бројева	утврђивање
Природа и друштво	Државни празници	обрада
Музичка култура	Слушање музике: „Боже правде”, химна Републике Србије	утврђивање

Циљ тематског дана:	Подстицање ученика да негују сећање на важне догађаје и личности кроз обележавање државних празника.
Исходи дана:	<p>На крају дана, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ примени правописна правила у писању имена празника и датума; ▪ множи и дели бројеве у скупу природних бројева; ▪ напише неколико реченица о празнику издвајајући информације из прочитаног текста; ▪ објасни у каквој су вези празници и њихово обележавање са културом сећања и памћења; ▪ сарађује са другима у групи на заједничким активностима; ▪ исказа своја осећања након слушања химне.
Методe:	Вербално-текстуална и демонстративно-илустративне.
Облици рада:	Фронтални, индивидуални и групни рад.
Наставна средства:	Наставни листић из математике, прилози о празницима, рачунар са интернет везом.
Начини провере остварености исхода:	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

Артикулација дана

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему игром асоцијације чије је коначно решење: ПРАЗНИЦИ (Прилог 1).	Учествују у разговору.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.
	Организује и води активности слушање химне Републике Србије „Боже Правде”. Подстиче ученике да изнесу своја осећања након слушања химне.	Слушају химну. Износе своја осећања.

	<p>Разговара са ученицима о државним празницима. Организује рад ученика у четири групе:</p> <p>Видовдан, Дан државности – Сретење, Дан примирја у Првом светском рату, Дан победе над фашизмом.</p> <p>Дели припремљен материјал за рад по групама на основу кога ученици треба да направе кратак преглед када, зашто и како се одређени празник обележава (Прилог 2).</p> <p>Прати активности, пружа подршку и помоћ. Организује представљање радова и подстиче ученике да објасне у каквој су вези празници и њихово обележавање са културом сећања и памћења.</p>	<p>Читају. Издвајају информације. Пишу краће текстове водећи рачуна о правописним правилима када је реч о писању назива празника и датума када се прослављају.</p> <p>Представљају резултате групног рада.</p> <p>Објашњавају везу између празника и културе сећања.</p>
	<p>Организује и води решавање задатка из математике (Прилог 3). Скривене речи су: ДРЖАВНИ ПРАЗНИЦИ</p>	<p>Решавају задатак.</p>
	<p>Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.</p>	<p>Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореде шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.</p>
<p>ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА</p>	<p>Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?</p>	

АСОЦИЈАЦИЈА

СТАНОВНИШТВО	ХРИШЋАНСТВО	МАМА	ДАН
ГРАНИЦА	ИСЛАМ	ТАТА	МЕСЕЦ
ТЕРИТОРИЈА	ХИНДУИЗАМ	ДЕЦА	ГОДИНА
СИМБОЛИ	БУДИЗАМ	УЖА И ШИРА	КАЛЕНДАР

ДРЖАВА	ВЕРА	ПОРОДИЦА	ДАТУМ
--------	------	----------	-------

ПРАЗНИЦИ

1. група

ВИДОВДАН

Видовдан је државни празник у Републици Србији. Обележава се радно, а у спомен на Косовску битку, која се одиграла 28. јуна 1389. године, односно 15. јуна по старом календару, на Газиместану. У овој бици је погинуо кнез Лазар Хребељановић, један од српских великаша који су владали Србијом након смрти цара Душана.

Видовдан је и верски празник који празнује Српска православна црква. За Видовдан се у црквама обављају помени за све пострадале у ратовима. Празник је посвећен цару Лазару. Црква га зове царем иако је поменути владар имао титулу кнеза.

Према предању цркве, уочи боја на Косову кнезу Лазару се јавио анђео Господњи, а његове речи забележио је народни песник: „Којем ћеш се привољети царству, да л' земаљском или небескоме?“

Према народном веровању, у поноћ уочи Видовдана, реке постану црвене и потеку узводно.

На месту битке на Газиместану подигнут је споменик у част погинулих у овој бици.

2. Група

ДАН ДРЖАВНОСТИ – СРЕТЕЊЕ ГОСПОДЊЕ

Дан државности Србије је државни празник који се празнује 15. и 16. фебруара. Дан државности се обележава у спомен на Сретење 1804. године када је на збору у Орашцу подигнут Први српски устанак и почело ослобађање од Турака. Истог датума 1835. године у Крагујевцу је донет први модеран устав Србије – Сретењски устав. Овај датум се у историјском, културном и политичком календару Србије сматра најбитнијим. Од 2002. године овај празник је почео поново да се свечано обележава.

Сретење Господње је црквени празник који слави Српска православна црква и њени верници. Обележава се на 40. дан од Божића а црква Сретење празнује 2. фебруара по јулијанском календару, односно 15. фебруара по грегоријанском календару. Постоје бројна народна веровања о овом празнику, а најпознатије је да се на Сретење сусрећу зима и лето. Уколико овај дан осване сунчан, а медведи се врате у зимски сан уплашени од сопствене сенке, верује се да ће још шест недеља потрајати зима. Обичај је да се на Сретење Господње пале свеће, а верује се да пламен од запаљених свећа има чаробну моћ и да кућу штити од грома и других несрећа. Најзанимљивије веровање које се се везује за овај празник јесте да младе девојке треба да пазе кога ће прво ујутру срести, јер ће им младожења баш такав по изгледу и карактеру бити.

3. група

ДАН ПРИМИРЈА У ПРВОМ СВЕТСКОМ РАТУ

Дан примирја у Првом светском рату је државни празник у Републици Србији који се обележава 11. новембра. Овај датум подсећа на дан када су, 11. новембра 1918. године у железничком вагону у Компјењу, силе Антанте потписале примирје са Немачком и тиме окончале Први светски рат.

Овај државни празник се у Републици Србији прославља од 2012. године. Пре тога се обележавао на првим часовима у свим основним и средњим школама у Србији од 2005. године.

Као главни мотив за амблем овог празника у Србији користи се цвет Наталијина рамонда. Овај цвет је угрожена врста у Србији. У ботаници је познат и као цвет феникс. Осим овог, у амблему се појављује и мотив траке Албанске споменице, која се налази изнад цвета. Препорука је да се овај амблем носи на реверу у недељи која претходи празнику, као и на сам дан празника.

Празник Дан примирја у Првом светском рату се празнује нерадно.

4. група

ДАН ПОБЕДЕ

Дан победе над фашизмом је дан када је нацистичка Немачка потписала капитулацију у Другом светском рату. Слави се 9. маја, иако је Други светски рат коначно завршен у септембру 1945. године безусловном капитулацијом царског Јапана после трагичне употребе атомске бомбе у Хирошими и Нагасакију.

Почев од тада, овај дан се свечано обележава у великом броју земаља света – у Русији, Јерменији, Азербејџану, Белорусији, Грузији, Казахстану, Киргистану, Молдавији, Таџикистану, Туркменистану, Украјини, Узбекистану и Израелу од 2000. Највећа парада одржава се сваке године 9. маја у Москви, са великим мимоходом више родова војске и прелета авијације.

Празник Дан победе над фашизмом се празнује радно.

Прилог 3 (Државни празници)

1. Израчунај, а затим откриј скривене речи.

Ж	$1\,219 \cdot 19 =$
Д	$20\,781 : 9 =$
В	$2\,035 \cdot 27 =$
А	$36\,099 : 3 =$
И	$305 \cdot 205 =$
Н	$78\,255 : 333 =$
Р	$19\,708 \cdot 9 =$
З	$10\,240 : 8 =$
П	$12\,987 \cdot 7 =$
Ц	$30\,804 : 102 =$

2 309	177 372	23 161	12 033	54 945	235	62 525

90 909	177 372	12 033	1 280	235	62 525	302	62 525

Скривене речи су: _____.

Тематско међупредметно подручје		КУЛТУРА СЕЋАЊА И ПАМЋЕЊА
Област	Страдања и споменици	
Разред	први	
Тема дана	Тамо далеко ⁶³	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Језичке игре, богаћење речника	вежбање
Математика	Сабирање и одузимање бројева до 10	утврђивање
Ликовна култура	Значај чувања споменика или значајних објеката у најближем окружењу	утврђивање
Музичка култура	Слушање музике: „Тамо далеко“, Ђорђе Маринковић	обрада

Циљ тематског дана	Развијање културе сећања и памћења кроз сусрет са песмом „Тамо далеко“.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ објасни, својим речима, значај подизања споменика; ▪ објасни, својим речима, значај чувања споменика; ▪ исприча у неколико реченица шта је током овог тематског дана оставило најјачи утисак на њега; ▪ реши текстуални задатак са једном рачунском операцијом; ▪ изнесе своје утиске о слушаној песми.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Идивидуални и фронтални рад.
Наставна средства	Припремљени текстови, наставни листић из математике, рачунар са интернет везом.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему причом о српској породици која је у току лета била у Грчкој у Солуну и која је посетила српско војничко гробље Зејтинлик и поставља питање да ли знају како то да у Грчкој постоји српско војничко гробље. Причу може да употпуни приказивањем пригодног краћег филма или дела филма о Зејтинлику и чувару Ђорђу Михаиловићу.	Слушају. Учествују у разговору. Одговарају, питају.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.

⁶³Тематски дан треба водити тако да учитељ свој рад све време ослања на ученичка несистематизована, искуствена сазнања о песми „Тамо далеко“ и Првом светском рату.

	Води и помаже језичке игре (Прилог 1). Разговара са ученицима о значењу датих речи.	Учествују у језичкој игри и разговору.
	Организује и води слушање песме: „Тамо далеко” https://www.youtube.com/watch?v=Fi8Ti9zfMTg&ab_channel=padobranska63 . Разговара са ученицима о песми, њеном настанку и значењу (Прилог 2). Подстиче ученике да изнесу своје утиске након слушања песме.	Слушају, износе утиске. Говоре о томе како песма чува сећање на страдале у I светском рату.
	Разговара са ученицима о споменицима као чуварима сећања на страдале у ослободилачким ратовима и значају очувања споменика за културу сећања и памћења. Приказује кратак видео-запис или показује фотографије споменика на острвима Видо и Крф. Пита ученике да ли је њима познато да је неко од њихових предака учествовао у неком ослободилачком рату. Подстиче их да испричају.	Учествују у разговору. Износе примере из породичне историје. Говоре о споменицима као чуварима културе сећања и памћења.
	Организује и води решавање задатка из математке (Прилог 3). Скривене речи су: ТАМО ДАЛЕКО.	Решавају задатак.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореди шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

Прилог 1 (Тамо далеко)

1. Пронађи у табели дате речи, као што је започето.

МИР, СЛОБОДА, ЈУНАК, ОСВАЈАЧ, СУЗА, БОЛЕСТ, РАТ, СЕЋАЊЕ, ГЛАД, СПОМЕНИК

Ц	Р	А	Т	Ћ	Г	Л	А	Д	С
Г	Л	С	П	О	М	Е	Н	И	К
М	И	Р	Ж	С	Е	Ћ	А	Њ	Е
Џ	О	С	В	А	Ј	А	Ч	Г	Ш
Ш	Ћ	Ћ	С	Л	О	Б	О	Д	А
С	У	З	А	Б	О	Л	Е	С	Т
Л	Ч	Ј	У	Н	А	К	Ћ	Ж	Ш
С	П	Ж	Ш	Т	А	Ј	Н	А	Ч

2. Напиши речи супротног значења од задатих речи, као што је започето.

СЛОБОДА - ропство

МИР - _____

БЛИЗУ - _____

ЈУНАК - _____

ТУГА - _____

БОЛЕСТ - _____

НАПАД - _____

СЕЋАЊЕ - _____

ГЛАДАН - _____

О песми „Тамо далеко”, Ђорђа Маринковића

„Тамо далеко” је позната српска традиционална песма из Првог светског рата. Речи песме пева српски војник на Крфу, након албанске голготе⁶⁴. Песму српских ратника „Тамо далеко” певали су од 1917. године сви савезнички војници на солунском фронту на својим језицима, али са обавезним стихом „Живела Србија”. Песма малог народа у Првом светском рату остала је дуго популарна у Европи и после Другог светског рата захваљујући њеном композитору Ђорђу Маринковићу. Многи сматрају да је ова песма као химна коју пева српски војник када одлази да се бори за своју земљу. Речи песме говоре о остављеном селу, спаљеној цркви и повлачењу преко Албаније у којем су многи изгубили своје животе.

Никола Тесла, највећи изумитељ свих времена, Србин који је живео и стварао у Америци, тражио је да га на вечни починак испрате песмом „Тамо далеко”.

⁶⁴ Албанска голгота је устаљен назив за повлачење српске војске и прогнаних цивила преко завејаних планина Албаније, у зиму 1915/16. године, током Првог светског рата. Процењује се да је више десетина хиљада војника и цивила страдало током повлачења, од последица рањавања, исцрпљености и глади.

1. Реши задатак, а затим откриј скривене речи.

А	Израчунај збир бројева 6 и 4.	
Д	Израчунај разлику бројева 9 и 2.	
Е	Број 2 увећај бројем 4.	
К	Број 10 умањи бројем 1.	
М	Први сабирак је 3, а други сабирак 5. Одреди збир.	
О	Умањеник је 10, а умањилац 5. Одреди разлику.	
Т	Израчунај за колико је број 10 већи од броја 8.	
Л	Израчунај за колико је број 6 мањи од броја 10.	

2	10	8	5

7	10	4	6	9	5

Скривене речи су: _____.

Тематско међупредметно подручје		КУЛТУРА СЕЋАЊА И ПАМЋЕЊА
Област	Страдања и споменици	
Разред	други	
Тема дана	Споменик Незнаком јунаку на Авали	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Одломак из књиге „Моје успомене и доживљаји 1892–1945”, Тадије Пејовића	обрада
Математика	Сабирање и одузимање бројева до 100	утврђивање
Ликовна култура	Обликовање простора: споменик	вежбање
Музичка култура	Слушање музике „Најлепша је земља моја” у извођењу хора Колибри	обрада

Циљ тематског дана	Развијање културе сећања и памћења на страдале у ослободилачким ратовима и разумевање значаја подизања споменика знаним и незнатим јунацима.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ пронађе експлицитно исказане информације у тексту о Споменику незнаком јунаку на Авали; ▪ опише, својим речима, Споменик незнаком јунаку на Авали; ▪ реши текстуални задатак постављањем израза; ▪ опише, својим речима, утиске о слушаном делу; ▪ нацрта своју идеју за споменик јунаку страдалом у рату.
Методe	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне.
Облици рада	Индивидуални, фронтални и рад у паровима.
Наставна средства	Припремљени текстови, цртачки материјал, наставни листић из математике, рачунар са интернет везом.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему песмом: „Тамо далеко” https://www.youtube.com/watch?v=Fi8Ti9zfMTg&ab_channel=padobranska63 . Разговара са ученицима о песмама и споменицима као чуварима сећања и памћења на страдале у ратовима. Напомиње да је један од таквих споменика и Споменик Незнаком јунаку на Авали.	Слушају. Учествоју у разговору. Питају. Причају о споменику уколико су га посетили.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествоју у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.

	<p>Чита одломак из књиге: „Моје успомене и доживљаји од 1892–1945”, аутора Тадије Пејовића (Прилог 1).</p> <p>Разговара са ученицима употпуњујући одломак информацијама о Првом светском рату, батаљону 1 300 каплара, страдањима и голготи српског народа.</p>	Учествују у разговору.
	<p>Дели ученицима пригодан текст о Споменику Незнаном јунаку на Авали (Прилог 2) или приказује одабране делове филма о споменику: https://www.youtube.com/watch?v=CylSsb3iBzQ&ab_channel=KameromkrozSrbiju.</p> <p>Даје упуства и организује ученике за рад у пару. Ученици треба да издвоје основне информације (подвлачењем или записивањем).</p> <p>Разговара са ученицима о издвојеним информацијама.</p>	<p>Читају или гледају. Подвлаче или записују основне информације из текста или филма.</p> <p>Разговарају о свом учинку.</p>
	<p>Разговара са ученицима о споменицима као чуварима сећања и памћења на страдале у ратовима и споменицима у њиховом насељу. Подстиче ученике на ликовно изражавање. На основу текста или филма о Споменику Незнаном јунаку на Авали, ученици треба да осмисле идејно решење за споменик јунаку из Првог светског рата (то може бити јунак из њихове породице/приче коју су чули).</p>	Учествују у разговору. Говоре о значају споменика и споменицима у насељу. Цртају своју замисао споменика.
	<p>Организује и води активности слушања песме „Најлепша је земља моја” https://www.youtube.com/watch?v=JXkJUoSYdZE&ab_channel=demari85.</p> <p>Разговара са ученицима и подстиче их да изнесу своје утиске након слушања песме.</p>	<p>Слушају музику.</p> <p>Изnose своје утиске о песми.</p>
	<p>Организује и води решавање задатка из математике (Прилог 3). Скривене речи су: НАЈЛЕПША ЈЕ ЗЕМЉА МОЈА.</p>	Решавају задатак.
	<p>Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.</p>	<p>Изnose мишљење о дану и оствареним резултатима.</p> <p>Пореде шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.</p>
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	<p>Шта је било посебно добро током овог дана?</p> <p>Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног?</p> <p>Да ли сте остварили планирани циљ?</p> <p>Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?</p>	

„МОЈЕ УСПОМЕНЕ И ДОЖИВЉАЈИ ОД 1892–1945.” (одломак),
Тадија Пејовић, Београд 1992, стр. 52.

Ђаци певају и марширају кроз Скопље, а нове капларске звездице и бајонети на пушкама преливају се на сунцу. Душанов мост трепери под чврстим корацима ђака-каплара. Из публике, уз пригушен плач и јецај, чују се речи: „Одоше ђаци на фронт, одоше ђаци у смрт”. Букети цвећа поквашени сузама, падају на нас, и одбијајући се од нас падају на калдрму, тако да су последње чете газиле по цвећу. Многима од нас био је ово посмртни марш!

Железничка станица је опкољена масом света која је дошла да испрати ђаке. Многима је то био растанак за свагда од своје родбине, познаника, пријатеља и својих девојака. Свима навиру сузе на очи, сем ђацима-капларима који одлазе у смрт. У Скопљу је тада било и много избеглица из Северне Србије. После укрцавања у фургоне, заглушујући писак локомотиве огласио је растанак ђака-каплара са Скопљем – Душановим царским градом.

На успутним станицама, куда је воз са ђацима пролазио, велика маса света га је дочекивала и испраћала са сузним очима, знајући очајно стање на фронту, јер је непријатељ већ пола Србије био заузео, и на заузетој територији рушио, палио и убијао на најварварскији начин. И тако, док свет, који нас испраћа, тугује и плаче, из наших вагона се ори песма, као да се иде на неко весеље, а не у смрт.

СПОМЕНИК НЕЗНАНОМ ЈУНАКУ НА АВАЛИ

Након Првог светског рата у многим земљама учесницама рата је подигнут споменик незнаном јунаку. Тако је, по жељи краља Александра I Карађорђевића, изграђен нов споменик Незнаном јунаку на Авали. Споменик је пројекат вајара Ивана Мештровића. Порушени су остаци града Жрнова и на том простору изграђено спомен обележје –маузолеј незнаном јунаку. Овај споменик је постао симболично место одавања почести свим палим ратницима у ратовима од 1912. до 1918. године.

На уласку у маузолеј, са стране, у улози стубова налазе се фигуре жене. Фигуре су високе 4 метра и исклесане су из једног комада камена. Одевене у различиту народну одећу украшену богатим накитом. Ове фигуре предстаљају вечно младе жене и симбол су мајки свих палих ратника.

Споменик Незнаном јунаку на Авали
(Фотографија преузета са сајта: www.kultura.rs)

Прилог 3 (Споменик Незнаоом јунаку на Авали)

1. Реши задатак, а затим откриј скривене речи.

А	Израчунај збир бројева 26 и 48.	
Ј	Израчунај разлику бројева 63 и 25.	
М	Збир бројева 13 и 27 умањи за 15.	
Е	Први сабирак је збир бројева 18 и 19, а други 23. Израчунај збир.	
Љ	Број 17 увећај збиром бројева 27 и 28.	
Н	Број 100 умањи разликом бројева 55 и 19.	
О	Разлику бројева 90 и 27 умањи за 17.	
Ш	Израчунај који број је за 37 већи од броја 55.	
П	Израчунај који број је за 56 мањи од броја 100.	
Л	Израчунај за колико је број 81 већи збира бројаве 24 и 35.	
З	Израчунај за колико је број 25 мањи од разлике бројаве 76 и 18.	

64	74	38	22	60	44	92	74

38	60

33	60	25	72	74

25	46	38	74

Скривене речи су: _____

Тематско међупредметно подручје:		КУЛТУРА СЕЋАЊА И ПАМЋЕЊА
Област	Страдања и споменици	
Разред	трећи	
Тема дана	Спомен-парк у Шумарицама	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	„Спомен парк Крагујевачки октобар у Шумарицама”, информативни текст о страдању ђака у Крагујевцу	обрада
Математика	Сабирање троцифреног и једноцифреног броја	утврђивање
Природа и друштво	Историјски извори о страдању ђака у Крагујевцу	утврђивање
Ликовна култура	Објекти у отвореном простору: спомен парк у Шумарицама	вежбање

Циљ тематског дана	Развијање културе сећања и памћења на страдале у Другом светском рату.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ напише неколико реченица о спомен-парку у Шумарицама; ▪ објасни коме и зашто је посвећена песма „Крвава бајка”; ▪ наброји историјске изворе из којих може сазнати о страдању ђака у Шумарицама (писани, материјални, усмени); ▪ објасни, својим речима, значење „Велики школски час”; ▪ сабира троцифрени и једноцифрени број; ▪ изнесе своје утиске о простору и скулптурама у спомен-парку у Шумарицама.
Методe	Вербално-текстуална и илустративно-демонстративне.
Облици рада	Фронтални и индивидуални рад.
Наставна средства	Припремљени текстови, наставни листић из математике, рачунар са интернет везом.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему приказујући им фотографију спомен-парка у Шумарицама.	Одговарају на питања о фотографији.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествоју у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.
	Пушта песму: „Србију, најлепша бајко” https://www.youtube.com/watch?v=Qd6XVtjZiIA . Разговара са ученицима о бајкама (карактеристике бајки) истичући да догађаји из	Слушају. Учествоју у разговору. Питају, одговарају.

	стварности могу да буду толико сурови и невероватни да превазилазе нестварно у бајкама. Са ученицима слуша песму: „Крвава бајка” коју рецитије Десанка Максимовић: https://www.youtube.com/watch?v=Obq1I6XliUA&ab_channel=GoranMilenkovicGomi . Разговара са ученицима о песми ⁶⁵ .	
	Разговара са ученицима о историјским изворима: писменим, усменим – казивање сведока страдања у Крагујевцу и материјалним – споменици у спомен-парку „Крагујевачки октобар” у Шумарицама (Прилог 1). https://www.youtube.com/watch?v=NJAM2jci74U&ab_channel=BratislavUrakovi%C4%87 .	Учествују у разговору о историјским изворима. Записију неколико реченица на основу датих извора.
	Разговара са ученицима о спомен-парку у Шумарицама. Мотивише ученике да сликају на тему „Да се не заборави”. Подстиче ученике да учествују у естетској процени радова.	Сликају. Учествују у естетској процени.
	Организује и води решавање задатака из математике (Прилог 2). Скривене речи које се добијају решењем другог задатка су: ВЕЛИКИ ШКОЛСКИ ЧАС.	Решавају задатке.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореди шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

⁶⁵ Објашњава да је Десанка Максимовић ову песму написала након што је чула детаље стравичног злочина које су извршиле немачке окупаторске снаге над недужним српским становништвом. Стрељање ђака у Крагујевцу је један од највећих злочина у Другом светском рату. Страдање крагујевачких ђака је толико сурово да превазилази страдање и у бајкама, па је насловом „Крвава бајка” песникиња истакла да је невероватно и нестварно, у ратовима могуће.

СПОМЕН-ПАРК „КРАГУЈЕВАЧКИ ОКТОБАР“ У ШУМАРИЦАМА

Спомен-парк „Крагујевачки октобар“, налази се на месту на којем је 21. октобра 1941. године, стрељано неколико хиљада деце и одраслих, од стране немачког окупатора. Основан је 1953. године, на површини од 352 ha на којој се налази тридесет масовних гробница.

На самом улазу у меморијални комплекс налази се зграда Музеја „21. октобар“. Зграда музеја има сталну поставку везану за крагујевачко страдање и галерију у којој је стално изложен циклус слика „Крагујевац 1941“ сликара Петра Лубарде.

Од 1971. године, сваке године, на месту где је подигнут Споменик стрељаним ђацима и професорима – „Прекинут лет“ („V/3“), одржава се централна комеморативна свечаност „Велики школски час“ у знак сећања на овај догађај и страдале.

Споменик стрељаним ђацима и професорима – „Прекинут лет“ („V/3“) је подигнут 1963. године. Представља оригинално уметничко дело, вајара Миодрага Живковића, које је за инспирацију имало римски број пет који су ученици 5. разреда гимназије (данас 8. разреда основне школе) носили на ученичким капама и под тим именом је и остао препознат током претходних деценија. Кроз ово вајарско дело дата је вишеструка симболика. Оно подсећа на сасечена крила и немоћ нејаке птице која се одваја од земље, немоћна да узлети. Такође симболизује разред V/3 крагујевачке Гимназије, чији су ђаци страдали на овом месту и у чију је част споменик подигнут.

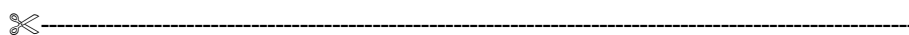
Споменик стрељаним ђацима и професорима „V/3“, је вишедеценијски симбол Крагујевца.

Прилог је потребно обогатити фотографијама.

1. Израчунај збир бројева. Исеци делове и сложи их у слику.

$891 + 3 =$	$529 + 8 =$	$637 + 8 =$	$422 + 9 =$
$725 + 7 =$	$746 + 6 =$	$357 + 6 =$	$613 + 7 =$
$979 + 8 =$	$665 + 3 =$	$388 + 4 =$	$232 + 9 =$

На слици је споменик _____.

Прилог 3 (Спомен-парк у Шумарицама)

1. Израчунај, а затим откриј скривене речи. Добићеш назив манифестације која се сваке године 21. октобра одржава у Шумарицама.

Е	Л	К	И	В	Ш	О	С	Ч	А
$935 + 5$	$868 + 6$	$559 + 8$	$199 + 2$	$789 + 5$	$567 + 7$	$187 + 9$	$308 + 9$	$418 + 4$	$366 + 8$

794	940	874	201	567	201

574	567	196	874	317	567	201

422	374	317

Назив манифестације је: _____.

Тематско међупредметно подручје		КУЛТУРА СЕЋАЊА И ПАМЋЕЊА
Област	Страдања и споменици	
Разред	четврти	
Тема дана	Споменици сећања на страдале у НАТО агресији ⁶⁶	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Анализа домаћих задатака ⁶⁷	утврђивање
Математика	Бројевни изрази са више операција	утврђивање
Природа и друштво	Србија за време НАТО бомбардовања	утврђивање
Ликовна култура	Споменици у Србији: споменици жртвама НАТО бомбардовања	вежбање

Циљ тематског дана	Развијање културе сећања и памћења на догађаје и жртве током НАТО агресије.
Исходи дана	На крају дана, ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> ▪ исприча о неком догађају за време НАТО агресије на Србију; ▪ објасни симболику споменика жртвама НАТО агресије; ▪ израчуна вредност бројевног израза са више операција; ▪ сарађује са другима у групи на заједничким активностима и доприноси изради паноа.
Методe	Вербално-текстуалне, демонстративно-илустративне.
Облици рада	Фронтални, индивидуални и групни рад.
Наставна средства	Припремљени текстови, наставни листић из математике, рачунар са интернет везом.
Начини провере остварености исхода	Посматрање, бележење, решени задаци из математике, продукти рада.

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Уводи ученике у тему разговором и видео-записом https://www.youtube.com/watch?v=oUJ40S1KU-s&fbclid=IwAR2bJXPPTwGdF8JkxDSW4TTWZBpkop4nf745nNcnfZgidhqxrVpdpK6Q8Q&ab_channel=15oklopnabrigada .	Учествују у разговору.
	Саопштава и записује тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Ангажује ученике на промишљање о томе шта о теми знају и шта би волели да сазнају. Укључује ученике у договор о раду и предвиђање исхода дана.	Записују. Учествују у планирању. Износе шта знају и шта би волели да сазнају.

⁶⁶ Тематском дану претходе активности ученика на прикупљању грађе о споменицима страдалима током НАТО агресије на Србију.

⁶⁷ Ученици су имали за домаћи задатак да интервјуишу члана породице или сродника који је доживео НАТО агресију на Србију.

	Организује анализу домаћих задатака. Подстиче ученике да причају о догађајима за време НАТО агресије на Србију.	Читају. Учествују у разговору. Причају.
	Прави музичку паузу песмом „Ово је Србија” https://www.youtube.com/watch?v=S3ZR6A9qhCE&ab_channel=Belgrade80	Слушају песму. Износе утиске.
	Приказује ученицима одабране споменике из различитих градова у Србији који су подигнути жртвама НАТО агресије. Разговара са ученицима о важности споменика за културу сећања и памћења на жртве агресије. Разговара о симболици споменика.	Посматрају. Учествују у разговору. Износе своје утиске, запажања.
	Организује групни рад на изради паноа на тему споменици и сећања на страдале у НАТО бомбардовању од донете прикупљене грађе о споменицима страдалима током НАТО агресије на Србију. Прати активности ученика, пружа подршку и помоћ приликом излагања.	Учествују у раду групе на изради задатка. Представљају резултат групног рада.
	Организује и води решавање задатка из математике (Прилог 1). Скривене речи су: ДА СЕ НЕ ЗАБОРАВИ.	Решавају задатак.
	Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана. Усмерава их да упореде оно што су очекивали са оним што су научили. Позива их да промисле има ли шта на чему треба или би желели да наставе да раде.	Износе мишљење о дану и оствареним резултатима. Пореди шта су очекивали и шта су научили. Наводе шта би даље желели да сазнају о теми и како би то могли да учине.
ЕВАЛУАЦИЈА ДАНА	Шта је било посебно добро током овог дана? Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног? Да ли сте остварили планирани циљ? Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?	

1. Реши задатак, а затим откриј скривене речи.

А	$360 - 300 : 6 =$	
С	$240 + 60 \cdot 2 =$	
Б	$19 \cdot (19 - 16) =$	
Е	$(276 + 345) : 23 =$	
Д	$(540 - 270) : 30 =$	
Н	$13 \cdot (109 + 19) =$	
О	Збир бројева 398 и 110 помножи бројем 7.	
Р	Израчунај разлику ако је умањеник број 1 024, а умањилац количник бројева 472 и 8.	
В	Израчунај који број је за 239 већи од производа бројева 89 и 13.	
И	Количнику бројева 104 и 4 додај број 978.	
З	Број 1 211 умањи количником бројева 297 и 3.	

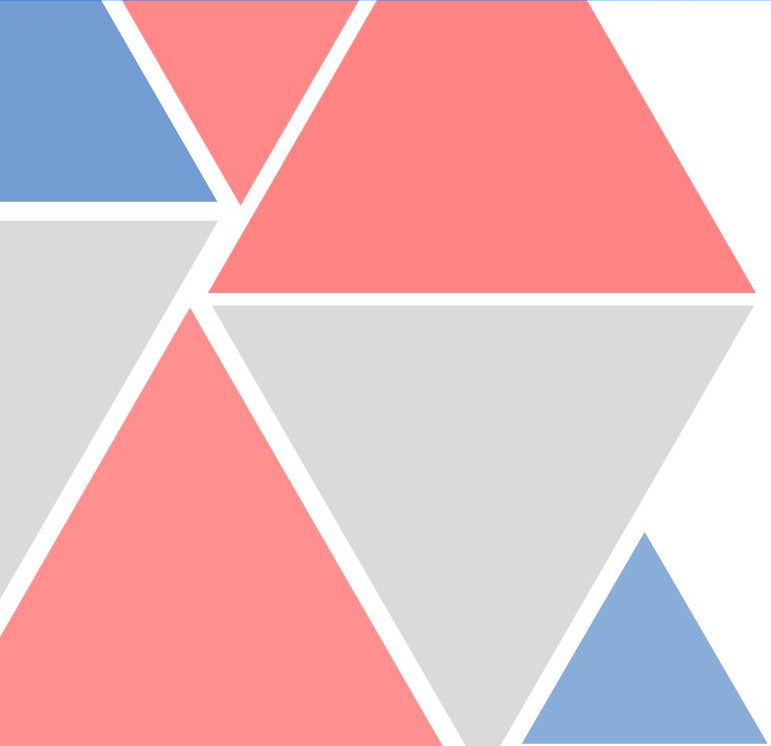
9	310	360	27	1 664	27	1 112	310	57	3 556	965	310	918	1 004

Скривене речи су: _____.

ДРУГИ ЦИКЛУС

СМЕРНИЦЕ ЗА ТЕМАТСКО-
ИНТЕГРАТИВНИ ПРИСТУП

ДРУГИ ЦИКЛУС

СМЕРНИЦЕ ЗА ТЕМАТСКО-ИНТЕГРАТИВНИ ПРИСТУП САДРЖАЈИМА ПРЕДМЕТА ОД ЗНАЧАЈА ЗА НЕГОВАЊЕ КУЛТУРЕ СРПСКОГ НАРОДА И РАЗВИЈАЊЕ НАЦИОНАЛНОГ ИДЕНТИТЕТА У ДРУГОМ ЦИКЛУСУ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

За други циклус основног образовања и васпитања урађене су смернице за осмишљавање и реализацију тема по разредима. За сваку тему, од петог до осмог разреда, предложене су наставне јединице за све предмете од посебног значаја за неговање културе српског народа и развијање националног идентитета. На тај начин наставни предмети удружено приступају реализацији јединствене, заједничке разредне теме.

Смернице за предметну наставу садрже: наставне јединице, циљ и исходе учења. Имајући у виду величину школа, број наставника, сменски рад, дефинисане распореде, аутономију у планирању итд, дошло се до закључка да је исцртавање смерница у овом делу Приручника најфункционалнији водич наставницима за реализацију јединствене разредне теме за предметну наставу.

Наставне јединице су осмишљене за сваки предмет тако да одговарају заједничкој теми. Наставницима су у складу са тиме предочени циљ и исходи учења, а остављена им је пуна слобода за планирање начина реализације теме.

СМЕРНИЦЕ (ДРУГИ ЦИКЛУС)

1. МОЈ ИДЕНТИТЕТ 316

1.1. Мој идентитет

- 5. разред: Породица – део мог идентитета
- 6. разред: Православље и стварање националног идентитета
- 7. разред: Држављанство и националност
- 8. разред: Срби у региону и дијаспори

1.2. Ћирилица

- 5. разред: Очување ћирилице данас
- 6. разред: Мирослављево јеванђеље
- 7. разред: Ресавска школа и прве штампане књиге на ћирилици
- 8. разред: Историјски развој ћирилице и њено очување у ери савремених технологија

2. СРПСКИ ЕТНОС 324

2.1. Српски фолклор и обичаји

- 5. разред: Народни обичаји који прате најважније животне догађаје
- 6. разред: Празници и светковине
- 7. разред: Српске песме и игре
- 8. разред: Српско нематеријално културно наслеђе на Листи Унеска

2.2. Српски орнамент

- 5. разред: Орнамент на одевним и употребним предметима
- 6. разред: Орнамент у архитектури и сликарству
- 7. разред: Шара у народној уметности
- 8. разред: Српски орнамент као модна инспирација

3. СРПСКИ ЈЕЗИК 332

3.1. Вук Караџић

- 5. разред: Вуков етнографски рад
- 6. разред: Вук Стефановић Караџић: избор народних лирских обредних песама
- 7. разред: Вукови записи о хајдучима и ускоцима
- 8. разред: Од народног до књижевног језика: Вукова реформа језика, писма и правописа

3.2. Српски језик, мој матерњи језик

- 5. разред: Српски књижевни језик и народни говори
- 6. разред: Језик народне лирике и епике
- 7. разред: Како се и где говорило: туђице, народни говор, славеносрпски
- 8. разред: Један језик – три дијалекта: писање на народном језику

3.3. Српски писци и песници

- 5. разред: Алекса Шантић
- 6. разред: Светлана Велмар-Јанковић
- 7. разред: Милутин Бојић
- 8. разред: Милош Црњански

4. ДОБРОЧИНСТВО И ЗАВЕШТАЊЕ 344

4.1. Свети Сава

- 5. разред: Свети Сава и Немањићи
- 6. разред: Стазама Светог Саве
- 7. разред: Предања и приче о Светом Сави
- 8. разред: Савремени писци и песници о Светом Сави

4.2. Задужбине

- 5. разред: Задужбине Немањића
- 6. разред: Уметничко завештање
- 7. разред: Културно-просветне задужбине
- 8. разред: Савремено задужбинарство и добротинство данас

5.1. Разгледница моје отаџбине

5. разред: Разгледница Србије као балканске земље

6. разред: Разгледница Србије као европске земље

7. разред: Разгледница Србије као дела света

8. разред: Разгледница моје отаџбине

5.2. Путовање кроз Србију

5. разред: Историјски локалитети као туристички ресурси

6. разред: Културно-историјски споменици на Косову и Метохији

7. разред: Путевима предака – Орашац, Таково, Сремски Карловци

8. разред: Културно-историјски споменици и природне лепоте Војводине

5.3. Путовање кроз историју

5. разред: Српске престонице кроз векове

6. разред: Живот Срба под туђинском влашћу

7. разред: Утицај Европе на појаву и просторно ширење иновација у Србији

8. разред: Српски културни простор

6. ЖИВОТ РОДА МОГА

6.1. Знаменити Срби и Српкиње

5. разред: Знаменити српски спортисти и спортисткиње

6. разред: Знаменити српски уметници и уметнице: Милена Павловић Барили

7. разред: Знаменити српски научници и научнице: Никола Тесла

8. разред: Знаменити позоришни и филмски ствараоци

6.2. Чуvari народне баштине

5. разред: Занати у Србији некада и сада; занатске радионице

6. разред: Доситеј Обрадовић, чувар народне баштине

7. разред: Етнографски музеји и народни обичаји

8. разред: Национално благо као део светске културне баштине

7. КУЛТУРА СЕЋАЊА И ПАМЋЕЊА

7.1. Дани сећања и памћења

5. разред: Институције и установе које чувају историјске изворе

6. разред: Косовска битка

7. разред: Први светски рат

8. разред: Јасеновац

7.2. Страдања и споменици

5. разред: Споменици сећања на страдале из мог завичаја

6. разред: Споменици посвећени Првом и Другом српском устанку

7. разред: Споменици посвећени Првом светском рату

8. разред: Споменици посвећени Другом светском рату

Тематско међупредметно подручје		МОЈ ИДЕНТИТЕТ
Област	Мој идентитет	
Разред	Пети	
Тема	Породица – део мог идентитета ⁶⁸	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Народне породичне песме (избор)
Историја	Историја око нас: прошлост моје породице
Географија	Од породичне задруге до нуклеарне породице
Ликовна култура	Композиција: Чланови моје породице
Музичка култура	Слушање народне успаванке „Нинај, нинај, злато моје” и дечје песме „Оглас”, Миње Суботе на текст Љубивоја Ршумовића

Циљ учења	Развијање породичног идентитета и осећања припадности породици и њеној традицији кроз очување и неговање породичног наслеђа.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ објасни на који начин се у књижевним делима обликује слика породичних односа и начина живота у прошлости; ▪ одреди главне мотиве народних породичних песама; ▪ представи усмено и графички податке о својој породици прикупљене из историјских извора; ▪ представи цртежом своје породично стабло; ▪ објасни снаге и слабости вишечлане породице и породице са мањим бројем чланова; ▪ објасни узроке који су утицали на величину породице као и на њене особине; ▪ наведе факторе који су довели до уситњавања српске породице; ▪ објасни значај породичног васпитања за формирање личног идентитета и интегритета; ▪ нацрта чланове породице од најстаријих до најмлађих примењујући слободан ритам у композицији; ▪ препозна звучну разлику између дурске и молске лествице, на основу слушања музике; ▪ уочи повезаност тонског рода са карактером текста; ▪ повеже породичне и родбинске односе кроз анализу садржаја слушаних песама.

⁶⁸ Могући датуми за реализацију: Светски дан породица (15. 5.), Дан старих (1. 10.), Дечја недеља...

Тематско међупредметно подручје	МОЈ ИДЕНТИТЕТ
Област	Мој идентитет
Разред	Шести
Тема	Православље и стварање националног идентитета ⁶⁹

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	„Свети Сава”, Војислав Илић
Историја	Српске земље и Балканско полуострво: христијанизација, ширење писмености
Географија	Организациона структура Српске православне цркве
Ликовна култура	Теме и мотиви: Свети Сава у средњовековном сликарству
Музичка култура	Духовна и световна музика у средњовековној Србији

Циљ учења	Сагледавање значаја православлa као обележја српског националног идентитета.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ објасни песничку слику преображаја принца Растка у монаха Саву; ▪ препозна стихове који указују на везу између садашњости, прошлости и вечности кроз лик Светог Саве; ▪ опише политичке, друштвене и културне прилике у којима су Срби примили хришћанство; ▪ опише улогу Ћирила и Методија и њихових ученика у настанку и развоју словенске писмености; ▪ објасни како је организована Српска православна црква, ко је њен врховни поглавар и где се налази њено седиште; ▪ наведе највише црквене власти, тела и органе; ▪ објасни значај Српске православне цркве за очување духовног, културног и националног идентитета српског народа; ▪ наведе карактеристике најмање две технике у српском средњовековном сликарству; ▪ објасни, на примерима средњовековног сликарства, улогу Светог Саве у образовању српског народа; ▪ наслика, по својој замисли, нацрт за фреску или икону која промовише просветитељски рад Светог Саве; ▪ наведе најранија дела српске средњовековне духовне музике о којима имамо писани траг; ▪ наведе жанровску поделу музике у средњовековној Србији; ▪ наброји групе инструмената при слушању задате композиције; ▪ објасни значење појмова христијанизација, православлe, национални идентитет, духовна музика.

⁶⁹ Могући датуми за реализацију: Школска слава Свети Сава (27. 1.), Међународни дан матерњег језика (21. 2.), Дан словенске писмености (24. 5.)...

Тематско међупредметно подручје		МОЈ ИДЕНТИТЕТ
Област	Мој идентитет	
Разред	Седми	
Тема	Држављанство и националност⁷⁰	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	„Међу својима”, Владислав Петковић Дис
Историја	Развој српске државности: од Орашца до Берлина (1804–1878)
Географија	Народи и етничке заједнице у Србији
Ликовна култура	Сликари и модели: портрети српских владара
Музичка култура	Слушање дела традиционалне народне музике (немо коло). Српски народни музички инструменти

Циљ учења	Неговање националног идентитета и осећања припадности држави Србији.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ објасни везу породице и домовине у обликовању идентитета лирског субјекта; ▪ наведе узроке и последице Српске револуције и одлуке Берлинског конгреса; ▪ повеже кључне догађаје из националне историје са одговарајућим историјским изворима; ▪ прикаже на временској ленти најважније догађаје из националне историје; ▪ опише развој српске народне и државне заставе у 19. веку; ▪ лоцира на географској карти Републике Србије територију на којој етничке мањине представљају већинско становништво; ▪ повеже друштвено-историјске процесе са насељавањем одређених етничких заједница у Србији; ▪ упореди намеру аутора и начин на који су приказани портрети Карађорђа, Милоша Обреновића...; ▪ обликује, према задатим критеријумима, дигиталну презентацију уметничких дела чија је тема портрет знаменитих историјских личности; ▪ препозна српске народне инструменте током слушања одговарајућих музичких дела; ▪ опише у кратким цртама развој српске музике у 19. веку; ▪ објасни значење и упореди појмове: нација, националност, држављанство, етничка припадност.

⁷⁰ Могући датуми за реализацију: Дан државности Србије (15. 2.), годишњица Другог српског устанка, Дан српског јединства, слободе и националне заставе (15. 9.)...

Тематско међупредметно подручје		МОЈ ИДЕНТИТЕТ
Област	Мој идентитет	
Разред	Осми	
Тема	Срби у региону и дијаспори ⁷¹	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Очување идентитета у делима српских писаца који су стварали изван Србије: Његош, Кочић, Матавуљ...
Историја	Распад СФРЈ, грађански рат и стварање нових држава
Географија	Срби у региону и дијаспори
Ликовна култура	Најзначајнија уметничка остварења и српски уметници у региону и дијаспори
Музичка култура	Музика у функцији очувања националног идентитета код Срба у региону и дијаспори

Циљ учења	Неговање и очување националног идентитета ван граница Републике Србије у складу са демократским тековинама савременог друштва.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ објасни зашто се сматра да писци који су стварали на српском језику изван Србије припадају српској књижевности; ▪ издвоји елементе припадности националном идентитету у обрађеним делима Његоша, Кочића и Матавуља; ▪ објасни улогу лика игумана Стефана и прослављања православних празника за развијање осећања заједништва и националне припадности међу племенским заједницама у Црној Гори; ▪ опише узроке, ток и последице ратова условљених распадом СФРЈ; ▪ наброји државе у Европи и свету у којима припадници нашег народа живе у значајном броју; ▪ наведе узроке и последице миграција српског народа кроз векове; ▪ изведе закључак о повезаности националне историје са регионалном и светском, на основу датих примера; ▪ припреми презентацију или кратки видео-запис који промовише српске ликовне уметнике који су стварали у дијаспори и њихова значајна дела; ▪ објасни значај музике у очувању националног идентитета код Срба у региону и дијаспори; ▪ објасни разлику између израза „Срби у региону” и „Срби у дијаспори”; ▪ представи како Срби у региону и дијаспори негују српску културу и чувају свој национални идентитет; ▪ објасни значење појмова: дијаспора, регион, миграција, емиграција, национални идентитет.

⁷¹ Могући датуми за реализацију: Дан српског јединства, слободе и националне заставе (15. 9.), Дани српске дијаспоре...

Тематско међупредметно подручје		МОЈ ИДЕНТИТЕТ
Област	Ћирилица	
Разред	пети	
Тема	Очување ћирилице данас ⁷²	

ПРЕДМЕ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Како се чува ћирилица, говорна вежба
Историја	Писмо као обележје идентитета, повезивање прошлости и садашњости
Географија	Положај ћирилице у земљама региона
Ликовна култура	Ћириличко писмо – калиграфија
Музичка култура	Импровизација мелодије и ритма на задати текст „Ћирилица се чува писањем”

Циљ учења	Разумевање значаја ћирилице за очување националног идентитета.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ наведе примере употребе али и угрожености ћирилице; ▪ намести ћириличну тастатуру на свом мобилном телефону; ▪ објасни својим речима зашто је писмо важан део идентитета једног народа; ▪ упореди слова ћирилице са различитим типовима писама да би уочио сличности и разлике; ▪ оцени положај и статус ћирилице у државама у региону где живе Срби; ▪ наведе у којим се све земљама користи ћирилица и на који начин се она користи у јавном простору (рекламе, натписи, називи улица и сл.); ▪ напише краснописом поруку на ћирилици; ▪ изведе основне кораке народног кола; ▪ уочи елементе традиционалне музике у уметничком делу; ▪ објасни разлику између личног и националног идентитета; ▪ импровизује мелодију/ритмичку пратњу на поетски текст; ▪ презентује сазнања о ћирилици и њеном значају.

⁷² Могући датуми за реализацију: Међународни дан матерњег језика (21. 2.), Дани словенске писмености (24. 5.)...

Тематско међупредметно подручје		МОЈ ИДЕНТИТЕТ
Област	Ћирилица	
Разред	шести	
Тема	Мирослављево јеванђеље⁷³	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Ћирилица – вишевековно писмо Срба
Историја	Култура Срба у средњем веку: Мирослављево јеванђеље
Географија	Рашка област
Ликовна култура	Иницијал и минијатура
Музичка култура	Слушање средњовековне духовне музике: Осмогласник и Грегоријански корал

Циљ учења	Истицање значаја Мирослављевог јеванђеља за културу и национални идентитет српског народа.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ исприча како је настала ћирилица; ▪ упореди данашња слова ћирилице са словима из Мирослављевог јеванђеља као текстом најстарије српске писмености; ▪ објасни како су се књиге умножавале пре појаве штампарских машина; ▪ објасни историјски контекст настанка Мирослављевог јеванђеља и његов значај за српску културу; ▪ лоцира на карти место настанка Мирослављевог јеванђеља и опише његово вишевековно путовање, од Бијелог Поља до Београда, ради спасења од уништења; ▪ наведе где се данас и на који начин чува Мирослављево јеванђеље; ▪ лоцира на карти и издвоји области у којима је настала прва српска држава (Полимље, Потарје, горњи токови Ибра и Дрине); ▪ објасни зашто је Рашка област духовно и културно средиште Срба у средњем веку.; ▪ користи Мирослављево јеванђеље као подстицај за смишљање и цртање иницијала и минијатуре за једну страницу рукописне књиге; ▪ опише укратко развој духовне музике у средњем веку; ▪ разликује музичка изражајна средства у средњовековној духовној музици; ▪ представи Мирослављево јеванђеље и његов значај за културу и национални идентитет српског народа.

⁷³ Могући датуми за реализацију: Међународни дан матерњег језика (21. 2.), Дани словенске писмености (24. 5.)...

Тематско међупредметно подручје	МОЈ ИДЕНТИТЕТ
Област	Ћирилица
Разред	Седми
Тема	Ресавска школа и прве штампане књиге на ћирилицу⁷⁴

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	„Зебња”, Гордана Малетић
Историја	Развој модерних српских држава: оснивање образовних и културних установа
Географија	Картирање манастира у којима су се преписивале и преводиле старе рукописне књиге и текстови: Манасија, Љубостиња, Хиландар, Пећка патријаршија, Дечани...
Ликовна култура	Графика књиге – дизајн корица
Музичка култура	Световна и духовна музика средњег века: „Ниња сили”, Кир Стефан Србин и „Скомрашка игра”

Циљ учења	Упознавање са развојем писане речи код Срба и значајем штампања књига на матерњем језику.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ објасни значај и функцију Ресавске школе за културу српског народа и улогу Деспота Стефана Лазаревића у њеном покретању; ▪ наведе најважније образовне и културне установе у 19. веку у српским државама; ▪ наведе личности које су допринеле развоју образовних и културних установа у нововековним српским државама; ▪ прикаже картографским знацима на некој карти манастире у којима су се чувале, преводиле и преписивале старе књиге; ▪ објасни улогу и статус народних забављача у средњем веку; ▪ опише укратко развој нотације у црквеној музици и наведе две композиције записане неумама; ▪ користи повезе средњовековних рукописних књига као подстицај за дизајнирање корица за књигу; ▪ објасни значење појмова: пергамент, мастионица, перо, јеванђеље, беседа.

⁷⁴ Могући датуми за реализацију: Међународни дан матерњег језика (21. 2.), Дани словенске писмености (24. 5.), обележавање манифестације Вуков сабор у Тршићу...

Тематско међупредметно подручје		МОЈ ИДЕНТИТЕТ
Област	Ћирилица	
Разред	Осми	
Тема	Историјски развој ћирилице и њено очување у ери савремених технологија⁷⁵	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Настанак и историјски развој ћирилице
Историја	Српска култура данас: очување ћирилице у ери савремених технологија
Географија	Распрострањеност ћирилице у свету
Ликовна култура	Ћирилични фонт за Ворд
Музичка култура	Очување традиције – етномузикологија

Циљ учења	Упознавање са историјским развојем ћирилице као обележјем националног идентитета и значајем очување ћирилице у ери савремених технологија.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ представи околности и начин настанка ћирилице и њен историјски развој; ▪ наводи примере очувања ћирилице у ери савремених технологија; ▪ прикаже на некој карти земље у којима је ћирилица службено писмо или писмо у употреби; ▪ истражи, одабере и сними извођење једне традиционалне песме, у групи или самостално; ▪ направи мелографски запис једне традиционалне песме, самостално или уз помоћ наставника; ▪ нацрта сопствени дизајн неколико слова ћирилице за Вордов документ; ▪ прикаже историјски развој и значај ћирилице као обележја националног идентитета и начине очувања у ери савремених технологија.

⁷⁵ Могући датуми за реализацију: Међународни дан матерњег језика (21. 2.), Дани словенске писмености (24. 5.), обележавање манифестације Вуков сабор у Тршићу...

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЕТНОС
Област	Српски фолклор и обичаји	
Разред	Пети	
Тема	Народни обичаји који прате најважније животне догађаје⁷⁶	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Живот и обичаји народа српског, Вук Караџић
Историја	Народни обичаји у завичају
Географија	Повезаност народних обичаја са природним циклусима и појавама на одређеном простору
Ликовна култура	Подстицај за ликовно стваралаштво: народни обичаји
Музичка култура	Народне песме и игре које прате народне обичаје у завичају

Циљ учења	Неговање народне традиције и очување културног наслеђа кроз упознавање са народним обичајима.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ наведе народне лирске песме које прате обичаје из животних циклуса; ▪ прикупи и прикаже податке о народним обичајима у завичају; ▪ доведе у везу некадашње обичаје са начином живота у прошлости; ▪ повеже народне обичаје са циклусима и појавама у природи; ▪ наведе пример народне песме и игре уз народни обичај из завичаја; ▪ обликује ликовни рад користећи одабрани народни обичај као подстицај за стваралачки рад; ▪ представи народне обичаје из завичаја.

⁷⁶ Могући датуми за реализацију: Међународни дан туризма (27. 9.), Дани европске баштине, дан/дани народне традиције које обележава локална заједница, Дан школе...

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЕТНОС
Област	Српски фолклор и обичаји	
Разред	Шести	
Тема	Празници и светковине ⁷⁷	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Народне лирске обредне песме: божићне, коледарске, ђурђевске...
Историја	Слава као породични празник и светковина: историјски контекст
Географија	Празници и светковине у завичају
Ликовна култура	Подстицај за ликовно стваралаштво: празници и светковине
Музичка култура	Народне песме и игре уз празнике и светковине у завичају

Циљ учења	Неговање народне традиције и очување културног наслеђа кроз упознавање са народним обичајима и обредима приликом празника и светковина.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ наведе празнике и светковине испеване у народним обредним песмама и описане у записима Вука С. Караџића; ▪ опише разлику између обреда описаних у народним песмама и Вуковим етнографским записима и истих обреда у данашње време; ▪ објасни историјски контекст слављења крсне славе (крсног имена) код Срба; ▪ лоцира на географској карти простор насељен Србима и њиховим суседима у средњем и раном новом веку; ▪ објасни својим речима како празници и светковине могу да допринесу развоју туризма у завичају; ▪ обликује орнаменте и тродимензионалне украсе за традиционалне празнике и светковине; ▪ опише основни тон певања и наведе главне мотиве лирских обредних песама.

⁷⁷ Могући датуми за реализацију: Међународни дан туризма (27. 9.), Дани европске баштине, дан/дани народне традиције које обележава локална заједница, Дан школе...

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЕТНОС
Област	Српски фолклор и обичаји	
Разред	Седми	
Тема	Српске песме и игре ⁷⁸	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Избор из енциклопедија и часописа за децу о српским песмама и играма
Историја	Култура и свакодневни живот Срба
Географија	Урбано и рурално: од разлика у начину живота до разлика у песмама и играма
Ликовна култура	Српски јунак у стрипу, анимираном филму или видео игри
Музичка култура	Српске песме и игре, некад и сад

Циљ учења	Неговање интересовања за очување српских песама и игара као дела српског културно-историјског наслеђа.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ објасни значај очувања српских песама и игара као културно-историјског наслеђа; ▪ објасни, на одабраним примерима, историјски контекст настанка српских народних игара и песама; ▪ објасни разлику између градског и сеоског начина живота; ▪ опише обичаје/песме или игре карактеристичне за различите делове Србије; ▪ истражи и опише један обичај и песме/игре које су се уз њега изводиле у прошлости и сада; ▪ опише како замишља изглед и особине српског јунака из прошлости којег је одабрао или осмислио; ▪ нацрта одабраног српског јунака као главног лика стрипа, анимираног филма или видео игре.

⁷⁸ Могући датуми за реализацију: Међународни дан туризма (27. 9.), Дани европске баштине, дан/дани народне традиције које обележава локална заједница, Дан школе...

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЕТНОС
Област	Српски фолклор и обичаји	
Разред	Осми	
Тема	Српско нематеријално културно наслеђе на Листи Унеска⁷⁹	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	„Бачки растанак” (одломак „Коло, коло”), Бранко Радичевић
Историја	Нематеријално културно наслеђе Србије: историјски контекст
Географија	Нематеријална културна добра: слава, коло
Ликовна култура	Промоција наслеђа: коло
Музичка култура	Коло: облици, врсте, кореографије

Циљ учења	Неговање народне традиције и очување српског културног наслеђа упознавањем нематеријалног културног наслеђа.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ објасни значење појма нематеријално културно наслеђе; ▪ представи свој доживљај мотива кола као нематеријалног културног наслеђа на основу ритмичких карактеристика одломка поеме и саме песничке слике; ▪ тумачи симболику кола у вези са представом о повезаности, преплитању и заједништву; ▪ опише начине очувања српског нематеријалног културног наслеђа у прошлости; ▪ објасни наследни карактер крсне славе и њен значај; ▪ опише традиционалне славске обичаје; ▪ скицира дизајн сценографије и светла за светски спектакл који промовише одабрано национално коло, као и плакат који најављује догађај; ▪ изведе, у групи, једноставну кореографију одабраног кола; ▪ представи нематеријално културно наслеђе на Листи Унеска.

⁷⁹ Могући датуми за реализацију: Међународни дан туризма (27. 9.), Дани европске баштине, дан/дани народне традиције које обележава локална заједница, Дан школе...

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЕТНОС
Област	Српски орнамент	
Разред	Пети	
Тема	Орнамент на одевним и употребним предметима ⁸⁰	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Орнамент: значење и рефлекси вишезначја у народним лирским и епским песмама
Историја	Историја око нас: орнаментика
Географија	Орнаментика на територији Србије
Ликовна култура	Симболика старих српских орнамената
Музичка култура	Трилер у музици

Циљ учења	Развијање знања и интересовања за орнамент као дела српског културног наслеђа.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ објасни синониме појма орнамент и препозна их у народним песмама: шара, украс, „кићени сватови” ...; ▪ упореди примере орнамента на одевним и употребним предметима, некад и сад; ▪ обликује одељенску збирку дигиталних фотографија везених мотива из различитих крајева Србије; ▪ упореди и издвоји карактеристичне орнаменте на одевним и употребним предметима на српском културном простору; ▪ објасни симболику неколико старих српских орнамената; ▪ нацрта српски орнамент за употребни предмет по избору; ▪ слушањем препозна трилер у примерима традиционалне и уметничке музике; ▪ свирањем или певањем изведе трилер.

⁸⁰ Могући датуми за реализацију: Међународни дан туризма (27. 9.), Дани европске баштине, дан/дани народне традиције које обележава локална заједница, Дан школе...

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЕТНОС
Област	Српски орнамент	
Разред	Шести	
Тема	Орнамент у архитектури и сликарству ⁸¹	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	„Цар Лазар и царица Милица”, епска народна песма
Историја	Архитектура и сликарство српског средњег века
Географија	Орнамент као украс на фасадама
Ликовна култура	Српски средњовековни орнаменти
Музичка култура	Византијско певање

Циљ учења	Проширивање знања и интересовања о српској шари упознавањем са орнаментом у архитектури и сликарству.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ опише витешку опрему пред Косовску битку; ▪ објасни симболички регистар песме (крсташ барјак у контексту стихова „за крст часни крвцу прољевати”); ▪ представи орнаменте на српским средњовековним манастирима и одећи у средњем веку; ▪ обликује одељенску збирку дигиталних фотографија орнамента у архитектури и сликарству; ▪ користи одговарајуће термине у разговору о орнаментима; ▪ објасни укратко технике ал фреско и мозаик; ▪ обликује ликовни рад са српским средњовековним орнаментима; ▪ слушањем разликује византијско и карловачко појање, као и мелизматичку у мелодији; ▪ искаже своја осећања приликом слушања духовне музике.

⁸¹ Могући датуми за реализацију: Међународни дан туризма (27. 9.), Дани европске баштине, дан/дани фолклора/народне традиције које обележава локална заједница, Дан школе...

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЕТНОС
Област	Српски орнамент	
Разред	Седми	
Тема	Шара у народној уметности ⁸²	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Стални епитети (који се односе на одећу и украсе) у народној поезији
Историја	Народна уметност у прошлости
Географија	Ћилимарство пиротског округа: Стара планина
Ликовна култура	Српски орнаменти као подстицај за стваралачки рад
Музичка култура	Слушање дела традиционалне музике: „Ти момо, ти девојко“, „Ајде Јано, коло да играмо“, „Врбо, врбице“

Циљ учења	Развијање знања и интересовања за орнамент у српској народној уметности.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ издвоји у усменој књижевности сталне епитете који се односе на одећу и накит, као и називе заната који су повезани са њима (кујунџија, преља...); ▪ објасни значење тих речи и сврста их у одговарајуће лексичке појаве (историзме или архаизме); ▪ представи орнамент у народној радиности; ▪ објасни лично поимање смисла и сврхе неговања народне традиције; ▪ објасни значај старопланинског сточарства за развој ћилимарства у пиротском крају; ▪ доведе у везу врсте сировина са начином и квалитетом израде пиротског ћилима; ▪ објасни значај очувања ћилимарства за неговање српске културе; ▪ објасни утицај арабеске на европску и српску орнаментику; ▪ користи српску орнаментику као подстицај за стварање уникатног дизајна; ▪ препозна слушањем три традиционалне народне песме; ▪ изведе једну традиционалну песму у групи.

⁸² Могући датуми за реализацију: Међународни дан туризма (27. 9.), Дани европске баштине, дан/дани народне традиције које обележава локална заједница, Дан школе...

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЕТНОС
Област	Српски орнамент	
Разред	Осми	
Тема	Српски орнамент као модна инспирација ⁸³	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Српска шара и мода, дискусија на тему
Историја	Савремено српско друштво: мода инспирисана традицијом
Географија	Орнамент као модна инспирација
Ликовна култура	Дизајн: одећа за свечане прилике
Музичка култура	Етно џез

Циљ учења	Проширивање знања о српској шари и подстицање интересовања за орнамент као модну инспирацију данас.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ образложи у дискусији како српска шара може бити употребљена у савременом модном дизајну; ▪ идентификује различите мотиве српског орнамента у дизајну савремених одевних предмета; ▪ објасни употребу орнамента као инспирације у занатској производњи и савременој текстилној индустрији; ▪ наведе три заната где је очигледна употреба орнамента; ▪ направи фототеку и презентује асортиман производа са српском шаром на одевним предметима произведеним у Србији; ▪ објасни разлику између слободног стваралачког процеса и креирања по наруџбини; ▪ нацрта дизајн одеће за свечане прилике са елементима српске орнаментике примењујући одговарајуће пропорције фигуре; ▪ наведе основну одлику етно џеза; ▪ слушањем музичког примера (етно џез) уочи стилске елементе традиционалне музике; ▪ објасни разлику између инструменталног састава у предложеном примеру и народних инструмената.

⁸³ Могући датуми за реализацију: Међународни дан туризма (27. 9.), Дани европске баштине, дан/дани народне традиције које обележава локална заједница, Дан школе...

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЈЕЗИК
Област	Вук Стефановић Караџић	
Разред	Пети	
Тема	Вуков етнографски рад (Живот и обичаји народа српскога – моба и прело)⁸⁴	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Вук Стефановић Караџић Живот и обичаји народа српскога (моба и прело)
Историја	Упознавање са историјским изворима: Вуков етнографски рад
Географија	Традиционална рурална економија: значај мобе и прела
Ликовна култура	Обликовање употребних предмета: ткање ћилима
Музичка култура	Извођење народне песме „Преле су преље“

Циљ учења	Проширивање знања о Вуковом етнографском раду и разумевање значаја који тај рад има за очување културне баштине.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ објасни значење појмова моба и прело; ▪ објасни значај мобе и прела за традиционално народно стваралаштво уз рад; ▪ наведе и упореди примере заједништва у раду у прошлости и данас (узајамна помоћ комшија, пријатеља, породице); ▪ наведе установе у којима се чувају историјски извори о Вуковом етнографском раду; ▪ објасни значај мобе и прела у руралној економији у прошлости; ▪ наведе најчешће послове који су се обављали удруженим радом; ▪ нацрта дизајн за ћилим; ▪ изради узорак шаре на импровизованом разбоју користећи вуну или траке од материјала за рециклажу; ▪ изведе песму у групи, певањем или свирањем ритмичке пратње.

⁸⁴ Могући датуми за реализацију: Међународни дан матерњег језика (21. 2.), Дани словенске писмености (24. 5.), обележавање манифестације Вуков сабор у Тршићу...

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЈЕЗИК
Област	Вук Стефановић Караџић	
Разред	шести	
Тема	Вук Стефановић Караџић: избор народних лирских обредних песама	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Вук С. Караџић: избор народних лирских обредних песама
Историја	Свакодневни живот Срба под османском влашћу
Географија	Климатске карактеристике Србије и додолски ритуали
Ликовна култура	Сликање ђурђевданског венчића
Музичка култура	Народне додолске и ђурђевске песме

Циљ учења	Развијање знања о улози речи и магијском карактеру песме у животу српског народа, као и поштовање традиције окупљања и светковина у кругу породице и шире заједнице.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ опише обреде које је народ спроводио одређеним данима у години; ▪ објасни традиционални значај обредних песама (додолских, лазаричких, ивањских, ђурђевских...); ▪ изрази свој доживљај у вези са веровањима, ритуалима и понашањем предака; ▪ опише свакодневни живот Срба под османском влашћу; ▪ доведе у везу додолске ритуале са климатским појавама; ▪ наслика венчић од цвећа тако да прикаже преплет; ▪ искаже своје мишљење о значају музике у обичајима српског народа; ▪ изведе једну обредну песму, у групи.

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЈЕЗИК
Област	Вук Стефановић Караџић	
Разред	Седми	
Тема	Вукови записи о хајдуцима и ускоцима ⁸⁵	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Народне песме о хајдуцима и ускоцима (избор)
Историја	Хајдуци и ускоци
Географија	Знаменито место Тршић
Ликовна култура	Портрет јунака (Карађорђе, Хајдук Вељко, Чучук Стана...) и припадајућа обележја (епски атрибути)
Музичка култура	Филип Вишњић, српски Хомер

Циљ учења	Развијање знања о хајдуцима и ускоцима из Вукових записа.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ наведе најпознатије хајдуке и ускоке, као и неисторијске ликовне опеване у народним епским песмама; ▪ опише особине хајдука и ускока из народних епских песама; ▪ објасни улогу хајдука у Српској револуцији; ▪ наведе какву улогу има Тршић у Вуковом животу; ▪ наведе које манифестације од значаја за очување српског језика, књижевности и културе се одржавају у Тршићу; ▪ објасни зашто је Тршић туристички важно насеље у Србији и наброји његове туристичке вредности; ▪ нацрта портрет јунака у пропорцији са оним атрибутима које сматра значајним; ▪ наведе две песме Филипа Вишњића, по запису Вука Караџића; ▪ објасни, својим речима, значај и улогу гуслара у култури српског народа.

⁸⁵ Могући датуми за реализацију: Међународни дан матерњег језика (21. 2.), Дани словенске писмености (24. 5.), обележавање манифестације Вуков сабор у Тршићу...

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЈЕЗИК
Област	Вук Стефановић Караџић	
Разред	Осми	
Тема	Од народног до књижевног језика: Вукова реформа језика, писма и правописа⁸⁶	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Вукова реформа језика, писма и правописа: народни језик као основа књижевног језика
Историја	Значај Вукове реформе за савремену културу
Географија	Вуковим стазама
Ликовна култура	Логотип од ћириличних слова за комплекс Тршић
Музичка култура	Слушање музике: соло песма „Смијешно чудо”, Драгутин Гостушки

Циљ учења	Упознавање са развојем српског књижевног језика и писма и развијање свести о значају језика и писма као обележја националног идентитета.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ опише рад Вука Караџића на реформи језика, писма и правописа; ▪ објасни значај Вукове реформе за образовање и описмењавање српског народа; ▪ опише утицај Вукове реформе на савремену српску културу; ▪ објасни и покаже на географској карти животне путеве Вука Стефановића Караџића; ▪ опише традиционалну културно-просветну манифестацију „Вуков сабор” и њен значај за развој туризма; ▪ нацрта идејно решење логотипа за комплекс Тршић, користећи ћирилична слова; ▪ објасни на који начин су мелодија и ритам певања (речитатив) повезани са карактером текста; ▪ истражи и наведе два примера очувања народних песама које је записивао Вук Караџић кроз савремено музичко стваралаштво.

⁸⁶ Могући датуми за реализацију: Међународни дан матерњег језика (21. 2.), Дани словенске писмености (24. 5.), обележавање манифестације Вуков сабор у Тршићу...

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЈЕЗИК
Област	Српски језик, мој матерњи језик	
Разред	Пети	
Тема	Српски књижевни језик и народни говори⁸⁷	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	„Чича Јордан”, Стеван Сремац: књижевни језик приповедача и народни говор књижевног лика
Историја	Различити дијалекти у делима Стевана Сремца кроз играње улога (историјска секција)
Географија	Књижевни језик и народни говори на територији Србије
Ликовна култура	Писање ћириличног текста
Музичка култура	Народне песме из Војводине и призренског краја

Циљ учења	Развијање свести о неопходности употребе и познавања књижевног језика и подстицање позитивног односа према народним говорима и различитостима.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ објасни разлику између књижевног језика и народних говора; ▪ наведе примере дијалектизама из књижевних дела; ▪ сакупи локализме и/или дијалектизме из свог краја из задате области (свадба, сахрана, моба...) и одреди којем дијалекту припадају; ▪ покаже на карти распрострањање народних говора на територији Србије; ▪ напише ћирилични текст прецизним исцртавањем слова четкицом или калиграфским пером и тушем; ▪ објасни везу између текста и изражајних музичких средстава; ▪ именује карактеристике народне традиције у музици.

⁸⁷ Могући датуми за реализацију: Међународни дан матерњег језика (21. 2.), Дани словенске писмености (24. 5.), обележавање манифестације Вуков сабор у Тршићу...

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЈЕЗИК
Област	Српски језик, мој матерњи језик	
Разред	шести	
Тема	Језик народне лирике и епике⁸⁸	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Одлике језика народне лирике и епике на примерима епских и лирских песама (косовски тематски круг, о Марку Краљевићу, лирске обредне песме)
Историја	Српски средњи век у народним епским песмама
Географија	Географски појмови и топоними у епским и лирским песмама
Ликовна култура	Илустрација: митска бића из наше усмене поезије
Музичка култура	Слушање музике: „Бела вило на тебе ми криво”, народна песма

Циљ учења	Развијање знања о богатству српског језика кроз упознавање посебности језика народне лирике и епике.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ именује најчешће језичко-стилске особине српске усмене поезије и разликује је од ауторске (архаизми, дијалектизми, десетерац, стални епитети и др.); ▪ објасни како десетерачки или осмерачки ритам певања изграђује значење песме; ▪ објасни историјску подлогу српских народних епских песама; ▪ наведе географске појмове и пронађе на карти топониме који се помињу у епским и лирским народним песмама; ▪ наслика митска бића из дела народне књижевности; ▪ идентификује ефекте којима различити елементи музичке изражајности утичу на осећања и тело; ▪ изговара или пева понуђени део текста по задатом ритму/мелодији.

⁸⁸ Могући датуми за реализацију: Међународни дан матерњег језика (21. 2.), Дани словенске писмености (24. 5.), обележавање манифестације Вуков сабор у Тршићу...

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЈЕЗИК
Област	Српски језик, мој матерњи језик	
Разред	Седми	
Тема	Како се и где говорило: туђице, народни говор, славеносрпски⁸⁹	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Примери туђица, народног говора и славеносрпског у <i>Покондиреној тикви</i> Јована Стерије Поповића и <i>Животу и прикљученијима</i> Доситеја Обрадовића
Историја	Положај Срба под Хабзбуршком и османском влашћу
Географија	Туђице и народни називи у географији
Ликовна култура	Костим као приказ супротности: грађанско, помодарско и народно
Музичка култура	Извођење музике: „Небо је тако ведро”, Станислав Бинички

Циљ учења	Развијање свести о шароликости лексике српског језика као последици геополитичких промена.
Исходи учења	<p>На крају ове теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ објасни јаз између народног говора и говора образованих људи у 18. веку на просторима Хабзбуршке монархије насељеним српским становништвом; ▪ идентификује речи из славеносрпског у књижевном делу; ▪ објасни функцију одабране лексике у књижевном делу за карактеризацију ликова и представљање културног амбијента; ▪ наведе које просторе су насељавали Срби у 18. и 19. веку; ▪ именује личности и институције које су значајне за живот Срба на просторима Хабзбуршке монархије и Османског царства; ▪ наведе народне називе за поједине географске појаве и објекте; ▪ издвоји топониме турског порекла у Србији; ▪ нацрта костим приказујући значајне детаље онако како их замишља на основу описа књижевног лика; ▪ изведе песму из нотног текста, певањем или свирањем; ▪ објасни разлику између традиционалне и савремене музике Срба у 19. веку (као један од илустративних симбола за контраст између традиционалног и савременог и у другим сегментима живота).

⁸⁹ Могући датуми за реализацију: Међународни дан матерњег језика (21. 2.), Дани словенске писмености (24. 5.), обележавање манифестације Вуков сабор у Тршићу...

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЈЕЗИК
Област	Српски језик, мој матерњи језик	
Разред	Осми	
Тема	Један језик – три дијалекта: писање на народном језику (П. П. Његош, Вук Караџић, Бранко Радичевић)	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Победа Вукових идеја
Историја	Лик и дело Петра II Петровића Његоша: у прошлости и данас
Географија	Картирање: српски књижевни дијалекти
Ликовна култура	Најзначајнија уметничка остварења и уметници из различитих крајева Србије – према територијалној распрострањености дијалеката
Музичка култура	Песме Бранка Радичевића у савременој музици

Циљ учења	Подстицање интересовања за настанак и развој српског књижевног језика, као и наклоности према варијететима (дијалектима) народних говора.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ наведе три књижевна дела објављена на народном језику 1847. године; ▪ објасни значај објављивања ова три дела за проглашавање српског књижевног језика заснованог на источно-херцеговачком и шумадијско-војвођанском дијалекту; ▪ прикаже на некој карти територијалну распрострањеност књижевних дијалеката српског језика и опише њихове основне карактеристике; ▪ објасни значај Петра Петровића Његоша у развијању и неговању српског националног идентитета, некад и сад; ▪ наведе најмање три уметника и уметничка дела са територија различитих дијалеката; ▪ идентификује и повеже песме Бранка Радичевића са обрадама у савременој музици.

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЈЕЗИК
Област	Српски писци и песници	
Разред	Пети	
Тема	Алекса Шантић⁹⁰	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	„Моја отаџбина”, Алекса Шантић
Историја	Мостови: сведоци епоха
Географија	Мостар, родни град Алексе Шантића: географски положај, природногеографске карактеристике и етничка структура
Ликовна култура	Шантићева поезија као подстицај за ликовно стваралаштво
Музичка култура	Извођење и слушање песама компонованих на стихове А. Шантића

Циљ учења	Развијање знања о књижевном стваралаштву Алексе Шантића с посебним освртом на родољубива осећања у његовој поезији.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ изрази осећање блискости и поистовећивања лирског субјекта са судбином своје отаџбине и народа; ▪ опише свој доживљај родољубиве песме; ▪ повеже књижевно дело Алексе Шантића са историјским контекстом; ▪ опише културно-историјски значај Старог моста у Мостару; ▪ одреди географски положај Мостара и порекло имена града; ▪ опише природногеографске карактеристике Мостара; ▪ доведе у везу етничку структуру Мостара из Шантићевог времена са културним разноликостима заједнице; ▪ користи одабрану песму Алексе Шантића као подстицај за стварање оригиналног ликовног рада одабраном техником; ▪ наведе и отпева најмање једну песму комповану на стихове А. Шантића или прикаже снимак.

⁹⁰ Могући датуми за реализацију: Шантићеве дани (мај), Међународни дан матерњег језика (21. 2.), Дани словенске писмености (24. 5.)...

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЈЕЗИК
Област	Српски писци и песници	
Разред	Шести	
Тема	Светлана Велмар-Јанковић ⁹¹	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	<i>Књига за Марка</i> (избор текстова о српским средњовековним владарима), Светлана Велмар-Јанковић
Историја	Историја српског средњег века у делима Светлане Велмар-Јанковић
Географија	Београд у делима Светлане Велмар-Јанковић
Ликовна култура	Амбијент на средњовековном двору према делима Светлане Велмар-Јанковић
Музичка култура	Импровизација мелодије на већ припремљене стихове инспирисане делима Светлане Велмар-Јанковић

Циљ учења	Развијање знања, радозналости и поштовања према стваралаштву Светлане Велмар-Јанковић.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ изнесе основне податке о књижевници Светлани Велмар-Јанковић и њеном месту у савременој српској књижевности; ▪ објасни повезаност између ликова у делима Светлане Велмар-Јанковић и стварних историјских личности; ▪ наведе примере амбијенталних целина старог Београда описаних у изабраном делу Светлане Велмар-Јанковић; ▪ прикаже ентеријер српског средњовековног двора одабраном ликовном техником; ▪ осмисли, самостално или у групи мелодију на стихове инспирисане делима Светлане Велмар-Јанковић.

⁹¹ Могући датуми за реализацију: Међународни дан матерњег језика (21. 2.), Дани словенске писмености (24. 5.), дан рођења Светлане Велмар-Јанковић...

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЈЕЗИК
Област	Српски писци и песници	
Разред	Седми	
Тема	Милутин Бојић⁹²	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	„Плава гробница”, Милутин Бојић
Историја	Албанска голгота
Географија	Грчка острва у Јонском мору: Крф и Видо
Ликовна култура	Симболика Наталијине рамонде
Музичка култура	„Тамо далеко”: певање или свирање песме

Циљ учења	Развијање знања, радозналости и поштовања према стваралаштву Милутина Бојића.
Исходи учења	<p>На крају теме ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ изнесе основне податке о Милутину Бојићу и његовом месту у савременој српској књижевности; ▪ представи основни (свечани, химнички) тон и стилска средства којима је изражен идејни слој песме; ▪ тумачи песму „Плава гробница” у историјском контексту; ▪ покаже на географској карти маршруту којом се српска војска повлачила током Великог рата из отаџбине до Крфа; ▪ одреди географски положај острва Крф и Видо као и географски положај „плаве гробнице”; ▪ користи симболику Наталијине рамонде као подстицај за стварање оригиналног ликовног рада; ▪ изведе песму „Тамо далеко”, певањем или свирањем.

⁹² Могући датуми за реализацију: Дан српског јединства, слободе и националне заставе (15. 9.), Међународни дан матерњег језика (21. 2.), Дани словенске писмености (24. 5.), дан рођења Милутина Бојића...

Тематско међупредметно подручје		СРПСКИ ЈЕЗИК
Област	Српски писци и песници	
Разред	Осми	
Тема	Милош Црњански ⁹³	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Сеобе, Милош Црњански
Историја	Милош Црњански као историјска личност
Географија	Историјске миграције – Велика сеоба Срба
Ликовна култура	Милош Црњански у ликовној уметности
Музичка култура	Импровизација мелодије на одабране стихове Милоша Црњанског

Циљ учења	Развијање знања, радозналости и поштовања према стваралаштву Милоша Црњанског.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ изнесе основне податке о Милошу Црњанском и његовом месту у савременој српској књижевности; ▪ представи Милоша Црњанског као историјску личност; ▪ наведе узроке, ток и последице сеоба условљених ратовима; ▪ покаже на географској карти правце миграција Срба током 17. и 18. века; ▪ пореди ликовна дела која приказују портрет Милоша Црњанског указујући на материјал, технику и намену дела; ▪ осмисли, самостално или у групи, одговарајућу мелодију на одабране стихове Милоша Црњанског.

⁹³ Могући датуми за реализацију: Дани Милоша Црњанског, Међународни дан матерњег језика (21. 2.), Дани словенске писмености (24. 5.)...

Тематско међупредметно подручје		ДОБРОЧИНСТВО И ЗАВЕШТАЊЕ
Област	Свети Сава	
Разред	Пети	
Тема	Свети Сава и Немањићи	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Епска народна песма „Свети Саво” и улога Немањића у српској култури
Историја	Свети Сава и Немањићи
Географија	Развој српске државе у доба Немањића
Ликовна култура	Ктиторска делатност Светог Саве
Музичка култура	Слушање и извођење песме „Пастир Хиландара”, Драгана Бокан

Циљ учења	Проширивање знања о улози Светог Саве и Немањића за културно-историјски развој српског народа.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ пореди представу ктиторства у епској народној песми са историјским чињеницама; ▪ наброји најзначајније владаре из династије Немањића и њихове задужбине; ▪ објасни настанак и разлоге честих промена граница и величине територије средњовековне Србије; ▪ лоцира задужбине Немањића на географској карти; ▪ пореди изглед неколико манастира и цркава које је подигао Свети Сава исказујући свој утисак; ▪ користи податке о Светом Сави као подстицај за стварање ликовног рада; ▪ слушањем очи пратећи инструмент у песми „Пастир Хиландара”; ▪ пева по слуху песму „Пастир Хиландара”.

Тематско међупредметно подручје		ДОБРОЧИНСТВО И ЗАВЕШТАЊЕ
Област	Свети Сава	
Разред	Шести	
Тема	Стазама Светог Саве	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	„Свети Сава”, Војислав Илић
Историја	Стазама Светог Саве: Рас, Хиландар, Света земља, Трново
Географија	Стазама Светог Саве: Рас, Хиландар, Трново
Ликовна култура	Ентеријер српског манастира
Музичка култура	Слушање песме „Свети Сава”, по тексту Војислава Илића

Циљ учења	Проширивање знања о животном путу Светог Саве.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ анализира мотиве одласка Светог Саве у Хиландар на основу стихова; ▪ објасни културно-историјски значај преображаја Светог Саве из принца у монаха; ▪ опише историјске догађаје који се доводе у везу са путовањима Светог Саве; ▪ лоцира на географској карти Рас, Хиландар и Трново; ▪ представи одабраном ликовном техником ентеријер манастира; ▪ препозна начин извођења (а капела) и хорски слог у слушаном примеру; ▪ идентификује музички жанр слушане песме.

Тематско међупредметно подручје		ДОБРОЧИНСТВО И ЗАВЕШТАЊЕ	
Област	Свети Сава		
Разред	Седми		
Тема	Предања и приче о Светом Сави		

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Избор из народних прича, предања и легенди о Светом Сави
Историја	Школска слава у прошлости
Географија	Свети Сава и Блиски исток
Ликовна култура	Сцена за представу о Светом Сави
Музичка култура	Музика за представу о Светом Сави

Циљ учења	Проширивање знања о животу и делу Светог Саве и подстицање интересовања за предања и приче о Светом Сави.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ објасни особине Светог Саве из народних предања, прича и легенди; ▪ уочи сличности и разлике у представљању лика Светог Саве у народним предањима и легендама са историјским подацима и објасни их; ▪ опише историјски контекст почетка обележавања Савиндана као школске славе; ▪ наброји тадашње државе на Блиском истоку које је посетио Свети Сава и наведе разлоге путовања (верски, политички итд); ▪ осмисли сцену и костим за школску представу о Светом Сави; ▪ одабере одговарајуће музичке примере за школску представу о Светом Сави.

Тематско међупредметно подручје		ДОБРОЧИНСТВО И ЗАВЕШТАЊЕ
Област	Свети Сава	
Разред	Осми	
Тема	Савремени писци и песници о Светом Сави	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	„Прича о Светом Сави”, Матија Бећковић
Историја	Свети Сава и српски народ: у прошлости и данас
Географија	Географски називи везани за име Светог Саве
Ликовна култура	Анимација на основу текста о Светом Сави
Музичка култура	Музичко стваралаштво на текст о Светом Сави

Циљ учења	Проширивање знања о различитим врстама савремених уметничких дела инспирисаних ликом и делом Светог Саве.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ објасни шта значи „ићи Савиним стопама”, „куда и ми идемо/јер другог пута и нема”, и како се у песми истиче значај Савиног пута за српску културу; ▪ протумачи стихове: „као што иде и сада/само га не видимо” и објасни важност светосавља за национални идентитет у данашњем добу; ▪ опише како је култ Светог Саве негован током српске историје; ▪ наведе и пронађе на географској карти топониме везане за име Светог Саве (Савин кук, Савин извор, Савина столица...); ▪ направи кратку анимацију на основу текста о Светом Сави; ▪ користи музичке обрасце у осмишљавању музичких целина кроз певање, свирање и покрет.

Тематско међупредметно подручје		ДОБРОЧИНСТВО И ЗАВЕШТАЊЕ	
Област		Задужбине	
Разред		Пети	
Тема		Задужбине Немањића	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	„Свети Сава”, народна епска песма
Историја	Хиландар
Географија	Картирање: задужбине Немањића
Ликовна култура	Хиландар
Музичка култура	Извођење песме: „Свети Сава”, по тексту Војислава Илића

Циљ учења	Подстицање позитивних осећања и поштовања према задужбинама Немањића и њиховом значају за православље и светску културно-историјску баштину.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ пореди представу ктиторства у епиској народној песми са историјским чињеницама; ▪ наброји најважније задужбине Немањића; ▪ објасни културно-историјски значај манастира Хиландар за српски народ; ▪ опише значајне догађаје везане за историју манастира Хиландар; ▪ наведе и прикаже на некој карти одговарајућим картографским знацима задужбине које су подигли Немањићи; ▪ врши анализу просторне дистрибуције задужбина Немањића у односу на границе савремене Србије; ▪ користи информације о манастиру Хиландар као подстицај за стварање ликовног рада одабраном сликарском техником; ▪ изведе песму по слуху или из нотног текста.

Тематско међупредметно подручје		ДОБРОЧИНСТВО И ЗАВЕШТАЊЕ
Област	Задужбине	
Разред	Шести	
Тема	Уметничко завештање	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Писање информативног текста о легату Михајла Пупина
Историја	Уметничка дела као историјско наслеђе
Географија	Ђенералштабна карта Краљевине Србије
Ликовна култура	Легати српских уметника
Музичка култура	Фестивал Мокрањчеви дани

Циљ учења	Подстицање позитивних осећања према добротинитељима који су српском народу оставили у наслеђе уметничка дела, као и развијање свести о значају уметничких дела за национални културни идентитет.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ напише информативни текст о легату Михајла Пупина; ▪ наведе како је све Михајло Пупин помагао српском народу; ▪ наведе установе у којима се чува уметничко наслеђе; ▪ објасни значај чувања уметничког наслеђа као дела националног идентитета и светске културне баштине; ▪ образложи укратко значај легата српских уметника на основу неколико одабраних примера; ▪ пронађе стари катастар топографских карата Краљевине Србије (1893–1894) користећи интернет и наведе који се природни и друштвени објекти приказују на топографској карти; ▪ објасни значај манифестације у Неготину са циљем очувања националног музичког стваралаштва.

Тематско међупредметно подручје		ДОБРОЧИНСТВО И ЗАВЕШТАЊЕ	
Област		Задужбине	
Разред		Седми	
Тема		Културно-просветне задужбине ⁹⁴	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Матица српска
Историја	Српске културно-просветне установе у новом веку
Географија	Културни туризам
Ликовна култура	Простор: ентеријер задужбине
Музичка култура	Коларчев народни универзитет

Циљ учења	Проширивање знања о српским културно-просветним задужбинама и развијање свести о њиховом значају за национални идентитет и развој.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ објасни историјат и улогу Матице српске у очувању српске језичке и књижевне баштине; ▪ приступа самостално дигиталним књигама на сајту Библиотеке Матице српске; ▪ опише значај српских културно-просветних органа у новом веку за очување националног идентитета; ▪ опише однос друштвене заједнице према културно-просветним задужбинама у прошлости и данас; ▪ лоцира на географској карти културно-туристичке зоне у којима се налазе места са најзначајнијим културно-просветним задужбинама; ▪ осмисли, у сарадњи са другима, руту екскурзије под називом „Путевима културе“; ▪ нацрта ентеријер одабране задужбине примењујући знања о перспективи; ▪ опише значај институције и рад задужбине Илије М. Коларца; ▪ истражи програм концерата Задужбине и издвоји једно извођење којем би желео да присуствује.

⁹⁴ Могући датуми за реализацију: дан оснивања Коларчеве задужбине, Дан добротвора Матице српске, манифестација Доситејеви дани (април)...

Тематско међупредметно подручје		ДОБРОЧИНСТВО И ЗАВЕШТАЊЕ
Област	Задужбине	
Разред	Осми	
Тема	Савремено задужбинарство и добротворство данас ⁹⁵	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Задужбина Милоша Црњанског; Задужбина Десанке Максимовић; Андрићева задужбина...
Историја	Српске задужбине: некада и сад
Географија	Српске задужбине у свету
Ликовна култура	Продајна изложба у хуманитарне сврхе
Музичка култура	El Sistema – пројекат Музика наде

Циљ учења	Развијање знања о значају савременог задужбинарства и подстицање мотивације за укључивање у хуманитарне акције
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ објасни улогу задужбина у чувању и неговању књижевног опуса писаца важних за културу српског народа; ▪ наведе примере задужбинарства у прошлости који су утицали на одговоран однос према културном наслеђу у савременом периоду; ▪ наведе примере савременог задужбинарства и хуманитарног рада; ▪ издвоји најзначајније српске задужбине у свету; ▪ опише настанак појединих наших задужбина у страним земљама; ▪ образложи значај добротворства и задужбинарства; ▪ припреми, у сарадњи са другима, ликовне радове за хуманитарну продајну изложбу; ▪ истражи и презентује рад интернационалног удружења El Sistema, пројекте реализоване у Србији и окружењу и истакне њихов значај за развој друштвене заједнице и културе.

⁹⁵ Могући датуми за реализацију: дан оснивања Коларчеве задужбине, Дан добротвора Матице српске... Приликом реализације ове теме могу се обрадити и савремене хуманитарне фондације.

Тематско међупредметно подручје		СРБИ КРОЗ ИСТОРИЈУ И СРПСКИ КУЛТУРНИ ПРОСТОР
Област	Разгледница моје отаџбине	
Разред	Пети	
Тема	Разгледница Србије као балканске земље ⁹⁶	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	<i>У свитање света</i> (одломак), Александар Манић
Историја	Римско наслеђе на територији Србије
Географија	Рељеф Балканског полуострва, примери на територији Србије
Ликовна култура	Уметничко наслеђе – скулптуре
Музичка култура	Слушање музике: Пета руковет („Из моје домовине”), Стеван Мокрањац

Циљ учења	Продубљивање знања о основним морфолошким карактеристикама рељефа Србије и неговање интеркултуралности и патриотизма кроз упознавање са културно-историјским наслеђем.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ опише слику нашег поднебља у праисторији на основу прочитаног књижевног дела; ▪ мапира на некој карти Србије локалитете са остацима римског наслеђа; ▪ опише најзначајније римске локалитете на простору Србије; ▪ изради разгледницу одређеног локалитета у виду плаката или дигиталне презентације; ▪ издваја највеће рељефне целине на простору Балканског полуострва и Србије; ▪ покаже на географској карти различите облике рељефа; ▪ упореди естетичке вредности праисторијских фигура и римских скулптура пронађених на територији Србије; ▪ користи фигуре Лепенског Вира и Винче као мотивацију за обликовање оригиналног ликовног рада; ▪ објасни зашто слушане композиције побуђују и родољубива осећања.

⁹⁶ Могући датуми за реализацију: Дани европске баштине...

Тематско међупредметно подручје		СРБИ КРОЗ ИСТОРИЈУ И СРПСКИ КУЛТУРНИ ПРОСТОР
Област	Разгледница моје отаџбине	
Разред	шести	
Тема	Разгледница Србије као европске земље ⁹⁷	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Писање састава на тему Разгледница Србије као европске земље
Историја	Царство Стефана Душана
Географија	Србија – спона између истока и запада: положај и основне географске одлике
Ликовна култура	Замишљања: Србија у будућности
Музичка култура	Слушање музике: „Зов за недостижном лепотом”, Бора Дугић

Циљ учења	Проширивање знања и интересовања о Србији као европској земљи, кроз неговање интеркултуралности и традиционалних вредности.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ напише састав/есеј на задату тему користећи знања из историје и географије; ▪ објасни повезаност националне историје са регионалном и европском, током владавине Стефана Душана; ▪ опише значај Стефана Душана за развој српске културе и државности; ▪ доведе у везу значај попречних речних долина у планинско-котлинском делу Србије са повољним саобраћајно-географским и неповољним политичко-географским положајем Србије као европске земље; ▪ одреди географски положај Србије и објасни зашто за нашу земљу кажу да је спона између истока и запада; ▪ наслика како замишља развој Србије у будућности; ▪ опише свој доживљај слушаног дела; ▪ наведе пет традиционалних дувачких инструмената других народа.

⁹⁷ Могући датуми за реализацију: Међународни дан туризма (27. 9.), Дани европске баштине...

Тематско међупредметно подручје		СРБИ КРОЗ ИСТОРИЈУ И СРПСКИ КУЛТУРНИ ПРОСТОР
Област	Разгледница моје отаџбине	
Разред	седми	
Тема	Разгледница Србије као дела света	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	<i>Са пашњака до научењака</i> (одломак), Михајло Пупин
Историја	Култура, наука и свакодневни живот крајем 19. и почетком 20. века
Географија	Србија као део света: миграције, етничка хетерогеност и интеграциони процеси
Ликовна култура	Српски уметници и споменици српске културе у свету
Музичка култура	Традиционална песма „Нишка бања”, аранжмани Немање Радуловића и Ника Пејџа

Циљ учења	Проширивање знања о Србији као делу света кроз научне и културне доприносе и интеграционе процесе са другим државама.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ представи укратко животни пут Михајла Пупина; ▪ објасни промоцију Србије у свету преко научне афирмације Михајла Пупина; ▪ опише најзначајније културне тековине српског народа с краја 19. и почетком 20. века; ▪ наведе најзначајније српске научнике из прошлости који су стекли велики углед у свету; ▪ наведе главне узроке савремених миграција Срба и других балканских народа у земље са бржим економским развојем; ▪ опише етничку структуру Србије користећи карту; ▪ објасни значај интеграционих процеса у региону и свету; ▪ учествује у формирању одељенске дигиталне збирке значајних српских уметничких дела и споменика у свету; ▪ упореди изражајна средства у слушаним аранжманима; ▪ изведе песму „Нишка бања”, певањем или импровизацијом ритмичке пратње.

Тематско међупредметно подручје		СРБИ КРОЗ ИСТОРИЈУ И СРПСКИ КУЛТУРНИ ПРОСТОР
Област	Разгледница моје отаџбине	
Разред	осми	
Тема	Разгледница моје отаџбине ⁹⁸	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	„Отаџбина”, Ђура Јакшић
Историја	Србија и српски народ на крају 20. и почетком 21. века
Географија	Светска баштина под заштитом Унеска у Србији
Ликовна култура	Српска хералдика, државни симболи и инсигније владара
Музичка култура	Слушање и извођење музике: „Боже правде”, Даворин Јенко

Циљ учења	Подстицање позитивних осећања и поштовања према отаџбини и неговање патриотских вредности и припадности српској држави.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ изрази патриотска осећања из песме „Отаџбина” Ђуре Јакшића; ▪ објасни историјску димензију политичких, културних и технолошких промена у савременом свету и Републици Србији; ▪ образложи смисао неговања сећања на важне догађаје и личности из историје савременог доба; ▪ наведе објекте природне и културне баштине под заштитом Комитета светске баштине Унеска на територији Србије; ▪ објасни зашто средњовековни споменици на Косову и Метохији имају статус угрожених места Светске баштине Унеска; ▪ објасни симболику свих елемената грба Републике Србије; ▪ упореди садашњи грб Републике Србије са старим српским грбовима; ▪ пева химну Републике Србије; ▪ опише контекст настанка композиције Даворина Јенка „Боже правде”.

⁹⁸ Могући датуми за реализацију: Међународни дан туризма (27. 9.), Дани европске баштине...

Тематско међупредметно подручје		СРБИ КРОЗ ИСТОРИЈУ И СРПСКИ КУЛТУРНИ ПРОСТОР
Област	Путовање кроз Србију	
Разред	пети	
Тема	Историјски локалитети као туристички ресурси⁹⁹	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	<i>У свитање света</i> , Александар Манић
Историја	Најважнији праисторијски локалитети у Србији: Лепенски Вир, Винча...
Географија	Туристички значај палеолитских станишта у Србији: пећине Рисовача и Градац
Ликовна култура	Бакарно и бронзано доба на тлу Србије: фигуре, посуде и шаре
Музичка култура	Најстарија фолклорна музичка традиција у Србији

Циљ учења	Сагледавање значаја очувања праисторијских локалитета као места значајне туристичке вредности и реконструкције начина живота у праисторији на нашем поднебљу.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ објасни везу између археолошко-туристичког локалитета Лепенски вир са хронотопом романа <i>У свитање света</i>; ▪ лоцира на географској карти локалитете из праисторије на територији Србије; ▪ опише особености изабраног локалитета из праисторије на територији Србије и њихов међународни значај; ▪ објасни везу између природних услова у праисторији и првих човекових станишта у Србији; ▪ опише начин живота праисторијских људи на простору Србије; ▪ објасни туристички значај пећина Рисовача и Градац; ▪ одреди најкраћи пут доласка до одређеног локалитета користећи савремене технологије; ▪ обликује сувенир одабраном техником користећи праисторијске налазе као подстицај за стваралачки рад; ▪ реконструише у сарадњи са другима једну од обредних песама нашег народа.

⁹⁹ Могући датуми за реализацију: Међународни дан туризма (27. 9.), Дани европске баштине...

Тематско међупредметно подручје		СРБИ КРОЗ ИСТОРИЈУ И СРПСКИ КУЛТУРНИ ПРОСТОР
Област	Путовање кроз Србију	
Разред	шести	
Тема	Културно-историјски споменици на Косову и Метохији	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	„Грачаница”, Десанка Максимовић
Историја	Историја Пећке патријаршије
Географија	Средњовековни манастири и утврђени градови на Косову и Метохији
Ликовна култура	Грачаница – архитектура и фреске
Музичка култура	Слушање и извођење песме „Са Косова зора свиће” Љубомир Манасијевић

Циљ учења	Продубљивање знања о значају културно-историјског наслеђа на Косову и Метохији.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ опише изглед и симболичку вредност манастира Грачаница на основу поетских слика; ▪ протумачи симболику Грачанице која је укопана „у нас саме” и вертикале између њеног постојања на земљи и у небеској сфери; ▪ објасни на који начин разуме стихове како њена звона „туку/као срца предака” и о каквим опасностима говори песнички глас (положај и угроженост манастира у данашњем времену); ▪ наведе најзначајније српске манастире на Косову и Метохији из периода средњег века и њихове ктиторе; ▪ опише значај Пећке патријаршије за неговање српског националног идентитета у прошлости; ▪ доведе у везу положај и изглед средњовековних градова-тврђава на Косову и Метохији са историјским збивањима; ▪ прикаже на некој карти одговарајућим картографским знацима српске средњовековне задужбине и утврђене градове на Косову и Метохији; ▪ објасни зашто средњовековни манастири представљају места значајне туристичке посећености; ▪ објасни значај ликовне колоније у Грачаници за неговање културног наслеђа; ▪ користи архитектуру и фреске манастира Грачаница као подстицај за стварање ликовног рада; ▪ наведе две српске традиционалне песме са Косова и Метохије; ▪ изведе једну строфу и рефрен песме, певањем или свирањем.

Тематско међупредметно подручје		СРБИ КРОЗ ИСТОРИЈУ И СРПСКИ КУЛТУРНИ ПРОСТОР
Област	Путовање кроз Србију	
Разред	седми	
Тема	Путевима предака – Орашац, Таково, Сремски Карловци ¹⁰⁰	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Орашац, Таково, Сремски Карловци у српској историји – писање састава
Историја	Орашац, Таково и Сремски Карловци у српској историји
Географија	Формирање модерне српске државе
Ликовна култура	Комуникативна улога ликовних уметности
Музичка култура	Слушање музике: „Седам сати удара“, народна песма

Циљ учења	Продубљивање знања о културно-историјском значају места важних за настанак модерне српске државе.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ напише састав/есеј користећи знања из историје и географије; ▪ наведе најзначајније историјске догађаје који су се одиграли у Орашцу, Такову и Сремским Карловцима; ▪ лоцира на карти места значајна за настанак модерне српске државе; ▪ опише политичко-географски и културно-историјски значај Орашца, Такова и Сремских Карловаца; ▪ искаже ликовним радом тежњу народа за слободом примењујући симболику боје и одговарајућа начела компоновања; ▪ опише околности у којима је настала песма „Седам сати удара“.

¹⁰⁰ Могући датуми за реализацију: Међународни дан туризма (27. 9.), Дани европске баштине...

Тематско међупредметно подручје		СРБИ КРОЗ ИСТОРИЈУ И СРПСКИ КУЛТУРНИ ПРОСТОР
Област	Путовање кроз Србију	
Разред	осми	
Тема	Културно-историјски споменици и природне лепоте Војводине као туристички потенцијал Србије¹⁰¹	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	„Ђачки растанак”, Бранко Радичевић
Историја	Културно-историјски споменици у Војводини
Географија	Војвођански предели изузетних природних одлика и њихов еколошки и туристички значај
Ликовна култура	Војвођански пејзажи
Музичка култура	Слушање музике: „Бранково коло”, Др Јован Пачу

Циљ учења	Проширивање знања о културно-историјским споменицима и природним лепотама Војводине као туристичког потенцијала Србије.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ издвоји описе природних лепота песниковог завичаја (Фрушка гора, Сремски Карловци) у поеми „Ђачки растанак”; ▪ објасни каква је симболика Стражилова у поеми „Ђачки растанак”; ▪ наведе најзначајније српске културно-историјске споменике у Војводини; ▪ напише неколико реченица о пределима изузетних природних одлика на простору Војводине; ▪ објасни еколошки значај и туристички потенцијал предела изузетних природних одлика; ▪ наслика свој доживљај војвођанских пејзажа користећи уметничка дела као подстицај; ▪ наведе елементе традиционалне музике у слушаном делу; ▪ опише три народне игре из региона у сценској презентацији „Бранковог кола”.

¹⁰¹ Могући датуми за реализацију: Међународни дан туризма (27. 9.), Дани европске баштине...

Тематско међупредметно подручје		СРБИ КРОЗ ИСТОРИЈУ И СРПСКИ КУЛТУРНИ ПРОСТОР
Област	Путовање кроз историју	
Разред	пети	
Тема	Српске престонице кроз векове	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	„Смедеревска тврђава” (одломак из књиге <i>Легенде о европским градовима</i>), Владимир Хулпах
Историја	Српске престонице у прошлости
Географија	Српске престонице
Ликовна култура	Грбови српских престоница
Музичка култура	Извођење песме: „Призрен, Душанов град”, Љуба Манасијевић

Циљ учења	Проширивање знања о српским престоницама кроз векове и разумевање узрока честог премештања српске престонице у прошлости.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ опише Смедеревску тврђаву на основу прочитаног текста; ▪ наведе српске престонице у прошлости; ▪ наведе најзначајније српске владаре који су заслужни за развој престоница; ▪ одреди географски положај некадашњих и садашње српске престонице; ▪ објасни узроке честог премештања престонице у прошлости; ▪ изведе песму певањем или свирањем водеће мелодије/ритмичке пратње; ▪ обликује у заједничком раду одељенски плакат са цртежима грбова српских престоница кроз историју.

Тематско међупредметно подручје		СРБИ КРОЗ ИСТОРИЈУ И СРПСКИ КУЛТУРНИ ПРОСТОР
Област	Путовање кроз историју	
Разред	шести	
Тема	Живот Срба под туђинском влашћу	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	„Јаблан”, Петар Кочић	
Историја	Живот Срба под туђинском влашћу: ратови и сеобе	
Географија	Ратови као фактор емиграције српског народа	
Ликовна култура	Декодирање слике: „Сеоба Срба”, Паја Јовановић	
Музичка култура	Гусле у српској традиционалној музици	

Циљ учења	Проширивање знања о повезаности историјских збивања, миграционих процеса и промена граница српских држава у прошлости.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ повеже патриотско осећање са симболичним значењем описаног мегдана у причи „Јаблан”; ▪ протумачи симболику завршетка приче „Јаблан”; ▪ објасни разлоге насељавања Срба у јужној пограничној области Хабзбуршког царства; ▪ наведе примере којима упоређује положај Срба у османском и хабзбуршком царству; ▪ објасни узроке, ток и последице миграција српског народа у прошлости; ▪ лоцира на карти правце миграција и простор насељен Србима и њиховим суседима од средњег века до савременог доба; ▪ повеже периоде друштвено-политичке нестабилности Србије са процесом емиграције и одреди просторе имиграције; ▪ објасни узроке савремених миграција (унутрашњих и спољашњих); ▪ опише слику „Сеоба Срба” наводећи тему, мотив, догађај који је приказан, ко је наручио слику и којим поводом; ▪ опише изглед, примену, тонске особине и извођачке могућности гусала; ▪ наведе по два гуслара (из прошлости и сада); ▪ наведе једну епску песму која се изводи уз гусле.

Тематско међупредметно подручје		СРБИ КРОЗ ИСТОРИЈУ И СРПСКИ КУЛТУРНИ ПРОСТОР
Област	Путовање кроз историју	
Разред	седми	
Тема	Утицај Европе на појаву и просторно ширење иновација у Србији¹⁰²	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	„Са пашњака до научењака”, Михајло Пупин	
Историја	Друга индустријска револуција	
Географија	Коридор 10: главни правац кретања људи, робе, информација и иновација	
Ликовна култура	Уметност и технологија: виртуелни водич кроз Србију	
Музичка култура	Електронски инструменти („музика на струју“)	

Циљ учења	Проширивање знања о значају и утицају научних изума и технолошких иновација на привредни и друштвени развој наше земље као дела савременог света.
Исходи учења	<p>На крају ове теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ објасни важност успостављања везе с Европом на пољу образовања и науке на основу прочитаног одломка; ▪ објасни допринос српских научника (Михајло Пупин, Никола Тесла, Милутин Миланковић...) светској науци и утицај тог доприноса на развој Србије; ▪ пронађе податке на интернету о актуелним успешним српским научницима; ▪ доведе у везу физичко-географске карактеристике Балканског полуострва са трасом Коридора 10; ▪ објасни на који начин су физичко-географске карактеристике терена Балкана утицале на кретање људи и ширење културних и иновативних утицаја у прошлости; ▪ објасни везу савременог Коридора 10, пута Виа милитарис и Цариградског друма; ▪ наведе најмање два ликовна дела обликована савременом технологијом; ▪ објасни разлику између електронских и акустичних инструмената (у конструкцији, начину стварања тона и тонској боји); ▪ наведе најмање четири електронска инструмента.

¹⁰² Могући датуми за реализацију: Национални дан давања (9. 10.), датум рођења Милутина Миланковића, датум рођења Јована Цвијића, датум рођења Јосифа Панчића...

Тематско међупредметно подручје	СРБИ КРОЗ ИСТОРИЈУ И СРПСКИ КУЛТУРНИ ПРОСТОР
Област	Путовање кроз историју
Разред	осми
Тема	Српски културни простор

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	<i>Горски вијенац</i> (одломак), Петар Петровић Његош
Историја	Изазови савременог света: брига за културно-историјско наслеђе
Географија	Српски културни простор (дезинтеграциони и интеграциони процеси)
Ликовна култура	Промоција и очување наслеђа
Музичка култура	Традиционалне песме у региону

Циљ учења	Проширивање знања о значају очувања културно-историјског наслеђа и подстицање позитивних осећања и поштовања према сопственој култури и историји.
Исходи учења	<p>На крају ове теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ препозна чињенице у вези са историјским догађајем и њихову поетску, уметничку обраду; ▪ објасни утицај Петра Петровића Његоша на очување националног идентитета данас; ▪ упоређује изворе и лична искуства који говоре о односу српског друштва према културно-историјском наслеђу; ▪ образложи утицај историјских догађаја, појава и процеса на савремено српско друштво; ▪ наведе које све територије чине српски културни простор и објасни да је он шири од државних граница Републике Србије; ▪ образложи значај неговања културног јединства српског народа у Србији, Црној Гори, БиХ (Републици Српској) и другим земљама региона, Европе и света; ▪ наведе узроке дезинтеграционих процеса крајем 20. века на Балкану и примере угрожености културног наслеђа; ▪ опише на који је начин био угрожен српски етнички и културни простор током политичко-територијалних дезинтеграционих процеса на простору бивше Југославије; ▪ објасни на који начин су интеграциони процеси на Балкану повезани са очувањем културног наслеђа; ▪ наведе једну међународну конференцију која промовише српску уметност и културу образлажући њен значај; ▪ истражи и идентификује традиционалне песме у региону, кроз групни рад; ▪ изведе у групи или представи једну традиционалну песму.

Тематско међупредметно подручје		ЖИВОТ РОДА МОГА	
Област		Знаменити Срби и Српкиње ¹⁰³	
Разред		пети	
Тема		Знаменити српски спортисти и спортисткиње ¹⁰⁴	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Наш спортиста, мој узор (интервју са ...)
Историја	Олимпијске игре некад и сад: знаменити олимпијци Србије
Географија	Познати српски алпинисти
Ликовна култура	Принцип компоновања ритам
Музичка култура	Химна (државна химна, химна школе/одељења, црквена, спортских клубова, спортских догађаја...)

Циљ учења	Развијање осећања припадности Републици Србији кроз упознавање са знаменитим српским спортистима и њиховом улогом у промоцији Србије у свету.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ објасни допринос знаменитих српских спортиста и спортисткиња развијању осећања припадности Републици Србији; ▪ састави питања за интервју са одабраним спортистом; ▪ наведе олимпијске дисциплине некад и сад и упореди их; ▪ наброји познате српске олимпијце повезујући прошлост и садашњост; ▪ истражи и презентује информације о највећим подвизима српских алпиниста; ▪ опише једну експедицију наших планинара на „Кров света“; ▪ обликује ликовни рад који приказује једног или више спортиста у покрету примењујући принцип компоновања ритам; ▪ објасни контекст химне и кодекс понашања при интонирању химне.

¹⁰³ У тематским смерницама за ову област дати су предлози значајних личности из појединих области, и сходно томе, теме и исходи, при чему су се у највећој мери узимали у обзир обавезни садржаји у програмима наставе и учења. Наставници могу сами бирати значајну личност из области спорта, уметности, науке, позоришта, коју ће обрадити у току тематског дана. Посебно се охрабрују наставници да одаберу жене значајне за историју појединих области или у савременом контексту, на пример: Милица Стојадиновић Српкиња, Мина Караџић, Надежда Петровић, Милена Павловић Барили, Јелена Димитријевић, Ксенија Атанасијевић, Милунка Савић, Драга Љочић, Милева Марић, Жанка Стокић, Јасна Шекарић...

¹⁰⁴ Могући датуми за реализацију: Међународни дан спорта (6. 4.)...

Тематско међупредметно подручје		ЖИВОТ РОДА МОГА
Област	Знаменити Срби и Српкиње	
Разред	шести	
Тема	Знаменити српски уметници и уметнице: Милена Павловић Барили¹⁰⁵	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Есеј о Милени Павловић Барили
Историја	Српска сликарка: Милена Павловић Барили
Географија	Милена Павловић Барили
Ликовна култура	Милена Павловић Барили
Музичка култура	Музички инструменти на сликама Милене Павловић Барили

Циљ учења	Развијање свести о улози и значају знамените српске уметнице за културни развој друштва и промоцију уметности.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ напише кратки есеј о Милени Павловић Барили на основу претходног истраживања; ▪ опише историју породице Милене Павловић Барили и историјски контекст њеног живота; ▪ покаже на географској карти тачке животног и професионалног пута Милене Павловић Барили; ▪ опише садржај одабране слике Милене Павловић Барили; ▪ објасни значај ове сликарке за нашу и светску уметност; ▪ именује и анализира инструменте на појединим сликама Милене Павловић Барили; ▪ објасни како је однос са оцем музичарем и мајчино музичко образовање могло утицати на уметнички развој Милене Павловић Барили.

¹⁰⁵ У овој тематској смерници је обрађена Милена Павловић Барили, а наставници имају могућност да обрађују и друге српске уметнике и уметнице. Могући датуми за реализацију: Светски дан уметности (14/15. 4.)...

Тематско међупредметно подручје		ЖИВОТ РОДА МОГА
Област	Знаменити Срби и Српкиње	
Разред	седми	
Тема	Знаменити српски научници и научнице: Никола Тесла¹⁰⁶	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Одломци из биографије/аутобиографије Николе Тесле
Историја	Живот и дело Николе Тесле
Географија	Никола Тесла и Нијагарини водопади
Ликовна култура	Фотографија
Музичка култура	„Тамо далеко”, песма којом је на вечни починак испраћен Никола Тесла

Циљ учења	Развијање свести о улози и доприносу Николе Тесле светској науци и човечанству.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ разликује поетске и фактографске елементе у одабраним одломцима биографије или аутобиографије Николе Тесле; ▪ доведе у везу морфо-хидрографске карактеристике Нијагариних водопада са Теслиним изумом; ▪ објасни какав значај имају Теслини изуми на развој индустрије и живот савременог човека; ▪ исприча укратко која научна достигнућа су допринела развоју фотографије; ▪ обликује у заједничком раду дигиталну збирку фотографија које приказују Николу Теслу користећи мобилни уређај; ▪ наведе по један електронски инструмент из сваке инструменталне групе; ▪ дискутује о Теслиним мотивима да изабере да композиција „Тамо далеко” буде изведена током његове сахране; ▪ изведе песму „Тамо далеко” певањем или свирањем.

¹⁰⁶ У овој тематској смерници је обрађен Никола Тесла, а наставници имају могућност да обрађују и друге српске научнике и научнице. Могући датуми за реализацију: Национални дан давања (9. 10.), датум рођења Милутина Миланковића, датум рођења Јована Цвијића, датум рођења Јосифа Панчића...

Тематско међупредметно подручје		ЖИВОТ РОДА МОГА
Област	Знаменити Срби и Српкиње	
Разред	осми	
Тема	Знаменити позоришни и филмски ствараоци ¹⁰⁷	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	„Ко то тамо пева”, Душан Ковачевић, драма и филм
Историја	Историјски контекст радње филма „Ко то тамо пева”
Географија	Улице и здања која носе имена глумаца/редитеља
Ликовна култура	Карактеризација ликова у филмовима Душана Ковачевића
Музичка култура	„Ко то тамо пева”, Војислав Костић, музика за балет и филм

Циљ учења	Оспособљавање ученика за потпуније разумевање одабраних позоришних и филмских дела, као и значаја позоришних и филмских стваралаца за очување, развој и промоцију српске националне културе и уметности.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ представи Душана Ковачевића као драмског, позоришног и филмског ствараоца; ▪ анализира у групи одабран инсерт из филма „Ко то тамо пева”; ▪ објасни историјски контекст радње филма „Ко то тамо пева”; ▪ састави листу улица и здања која носе имена познатих српских позоришних и филмских уметника, користећи савремену технологију; ▪ разматра у групи изглед и поступке најмање два лика из филмова Душана Ковачевића; ▪ наведе две музичке теме из балета и филма и објасни њихову улогу у тим сценама; ▪ разматра у групи интеракцију музике, дијалога, боје и филмског плана на основу инсерта из филма.

¹⁰⁷ Могући датуми за реализацију: Светски дан позоришта (27. 3.), Светски дан кратког филма (21. 12.), дани одржавања фестивала (Битеф, ФЕСТ)...

Тематско међупредметно подручје		ЖИВОТ РОДА МОГА	
Област		Чувари народне баштине	
Разред		пети	
Тема		Занати у Србији некада и сада; занатске радионице ¹⁰⁸	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Речник старих заната
Историја	Стари занати у Србији
Географија	Заборављени стари занати Србије
Ликовна култура	Уметнички занати
Музичка култура	Народни музички инструменти

Циљ учења	Проширивање знања о старим и уметничким занатима у Србији и значају њиховог очувања.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ направи листу назива старих и уметничких заната са објашњењем значења, користећи речник српског језика и речник страних речи и израза; ▪ објасни значење појмова занатлија и занатска радионица; ▪ опише старе занате у Србији: абација, вуновлачар, дегирменџија, клонфер, терзија...; ▪ повеже појаву одређених заната са природним условима: кречане на крашким теренима; асурџије и корпари са мочварним теренима; грнчари са котлинама где има дебелих наслага глине итд; ▪ објасни утицај индустријске производње на гашење старих заната; ▪ наведе најмање три уметничка заната; ▪ обликује производ одабраног уметничког заната; ▪ препозна звук три традиционална инструмента.

¹⁰⁸ Могући датуми за реализацију: Зимски дани културе, кулинарства и старих заната, дани посвећени старим занатима које обележавају локалне заједнице...

Тематско међупредметно подручје		ЖИВОТ РОДА МОГА
Област	Чувари народне баштине	
Разред	шести	
Тема	Доситеј Обрадовић, чувар народне баштине ¹⁰⁹	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	„Басне”, Доситеј Обрадовић
Историја	Знаменита личност српске историје: Доситеј Обрадовић
Географија	Доситеј Обрадовић, човек који је донео кромпир у Србију
Ликовна култура	Илустрација
Музичка култура	Слушање музике: „Востани Србије”, Баронијана Варткеса по тексту Доситеја Обрадовића

Циљ учења	Проширивање знања о стваралаштву Доситеја Обрадовића и његовом доприноса очувању народне баштине.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ објасни значај Доситејевог сакупљања и записивања басни за српску културу; ▪ опише укратко животни пут Доситеја Обрадовића и његов значај за развој српског образовања и српске културе; ▪ опише улогу Доситеја Обрадовића у Првом српском устанку; ▪ опише значај и утицај Доситеја на ширење нових идеја доношењем кромпира у Србију и место кромпира у савременој култури исхране; ▪ илуструје сцену из одабране Доситејеве басне; ▪ анализира слушано дело и повеже контекст настанка и намену.

¹⁰⁹ Могући датуми за реализацију: Доситејеви дани...

Тематско међупредметно подручје		ЖИВОТ РОДА МОГА	
Област		Чувари народне баштине	
Разред		седми	
Тема		Етнографски музеји и народни обичаји ¹¹⁰	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Писање репортаже о народним обичајима из етнографског/завичајног музеја
Историја	Народна култура Срба у новом веку
Географија	Тематско картирање: етнографски/завичајни музеји на територији Србије
Ликовна култура	Народни обичаји и веровања
Музичка култура	Народни инструменти у етнографском/завичајном музеју

Циљ учења	Упознавање са етнографским музејем као местом чувања и проучавања традиционалне културе, друштвених односа, породичног живота, обичаја, веровања и народног стваралаштва.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ објасни какве врсте музеја постоје; ▪ наведе најважније музеје у Србији (Народни музеј, Педагошки музеј, Музеј Вука и Доситеја...); ▪ опише значај етнографског/завичајног музеја за очување културе српског народа; ▪ напише репортажу о народним обичајима представљеним у етнографском/завичајном музеју; ▪ опише свакодневни живот и обичаје српског народа у новом веку; ▪ прикаже картографским знацима на некој карти Србије три изабрана етнографска/завичајна музеја и опише њихов значај за дато насеље; ▪ користи одабрани народни обичај као подстицај за обликовање ликовног рада са елементима фантастике; ▪ наведе најмање три традиционална инструмента која се чувају у етнографском/завичајном музеју и опише њихову примену.

¹¹⁰ Могући датуми за реализацију: Дан етнографског музеја (20. 9.), Ноћ музеја, дани посвећени завичајним музејима које обележавају локалне заједнице...

Тематско међупредметно подручје		ЖИВОТ РОДА МОГА	
Област	Чувари народне баштине		
Разред	осми		
Тема	Национално благо као део светске културне баштине ¹¹¹		

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Писана вежба на тему: Културно добро нашег народа које предлажем да се уврсти у светску културну баштину
Историја	Српски културно-историјски споменици као део светске културне баштине
Географија	Светска баштина под заштитом Унеска у Србији: Стари Рас
Ликовна култура	Декодирање слике: фреске манастира Сопоћани
Музичка култура	Коло, традиционална народна игра у Србији

Циљ учења	Проширивање знања о српском материјалном и нематеријалном културном наслеђу на карти светске културне баштине.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ одабере дело из српске културне баштине о којем ће писати и образложи свој избор; ▪ напише аргументовано образложење о заштити одабраног добра српске културне баштине; ▪ наведе најзначајније српске културно-историјске споменике који су под заштитом Унеска; ▪ одреди положај Старог Раса и опише његов значај за настанак српске средњовековне државе; ▪ истражи и наведе најзначајније споменике културе у Рашкој области који се налазе на Листи светске културне баштине Унеска у Србији; ▪ разматра садржај најмање три фреске из манастира Сопоћани; ▪ опише значај традиционалне српске игре – кола, као дела светске културне баштине; ▪ наведе пет врста кола; ▪ изведе у групи коло (по избору ученика).

¹¹¹ Могући датуми за реализацију: Међународни дан туризма (27. 9.), Дани европске баштине...

Тематско међупредметно подручје	КУЛТУРА СЕЋАЊА И ПАМЋЕЊА
Област	Дани сећања и памћења
Разред	пети
Тема	Институције и установе које чувају историјске изворе

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Библиотека
Историја	Историјски извори важни за културу сећања
Географија	Музеј Јована Цвијића
Ликовна култура	Народни музеји у Србији
Музичка култура	Фоноархив, САНУ

Циљ учења	Проширивање знања о институцијама од националног значаја за очување историјских извора и културне баштине.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ наведе које изворе знања чувају библиотеке; ▪ наброји која одељења у библиотекама постоје (дечје, завичајно, стара књига и сл.); ▪ наброји врсте грађе које постоје у библиотекама (књиге, часописи...); ▪ претражује и проналази грађу на сајтовима библиотека (школска, месна, градска, Српска дечја дигитална библиотека, Народна библиотека); ▪ наведе институције/установе где се чувају историјски извори важни за културу сећања; ▪ опише ентеријер и екстеријер меморијалног музеја „Јована Цвијића“; ▪ наведе важне списе и научно-истраживачке радове Јована Цвијића од значаја за развој савремене географије; ▪ објасни на одабраним примерима која уметничка дела могу бити историјски извори; ▪ користи одабрани музејски експонат као подстицај за стварање ликовног рада; ▪ објасни шта је Фоноархив Музиколошког института САНУ и наведе његов значај.

Тематско међупредметно подручје		КУЛТУРА СЕЋАЊА И ПАМЋЕЊА	
Област		Дани сећања и памћења	
Разред		шести	
Тема		Косовска битка	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Народне епске песме о Косовском боју
Историја	Косовска битка, Видовдан у српској историји
Географија	Косово и Метохија
Ликовна култура	Изглед српског витеза у Косовском боју
Музичка култура	„Цар Лазаре ситну књигу пише”, Љуба Манасијевић

Циљ учења	Продубљивање знања о значају Косовске битке и Видовдана за неговање и очување националног идентитета.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ објасни значај историјског догађаја у свести наших предака, на основу усмене поезије; ▪ исказа свој доживљај битних догађаја и особина и поступака књижевних ликова; ▪ разликује историјске од легендарних личности из Косовске битке; ▪ наведе узроке, ток и последице Косовске битке; ▪ објасни значење синтагме „Косовски завет”; ▪ одреди географски положај и опише природно-географске карактеристике Косова и Метохије; ▪ покаже на карти и опише географске одлике места на коме се одвијао Косовски бој; ▪ прикаже изглед српског витеза и његову улогу у Косовском боју, изабраном ликовном техником; ▪ пева песму по слуху или импровизује ритмичку пратњу; ▪ уочава сличност текста песме са епском песмом „Цар Лазар и царица Милица”.

Тематско међупредметно подручје		КУЛТУРА СЕЋАЊА И ПАМЋЕЊА	
Област		Дани сећања и памћења	
Разред		седми	
Тема		Први светски рат ¹¹²	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	„Крф, плава гробница” из путописа <i>Наша небеса</i> Милоша Црњанског
Историја	Први светски рат
Географија	Цена српске победе у Великом рату: демографски губици и места страдања
Ликовна култура	Композиција: Повлачење војске и народа
Музичка култура	Слушање и извођење песама о Великом рату: „Тамо далеко”, „Креће се лађа француска”, „Марш на Дрину”

Циљ учења	Проширивање знања и неговање културе сећања и памћења на догађаје и личности из Великог рата.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ опише страдање српског народа током преласка преко Албаније у Првом светском рату; ▪ објасни симболику појма „плава гробница” повезујући песму Милутина Бојића и путописни текст Милоша Црњанског; ▪ наведе узроке, ток и последице Првог светског рата; ▪ лоцира на ленти времена најзначајније догађаје током Првог светског рата; ▪ објасни зашто се Први светски рат назива Великим ратом; ▪ наведе начине неговања културе сећања на догађаје и личности из Првог светског рата; ▪ опише политичко-географски положај Србије на почетку 20. века; ▪ анализира статистичке податке о броју српских жртава у Великом рату у односу на људске губитке других земаља; ▪ обликује композицију одабраном техником користећи одабрани догађај из Првог српског рата; ▪ слушањем препозна композиције; ▪ повеже текст песама са контекстом настанка дела и његовом наменом; ▪ изводи песме по слуху.

¹¹² Могући датуми за реализацију: годишњица Боја на Чегру, Дан државности Србије (15. 2.), годишњица Кумановске битке, годишњица Колубарске битке, годишњица битке на Кајмакчалану, Дан примирја у Првом светском рату (11. 11.)...

Тематско међупредметно подручје		КУЛТУРА СЕЋАЊА И ПАМЋЕЊА
Област	Дани сећања и памћења	
Разред	осми	
Тема	Јасеновац ¹¹³	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Разговор о филму по избору: „Дара из Јасеновца”, „Дневник Диане Будисављевић”, „Завештање”
Историја	Геноцид над Србима у НДХ
Географија	Мапа подручја највећих српских стратишта у НДХ
Ликовна култура	Меморијални комплекс Јасеновац
Музичка култура	„Засп’о Јанко”, народна песма

Циљ учења	Неговање културе сећања и памћења на страдања у логорима НДХ.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ изрази свој став о страдањима Срба у усташком логору Јасеновац у Другом светском рату; ▪ опише разлику између документарног и уметничког филмског изражавања; ▪ објасни историјски контекст настанка логора Јасеновац; ▪ уцрта на нему карту и тумачи највећа српска стратишта у НДХ; ▪ образложи смисао неговања културе сећања на геноцид и на све страдале у НДХ; ▪ наведе примере злочина и систематског уништавања српског народа и затирања његове културе од стране усташа; ▪ објасни визуелну симболику споменика у меморијалном комплексу Јасеновац; ▪ објасни улогу песме у сцени филма „Дара из Јасеновца”.

¹¹³ Могући датуми за реализацију су дани обележавања страдања, које наставник бира у односу на изабрану тему: Годишњица страдања Срба у логору Јиндриховце у Чешкој, Дан сећања на српске жртве у Другом светском рату (21. 10.), Дан сећања на страдале у Јајинцима, Дан сећања на жртве Холокауста, геноцида и других жртава фашизма у Другом светском рату (22. 4.), Дан сећања на страдале у НАТО агресији (24. 3.), Дан сећања на погром на Косову и Метохији (17. 3.)...

Тематско међупредметно подручје		КУЛТУРА СЕЋАЊА И ПАМЋЕЊА	
Област		Страдања и споменици	
Разред		пети	
Тема		Споменици сећања на страдале из мог завичаја ¹¹⁴	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА		
Српски језик	Писање информативног текста		
Историја	Споменици сећања у мом завичају		
Географија	Споменици сећања на страдале из мог завичаја и значај очувања споменичког окружења		
Ликовна култура	Облик и величина споменика: цртање по моделу		
Музичка култура	Слушање песме „Београдска балада“, Ненада Илијића, компоноване на стихове Мире Алечковић		

Циљ учења	Развијање културе чувања спомен-обележја подигнутих у част наших предака и неговање поштовања према жртвама страдања.		
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ представи споменике из свог завичаја прикупљеним фотографијама; ▪ напише информативни текст о историјском споменику из завичаја; ▪ наведе локације споменика сећања на страдале у свом завичају; ▪ опише природно окружење споменика; ▪ истакне значај уређења и очувања споменичког окружења као комплементарне туристичке вредности; ▪ нацрта споменик по моделу; ▪ вербализује доживљај музике и стихова песме; ▪ представи споменике сећања и страдања из свог завичаја и однос заједнице према њима. 		

¹¹⁴ Могући датуми за реализацију: Дан ослобођења места у коме се школа налази у Великом рату или Другом светском рату...

Тематско међупредметно подручје		КУЛТУРА СЕЋАЊА И ПАМЋЕЊА
Област	Страдања и споменици	
Разред	шести	
Тема	Споменици посвећени Првом и Другом српском устанку¹¹⁵	

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Одломци епских народних песама „Почетак буне против дахија” и „Бој на Мишару”
Историја	Српска револуција
Географија	Путевима Првог и Другог српског устанка
Ликовна култура	Споменици и паркови
Музичка култура	Слушање песме „Почетак буне против дахија”, певање уз гусле

Циљ учења	Неговање културе сећања и памћења на Први и Други српски устанак.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ повеже догађаје и личности опеване у песмама са историјским контекстом; ▪ објасни функцију стилских фигура за представљање напетости и симболике историјских догађаја у песмама; ▪ наведе најзначајније догађаје и личности из времена Српске револуције; ▪ наведе најзначајније битке Првог и Другог српског устанка; ▪ направи план туристичког обиласка споменика (по избору) посвећених Првом и Другом српском устанку; ▪ прикаже на карти маршруту осмишљеног туристичког путовања; ▪ нацрта своју идеју за споменик у парку посвећен одабраном историјском догађају или личности; ▪ објасни улогу и значај гуслара у очувању националне историје и народних предања.

¹¹⁵ Могући датуми за реализацију: Дан државности Србије (15. 2.), годишњица Другог српског устанка...

Тематско међупредметно подручје		КУЛТУРА СЕЋАЊА И ПАМЋЕЊА	
Област	Страдања и споменици		
Разред	седми		
Тема	Споменици посвећени Првом светском рату ¹¹⁶		

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	Писање текста о изабраном споменику посвећеном Првом светском рату
Историја	Историјски споменици посвећени Првом светском рату
Географија	Картирање споменика посвећених Првом светском рату
Ликовна култура	Презентација о споменицима и дигитална збирка фотографија
Музичка култура	Песма „Пукни зоро“ Роберта Пешута

Циљ учења	Проширивање знања о значају споменика посвећених Првом светском рату за културу сећања и памћења.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ напише информативни текст о изабраном историјском споменику; ▪ прикупи податке о споменицима страдалима у Првом светском рату; ▪ прикаже картографским знацима на некој карти просторну дистрибуцију споменика који су посвећени Првом светском рату; ▪ објасни историјски контекст стихова песме „Пукни зоро“; ▪ направи презентацију или дигиталну збирку фотографија споменика страдалима у Великом рату; ▪ изведе песму певањем или свирањем; ▪ објасни значење појмова: култура сећања, култура памћења, спомен комплекс.

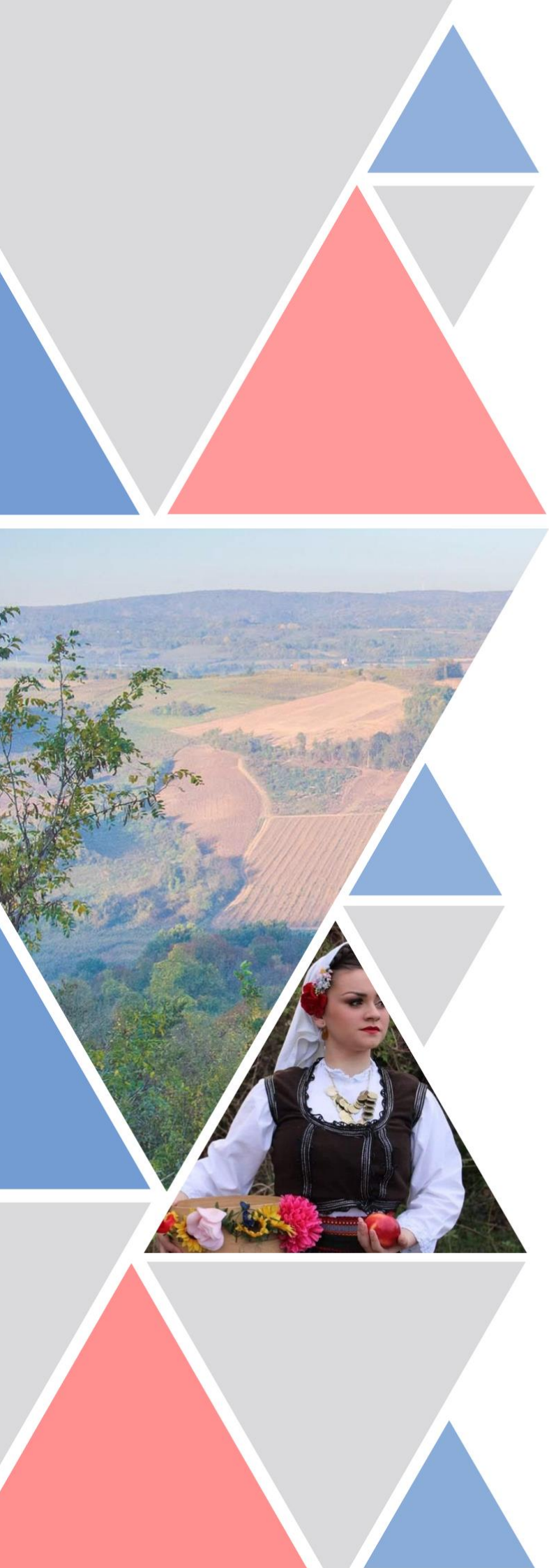
¹¹⁶ Могући датуми за реализацију: Дан примирја у Великом рату (11. 11.), Дан ослобођења места у коме се кола налази у Великом рату...

Тематско међупредметно подручје	КУЛТУРА СЕЋАЊА И ПАМЋЕЊА
Област	Страдања и споменици
Разред	осми
Тема	Споменици посвећени Другом светском рату¹¹⁷

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА
Српски језик	„Крвава бајка”, Десанка Максимовић
Историја	Споменици посвећени Другом светском рату
Географија	Картирање: споменици посвећени страдалима у Другом светском рату
Ликовна култура	Алегорија у ликовној уметности
Музичка култура	Музика из филмова „Крвава бајка” и „Дара из Јасеновца”

Циљ учења	Проширивање знања о значају споменика посвећених Другом светском рату за културу сећања и памћења.
Исходи учења	<p>На крају теме, ученик ће бити у стању да:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ направи презентацију или дигиталну збирку фотографија споменика страдалима у Другом светском рату: Слободиште у Крушевцу, спомен-збирка у Народном музеју у Краљеву, Шумарице, Кадињача...; ▪ објасни везу између историјског догађаја и главног мотива лирске песме; ▪ објасни симболику наслова песме, позивајући се на своја предзнања о бајкама; ▪ повеже идејни слој песме са изгледом (симболиком) споменика; ▪ наведе начине неговања културе сећања и памћења на догађаје и личности из Другог светског рата; ▪ прикупи из штампаних извора и са интернета податке о споменицима посвећеним страдалима у Другом светском рату; ▪ прикаже картографским знацима на некој карти просторну дистрибуцију споменика који су посвећени Другом светском рату; ▪ прикаже одабраном ликовном техником алегорију која изражава страдање у Другом светском рату; ▪ анализира слушане примере и открије везу опажених карактеристика са драмским садржајем; ▪ изрази доживљај музике вербално или језиком других уметности.

¹¹⁷ Могући датуми за реализацију: Дан ослобођења места у Другом светском рату, годишњица пробоја Сремског фронта (12. 4.), Дан сећања на српске жртве у Другом светском рату (21. 10.), Дан сећања на жртве Холокауста, геноцида и других жртава фашизма у Другом светском рату (22. 4.)...

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

37.091.3::0/9(035)
373.3/.4(497.11)(035)
323.1:37.015.31
316.75(497.11)

НЕГОВАЊЕ културе српског народа и развијање националног идентитета : приручник за наставнике у основном образовању и васпитању / [уредник Снежана Милошевић Јешић]. - Београд : Завод за унапређивање образовања и васпитања, 2024 (Београд : Кућа штампе плус). - 379 стр. : илустр. ; 30 cm

Тираж 100. - Напомене уз текст.

ISBN 978-86-87137-88-2

- а) Основно образовање -- Приручници
- б) Настава -- Методика -- Приручници
- в) Национални идентитет -- Србија
- г) Културни идентитет -- Србија

COBISS.SR-ID 146956809

ПРИРУЧНИК

СКЕНИРАЈТЕ И ПРЕУЗМИТЕ
ЕЛЕКТРОНСКУ ВЕРЗИЈУ
ОВОГ ПРИРУЧНИКА

РЕСУРСИ

ПОГЛЕДАЈТЕ И ПРЕУЗМИТЕ
ОБРАЗОВНЕ РЕСУРСЕ ЗА
НЕГОВАЊЕ КУЛТУРЕ
СРПСКОГ НАРОДА

КУЛТУРА СЕЋАЊА

ОБРАЗОВНИ РЕСУРСИ ЗА
НЕГОВАЊЕ КУЛТУРЕ
СЕЋАЊА

